

EESTI STATISTIKA

ILMUB KORD KUUS

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1930

JUUNI

SISUKS PEALE MUU:

- Kohtute tegevus 1920—29 a.
- Lasteaiad 1928—29 a.
- Väljaränd 1929 a.
- Autobuseliinid 1922—29 a.
- Kindlustuseseltsid 1928 a.
- Töölispalkade rahvusvaheline võrdlus.

Nr. 103 (6)

TALLINN

Nr. 103 (6)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Kohtute tegevus 1920—29 a. — H. Reiman . . .	313	<i>Justice criminelle et civile de 1920—29.</i> — <i>H. Reiman</i>	— 313
Lasteaiad 1928—29 a. — A. Lepp	329	<i>Jardins d'enfants de 1928—29.</i> — <i>A. Lepp</i>	329
Väljaränd 1929 a. — H. Reiman	339	<i>Émigration en 1929.</i> — <i>H. Reiman</i>	339
Autobusellinid 1922—29 a. — P. Semper	342	<i>Lignes d'autobus de 1922—29.</i> — <i>P. Semper</i>	342
Kindlustuseseltsid 1928 a. — V. Feldman	345	<i>Sociétés d'assurance en 1928.</i> — <i>V. Feldman</i>	345
Töölispalkade rahvusvaheline võrdlus. — R. Sõrmus	359	<i>Comparaison internationale des salaires.</i> — <i>R. Sõrmus</i>	— 359

ALALISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard- numeraat- sioon)		(Numération permanente)	
Tab. 1. Väliskaubandus aprillis	360	Tab. 1. <i>Commerce extérieur en avril</i>	360
" 2. Väliskaubandus muude riikidega aprillis	362	" 2. <i>Commerce extérieur avec les autr. pays en avril</i>	362
" 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus aprillis	362	" 3. <i>Commerce extérieur des princip. articles en avril</i>	362
" 4. Tolliametite läbikäik aprillis	364	" 4. <i>Activité des bureaux douaniers en avril</i>	364
" 5. Tolliasutiste tulud	365	" 5. <i>Recettes douaniers</i>	365
" 6. Rälligraundeed märtsis	365	" 6. <i>Chemins de fer en mars</i>	365
" 7. Tallinna sadama tegevus mais	366	" 7. <i>Mouvement du port de Tallinn en mai</i>	366
" 8. Eesti Panga äriseis 30. IV. 30.	366	" 8. <i>Bilans de la Banque d'Estonie le 30. IV. 30.</i>	366
" 9. Maapanga äriseis	367	" 9. <i>Situation financière de la Banque agraire</i>	367
" 10. Pankade äriseis 1. IV. ja 1. III. 30.	367	" 10. <i>Situation financière des banques au 1. IV. et 1. III. 30.</i>	367
" 11. Üksikute pankade äriseisu summad 1. IV. ja 1. III. 30.	367	" 11. <i>Montant des bilans des banques au 1. IV. et 1. III. 30.</i>	367
" 12. Riigi sissetulekud aprillis	368	" 12. <i>Recettes de l'Etat en avril</i>	368
" 13. Valuuta hinnad Tallinna börsil mais	370	" 13. <i>Cours du change à Tallinn en mai</i>	370
" 14. Väbariligi piiridest ülesõitnud mais	368	" 14. <i>Nombre de personnes passées les confins de la Répu- blique en mai</i>	368
" 15. Linnade rahvastik mais	370	" 15. <i>Mouvement de la population dans les villes en mai</i>	370
" 16. Liikvel olev raha 1. V. 30.	369	" 16. <i>Billets en circulation 1. V. 30.</i>	369
" 18. Pankadevahelise arvekoja tegevus aprillis	369	" 18. <i>Mouvement de la chambre de compensation en avril</i>	369
" 19. Protestitud vekalid aprillis	369	" 19. <i>Effets protestés en avril</i>	369
" 20. Kapitall emissioonid mais	369	" 20. <i>Emissions des capitaux en mai</i>	369
" 21. Tööstustoodang veebruaris	369	" 21. <i>Production de quelques industries en février</i>	369
" 22. Loomataudid märtsis	369	" 22. <i>Épizooties en mars</i>	369
" 23. Tapamajade tegevus aprillis	369	" 23. <i>Fonctionnement des abattoirs en avril</i>	369
" 24. Suurmüügitihinnad mais	371	" 24. <i>Prix de gros en mai</i>	371
" 25. Toidusainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1925—30	373	" 25. <i>Coût des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1925—30</i>	373
" 26. Turuhinnad mais	372	" 26. <i>Prix de détail en mai</i>	372
" 27. Elumaksumusindeksid	373	" 27. <i>Nombres-indices du coût de la vie</i>	373
" 28. Suurmüügitindeksid	373	" 28. <i>Nombres-indices des prix de gros</i>	373
" 29. Tööürg aprillis	374	" 29. <i>Marché du travail en avril</i>	374
" 30. Tööstusettevõtted ja töölohu 1. maiks	375	" 30. <i>Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1. mai</i>	375
" 31. Tööõnnetused tööstusettevõtteis aprillis	376	" 31. <i>Accidents du travail dans les entreprises industriel- les en avril</i>	376
" 32. Tööstustööliste arvu liikumise indeksid	376	" 32. <i>Nombres-indices du mouvement du nombre de la main d'oeuvre dans les entrepr. industr.</i>	376
" 33. Nakkushaigused aprillis	376	" 33. <i>Maladies contagieuses en avril</i>	376

KOHTUTE TEGEVUS 1920—29 a. JUSTICE CRIMINELLE et CIVILE de 1920—29.

Ülevaadet on labkelt parandanud ja täiendanud Riigikohtu Esimees K. Parts.

Sis u: 1. Kriminaal-asjad. a) Kriminaal-asjade arv I astme kohtutes, lhk. 313. b) Kohtulikud toimetused kriminaal-asjus, lhk. 315. c) Edasikaebused ja nende tagajärjed, lhk. 317. d) Kohtuallused kriminaal-asjus, lhk. 319. 2. Tsviillasjad. a) Tsviillasjade arv I astme kohtutes, lhk. 321. b) Tsviillasjade lahendamisviis I astme kohtutes, lhk. 323. c) Edasikaebused tsviillasjus ja nende tagajärjed, lhk. 325. 3) Administratiiv-asjad, lhk. 326. 4) Kohtute koormatus ja asjade liikumine, lhk. 327.

Eesti kohtuasutised esitavad iga aasta Kohtuministeeriumile aruanded oma tegevusest. Neid aruandeid võib ja tegelikult ka käsitletaksegi kohtuasutiste tegevuse laadi ja määra jälgimiseks, analoogiliselt teiste riigiasutiste tegevusearuannete kasutamisega. Kuid kohtute aruanded sisaldavad palju rohkem: seadustest üleastumiste karistajaina ja kodanikele õiguse mõistjana kohtud võimaldavad heita pilku ka rahva kuritegevusse (kriminaal-asjad) ja õiguse otsimisse (tsviillasjad). Õieti sellist küljest pälvivadki kohtute aruanded suurimat tähelepanu, kui ainukesed kindlad kuritegevuse ja õiguseotsimise statistika allikad.

Tõsi, rahva süüteggevuse valgustamiseks kasutatakse muidki allikaid, näiteks poliitilisi andmeid — ka meilgi Eestis, kuid kõik need on vaid hädavahendid; ainult kohtus selgub süüteo iseloom ja süü määr. Sellepärast otstarbekohaselt koostatud kohtute tegevusearuanded, tarvilisel korral täiendatud eriliste teadetega süüteggevusest ja neid kordasatnud isikutest, on mõeldavaima eeltingimuse süü- resp. kuritegevuse statistika tõstmiseks elunõuete kõrgusele.

Samuti on lugu kodanikkudevahelise õiguseotsimise statistilise käsitlusega: ka siin statistiliste nõuete kohaselt koostatud kohtute tegevusearuanne valgustab rea tähtsaid ühiskondlikke ja tulunduslikke nähteid, millega arvestamine mõeldavaima riiklikus elus. Kuigi siin tegemist on õieti uue, vähemarrastatud statistika alaga, on selle võimne täiel ulatusel päevakorda enam kui vajalik. Näiteks, osaliselt on Riigi Statistika Keskbüroo asunud juba selle teostamisele kohtulikkude oksjonite statistika näol.

Meil seni tarvitusel olevad kohtute tegevusearuanded aga, rääkimata puht tehnilistest puudustest, jätavad soovida osutatud statistika seisukohast paljugi; sest nende koostamisel peeti silmas peamiselt vaid administratiivset otstarvet. Süüteggevuse statistika teostamiseks oli nähtud ette erikorraaldus kohtutes eriliste statistiliste teatelehtede täiendamisega. Kuid Kohtuministri otsusega 1. IV. 1926 lõpetati statistiliste teatelehtede täit-

mine. Sellelõttu muutub paratamatuks süüteggevuse statistikaks kohtute tegevusearuannete kasutamine ja tõuseb vastavalt pivakorraale nende otstarbekohane täiendamine. Ühes sellega on võimalik teostada tarvilikke muudatusi ka tsiviil- ja administratiivaladel.

Seni aga oleme järgnevas kasutanud, võimalikkuse piiirides, tarvitusel olevaid, kuigi puudulikke, aruandeid — eeskätt ikkagi rahva süüteggevuse ja õiguseotsimise iseloomustuseks; kuid ühes sellega letab valgustust ka kohtute, kui asutiste, tegevus, eriti kohtunikkuude töökoormatus ja tööviljakuse seisukohalt.

Vaatlusele on võetud üldse 10 a. ajajärk 1920—1929 a. Kuid üksikasjalisemad andmed kohtute tegevusest algavad alles 1924 a. Seetõttu oleme sunnitud ühe või teise asjaolu käsitlusele piirduma ainult viimaste aastate andmetega.

Erikohtute (sõja- ja vaestelaste) tegevus on jäänud vaatlusest välja.

1. Kriminaal-asjad.

Justice criminelle.

a) Kriminaal-asjade arv I astme kohtutes.

Causes criminelles devant les tribunaux de 1re inst.

Kohtutesse otsustamiseks antud kriminaal-asjade arv oleneb, peale süüteggevuse enese, suurel määral rahva süü-

teggevust jälgivate asutiste ja isikute (ka eraisikute) aktiivsusest. Ent, teisest küljest, süüteggevust jälgijate aktiivsus võib ka kohtusse otsustamiseks antud asjade arvu tõsta põhjendamatult süüdistuste kujul. Sellepärast võime võtta tab. 1 esitatud arvusid vaid lähtena rahva süüteggevuse määra selgitamiseks; ja ainult sel määral, kui võib oletada süüteggevust jälgivate asutiste aktiivsuse ühtlust, võiks vasti üksikute

Esimese astme kohtutesse tulnud kriminaal-asjade arv.

Nombre des causes criminelles portées devant les tribunaux de première instance.

1.	Rahu kohtunik- kude juures	Rahukogudes I astme kohtuna	Kokku *)	Juges de paix	Assemblées de paix (en 1 in- stance)	Total	Poliitsei poolt registreeritud süüteggevuse % I astme kohtu- tesse tulnud kriminaal-asja- de üldarvust *)
	<i>Keskmiselt—Moyenne</i>			<i>10 000 elaniku kohta—Pour 10 000 habitants.</i>			
1925—1929	70 717	5 087	75 805	633,6	45,6	679,1	84,8
	<i>Asjade arv aastas — Nombre des causes criminelles</i>						
1929	75 058	4 934	80 592	118,7	86,6	116,1	79,6
1928	71 745	4 770	76 515	112,6	83,7	110,2	83,9
1927	69 514	5 417	74 932	109,1	95,1	107,0	84,2
1926	69 510	5 085	74 576	109,0	88,9	107,4	87,4
1925	67 160	5 249	72 410	105,4	92,2	104,3	89,7
1924	63 744	5 096	69 440	100,0	100,0	100,0	92,2
1923	64 863	4 454	69 317	101,8	78,2	99,8	76,9
1922	59 031	3 498	62 529	92,6	61,4	90,0	71,0
1921	53 993	4 893	58 826	84,6	85,9	84,7	68,2
1920	38 499	3 827	42 126	60,4	63,7	60,7	92,8

*) Siia on arvatud juure Riigikohtu kriminaal-osakonna I astme asjad 1925—1928, à üks asi aastas. *) Délits enregistrés par police en % aux causes criminelles entrées dans les tribunaux de 1re instance.

aastate arvude erinevusest järeldada rahva süütegevuse kasvu, või kahanemist. Kuid ka siin peame meeletama, et arvude muutused, peale kõige muu, on tingitud ka seaduse- ja määruse-andlusest—keelatud toimete ulatuse kasvust või kahanemisest.

Kuna tähtsama rahva süütegevust jälgiva teguri—politsei—aktiivsus on kahtlemata järjest kasvanud, vähemalt Vabariigi algusaastatega võrreldes, samuti on pandud maksma ka mitte vähe süütegevuse kasvu tingivaid uusi seadusi ja määrust, siis ei võiks üllatada esimese astme kohtutes otsustamiseks antud kriminaal-asjade arv kasv. Ent mis pälvib tähelepanu, on selle kasvu sõltuvusemäär mitmesugustest tulunduslikest ja sotsiaalsest nähtudest, nagu näitavad järgnevad korrelatsioonikoefitsiendid.

I astme kohtutesse tulnud kriminaal-asjade arvu korrelatsioon:

Elumaksumuse üldindeksiga	r = + 0,94 ± 0,028
„ „ tootlusosa indeksiga	r = + 0,92 ± 0,035
Protestitud vekslite arvuga	r = + 0,96 ± 0,022
Enesetapetega	r = + 0,89 ± 0,052
Sündinute arvuga	r = - 0,76 ± 0,109
Politsei poolt registreeritud süütegude arvuga	r = + 0,87 ± 0,074

Kuna elumaksumuse indekseid ja protestitud vekslite arvu võib lugeda väga tundlikeks tulundusliku konjunktuuri näitajaks, siis kohtuses lahendamiseks antud kriminaal-asjade arvu nendega peaaegu roobasjoonene muutumine lubab oletada, et esitatud arvud võrdlemisi kõrgel määral väljendavad tõelist kuritegevuse kasvu, — nii kui seda võib järeldada ka samal ajal kõrgel määral ühistest põhjustest tingitud enesetapete kasvust ja sündide vähenemisest. Kohtulikkude kriminaal-asjade arvu sõltuvus politsei poolt registreeritud süütegude arvust aga näib olevat küsitav, otsustades ligi suure võimaliku vea järgi. See asjaolu selgitab ka, mispärast politsei poolt registreeritud süütegude sõltuvus elumaksumusest on kaunis nõrk, andes korr.-koef. üldindeksiga vaid $r = + 0,17 \pm 0,30$ ja tootlusosa indeksiga $+ 0,51 \pm 0,23$ (E. Stat. N. 96, lhk. 647). Näib, nagu ripuks politseilise süütegude registreerimine mingisugustest ebareeglipärastest teguritest (näit., võib olla nõrgenenud süütegevuse jälgimise intensiivsus 1927 a. politsei koosseisude vähenemise tõttu).

Tõsi, ka kohtutesse tulnud kriminaal-asjade arv sisaldab ebatäpsusi suurenemise poole, näiteks, kas või rahukohtunik-juures tagaselja otsuste puhul kajapalvete ja käskotsuste uuesti arutusele võtmise palvete kaudu samade asjade teistkordsele arutusele tulemisel, samuti varem seisma pandud asjade uuesti algatamiseks; ka teostavad rahukohtunikud ühekuulamise teiste kohtunikku ülesandel, mis lähevad tulnud asjade arvele. Kuid selliste asjade mõju on üldiselt siiski võrdlemisi väike, kuigi kohati linnades neid võib olla vast kuni 10% asjade üldarvust; pealegi võib selle teguri suhteline mõju olla aastast aastasse enamvähem püsiva iseloomuga. Tähtsamat osa aga etendavad I astme kohtutesse lahendamiseks antud asjade arvus ja selle vahekorras politsei poolt registreeritud süütegudega eraisikute (füüsiliste ja juriidiliste) esinemise kohtutes kriminaal-asjade algatajatena (võtmata arvesse eraisikute algatustegevust politseilises kuritegevuse jälgimises). Sellejuures politsei andmeid mõjutab segavalt asjaolu, et osa erakaebusi, eriti maal, kus rahukohtunikud kaugele, läheb kohtusse politsei kaudu raioonelt erineval määral; samuti ilma politsei vahetalitusest krim.-asjade algatajatena esinevad ka ametiasutised ise. nagu Töökaitse inspektorid, Kaitseväe-ringkonna ülemad, Tõlli, Aktsiisi, Veeteede, Põllumajanduse, Metsade, ja Maksude valitsused, Piirivalve. Kõige selle tõttu I astme kohtutes krim.-asjade arv ületab politsei poolt registreeritud süütegude arvu: 5 a. keskmisena viimaste arv moodustab esimestest vaid 84,3%. Selle

juures võib konstateerida, arvates 1921 a. mil kohtute aruan-
deid täiendati, selle vahe järjekindlat tõusu Kuivõrt see oleneb
politsei vahetalitusest asjade kohtulikkust algatamisest riigiasu-
stite ja eraisikute poolt, mil määral politsei aktiivsuse muutu-
sest ja muutuvast erakaebuste algatamisest politsei kaudu,
jääb sedapuhku lahtiseks.

Edasi võime tab. I andmeist üldjoontes järelda ka rahva süütegevuse laadi. Kui peame silmas, et rahukohtunikkuudele alluvad üldiselt kergemad süüteod, millede karistusemäär ei ulatu üle 1,5 aasta vangistust või rahatrahvi 800 kr (peale mõninga erandi) — siis kuritegevuse iseloomustajaina võime võtta vaid üldkohtutesse lahendamiseks antud asju, mis moodustavad üldisest I astme kohtute krim.-asjade arvust 1925 — 1929 a. keskmisena 6,7%, ehk 10 000 elaniku kohta 46 asja, rahukohtunikkuude lahendamisele läinud 63,4% vastu. Selle juures on tähtis konstateerida, et üldkohtutele otsustamiseks antud krim.-asjade arv on viimaseil aastail võrdlemisi stabiilne, võrreldes 1924 — 25 a. koguni väikest langust osutav — analoogiliselt politsei poolt registreeritud süütegude üldarvuga.

Kõrvutades seda nähtust väikeste süüasjade arvu kasvuga, jõuame tulemusele, et viimaseil aastail rahva süütegevus pole küll vähenenud arviliselt, vaid muutunud kergemaks, nii kui on muutunud väiksemaks ka protestitud vekslite summad keskmiselt vekslite kohta: 1929 a. 227 kr, 1924 a. 464 kr vastu.

Edasi, arvestades kohtutele otsustamiseks antud krim.-asjade arvuga, kui rahva süütegevuse iseloomustusega, on tähtis veel jälgida maa-alalisi erinevusi. Kohtute korralduse kohaselt on meil võimalik seda teha vaid rahukogu ringkondade ulatuses. Sellest tingitud vaatlusüksuste suuruse iseenesest ei sünnita aga erilisi raskusi, sest rahukogu ringkondadeks ühendatud maadekoondised on enamvähem ühtlased ja üksteisega võrreldes küllalt omapärased, nii tulunduslikult, kui kultuuriliselt; kuid segavana

Kriminaal-asjade arv I astme kohtutes rahukogu ringkondade järgl.
Causes criminelles entrées dans les tribunaux de 1 instance.

2.	Rahu-kohtu- nikud Juges de paix	Rahukogude I aste Assemblée de paix (en 1 ins- tance)	Kokku ¹⁾ Total
Keskmine—Moyenne 1925—1929	70 717	5 687	75 805
Sellest—Dont:			
Tallinna—Haapsalu rk. rg.	25 749	1 721	27 470
Rakvere—Paide „ „	13 272	947	14 219
Tartu—Võru „ „	21 776	1 579	23 355
Viljandi—Pärnu „ „	9 920	840	10 761
	10 000 elaniku kohta. Pour 1 000 habitants.		
Keskmine—Moyenne 1925—1929	634	46	679
Sellest—Dont:			
Tallinna—Haapsalu rk. rg.	713	46	761
Rakvere—Paide „ „	625	45	670
Tartu—Võru „ „	592	43	635
Viljandi—Pärnu „ „	567	48	615

1) märkus tab. 1 juures.

näib mõjuvat Tallinna linna kuulumine Loode-Eesti (Harju-, Lääne- ja Saaremaa) ringkonda: Tallinna, kui pea- ja kaub.-tööstuslinna elu ja selle avaldused on liigagi erinevad nimetatud maade ja nende väikelinnade iseloomust.

Selle tõttu leiamegi tab. 2. I astme suurima süüasjade arvu Tallinn-Haapsalu rk. ringkonnas — 10.000 elan. kohta 761 asja. Sellele järgneb Rakvere-Paide, siis Tartu-Võru ja lõpuks Viljandi-Pärnu rk. ringkond. Tekib küsimus, kas ei mõjuta seda järjekorda ka Narva ja Tartu linn?

Kuna saavutatud järjekorra määrajaiks on süüasjad rahukohtunikkude juures, siis küsimuse selgitamiseks toome järgnevas võrdluse vaid krim.-asjadest maa-rahukohtunikkude juures (10.000 elan. kohta):

Tallinna-Haapsalu rahuk. ringk.	385
Rakvere-Paide " "	568
Tartu-Võru " "	514
Viljandi-Pärnu " "	447

Nii osutub krim.-asjade arv, vastupidiselt eelmistele andmetele, madalaimaks Tall.-Haapsalu rahukogu ringkonnas, selles eriti madalaks Hiiumaa (278⁰/1000) ja Saaremaa II (274⁰/1000) rahukoht. jaoskonnas; kõrgeimaks Lihula (475⁰/1000) ja Raasiku jsk. (469⁰/1000). Järjekorralt teisel kohal asuvas Viljandi-Pärnu rk. rgk. esineb madalaima arvuga Suure-Jaani jsk. (395⁰/1000) ja kõrgeimaga Pärnu III jsk. (523⁰/1000). 3 kohal seisvas Tartu-Võru rk. rgk. esineb madalaimate arvudega Jõgeva (421⁰/1000) ja Tartu II jsk. (461⁰/1000), kõrgeimatega aga lõunapoolsemad Valga II (644⁰/1000) ja Elva jsk. (608⁰/1000). Lõpuks, kõrgeima arvuga Rakvere-Paide rk. rgk. esineb madalaima arvuga Rakvere II (478⁰/1000) ja kõrgeimaga Jõhvi jsk. (689⁰/1000). Nii selgub, et kuigi üksikute jsk. arvud ismselt on mõjutanud neis asuvad alevid, siiski üldiselt Ida-, eriti aga Kagu- ja Kirde-Eesti suunas rahukohtunikkudele tulnud krim.-asjade arv tõuseb suuresti — sealsed madalaimad arvud on ligikaudu võrdsed Loode-Eesti kõrgeimate arvudega.

b. Kohtulikud toimetused kriminaalasjades.

Décisions en causes criminelles.

Kohtulikus toimetuses selgub, mil määral kohtutele lahendamiseks antud krim.-asjade aluseks on tõelised süüteod ja kuivõrt süüdlased on tehtud selgeks ning on vastutusevõimelised. Peaks selguma vastavaist andmeist, kas süütegevuse jälgijad, resp. algatajad, ei esine põhjendamata süüdistustega ja mil määral selletõttu kohtud on koormatud liigse tööga. Tõsi, selles kohtu ülesanne seisabki, et selgitada süüdistatava süütegu ja määrata sellele vastav karistus, kuid õige ksmõistvate kohtuotsuste arv võimaldab siiski võtta seisukohta süüdistusalgatuste laadi kohta.

Kahjuks aga võimaldavad tarvitusel olevad kohtute aruanded teatavat ülevaadet vaid lõpetatud asjadest, kuna õigeksmõistvate otsuste suhtes olukord jääb ikkagi selgusetaks.

Avaliku süüdistuse põhjendatavuse ja süüdlaste selgitamise algab eeluurimisega — rahukohtunikkudele alluvas asjus politsei juurd-lusega, rahukogude I astmele alluvas asjus aga, peale politseilise eeljuurd-luse, eriti kohtu-uurijate kaudu. Politseilist juurd-lust siin vältides, toome andmed kohtu-uurijate tegevusest ja selle tulemustest.

Kohtu-uurijate poolt teostatud uurimistoimetused.
Résultats de l'instruction par les juges d'instruction.

3.	Aegade üldarv Nombre des causes	Teostatud uurimistoimetuste üldarv — Nombre des instru- ctions terminées	Neistsaadetud % Direction donnée(en%)		Täiendamiseks tagasi saadetud asjade % — % des causes rétor- nées pour complément	Prokuröörile saadetud asjadest ettepandud lõpetamiseks % — % des causes soumises au procureur pour suppression	
			Prokuröörile Au procureur	Rahukobunikele Au juge de paix			
1929 . . .	7448	5566	89,4	5,3	4,8	12,1	49,8
1928 . . .	6242	5222	88,0	5,4	6,6	9,8	51,2
1927 . . .	6135	5199	88,3	7,0	4,7	10,4	52,4
1926 . . .	6872	5768	86,9	8,6	4,5	14,3	51,9
1925 . . .	7944	6445	86,8	5,4	7,8	14,7	50,4
1924 . . .	7749	6068	86,3	5,3	8,4	14,9	51,8
Keskmine — Moyenne 1925—1929 . . .	6929	5639	87,9	6,4	5,7	12,4	51,1
Sellest — Dont:							
Tallinna-Haaps. rk.-rgk	2530	1909	86,7	7,1	6,2	10,4	46,8
Rakvere Paide " "	1209	1036	87,0	7,3	4,8	12,9	47,3
Tartu-Võru " "	2002	1711	88,8	5,7	5,5	10,0	58,3
Viljandi-Pärnu " "	1187	984	88,4	5,4	6,2	19,8	50,6

Kohtu-uurijate poolt teostatud uurimistoime-tustest osa, 5 a. keskmisena 12,4, on saadetud alluvuse järgi, kas rahukohtunikele või teiste-le asutistele; ent aastate vältel väheneb selliste asjade arv järjest. Prokuröörile saadetud asja-dest on 1925—29 a. keskmiselt 51,0%, s. o. enam kui pooled pandud ette lõpetamiseks, kas süüdistuse aluse puudusel või muudel toi-metuse jätkamist takistavatel põhjustel (Kr. Kp. sead. § 16 põhjal või süüdlase leidmatu-sel). Kui neile arvata juure osa alluvuse järgi rahukohtunikele ja ka teiste-le ametiasutis-tele saadetud asjadest, kuigi vast vähemal määral, saame kohtu-uurijate lõpetatud uurimis-toimetustest läbistikku 50% negatiivsete taga-järgedega. Pealegi näib see % olevat võrdlemisi püsiv aastate jooksul, kuigi osutab viimasel aastal väikest langust. Sellejuures aga pälvib tähelepanu, et lõpetamiseks esitatud asjade % on väikseim Tallinna-Haapsalu rahukogu ring-konnas, — vast Tallinnas kõrgema kvaliteediga politsei koosseisu tõttu, — kuna selle vastu suu-rima % esineb Tartu-Võru rk. ringkond. Kohtu-uurijatele täiendamiseks tagasisaadetud asjade

% kahanemine aastast aastasse aga näitab, et uurimiste kvaliteet üldiselt tõuseb ja osutub parimaks jällegi Tall.-Haaps. (Tallinn!) ja Tartu-Võru (Tartu!) rk. ringkonnas.

Kohtu-uurijate toimetuste tulemustele vastab ka rahukogude I astmesse tulnud asjade koosseis: ka nendes esinevad ülekaalulval määral lõpetamiseks esitatud asjad.

Sisulisele arutamisele kuuluvaid, seega võimaliku süüdistuse alusel seisvaid oli 1925—1929 a. keskmisena vaid 42,7%, sellest 39,4% süüdistusaktide järgi ja 3,3% erakaebuse korras. Kuid,

Rahukogude I astmesse tulnud asjad (%)

Causes portées devant les assemblées de paix (en l'instance) en %

4.	Sisulisele otsustamisele kuuluvaid—Causés pour jugement au fond		Lõpetamiseks kuuluvaid ja muid asju Causés pour suppression et autres
	Süüdistusaktide järgi Dossiers d'accusés	Erakaebuse korras Plaintes privées	
1929	40,7	3,6	55,7
1928	44,4	4,5	51,1
1927	37,5	3,3	50,2
1926	38,1	3,0	58,9
1925	37,0	2,2	60,8
1924	39,3	2,1	58,1
Keskmine—Moyenne 1925—1929	39,4	3,3	57,3
Sellest—Dont:			
Tallinna—Haapsalu rk.	51,1	3,9	45,0
Rakvere—Paide "	35,3	3,4	61,3
Tartu—Võru "	31,6	2,6	65,8
Viljandi—Pärnu "	35,1	3,1	61,8

nii esimeste kui teiste %, kõikides aastate kestel, tõuseb siiski vähe, seega positiivse nähtena lõpetamisele kuuluvate asjade % vastavalt osutab langust vähe suuremal määral, kui see tuleb ilmsiks kohtu-uurijate toimetustes. Rahukogudest esineb ses suhtes parimate arvudega Tallinna-Haapsalu ja halvematega Tartu-Võru.

Erakaebuse korras alguse saanud krim.-asjade suhe süüdistusaktide järgi algatutega aga osutub huvitavalt madalaimaks Tallinna-Haapsalu rahukogus—7,8%; sellele järgnevad Tartu-Võru rk.—8,3%, Viljandi-Pärnu rk.—8,9% ja kõrgeimaks Rakvere-Paide rk.—9,5%. On selge, et siin ei puudu osaline analoogia eespool konstateeritud maa rahukohtunikkuudele sissetulnud asjade arvu järjekorraga — ainult Viljandi-Pärnu ja Tartu-Võru rk. ringkond on vastupidises vahekorras.

Mil põhjusel ja määral kohtu-uurijate ettepanekul rahukogude I astmes süüdistusasjad on läinud lõpetamisele, seda näeme otsustatud asjade andmeil koostatud tab. 5. Kuna otsustatud asjade arv ja ka koosseis moodustub osalt eelmisel aastal otsustamata jäänud ja vaatlus-aastal mitte kõigist tulnud asjadest (osa jäi jällegi teiseks aastaks), siis tab. 5 rahukogude I astme arvud, loomulikult, erinevad vähe eelmise tabeli arvudest.

Kriminaalasjade lahenduseviis I astme kohtutes — Décisions prononcées en causes criminelles (instil. de l'instance).

5.	Rahukohtunikkuude juures—Par les juges de paix					Rahukogude I astmes Par les assemblées de paix					
	Otsustatud asjade arv Causés décidées (total)	Sisuliselt otsustatud Causés jugées %			Edastatud ja seisma pandud Causés transmises et suspendues	Otsustatud asjade arv Causés décidées (total)	Sisuliselt otsustatud Causés jugées au fond	Ara lõpetatud Supprimées %			
		Üldse Total	Käskotsusega—Dont par comm. judiciaire	Ara lõpetatud Causés supprimées				Üldse Total	§ 277 järgi	§ 523 järgi	§ 852 järgi
1929	73 967	74,0	37,4	23,0	3,0	4 840	42,0	58,0	49,8	5,9	2,3
1928	72 262	74,1	37,0	22,5	3,4	4 097	44,6	55,4	46,0	6,9	2,5
1927	69 610	75,5	37,9	20,6	3,9	5 461	35,2	64,8	52,5	2,6	9,7
1926	69 644	76,7	40,2	19,8	3,5	5 037	39,2	60,8	48,0	11,5	1,3
1925	68 544	74,5	39,5	22,1	3,4	5 100	38,0	62,0	48,3	11,0	2,7
1924	62 531	73,0	39,0	22,6	4,4	6 010	34,8	65,2	50,2	12,9	2,1
Keskmine—Moyenne 1925—1929	70 805	74,9	39,2	21,7	3,4	5 088	39,7	60,3	49,0	9,0	2,3
Sellest—Dont:											
Tallinna—Haaps. rk. rgk.	25 746	79,1	45,6	17,3	3,6	1 719	45,7	54,3	43,3	3,3	2,6
Rakvere—Paide "	13 324	72,3	29,9	23,5	4,2	978	46,2	53,8	43,9	8,8	1,1
Tartu—Võru "	21 778	72,2	35,7	25,0	2,8	1 564	32,3	67,7	56,8	9,8	1,1
Viljandi—Pärnu "	9 957	73,4	35,4	23,3	3,3	827	33,4	66,6	52,1	9,9	4,6

Rahukogude I astme kohtuistungitel sisuliselt otsustatud asju osutub viie aasta keskmisena vaid 39,7%, kuna ülejäänud 60,3% on määratud lõpetamisele; sellest valdav osa (49,0%) kohtu-uurija ettepanekul, Kr. kp. s. § 277 alusel, siis mitte just suur arv (9,0%) prokuröri ettepanekul, § 523 alusel — kas lõpetamiseks või asja seismapanemiseks, ja, lõpuks, üsnä väike osa (2,3%) § 852 alusel kohtualuse mitteleidmise tõttu. Esimene ja viimane liik esineb kõikides aastate vältel ühel tasapiinal, teine aga osutab suurt langust. Kuupalju kahest esimesest lõpetatud asjade liigist on selliseid, kus asja lõpe-

tamine on sündinud vaid Kr. kp. s. § 16 alusel, või süütegija mitteleidmisel, pole küll täpselt teada, kuid väga suur see arv igatahes olla ei või. Sellepärast kokkuvõttena võime väita, et rahukogude I astmesse kuuluvaist asjadest vast umbes pooled lähevad lõpetamisele süüteo koosseisu puudusel või süüdlase mitte avalikuks tulemisel süüdistuse tõenduste puudlikkusel. Rahukohtunikkuude juures on selliseid siiski hulga vähem — keskmiselt vaid 21,7% ja ühes seismapanud asjadega vast 23% — 24%. Kuid ka siin osutub lõpetatud asjade % väga püsivaks, või koguni

vähe kasvavaks. Sellest võib järeldada, et meil kodanikkude kohtulikule vastutusele võtmist toimetatakse ettevaatlikult.

Et kriminaalasjade tekkimisel tegemist on mitte üksnes politsei, kui vormiliselt süüdistuse peaalgatajaga, vaid ka erasikutega, kui süüdistajatega, nii kohtus kui politseis, selgub rahukogu ringkondade järgi tab. 3, 4 ja 5 andmetel lõpetatud asjade % tõusust alates Tall.-Haaps. rk. rgk., üle Rakvere-Paide ja Viljandi-Pärnu kõrgeima arvuga Tartu-Võru rk. rgk. juure; selline järjekord püsib ka maa rahukohtunikku juures lõpetatud asjades. Kuna allpool ka tsiviilasjades kohtu poole pöördumine tõuseb loode-kagu suunas, siis näib siin olevat tegemist reeglipärase nähtega, mis võib olla tingitud rahvastiku koosseisust (raaspsühholoogilisest erinevusest).

Rahukohtunikku juures sisuliselt otsustatud asjadest kohtute aruanded eritlevad lõpulikke, mittelõpulikke ja käskotsuseid. 1925—29 a. keskmisena moodustasid need sisuliste otsuste üldarvust: 5,2%, 43,7% ja 51,1%. Tab. 5 oleme sisuliselt otsustatud asjadest eraldanud vaid käskotsused, kui silmapaistvad, nii arvult, kui iseloomult; nende järgi saame kujutluse rahukohtunikku otsustamisele tulnud „pisi-asjade“ määrast. Arvates koos ka lõpulikult otsustatud asju, on selliseid, milles ettenähtud karistus piirdub peamiselt (peale väheste erandite) vaid rahatrahviga või arestiga, 1925—1929 a. keskmiselt 56,3% sisuliselt otsustatud asjadest. Ülejäänud, keskmiselt 43,7% määrast esinev, vangimaja karistust ettenägevate asjade arv rahukohtunikku juures näib aastate jooksul siiski vähe kasvavat: 1924 a. 41,4%, 1925 a. 42,7%, 1926 a. 42,5%, 1927 a. 44,6%, 1928 a. 45,1% ja 1929 a. 43,7%. Kuid nende vahekordade juures

peab pidama silmas, et mittelõpulikult otsustatud asjade rühm sisaldab ka esialgu käskotsusega otsustatud asju, mis süüdimõistetu palvel on võetud teistkordsele arutusele. Nii on ka sisuliselt otsustatud asjade arv sama asja kahekordse arvustuse tagajärjel tõelisest vähe kõrgem, seega peaks lugema lõpetatud asjade suhtarvu kõrgemaks, kui näitab tabel.

c) Edasikaebused ja nende tagajärjed.

Appellations et leurs résultats.

Kuigi eespool I astme kohtute toimetuste andmeil süüdistuse algatuse põhjendatavus jäi ebaselgeks, võimaldavad selle selgitamise jätkamist teataval määral vaid järgmiste instantside andmed. Peale selle valgustavad edasikaebused ja nende tagajärjed ka seda, mil määral tabavad on üksikute instantside otsused. Seda aga, mil määral kohtualused ja süüdistajad tõe taotluses on aktiivsed, andmed selgitada ei luba; asjaosaliste edasikaebuste eritlus on aruannetes teostatud vaid osaliselt.

Tab. 6 esimeses osas leiame andmed edasikaebustest rahukohtunikku otsuste peale koos kõigi asjaosaliste—süüdimõistetu ja pealekaebaja (politsei või erasüüdistaja) poolt. Sellepärast võib siin olla kõnet vaid üldse asjaosaliste rahuldamatusest kohtuotsusega. Ses suhtes võib konstateerida positiivse nähtena aastate jooksul edasikaebuste järjekindlat langust kõigis liikides. Esikohal on, loomulikult, apellatsioonikaebused rahukohtunikku otsustatud süüdistuse asjadest, mida karistatakse vangistusega, kuna nendega võrreldes kassatsioonikaebuste arv lõpulikult otsustatud „pisi-asjades“ on väike—nähtavasti ei tasu vaeva. Üsna väike on aga erakaebuste %, peamiselt lõpetatud asjadest — erasüüdistajate poolt.

Edasikaebused I astme kohtute otsuste peale (% otsustatud asjade arvust).
Appellations sur les décisions des tribunaux de 1re inst (% au n. des causes décidées).

6.	Edasikaebuste määr rahukohtunikku otsuste peale <i>Jugements des juges de paix portés en appel (en % au nombre total des jugements des juges de paix)</i>			Edasikaebused rahukogude I astme otsuste peale— <i>Appellations sur les décisions des assemblées de paix (en 1re inst.)</i>	
	Appellats. korras (% mitte lõpulikult otsustatud asjadest) <i>En appel (% des causes décidées non finalement)</i>	Kassats. korras (% lõpulikult otsustatud asjadest) <i>Pour cassation (% des causes décidées finalement)</i>	Erakaebused (% lõpetatud ja edasisaadetud asjadest) <i>Plaintes privées (% aux causes supprimées ou transmises)</i>	Appellats. korras (% otsust. asjadest) <i>Appellations (en % au n. des causes jugées)</i>	Erakaebused *) <i>Plaintes privées</i>
1929	19,2	4,5	0,8	16,6	0,7
1928	19,6	5,5	0,8	21,0	0,8
1927	19,3	7,0	0,8	19,0	1,1
1926	20,2	6,6	1,2	20,9	0,8
1925	22,0	8,2	1,1	17,3	0,6
1924	22,3	4,3	1,1	18,5	0,3
Keskmine— <i>Moyenne</i> 1925—1929	20,0	6,2	0,9	19,0	0,8
Sellest— <i>Dont:</i> Tallinna—Haapsalu rk. rgk.	20,5	7,5	1,2	21,0	1,7
Rakvere—Paide	17,2	4,3	0,7	14,3	0,3
Tartu—Võru	20,7	7,4	0,8	18,3	0,4
Viljandi—Pärnu	21,7	4,7	0,9	22,2	0,4

*) % toimetuses olnud asjadest, väljaarvatud lõpetatud asjad kr. kp. s. § 852 alusel.

Rahukogude I astme otsuste peale kohtupalatisse appellatsiooni korras edasikaebuste % määr on väga lähedane appell. korras edasikaebuste % rahukohtunikku otsuste peale. Kuigi mõlemal juhul on tegemist nii kohtualuste, kui süüdistajate edasikaebusega, on rahukogude I astme otsuste peale protestide arv tavaliselt väga väike, võrreldes süüdistajate edasikaebustega rahukohtun. otsuste peale. Seetõttu võiks lugeda kohtualuste edasikaebusi rahukogude I astme otsuste peale siiski protsendiliselt vaid vähe suuremaks, kui on appell. kaeb. arv rahukoht. otsuste peale.

Samuti on lugu erakaebustega. Rahukogude I astme otsuste peale erakaebuste % on võetud kõigist toimetusel olnud asjadest, arvatud välja asja lõpetamised kr. kp. s. § 852 alusel. Võttes erakaebuste % aluseks vaid asja lõpetamisi (ilma § 852), saame 1,4%.

Vaadeldes rahukohtunikku otsuste peale edasikaebuste tagajärgi rahukogude II astmes, ülevaatlikkuse saavutamiseks kõigis liikides koos selgub, et kõigist edasikaebustest on jäänud rahuldamata, s. t. on kinnitatud esialgne

otsus, 58,8% määral, kuna esialgne otsus on tühistatud või osaliselt muudetud 30,3% ja asi lõpetatud 10,9% juhul; seismapandud asjade arv on seejuures äärmiselt väike. Võrdlemisi sagedane rahukohtunikku otsuste muutmise rahukogudes on tingitud peamiselt sellest, et rahukohtu asjades asju ajavad peamiselt asjaosalised ise ja ei hoolitse küllaldaselt tõenduste ettetoomise eest, teades et neil võimalik on seda teha teises astmes. Siiski, teatavat osa võib etendada ka üksikute kohtunikku suhtumine asja selgitamisele, s. t. kohtunikku töö põhjalikkus; selle tagajärjed avalduvad pealegi ka edasikaebuste määras.

Eritledes tab. 7 andmeil rahukoht. otsuste peale edasikaebuste tagajärgi liikide järgi, leia me appellatsiooni asjades üldtulemusele pea võrdsed vahekorrad, mis seletatav nende, teistega võrreldes, suure arvuga. Kuid huvitaval viisil ka erakaebuste rahuldatus ja rahuldamata tagajärgede vahekord on lähedane eelmisele. Ainult kassatsiooni asjus on edasikaebuse rahulduse määr tunduvalt madalam.

I astme kohtute otsuste peale edasikaebuste tagajärjed rahukogude II astmes ja kohtupalatis %.
Résultats de l'appel sur les décisions des tribunaux de 1st inst. devant les tribunaux de 2nd inst.

7.	Rahukogude II aste—L'Assemblée de paix (en 2 nd inst.)						Kohtupalat—Cour d'appel.								
	Appellatsiooni asjus Appellations			Eraasjus Affaires privées			Kassatsiooni asjus Cassations			Appellatsioon asjus Appels			Eraasjus Affaires privées		
	astme kohtu otsuseid kinnitatud Jugement de 1 st inst. confirmé	I astme kohtu otsuseid tühistatud ehk muudetud Jugement de 1 st inst. infirmé en totalité ou en partie	Arv lõpetatud Instr. supprimée	Rahuldatus Satisfait	Rahuldamata Non satisfait	%	astme kohtu otsuseid kinnitatud Jugement de 1 st inst. confirmé	I astme kohtu otsuseid tühistatud ehk muudetud Jugement de 1 st inst. infirmé en totalité ou en partie	Arv lõpetatud Instr. supprimée	Endine otsus kinnitatud Jug. précéd. confirmé	Endine otsus osaliselt muudetud—Jug. précéd. infirmé tot. ou part.	Õigeksmõistav otsuseid—Acquittements	Lugusiviidetud ja äralõputatud—Rétréés et révoqués	Erakaebusi rahuldatus Plaintes priv. satisf.	Erakaebusi tagajärjeta ääritud—Plaintes priv. non satisfaites
1929	57,3	28,3	14,4	41,4	58,6	72,1	27,9	—	68,0	17,9	8,2	5,9	3,6	96,4	
1928	56,8	32,1	11,1	44,2	55,8	70,7	28,4	0,9	66,2	18,1	7,1	8,8	3,6	87,6	
1927	56,6	31,5	11,9	43,7	56,3	75,3	24,1	0,6	68,7	15,3	8,5	9,5	12,1	87,9	
1926	60,8	28,0	11,2	49,8	50,2	79,3	19,2	1,5	62,5	14,8	8,2	15,0	11,3	88,7	
1925	60,0	29,7	10,3	41,9	58,1	75,3	21,0	3,7	68,3	19,3	7,0	4,3	14,9	85,1	
1924	60,2	29,4	10,4	45,0	58,0	65,7	20,1	8,2	72,2	14,0	9,9	3,9	21,2	78,8	
Keskmine—Moyenne 1925—1929	58,3	29,9	11,3	44,4	55,6	74,5	24,2	1,3	66,2	16,7	7,9	9,2	10,9	89,1	
Sellest—Dont:															
Tallinna—Häapsalu rk.	55,7	32,6	11,7	41,9	58,1	74,5	24,8	0,7	—	—	—	—	—	—	
Rakvere—Palde	63,0	29,9	13,1	53,6	46,4	79,2	19,4	1,4	—	—	—	—	—	—	
Tartu—Võru	59,3	29,9	10,8	40,3	59,7	74,2	28,7	2,1	—	—	—	—	—	—	
Viljandi—Pärnu	56,1	31,7	12,2	47,5	52,5	70,4	29,6	—	—	—	—	—	—	—	

Rahukogude I astme otsuste peale edasikaebuste tagajärjed kohtupalatis on edasikaebajatele ebasoodsamad, kui rahukogude II astmes. Neis appellatsiooni asjus on endiseid otsuseid kinnitatud keskmiselt 66,2%; pealegi püsib see % kõikudes ühel tasapinnal. Kuna sellejuures mitte just väike arv — 9,2% — edasikaebusi on võetud tagasi ja lõpetatud omavahelisel leppel (1929 a. 13:1 vastu), siis edasikaebuste rahuldamise määr osutub võrdlemisi madalamaks: osalise muutmisenä 16,7% ja õigeksmõistmisenä 7,9%,

kokku 24,6%, rahukogude 29,9% vastu. Erakaebuste tagajärjed kohtupalatis on samuti kaebajatele ebasoodsamad: rahuldatus on vaid 10,9%, rahukogude II astme 44,4% vastu; pealegi langeb rahuldamise määr aastast aastasse. Edasikaebuste % määra järgi rahukogude I astme paremad töötulemused võivad olla tingitud, peale eelpool öeldu, asjade paremast ettevalmistusest—politsei juurdusel ja kohtu-urijate eeluurimisel, samuti arutamise korras ja edasikaebajate koostisest — kohtupalatis on tegemist peami-

selt vaid süüdistatavatega, rahukogude II astmes aga, nii kui öeldud eespool, suurel määral ka pealekaebajatega, peamiselt kahjukannatajatega.

Rahukogude II astme otsuste peale. Riigikohtusse kassatsioonikaebuste % on võetud kõigi otsustatud appellatsiooniasjade ja rahuldamata erakaebuste arvust. Kuigi viimaste väljajätmine annaks vast õigemä pildi, on need ikkagi jäetud sisse meil erakaebuste korral

kassatsioonikaebuste praktiseerimise tõttu. Ent kõrvaldades viimaseid, saaksime rahuk. II astme otsuste peale kassatsiooni kaebusi aasta keskmisena 15,6% asemel 16,1%, seega vaid vähe suurema arvu. Seega on kassatsioonikaebuste arv rahuk. II astme otsuste peale, võrreldes appellatsioonikaebustega I astme (rahukohtunikude) otsuste peale, hästi väiksem—15,6% (resp. 16,1%) : 20,6% vastu.

Kassatsiooni korras edasikaebused II astme kohtute otsuste peale ja nende tagajärjed Riigikohtus
Pourvois en cassation portés devant la Cour Suprême et leur résultats.

8.	Rahukogude II astme otsuste peale (% otsustatud asjadest) <i>Pourvois sur les jugem. de l'assemblée de paix(en II inst)</i>		Kohtupalati otsuste peale kaebused ja protestid. (% otsustatud asjade arvust *)	Riigikohtusse edasikaeb. tagajärjed. % otsustatud kass.-asjade arvust— <i>Résultats des pourvois devant la Cour Suprême en % au nombre des affaires de cassation</i>		
	Kaebused ¹⁾ <i>Plaintes</i>	Protestid ²⁾ <i>Protestes</i>		Endine otsus tühistatud või osaliselt muudetud— <i>Jugem. précéd. infirmé en tot. ou en partie</i>	Endine otsus kinnitatud <i>Jugement précédant confirmé</i>	Läbivaatamiselt kõrvaldatud <i>Déclinées</i>
1929	14,1	—	30,1	15,5	82,4	2,1
1928	14,8	0,2	28,8	15,9	82,6	1,5
1927	15,9	0,2	32,2	19,4	78,4	2,2
1926	17,6	0,0	23,8	17,5	74,5	8,0
1925	15,4	0,0	32,9	21,2	71,0	7,8
1924	14,6	0,1	33,4	18,2	64,1	17,7
Keskmine— <i>Moyenne</i> 1925—1929	15,6	0,1	29,4	18,0	77,5	4,5
Sellest— <i>Donc</i>						
Tallinn—Haapsalu rk.	17,5	0,8	—	—	—	—
Rakvere—Paide "	14,4	0,2	—	—	—	—
Tartu—Võru "	14,0	0,1	—	—	—	—
Viljand—Pärnu "	15,9	0,1	—	—	—	—

Rahukogude II astme otsuste peale avaldatud prokuröri protestide arv on üsna väike. Kohtupalati otsuste peale prokurörid annavad proteste äärmiselt harva ja aruandeis neid pole eraldi näidatudki.

Vähemal määral edasikaebuste rahuldamise, peamiselt aga kohtupalati asjade raske iseloomu tõttu, mis sunnib võtma ette igat katset süüdimõistetud saatus kergendamiseks, on Riigikohtusse kassatsioonikaebuste arv kohtupalati otsuste peale ka hästi suurem, kui rahukogude II astmes 29,4% : 15,6% vastu.

Rahukogude II astme ja kohtupalati otsuste peale kassatsioonide ja protestide tagajärjedest puuduvad eraldi andmed, sest Riigikohtu aruanded käsivad neid koos. Üldse, Riigikohtusse antud krim.-asjus kassatsioonikaebustest on rahukogude II astmelt (ühes protestidega) ja kohtupalatilt päritolevate (samuti ühes protestidega) asjade vahetord keskmiselt 5,2 : 1. Edasikaebuste rahuldamise määr Riigikohtus osutub teistest edasikaebuse instantsidest vähemaks, pealegi järjest vähenevalt — keskmiselt 77,5%, viimasel aastail koguni üle 82% edasikaebusist jääb rahuldamata, s. o. jääb maksma endine otsus. Mitmesugustel põhjustel läbivaatamisest kõrvaldatud asjade arv on väga kõlvuv, moodustades läbistikku 4,5%.

Edasikaebuste ja nende tagajärgede üldtulemusena võime seega väita, et rahukohtunikku

otsused on suuremal määral vaieldavad, kui üldkohtutes ja sisulised edasikaebused annavad paremaid tagajärgi, kui kassatsioonikaebused. Peale selle, edasikaebuste lahendusel läheb täiendavalt lõpetamisele mitmesugustel motiividel rahukohtunikku juures otsustatud asjadest (Rk. II astmes) 0,8%, seega üldse 22,5% ja rahukogude I astmes otsustatud asjadest (kohtupalatis) vaid vähesed kokkuleppe teel. Nii on üldse I astme kohtutes otsustatud asjadest läinud lõpetamisele keskmiselt 32,7%.

Kuna kohtute aruanded ei võimalda selgitada, kuipalju toodud arvust langeb lõpetamisele süüteotunnuste puudumisel, samuti andmed puuduvad õigeksmõistvate otsuste arvust, siis jääb tõeline süütegevuse määr seniste kohtute aruannete andmel selgitamatuks.

d) Kohtualused kriminaalasjus. Vähe paremaid tulemusi võimaldavad kohtute aruanded süüdlaste arvu selgitamisel, kuigi ka ses suhtes jääb nii mõndagi soovida. Nimelt, enamvähem rahuldavaiks osutuvad vaid rahukohtunikku ja rahukogude II astme aruanded, kus on antud kohtualuste arvud seadusejõusse astunud kohtuotsuste järgi. Neist näeme, palju on lõpuilult kohtu alt vabastatud, s. o. ekslikult vastutusele võetud, palju õigeksmõistetud, s. o. mitte küllalt põhjendamatult vastutusele võetud ja, lõpuks, palju oli tõelisisüüdlasi. Viimaste arvu alusel

¹⁾ % kõigist appell. asjust I astme otsuste peale ja rahuldamata erakaebustest.

²⁾ % appell. asjus I astme otsuse tühist. ja muutm. ning asjade lõpetamisest.

^{*)} *Plaintes et protestes sur les jugements de la cour d'appel (en % au n. des jugements).*

võiksimegi öieti vaadelda süütegevuse määra muutusi aastate jooksul. Kahjuks aga puuduvad vastavad andmed rahukogude I astme, kohtupa-

lati ja Riigikohtu aruannetes. Sellepärast on siin saavutatud tulemuste tähtsus võrdlemisi piiratud.

Süüdistatavad kriminaalasjus — seadusejõusse astunud kohtuotsuste järgi.
Accusés dans les affaires criminelles d'après les jugements entrés en vigueur.

	Rahukohtunikku juures Chez les juges de paix				Rahukogude II astmes Assemblées de paix (en II instance)				
	Üldse Total	%			Üldse Total	%			
		Süüdi mõistetud Cond.	Õigeks mõistetud Acquit.	Kohtu alt vabastat. Libérés.		Süüdi mõistetud Con- damnés	Õigeks mõistetud Acquit- tés	Kohtu alt va- bastat. Libérés	Seisma pan- dud asjus Causes suspendues
1929	66 325	72,1	15,4	12,5	5 621	58,4	27,9	13,7	0,2
1928	64 910	69,3	16,2	14,5	6 388	56,2	32,8	11,0	0,3
1927	62 335	68,8	17,5	13,7	5 106	59,6	30,3	10,1	0,3
1926	61 329	71,0	16,7	12,3	6 005	63,8	26,7	9,5	0,1
1925	60 105	69,9	15,7	14,5	5 709	59,5	31,5	9,0	0,3
1924	49 380	68,4	16,6	15,0	5 310	58,4	33,5	7,1	0,5
Keskmine—Moyenne 1925—1929	63 001	70,2	16,3	13,5	5 766	59,5	29,9	10,6	0,2
Sellest—Dont:									
Tallinna—Haapsalu rahuk.ringk.	21 940	78,5	11,9	9,6	1 895	58,8	31,8	9,4	0,3
Rakvere—Paide „ „	12 423	84,2	14,8	21,0	1 095	61,9	21,6	13,5	0,3
Tartu—Võru „ „	19 719	66,1	20,3	13,9	1 939	60,9	29,3	9,6	0,2
Viljandi—Pärnu „ „	8 915	67,1	20,4	12,5	836	50,5	37,3	12,2	0,1

Nagu selgub tab. 9, on rahukohtunikud 1924—29 a. keskmisena vabastanud kohtu alt 13,5% kohtuallastest ehk 8 495 inimest ja mõistnud õigeks 16,3% ehk 10 289 in. Arvates neile juure rahukogude II astmes kohtuallast vabastatud 613 is. ehk 1,0% ja õigeksmõistetud 1 719 is. ehk 2,7% rahukohtunikku juures vastutusele võetuist, saame kokku aasta kohta keskmiselt 21 116 süüalusena esinenud kuid süüdistusest vabane- nud inimest.

Seejuures pälvib tähelepanu süüdimõistetute % erinev muutumine rahukohtunikku juures ja rahukogude II astmes, kui edasikaebuse instantsis, nimelt, ühes süüdimõistetute suhtarvu väikse tõusuga esimeses instantsis, langeb see teises, — kuigi mõne aasta ebareeglipärase kõrvalekaldega; pealegi ei käi rahukogude otsused sama aasta rahukohtun. otsuste kohta. Kuna samal ajal edasikaebuste % rahukohtu otsuste peale osutus vähenevaks, siis peame järeldama, et viimane nähtus võib olla tingitud süüdistaja

(peam. politsei) edasikaebuste vähenemisest, osalt aga rahukohtunikku otsuste tabavuse kasvust.

Rahukogu ringkondadest esinevad kõrgeima süüdimõistetute % Tallinna-Haapsalu ja Viljandi-Pärnu rahukohtunikud, millele vastab seal ka teises instantsis suurem õigeksmõistmine; samuti tuleb Rakvere-Paide ja Tartu-Võru rgk. juures ilmsiks kahe instantsi otsuste sõltuvus: kõrgema süüdimõistetute % juures esimeses instantsis, on see teises väiksem.

Üldkohtutes vastutusele võetud isikute saatusel, nagu öeldud, kohtute aruanded selgust ei anna. Ent, kui võtame arvesse rahukogude I astme vastutusele võetud isikute arvu tab. 10 järgi—keskmiselt 3 405 is.— ja eelpool selgunud kohtuotsuste tulemusi, võime hinnata üldkohtutes süüdimõistetute arvu ligikaudu 1900 peale; seega oleks üldine süüdimõistetute arv Eestis keskmiselt aasta kohta ümmarguselt 4 000 inimest.

Takistuseabinõud vastutusele võetud isikute suhtes.
Mesures de précaution prises à l'égard des personnes poursuivies en justice.

	Kohu-aurijad—Juges d'instruction							Rahukogude I astes Assemblées de paix			
	Vastutusele võetud isikute arv Personnes pour- suivies en justice	Nende suhtes tarvitusele võetud takistuseabinõude % Mesures préventives prises à l'égard de ces personnes					Keskmine vastu- tuse summa kr. Montant moyen de l'engage- ment (kr)	Keskmine kaucatsioon kr. Montant moyen de caution (kr)	Vastutusele võetud isikute arv Nombre des per- sonnes poursuivies en justice	%	
		Isikutarvitus- aravõim. ja po- litsei valve Règles des cer- tif. d'identité et surveill. de po- lice	Käimeeste vas- tutus Engagement des garants	Kaucioonid võt- mine Caution	Vangistus (ka kodune arest) Arrestation	Vahi all Arrêtés				Vabaduses Libérés	
1929	3 447	50,7	3,0	2,9	47,2	6 436	601	2 888	41,2	58,8	
1928	2 935	58,9	2,8	3,7	42,6	5 374	1 679	3 031	37,0	63,0	
1927	2 848	56,4	2,7	2,8	41,4	7 964	783	3 337	37,4	62,6	
1926	3 072	53,2	4,9	3,4	40,2	5 348	427	3 814	25,9	74,1	
1925	4 007	57,4	5,2	3,5	45,1	3 522	641	3 856	26,5	73,5	
1924	3 141	48,4	5,0	7,6	45,2	1 813	514	4 024	23,8	76,2	
Keskmine—Moyenne 1925—1929	3 262	54,4	3,8	3,3	43,5	5 179	826	3 405	32,8	67,2	
Sellest—Dont:											
Tallinna-Haapsalu r.r.gk.	1 220	48,0	5,0	4,2	46,1	6 097	709	5 377	42,3	57,7	
Rakvere—Paide „ „	805	51,7	3,9	2,1	42,9	6 507	2 823	2 806	38,1	61,9	
Tartu—Võru „ „	874	56,9	2,8	1,9	41,4	2 130	419	5 054	29,0	71,0	
Viljandi—Pärnu „ „	563	67,1	2,7	4,7	41,7	4 424	369	3 989	21,5	78,5	

Üldkohtutes vastutusele võetud isikute suhtes võimaldavad kohtute aruanded selgitada vaid takistusabinõusid (tab. 10). Üksikasjaliselt on need eritletud kohtu-uurijate aruandeis, kuna rahukogude I astme omisolema vaid vahiall ja vabaduses olevate eritlemist. Sellest selgub, et vangistuse tarvitamine takistusabinõuna kasvab järjest. Missugustel põhjustel, pole selge; kuid mõjuta pole arvatavasti ka vanglate ruumi küsimus; varemalt aastail kitsaste ruumide tõttu ei saadud tarvilisel määral kasutada takistuseabinõuna vahialla võtmist. Ka kohtu-uurijate andmeis näeme ühes vangistatute arvu kasvamisega vastavalt teiste takistuseabinõude tarvitamise vähenemist. Vangistuse kõrval esineb arvuliselt sagedaima moodusena isikutunnistuste äravõtmise ja politsei valve; käemeeste vastutus ja kautsjon aga esinevad võrdlemisi vähesel ja pealegi vähenenud arvul. Sellejuures aga tõuseb vastutusesummade ja kautsjonide suurus, kuigi kõikides, olenedes peamiselt süüteo iseloomust ja tehtud kahju suurusest.

Vastutusele võetud isikute sugu.
Sexe des personnes poursuivies en justice.

11.	Kohtu-uurijate poolt-naiste % vangistatutest Juges d'instruction	Rahukogude I astmes Assembl. de paix (en I inst.).	
		Naiste % vastutusele võetutest % des femmes parmi les person. acc.	Vangistatud naist % % des femmes arrêtées au total
1929 . . .	9,3	14,9	8,7
1928 . . .	8,2	14,8	8,4
1927 . . .	14,3	19,2	28,6
1926 . . .	11,4	14,6	12,4
1925 . . .	12,2	16,4	11,9
1924 . . .	8,9	11,4	8,4
Keskmine—Moyenne 1925—1929 . . .	11,0	16,0	13,2
Sellest—Dont:			
Tallinna—Haapsalu . . .	11,3	14,5	9,2
Rakvere—Paide	8,9	13,3	8,4
Tartu—Võru	9,8	15,4	11,3
Viljandi—Pärnu	14,0	20,7	32,8

Kohtualuste koosseisust leiame kohtute aruandeis mõningaid andmeid vaid soo ja alaease kohta. Sugu näitavad kohtu-uurijate ja rahukogude I astme aruanded. Siin oleme toonud tab. 11 naiste suhtarvud vastutusele võetud isikute üldarvust. Nende järgi otsustades kõigub naiste osatähtsus üldkohtutele alluvais süütegudes 16% ümber, ilma kindla muutuvusesuunata. 1924—26 a. kohtutest saadud teatelehtede andmeil oli süüdimõistetute üldarvust naisi 20,5% (E. Stat. Nr. 71, lhk. 22). Osutunud erinevuse põhjused pole küllalt selged: need võivad olla tingitud üldkohtutele alluvate asjade erilaadist, ent samahästi ka sellest, et siin on tegemist vaid süüdistatavatega; võimalik, et naiste vastutusele võtmisega ollakse tagasihoidlikum, nagu osutavad seda ka kohtu-uurijate andmed. Samuti takistuseabinõude määramisel, nähtavasti, ollakse naiste

suhtes tagasihoidlikumad—seda oletusel, et saavutatud % pole mõjutanud meeste ja naiste süütegevuse erinevus, mis on üldiselt võrdlemisi suur.

Alaeaste % süüdimõistetute ja kohtualuste seas on kohtute aruandeil (tab. 12) samuti hästi madalam, kui süüdimõistetute koosseisus kohtute teatelehtede järgi 1,9% ja 3,4% : 10,6 vastu. See vahe aga võib olla tingitud peamiselt erinevast vaatlusealusest: kohtute teatelehed on saavutatud vaid vähemalt vangimajaga karistatuist, kohtute aruanded aga sisaldavad kõiki süütegusid. Tegelikult aga rahukohtunikudele alluvaist süütegudest on paljud sellised, milles alaeased ei saa olla osanikud; üldkohtutele alluvais asjus aga on alaeased erilises kaitse seiskorras ja satuvad vaid osaliselt kohtu-uurija võimu kompetentsi.

Seetõttu, viimaseid andmeid vältides, võime sisulisele hindamisele võtta vaid rahukohtunikude andmed. Nende järgi alaeaste osa süütegevuses näib üldiselt langevat, kui siin mõju

Alaeaste (10—17 a.) % süüdimõistetute ja kohtualuste seas.
% des mineurs (de 10—17 ans) parmi les condamnés et poursuivis en justice.

12.	Rahukohtunikute juures süüdimõistetutest Parmi les condamnés par les juges de paix	Rahukogude II astmes süüdimõistetutest—Parmi les condamnés par l'assemblée de paix (en II inst.)	Kokku — Total	
			Kohtu-uurijate poolt vastutusele võetud. Parmi les poursuivis en justice par les juges d'instruction.	Kohtu-uurijate poolt vastutusele võetud. Parmi les poursuivis en justice par les juges d'instruction.
1929	1,9	0,5	1,8	4,1
1928	2,0	0,6	1,9	3,2
1927	2,2	0,8	2,1	3,0
1926	2,5	0,7	1,7	3,1
1925	2,2	0,4	2,1	3,4
1924	2,6	1,0	2,5	4,7
Keskmine—Moyenne 1925—1929	2,0	0,8	1,9	3,4
Sellest—Dont:				
Tallinna—Haaps. rk.rgk.	1,8	0,8	1,8	3,2
Rakvere—Paide " "	2,0	1,0	1,9	3,8
Tartu—Võru " "	2,3	—	2,1	3,7
Viljandi—Pärnu " "	2,1	1,1	2,0	2,7

pole avaldamas, ühelt poolt, alaeaste koosseisu muutuvus sündivuse vähesuse tõttu sõjaajal, ja teiselt — süütegude koosseisu muutuvus. Kuid maa-alalised erinevused rk. ringkondade järgi näivad olevat kooskõlas eespool selgunud süütegevuse erinevusega, mis osutus madalamaks läänes ja kõrgemaks idas; ühes sellega näib ka alaeaste süütegevus olevat suurem idas. Kuid need on vaid oletused, mis nõuavad põhjalikumalt selgitust tulevikus.

2. Tsiviilasjad. Causes civiles.

a) Tsiviilasjade arv I astme kohtutes.
Nombre des causes civiles devant les tribunaux de 1re inst.

Kodanikkude seaduslikult normeeritud era-vahekorde tekkinud vastolude lahendusvajadusest võrsunuina, on tsiviilasjad heaks näitajaks, mil määral inimesed omis, peamiselt tulunduslikes, toimeis, kas tead-

likult, või teadmata riivavad teiste huvivid. Tõsi, osa tsiviilasju, näiteks, hoiukorras käsitletavad, kannavad, nii õelda, õiguste tagamise iseloomu, kuid ka siingi on tegemist ikka kodanikkude õiguse taotlusega. Sellepärast esineb tsiviilasjade arv üldse ja selle muutumine ajas ülitähtsa sotsiaalelu iseloomustajana. Pealegi, meie oludes võimaldavad need andmed selgitada levinud veenet eestlaste suurest kohtuskäivusest.

Tõsi, ka tsiviilasjus tuleb kohtutesse asju, mil puudub osaliselt, või täiesti, protsessi iseloom, kuid selliste arv on üldiselt üsna väike, näit., rahukohtunikkude juures keskmiselt mitte üle 5,2% tulnud asjade üldarvust. Pealegi on sellised asjad eraldatud teistest, mistõttu toodud arvud on piisavad eelostatud ülesande lahendamiseks.

Tsiviilasjus I astme kohtute poole pöördumine.—*Causes civiles portées devant les tribunaux de 1 inst.*

13.	Rahukohtunikud— <i>Juges de paix</i>					Rahukogude 1 aste <i>Assemblées de paix en 1 inst.</i>					Üldse— <i>Gr. total</i>
	Kokku <i>Total</i>	Nõudmis- korras <i>Affaires contentieuses</i>	Sundlaite korras <i>Procédure d'arbitration</i>	Hoiukorras <i>Procédures particulières</i>	Muud <i>Autres</i>	Kokku <i>Total</i>	Nõudmis- korras <i>Affaires contentieuses</i>	Sundlaite korras <i>Procédure d'arbitration</i>	Hoiukorras <i>Procédures particulières</i>	Erakae- bused <i>Plaintes privées</i>	
Asjade arv—<i>Nombre des causes civiles.</i>											
1929	69 287	30 305	30 496	5 029	3 457	6 008	2 527	1 706	2 254	121	75 805
1928	46 909	24 976	13 949	5 054	2 930	5 604	2 610	752	2 063	173	52 513
1927	49 735	26 682	15 962	4 729	2 412	5 520	2 401	1 048	1 868	203	55 255
1926	46 063	26 171	13 335	4 339	2 218	5 532	2 427	1 217	1 547	341	51 595
1925	35 782	22 282	8 178	3 370	1 959	7 430	3 043	2 500	1 021	266	49 212
1924	34 407	22 399	7 062	3 165	1 781	7 410	3 037	2 538	1 510	325	41 817
1925—1929 kesk- mine— <i>Moyenne</i>	49 555	26 073	16 384	4 504	2 594	6 140	2 602	1 445	1 871	221	55 695
Asjade iseloomu %—<i>Caractère de cause en %</i>											
1925—1929 . . .	100,0	52,6	33,1	9,1	5,2	100,0	42,4	23,5	30,5	3,6	—
10 000 elaniku kohta—<i>Pour 10 000 hab.</i>											
1925—1929 . . .	444	234	147	40	23	55	23	13	17	2	499
Asjade arvu % Hikumine (1924=100)—<i>Mouvement du nombre (1924=100)</i>											
1929	201,4	195,3	431,8	158,9	194,1	89,2	82,2	149,3	37,2	—	181,5
1928	136,3	111,5	197,5	158,7	164,5	75,6	86,1	29,6	136,6	—	125,0
1927	144,5	118,9	226,0	149,4	135,4	74,5	79,1	41,3	123,7	—	132,1
1926	133,0	116,8	188,8	137,1	124,5	74,7	79,9	48,0	102,5	—	123,4
1925	104,0	99,5	115,8	106,5	109,6	100,3	100,2	98,5	107,4	—	109,3
1924	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	—	100,0
1923	71,6	—	—	—	—	75,6	67,2	—	122,6	—	72,3
1922	61,4	—	—	—	—	80,5	36,5	—	162,3	—	61,2
1921	39,9	—	—	—	—	56,0	35,9	—	142,1	—	42,7
1920	24,0	—	—	—	—	43,0	22,5	—	128,0	—	27,4

Tab. 13 selgub, et valdav osa tsiviilprotsessidest kannab puht nõudmise iseloomu, — o'gu kas otsekohe nõude või dokumentide põhjal täitmisekorras—rahukohtunikkude juures 85,7% ja rahukogudes I astmes 65,9%, üldse I astme kohtutes 83,5%. Suhteliselt elanikkude arvuga leiame keskmiselt 100 inimese kohta 5 kohtuasja, arvestades ainult täiseastega, koguni 8. Isikute arv on küll vast väiksem, kuid siiski küllalt suur, kui peame silmas tsiviilasjade arvu I astme koht., näit., Saksas — 1928 a. 3 asja 100 elan. kohta.

Eriti huvitav on jälgida I astme kohtutesse tulnud asjade arvu muutumist aastate jooksul. 6 aastaga on rahukohtunikkude juures asjade arv tõusnud üldse 100% võrra, eriti suurel määral aga sundtäiteasjades (protestitud vekslid!) — üle 300%; rahukogudes aga püsib asjade üldarv viimasel neljal aastal hulga madalamal 1924 — 25 a. tasapinnast, osutades väikest tõusu vaid viimasel vaatlusaastal — ka peamiselt sundtäiteasjades; ainult hoiukorra-asjad (peamiselt pärand. jagamised, abielulepingud jne.) on vii-

maseil aastail tõusnud, kuid siiski mitte veel jõudnud 1922 a. tasapinnani. Sellepärast, konstateerides üldse I astme kohtutes tsiviilasjade arvu järjekindlat tõusu, alates 1920 a., võime väita selle teostumist jällegi eestkätt piasasjade arvu kasvamise suunas, mis on tingitud esimeste rahuaastate laajajoonelisele äri- ja isiklikule elule järgnenud tulundusliikudest raskustest ja elamisvõimaluste kitsenemisest. Tsiviilasjade arvu I astme kohtutes krim.-asjade juures mainitud sotsiaalelu nähtustega vastamisi seades saame järgnevad korrelatsiooni koeffitsiendid.

I astme kohtute lahendada antud tsiviilasjade korrelatsioon:

Elumaksumuse üldindeksiga	r = + 0,81 ± 0,080
toitusosa indeksiga	r = + 0,76 ± 0,100
Protestitud vekslite arvuga	r = + 0,98 ± 0,011
Enesetapetega	r = + 0,98 ± 0,013
Sündide arvuga	r = - 0,75 ± 0,110

Paljuütlevalt kõrge korr.-koeffitsiendiga esineb tsiviilasjade suhe protestitud vekslitega ja enesetapetega; kuid ka suhe elumaksumusega, eriti selle üldindeksiga, on küllalt kõrge, kuigi mitte suurevõrt, kui kriminaalasjade juures, ja vähe suurema võimaliku veaga; negatiivne

1) Aktide, näit. vekslite, täitmise nõudekorras.

2) Õiguste tagamise asjad, näit. päranduse asjad, adopteerimised jne.

suhe sündidega aga on peaaegu võrdne mõlemat liiki kohtuasjadel. Sellest võime järeldada, et kohtu poole pööramise kasv on tingitud suurel määral ikkagi tulundusliku konjunktuuri muutustest.

Et sellejuures tulevad siiski ilmsiks ka raaspiühholoogilised mõjud, seda võime järeldada tsiviilasjade arvu maaalalisest erinevusest.

Tsiviilasjus I astme kohtute poole pöördumised rahukogude ringkondade järgi (keskmiselt 1925—1929).

	Rahukohtunikud					Rahukogud					Sellest			
	Kokku	Nõudmis-korras	Sundäite korras	Hoivkorras	Muud	Kokku	Nõudmis-korras	Sundäite korras	Hoivkorras	Erakaebe- sed	Üldse	Sundäite korras	Täitmis-korras	Hoivkorras
	a) 10 000 elaniku kohta.													
Üldse	444,0	233,6	146,8	40,4	23,2	55,0	23,3	13,0	16,7	2,0	499,0	256,9	159,8	57,1
Tallinna—Haapsalu	414,1	248,0	136,1	39,2	20,8	71,8	25,9	20,2	23,9	1,2	515,9	278,9	156,3	63,1
Rakvere—Paide	344,6	197,9	82,6	31,6	32,5	40,5	18,6	5,8	11,2	4,9	385,1	216,5	88,4	42,8
Tartu—Võru	512,1	250,4	194,2	46,5	21,0	45,0	21,7	9,9	12,6	0,6	557,1	272,1	204,1	59,1
Viljandi—Pärnu	421,1	211,9	147,1	40,4	21,7	59,0	27,2	13,1	17,5	1,2	480,1	239,1	160,2	57,9
	b) asjade iseloom %.													
Üldse	100,0	52,6	33,1	9,1	5,2	100,0	42,4	23,5	30,5	3,6	100,0	51,5	32,0	11,4
Tallinna—Haapsalu	103,0	55,9	30,6	8,8	4,7	100,0	36,1	28,1	33,3	2,5	100,0	53,1	30,3	12,2
Rakvere—Paide	100,0	57,4	24,0	9,2	9,4	100,0	46,0	14,3	27,7	12,0	100,0	56,2	22,9	11,1
Tartu—Võru	100,0	48,9	37,9	9,1	4,1	100,0	48,1	22,1	28,0	1,8	100,0	48,8	36,6	10,6
Viljandi—Pärnu	100,0	50,3	34,9	9,6	5,2	100,0	46,1	22,2	29,6	2,1	100,0	49,8	33,4	12,1

Lugedes tsiviilasjades iseloomulikumaks rühmaks just nõudmiseasju, — sest vaid siin on tegemist õiguseotsijate vahenditu aktiivsusega, — leiame selliste arvu tabeli andmeil suurima küll Tallinna-Haapsalu rk. rgk., millele järgnevad Tartu-Võru, Viljandi-Pärnu ja rea lõpus Rakvere-Paide rk. rgk. Peale Tallinna-Haapsalu rgk., esineb kõrgeima arvuga Kagu-Eesti, selle järel Lääne- ja siis Kirde-Eesti. Ent kõrvaldades linnade kohtuskäivust tõstva mõju, leiame maa-rahukohtunikku andmeil madalaima arvu just Looe-Eestis (tab. 14) ja ka teiste ringkondade järjekorra korregeerituna Lääne-Eesti ka suks.

Tsiviilasjus maa rahukohtunikku poole pöördumine 10 000 elaniku kohta (1929 a.).
Causes civiles portées devant les juges de paix à la campagne par 10 000 habitants (en 1929).

14.	Kokku— Total	Nõudmiskorras Actions	Sundäitekorras ¹⁾ Pour exécution	Hoivkorras ¹⁾ Pour conservation	Muud— Autres
Tallinna—Haapsalu rk. rgk.	241,0	131,4	40,7	49,9	19,0
Rakvere—Paide " "	357,7	223,8	80,3	41,5	42,1
Tartu—Võru " "	516,1	272,1	173,8	47,7	22,5
Viljandi—Pärnu " "	438,9	220,9	149,1	41,8	27,1

Rahukohtu jaoskondade erinevused rk. ringkondades näivad üldiselt sarnanevat erinevustega kriminaalasjades. Nii Tallinna-Haapsalu rk. rgk. esinevad madalaimate arvudega jällegi Hiiumaa (173⁰/₀₀₀) ja Saaremaa II jsk. (187⁰/₀₀₀), kõrgeimatega Rapla (316⁰/₀₀₀), ja Lihula jsk. (304⁰/₀₀₀); Viljandi-Pärnu rk. rgk. — väikseimaga Mõisaküla (373⁰/₀₀₀) ja suurimaga Viljandi II jsk. (530⁰/₀₀₀); Rakvere-Paide rgk. — väikseimaga Rakvere II (239⁰/₀₀₀) ja suurimaga Väike-Maarja

(606⁰/₀₀₀) ja Jõhvi jsk. (464⁰/₀₀₀); Tartu-Võru rgk. — väikseimatega Petseri II (268⁰/₀₀₀) ja Jõgeva jsk. (395⁰/₀₀₀), suurimatega Otepää (797⁰/₀₀₀) ja Elva jsk. (668⁰/₀₀₀). Kuigi ka siin näib ilmnevat alevite mõju, paistab siiski silma, et maad omavahel erinevad kindlakujuliselt. Analoo-giliselt äririkkate linnade ja alevite kohtuskäivust tõstvate mõjule võiks vast oletada, et kohtuskäivus on kõrgem ka rohkem ärilisel alusel seisva põllupidamisega jõukamates maades, kuid juba Tartu-Võru ja Viljandi-Pärnu rk. rgk. erinevused viimase kasuks osutavad veel teiste tegurite mõjusid.

Selliseks näib tõenäoselt olevat rahvastiku erinev raassiline koosseis üksikutes Eesti osades: Looe-Eestis ja saartel on silmapaistev põhja raassi ehk n. n. „rootsi tüübi“ mõju, Kagu-Eestis ja Alutagusel aga otsustavas ülekaalus ida-balti raass ehk n. n. „soome tüüp“, kuna nende vaheline maavöö kannab rohkem sega ilmet. Konstateerides eelosutatud silmapaistvaid erinevusi pea roobastikku raassiliste erinevustega, on põhjendatud nende sõltuvuse oletus. See aga tähendab kohtuskäimise ehk „protsessimise“ kalduvuse tunnustamist eestkätt ida-balti raassipiühholoogiliseks jooneks.

b) Tsiviilasjade lahendamise viisid I astme kohtutes.
Justice en causes civiles (de I inst.)

Analoo-giliselt kriminaal-asjadega pakuvad tsiviil-asjade lahenduse suhtes kohtute aruanded võrdlemisi vähe, näidates peamiselt vaid asjade käiku, kuna sisulistest otsustest leiame teateid ainult rahukogude I astme asjus. Kuna toimetuste lõpetamine tsiviilasjus teostub vormilistel põhjustel, või poolte kokkuleppel, siis sellekohased andmed ei luba järeldada ka kaudselt algatatud protsesside iseloomu.

¹⁾ V. märkused lhk. 322.

Ehk vast ainult seda, kui oskamatult on algatatud asja. Ses suhtes aga näib asi rahukohutute alal paranevat, sest lõpetatud toimetuste % langeb järjest, nagu näha tab. 15. Kuna aga rahukohtunikku juures lõpetatud toimetused sisaldavad ka poolte kokkuleppeid, siis jääb siingi palju selgusetuks. Rahukogude I astmes aga lõpetatud asjade arv kasvab, kuigi

neist on eraldatud asjad, milles teostati kohtutes kokkulepe (asjad aga, mis lõpetatud poolte algatusel, on jäänud ikkagi „lõpetatute“ hulka). Samuti ei anna aruanded täit selgust seisma pandud asjadest: rahukohtunikku on need küll näidatud võrdlemisi stabiilselt erinevaina, rahukogudes aga paigutatud koguni teiseks aastaks jäänud asjade hulka.

Tsiviilasjade lahenduse viis I astme kohtutes. — *Traitement des causes civiles par les tribunaux de 1 instance.*

15.	Rahukohtunikud <i>Juges de paix</i>				Rahukogude I aste — <i>Assemblées de paix en 1 inst.</i>				Kohtuotsusega otsustatud asja <i>Causes jugées</i>					
	Otsustatud asjade arv <i>Causes traitées</i>	%			Otsustatud asjade arv <i>Causes traitées</i>	%			% otsustatud asjadest en % au n. des causes traitées	Neist % — <i>Dont</i>				
		Sisuliselt otsustatud <i>Décidées au fond</i>	Toimetus lõpetatud <i>Causes supprimées</i>	Seisma pandud <i>Suspendées</i>		Lepituse teel <i>Réconciliations</i>	Sisuliselt otsustatud <i>Décidées au fond</i>	Toimetus lõpetatud <i>Suspendées</i>		Nõudmine rahul- datud <i>Réclamation satis- faite</i>	Osalise rahulda- tud <i>Satisfait en partie</i>	Tagasi lükatud <i>Demandes des- linées</i>		
1929	67 404	83,4	13,6	3,0	6 734	1,0	86,5	12,5	67,4	74,9	6,2	18,9		
1928	46 724	78,0	17,6	4,4	5 138	1,2	84,8	14,0	58,2	73,4	7,3	19,3		
1927	49 230	80,0	16,0	4,0	5 672	0,9	87,5	11,6	61,0	72,9	7,2	19,9		
1926	45 030	79,7	16,1	4,2	5 757	1,4	90,1	8,5	66,2	69,8	8,7	21,5		
1925	36 589	77,6	17,7	4,7	7 563	1,2	87,4	11,4	82,3	74,4	8,6	17,0		
1924	32 439	76,7	19,3	4,0	7 290	1,1	89,5	9,4	72,9	74,1	9,1	16,8		
Keskmine— <i>Moy.</i> 1925—1929	49 016	80,2	15,9	3,9	6 173	1,1	87,3	11,6	67,3	73,1	7,7	19,2		
Sellest— <i>Dont:</i>														
Tallinna—Haapsalu	15 891	79,1	17,1	3,8	2 570	0,4	92,1	7,5	46,6	67,8	8,7	23,5		
Rakvere—Paide	7 224	78,8	17,3	3,9	852	1,3	83,8	14,9	72,6	73,7	10,1	16,2		
Tartu—Võru	19 529	79,6	15,6	4,8	1 753	1,6	80,3	18,1	86,3	73,5	7,8	18,7		
Viljandi—Pärnu	7 372	84,9	12,9	2,2	998	1,9	90,2	7,9	82,8	79,3	4,3	16,4		

Väärtuslikum osa rahukogude I astme aruandeis on, nagu öeldud, andmed sisulistest otsustest. Need moodustavad kohtuotsusega otsustatud asjade üldarvust keskmiselt 67,3% (ülejäanud osa on otsustatud kohtu eraotsusega). Neist on lõppenud kogu nõudmise rahuldamisega 73,1%, osalise rahuldamisega 7,7%, s. o. kokku 80,8%; tagasilükatud asjad moodustavad 19,2%.

Kuigi siin tegemist pole lõpulikkude otsustega näib siiski, et küllalt sagedasti kohtus esineakse mitte küllaldaselt põhjendatud nõudmisega. Kahjuks pole võimalik selgitada seda, küsimust maa-alaliselt, sest, nagu eespool nägime, mõjutavad linnad protsesside arvu ja iseloomu, seega ei ole tab. 15 rahukogude ring-suhtarvudel erilist kaalu.

Edasikaebused tsiviilasjus I astme kohtute otsuste peale (% nende poolt otsustatud asjade arvust).
Appellations en causes civiles sur les jugements des tribunaux de 1 inst. (en % au nombre des causes traitées).

16.	Edasikaebused rahukohtuniku otsuste peale— <i>Jugements des juges de paix portés en appel</i>			Edasikaebused rahukogude I astme otsuste peale <i>Jugements des assemblées de paix (en 1 inst.) portés en appel</i>			
	Appellatsioonikaeb. % sisuliselt otsustatud asjadest <i>% des appell au nombre des causes décidées au fond</i>	Erakaebuste % lõpetatud asjadest <i>% des plaintes privées au n. des causes, dont l'instruct. a été supprim.</i>	Kokku <i>Total</i>	Nõudja poolt <i>Par plaigneur</i>	Kostja poolt <i>Par répondant</i>	Erakaeb. <i>Plaintes privées</i>	Kokku <i>Total</i>
1929	5,9	7,3	6,1	11,9	8,6	3,7	13,8
1928	9,4	8,2	9,1	12,4	9,0	5,0	15,5
1927	9,0	8,2	8,9	13,0	11,4	4,9	17,4
1926	10,1	9,3	9,9	13,7	12,9	4,4	19,6
1925	12,0	11,3	11,8	11,7	10,1	5,6	18,4
1924	13,0	8,6	12,1	11,7	11,7	6,1	18,3
Keskmine— <i>Moyen.</i> 1925—1929	8,8	8,7	8,8	12,5	10,5	4,7	16,9
Sellest— <i>Dont:</i>							
Tallinna—Haapsalu rk. rgk.	9,4	8,4	9,2	12,8	10,7	3,4	16,2
Rakvere—Paide	9,0	7,5	8,7	12,6	13,3	4,4	18,5
Tartu—Võru	7,6	7,3	7,6	11,9	9,9	6,9	18,6
Viljandi—Pärnu	10,2	15,6	10,9	12,8	8,6	4,7	17,3

Edasikaebuste tagajärjed tsiviilasjus rahukogude II astmes ja kohtupalatis.
Résultats des causes civiles portées en appel devant les tribunaux de II inst. et la cour d'appel.

17.	Rahukogude II aste <i>Assemblées de paix (en II inst.)</i>					Kohtupalat— <i>La cour d'appel</i>				
	Appellatsioonid asjus <i>Appellations</i>			Era asjus <i>En affaires privées</i>		Appellatsioonid asjus otsus <i>Appellations</i>			Era asjus <i>En affaires privées</i>	
	Belmine otsus kinnitatud <i>Jugement pré- cédant ent- firmé</i>	Belmine otsus muudet, ehk tühistatud <i>Jug. pré-infir- mé en totalité ou en partie</i>	Asi lõpetatud <i>Cause sup- pléée</i>	Rahuldatud <i>Satisfaites</i>	Rahuldamata <i>Non satisf.</i>	Kinnitatud <i>Jug. confirmés</i>	Osaliselt muudetud <i>Infirrés en partie</i>	Tühistatud <i>Infirrés en totalité</i>	Rahuldatud <i>Satisfaites</i>	Rahuldamata <i>Non satisf.</i>
1929	58,1	33,6	8,1	54,5	45,5	61,2	10,2	28,6	33,7	66,3
1928	55,8	35,2	9,0	51,1	48,9	66,4	7,7	25,9	34,6	65,4
1927	57,3	32,5	10,2	52,3	47,7	65,8	8,2	26,0	37,8	62,2
1926	56,8	31,8	9,4	52,2	47,8	59,0	8,4	32,6	48,7	51,3
1925	55,3	32,8	8,9	57,5	42,5	57,0	13,2	29,2	51,7	48,3
1924	57,2	31,4	11,4	49,6	50,4	60,5	13,1	26,4	49,9	50,1
Keskmine— <i>Moyenne</i> 1925—1929	57,6	33,3	9,1	53,4	46,6	62,5	9,2	28,3	43,0	57,0
Sellest— <i>Dont:</i>										
Tallinna— <i>Haapsalu rk.</i>	61,8	29,4	8,8	51,2	48,8	—	—	—	—	—
Rakvere— <i>Paide</i> „	50,6	40,7	8,7	51,6	48,4	—	—	—	—	—
Tartu— <i>Võru</i> „	55,7	32,3	12,0	49,7	50,3	—	—	—	—	—
Viljandi— <i>Pärnu</i> „	58,4	37,1	4,5	61,6	38,4	—	—	—	—	—

c) Edasikaebused tsiviilasjades ja nende tagajärjed.

Appellations en causes civiles et leurs résultats.

edasikaebajaks kas nõudja või kostja, siis omavad tab. 16 toodud arvud erilise kaalu: nad on puhtad segavatest elementidest. Seega, kui konstateerime, näit., rahukohtunikkude otsuste peale edasikaebuste järjekindlat vähenemist — nii appellatsioonid, kui erakaebuste näol, siis võime seda võtta, vastandina krim.-asjadele, tõelise edasikaebuste arvu langusena. Ka ei või öelda, et edasikaebuste arv üldse oleks suur. Kuid siin ei ole muutust „protsessimise tahtes“, vaid langus on tingitud asjade arvu kasvust sundtäite asjades, mis alal edasikaebusteks pole alustki.

Seda oletust kinnitavad teataval määral edasikaebused rahukogude I astme otsuste peale. Seal on ühes asjade arvu kõikumusega ka edasikaebused langenud vaid osalt, nimelt kostja poolt, kuna nõudja poolt need on võrdlemisi püsival tasapinnal. Kuid et siin e r a k a e b u s t e langus sarnaneb samale rahukohtunikkude juures, võiks vast siiski ka väita, et edasikaebuste arvu langus on osalt tingitud ka kohtuotsuste kvaliteedi paranemisest.

Sama näitavad edasikaebuste tagajärjed: I astme otsuse kinnitamise % osutab kasvu, vähem rahukogudes, seda rohkem aga kohtupalatis; eriti silmapaistev on aga erakaebuste rahuldamata jätmise kasv. Ent vaatamata sellele, on muudetud otsuste arv keskmiselt siiski veel küllalt suur.

Kohtuasjade osalisel aga reageerivad appel-

atsioonide halvenevatele tagajärgedele järjest kasvaval määral kassatsioonikaebustega. Osalt võib see olla tingitud küll tulunduslikest motiivest — tabtest rasketel oludel kohustuste õendamist võimalikult venitada, osalt aga siiski vast protsessimise psühholoogiast. Kui pooli pole rahuldanud I astme otsus ja on kord edasi kaevatud, siis ka teise astme otsusele järgneb paratamata kassatsiooni kaebus. Tsiviilprotsessi iseloom on juba kord selline, et vaatamata otsuse laadile, jääb üks pool enamasti rahuldamata. Et II astme kohtute otsuste peale edasikaebuste kasvamine on vähe tingitud asjade sisust, vaid pigemini osutatud motiividest, näitab Riigikohtu jösse jäetavate otsuste järjekindel kasv.

Siin konstateeritud edasikaebuste psühholoogilisi momente silmaspidades, peaksid vastavad andmed olema väga soodsad ka raassipsühholoogilisteks eritlusteks. Kuid tegelikult tab. 16—18 esitatud kujul pole nad seda mitte. Seda näitavad juba rahukohtunikkude ja rahukogude I astme otsuste peale edasikaebuste % ebaühtivad erinevused rk. ringk. järgi. Vaadeldes aga edasikaebusi maa-rahukohtunikkude otsuste peale, saavutame eelmistele raassipsühholoogilistele tulemustele pea täiesti vastupidise pildi. Suurima edasikaebuste % esinevad Viljandi-Pärnu rgk. rahukohtud — 9,9%, selle järele Tallinna-Haapsalu — 9,2%, siis Tartu-Võru — 7,9% ja lõpuks Rakvere-Paide — 7,6%. Asja lähemalt selgitades aga osutusid sellised ebasobivused suurel määral tingituks tsiviilasjade laadi erinevusest rk. ringkondades. Nõudmiseajade % rahukohtunikkude juures kõigub tublisti: 48,9% kuni 57,4% ja rahukogudes 36,1% kuni 48,1%. Kuna aga appellatsioonikaebused võivad olla vaid nõudmiseasjus, tab. 16 aga appellatsioonid kaebuste % on võetud üldse sisuliselt osutatud asjadest, milles esinevad ka sundtäite, siis peab appellatsioonid kaebuste % olema seda suurem, mida suurem nõudmiseajade % ja vastupidi. Rahukogude juures osalt näemegi seda, rk. ringk. järjekord edasikaebustelt vastab jämejooneliselt nõudmiseajade % järjekorrale sissetulnud asjades; rahukohtutes aga pole näha seda, peale Tartu-Võru rk. rgk., kus nõudmiseajade ja edasikaebuste % kõige väiksem.

Nii jääb meile aruannete iseloomu tõttu täiesti selgusetuks tõeline edasikaebuste % üldse ja ka maa-alade järgi, nii väärtuslikud, kui need ka oleks siin tõstetud küsimuste selgitamiseks.

Kassatsioonikabused II astme kohtute otsuste peale ja nende tagajärjed Riigikohtus
Proportion des pourvois en cassation portés devant la Cour Suprême et leurs résultats.

18.	Edasikaebused rahukogude II a. otsuste peale (% nende poolt ots. asjade arvust) <i>Jugements de l'assemblée de paix (en II inst.) portés devant la Cour Suprême (en % au total des aff. traitées par ass. en II inst.)</i>	Edasikaebused kohtupalati otsuste peale (% kohtupalatis ots. asjade arvust) <i>Jugements de la cour d'appel portés devant la Cour Suprême (en % au total des causes. trait. par cour d'appel)</i>	Kassatsioonikabuste tagajärjed <i>Décisions de Cours Suprême</i>	
			Lükatud tagasi <i>Demandes renvoyées</i>	Rahuldatud <i>Demandes satisfaites</i>
1929	20,4	44,7	70,5	29,5
1928	20,3	40,0	70,2	29,8
1927	14,5	41,2	71,2	28,8
1926	11,2	37,4	68,9	31,1
1925	13,5	39,1	66,7	33,3
1924	14,1	35,1	67,0	33,0
Keskmine— <i>Moyenne</i> 1925—1929	16,2	40,5	69,5	30,5
Sellest— <i>Dont</i> :				
Tallinna—Haapsalu rk.	14,7	—	—	—
Rakvere—Paide „	13,1	—	—	—
Tartu—Võru „	13,3	—	—	—
Viljandi—Pärnu „	28,3	—	—	—

3. Administratiivasjad.
Causes administratives.

Tekkinuina riiklikkude või omavalitsuseasutiste ebaseaduslikkude korralduste ja toimete vastu avaldatud protes-

tidest (järelvalve asut. poolt) ja kaebustest (eriskute poolt), administratiivasjade arv ja nende lahendamine on heaks riigi- ja omavalitsuseasutiste tegevuse iseloomustajaks; ent siiski vaid sel juhul, kui reageeritakse iga ebaseadusliku toime vastu. Peale selle, arvestades kohtuasutiste järgi erineva alluvusega, on mõeldav ka ametiasutiste tegevuse seadusepärasuse võrdlev hinnang, kui leiduks ühine alus administratiivasjutute kohtute poole pöördumise hinnanguks, nagu on seda kriminaal- ja tsiviilasjades elanikkude arv. Selle puudusel aga võime vaadelda vaid võrdlevalt asjade arvulist liikumist aastate jooksul, nagu see on toodud tab. 19.

Kuna rahukohtunikkuudele alluvad kaebused valla- ja alevivalitsuste korralduste ja toimete vastu, rahukogude I astmele — maa- ja linnavalitsuste vastu, Riigikohtu I astmele — riigiasutiste vastu, siis võime tab. 19 arvudest järeldada teatavat olukorra paranemist vaid maa- ja linnavalitsuste tegevuses, kuna valla- ja alevivalitsuste, eriti aga riigikeskasutiste juures arvud püsivad kõikude ühel tasapinnal ehk osutavad koguni tõusu.

Edasikaebuste suhtes võime konstateerida % langust nii rahukohtunikkuude juures, kui rahukogudes—analoogiliselt edasikaebuste langusele kriminaal- ja tsiviilasjades. Sellise üldnähtena võib sellest tõesti järeldada kohtuotsuste tabavuse paranemist aastate jooksul.

Mil määral on kaebused riigiasutiste toimete peale, samuti edasikaebused administratiivasjus I astme kohtuotsuste peale, põhjendatud, näitab tab. 20 Riigikohtu otsuste iseloomust administratiiv asjus.

Administratiivasjad I astme kohtutes. — *Causes administratives devant les tribunaux de I inst.*

19.	Rahukohtunikkuude juures <i>Juges de paix</i>			Rahukogude I aste <i>Assemblées de paix (en I inst.)</i>			Riigikohtus <i>Cour Suprême</i>	
	Kohtu poole pöördumised <i>Nombre des causes entrées</i>	1924—100	Edasikaebuste % <i>% des jugements portés en appel</i>	Kohtu poole pöördumised <i>Nombre des causes entrées</i>	1924—100	Edasikaebuste % <i>% des jugements portés en appel</i>	I astme kohtu poole pöördumised <i>Causes entrées en I inst.</i>	1924—100
1929	626	71,2	13,6	337	108,4	10,3	933	89,5
1928	878	90,9	13,8	289	81,0	21,5	1235	112,5
1927	903	102,7	14,9	356	99,7	22,7	1018	92,7
1926	779	88,6	16,7	326	91,3	26,1	924	84,2
1925	837	95,2	15,0	688	178,7	9,6	953	88,8
1924	879	100,0	11,9	357	100,0	28,3	1098	100,0
1923	719	81,8	...	965	270,3	—	1017	92,6
1922	657	74,7	...	1116	312,6	—	653	59,5
1921	621	70,6	...	1044	292,4	—	454	41,3
1920	348	39,6	...	1590	445,4	—	526	47,9

Riigikohtusse sisseantud kaebustest riigiasutiste toimete peale on rahuldatud vaid keskmiselt 20,7%, kus juures see rahuldusemäär on järjest langenud, osutades uut tõusu vaid viimasel vaatlusaastal. Edasi pälvib tähelepanu suur läbivaatamiselt kõrvaldatud asjade %. Eriti suur oli see varemil aastail, mis tõttu ka ra-

huldamata asjade % võrdus ligikaudu rahuldatuiga; kuid rahuldamata asjade % on kasvanud väga reeglipäraselt, ka viimane aasta ühesarvatud.

I astme kohtute otsuste peale Riigikohtusse revisjonikorras edasikaebuste tagajärjed aga näivad olevat võrdlemisi kõlkuvad, kuid siiski teata-

vates piirides ilma kindla muutusesuunata. Ka osutub rahuldavate otsuste % võrdlemisi suureks—hästi suuremaks kui kriminaal- ja tsiviil- asjades.

4. Kohtute koormatus ja asjade liikumine

Charge des institutions judiciaires et mouvement des causes.

Kokkuvõttena on toodud tab. 21 — 23 üldandmed kohtute töökoormast ja töötulemustest. Viimased on väljenda-

tud otsustamata jäänud asjade % näol otsustamisele kuuluvate, s. o. eelmisest aastast ülejäänud ja aasta jooksul juuretunud asjade üldarvust.

Ruumi puudusel toodud andmete juures peatumata pikemalt, konstateerime vaid, et hoogsaim on asjade liikumine rahukohtunikkuude juures: iga-aastane asjade ülejääk on keskmiselt vaid 8,9%, iga aasta otsustatud asjade arvu võrdudes ligikaudu juuretunud asjade arvuga. Tõsi, tuleb ette kõikumisi, ent siiski mitte kaugele keskmisest arvust. Eriti stabiilsed on olnud aastad 1925—28; eelmised paar aastat esinesid kõrgema ülejäägiga, samuti 1929 a.

Asjade liikidest liiguvad kõige kiiremini kriminaalasjad, selle järele tsiviil- ja lõpuks, eriti suurte kõikumistega, administratiivasjad.

Riigikohtu administratiivosakonna otsused.

Décisions du département administratif de Cour Suprême

20.	I aste <i>En qualité de I instance</i>				II aste <i>En II instance</i>			
	Rahuldatud	Rahuldamata	Läbitaamistest kõrvaldatud	Seisma pandud	Demandes sottistales	Non satisfaites	Déclinées	Suspendues
1929	22,7	63,8	11,6	1,9	32,5	62,5	3,7	1,3
1928	18,9	60,2	20,0	0,8	38,0	58,3	2,1	1,6
1927	19,2	58,1	21,2	1,4	47,9	45,8	1,6	4,7
1926	20,4	59,0	18,9	1,6	37,0	51,2	11,2	—
1925	23,3	51,4	22,7	2,7	39,4	54,1	6,5	—
1924	19,4	48,3	22,5	9,4	35,0	62,0	3,1	—
1923	34,3	46,2	16,9	1,8	32,2	62,2	5,7	—
1922	30,2	36,5	29,1	—	41,3	52,5	6,2	—
1921	34,1	30,1	30,9	—	38,0	41,6	19,3	—
Keskmine— <i>Moyenne</i> 1925—1929	20,7	58,4	12,0	1,7	40,0	53,1	3,4	1,6

Kohtute tegevus 1920—29 a. (I astme kohtud). — *Activité des tribunaux de I instance de 1920—29.*

21.	Juuretunud asjad <i>Causes nouvelles</i>				Otsustamisele kuuluvate asjade üldarv. (Eelmisest aastast ülejäänud + juuretunud asjad) <i>Causes à traiter (causes restant de l'an. préc. + causes nouvelles)</i>				Otsustamata jäänud asjade % üldarvust <i>% des causes restant à traiter au total</i>			
	Üldse	Kriminaal	Tsiviil	Administ. ratiiv	Total	Criminelles	Civiles	Administr.	Üldse	Kriminaal	Tsiviil	Administ. ratiiv
a) Rahukohtunikud. — <i>Juges de paix.</i>												
1929	145 571	75 658	69 287	626	156 634	80 186	75 665	783	9,3	7,8	10,8	14,3
1928	119 532	71 745	46 909	878	130 864	76 790	53 079	995	8,4	5,9	12,0	15,8
1927	120 152	69 511	49 735	963	131 147	74 649	55 509	989	8,7	6,8	11,3	11,8
1926	116 352	69 510	46 053	779	126 448	74 779	50 810	859	8,7	6,9	11,4	10,0
1925	103 779	67 160	35 782	837	116 103	73 813	41 336	954	8,7	7,1	11,5	8,4
1924	99 030	63 744	34 407	879	108 255	69 184	37 993	1078	11,5	9,6	14,6	10,9
1923	90 222	64 863	24 640	719	96 913	69 621	26 522	770	9,4	7,8	13,5	13,2
1922	80 805	50 031	21 117	657	86 657	63 256	23 006	695	7,7	7,5	9,2	7,3
1921	68 284	58 933	13 730	621	72 800	57 343	14 788	669	8,5	7,4	12,8	5,7
1920	47 105	38 499	8 258	348	51 768	41 821	9 580	367	8,7	8,1	11,2	12,5
Keskmine— <i>Moyenne</i> 1925—29	121 077	70 717	49 555	805	132 239	76 043	55 280	916	8,8	6,9	11,3	12,1
Sellest— <i>Dont:</i>												
Tallinna-Haaps. rk. rgk.	41 914	25 749	16 032	133	44 474	26 846	17 471	157	6,1	4,1	9,0	10,2
Rakvere—Paide „ „	20 703	13 272	7 317	115	22 894	14 171	8 241	482	8,2	6,0	12,3	2,8
Tartu—Võru „ „	41 027	21 776	18 837	414	45 877	24 833	21 414	180	12,0	10,5	13,5	5,2
Viljandi—Pärnu „ „	17 432	9 920	7 360	143	19 004	10 693	8 154	157	8,1	6,7	9,8	8,6
b) Rahukogude I aste. — <i>Assemblées de paix (en I inst.).</i>												
1929	11 029	4 984	6 608	387	16 487	5 865	10 607	515	27,6	9,7	36,5	29,7
1928	10 663	4 770	5 604	289	15 009	5 428	9 137	444	30,4	7,9	43,8	23,8
1927	11 293	5 417	5 520	350	15 773	6 119	9 155	499	27,6	10,8	38,6	31,6
1926	10 923	5 065	5 532	326	15 580	5 739	9 392	449	28,8	12,2	38,7	31,8
1925	13 317	5 249	7 490	638	18 011	5 774	11 423	814	25,9	11,7	39,8	15,1
1924	13 463	5 696	7 410	357	18 333	6 535	11 283	515	25,6	8,0	35,4	34,2
1923	11 019	4 454	5 600	965	15 713	7 500	7 093	1114	31,7	11,2	58,0	15,2
1922	9 098	3 498	4 484	1 116	10 886	3 798	5 863	1225	44,9	34,3	58,6	12,2
1921	10 083	4 893	4 146	1 044	10 055	5 311	4 146	1 198	30,3	5,6	68,8	6,5
1920	8 403	3 627	3 186	1 590	8 730	3 874	3 186	1 670	30,5	10,8	65,6	9,2
Keskmine— <i>Moyenne</i> 1925—1929	11 625	5 087	6 139	399	16 172	5 685	9 943	544	27,9	10,5	38,0	25,8
Sellest— <i>Dont:</i>												
Tallinna-Haaps. rk. rgk.	4 28	1 721	2 591	116	6 180	2 013	4 023	144	28,9	14,6	36,1	26,2
Rakvere—Paide „ „	1 879	947	860	72	2 652	1 094	1 441	117	28,5	10,6	41,6	35,2
Tartu—Võru „ „	3 880	1 579	1 655	146	5 020	1 633	3 176	211	30,8	4,2	44,8	26,0
Viljandi—Pärnu „ „	1 938	840	1 033	65	2 320	945	1 303	72	18,5	12,5	23,4	9,2

Rahukogude I astmes, kus on tegemist suurte ja tihti keeruliste protsessidega, eriti tsiviilasjades, on iga-aastane otsustamata jäänud asjade

arv võrdlemisi suur, keskmiselt 27,9%. Õieti ka siin, nii kui teisteski kohtutes, võrdub otsustatud asjade arv läbitikkude juuretunud asjadega,

kuid kord teatava suhtelise ülejäägi kujunedes, on see jäänud püsima. Vahepeal on olnud küll soodsamaid tööaastaid, nagu 1924—25, kuid üldiselt on ka siin kõikumised võrdlemisi väikesed. Seevastu on asjade eriliikides kõikumised väga suured, kusjuures suurima % esinevad just tsiviilasjad — ulatudes mõnel aastal koguni üle 50%.

kesed. Seevastu on asjade eriliikides kõikumised väga suured, kusjuures suurima % esinevad just tsiviilasjad — ulatudes mõnel aastal koguni üle 50%.

Kohtute tegevus 1920—29. (II astme kohtud) — *Activité des tribunaux de II instance de 1920—29.*

22.	Juuretulnud asjad <i>Causes nouvelles</i>			Otsustamisele kuuluvate asjade üldarv. (Eelmisest aastast ülejäänud + juuretulnud asjad) <i>Causes à traiter (causes restant de l'an. préc. + causes nouvelles)</i>			Otsustamata jäänud asjade % üldarvust <i>% des causes restant à traiter au total</i>		
	Üldse	Kriminaal	Tsiviil.	Total	Criminelles	Civiles	Üldse	Kriminaal	Tsiviil.
a) Rahukogude II aste. — <i>Assemblée de paix (en II inst.)</i>									
1929	10 449	5 274	5 176	13 530	6 780	6 776	22,5	21,5	23,6
1928	10 027	5 528	5 309	14 918	7 478	7 440	20,7	19,9	21,5
1927	10 980	5 473	5 507	14 295	6 872	7 393	23,0	23,4	27,6
1926	10 818	5 525	5 293	13 566	7 023	6 543	24,2	19,9	28,8
1925	10 829	5 901	5 028	13 151	6 981	6 170	20,9	21,5	20,5
1924	9 660	5 224	4 636	12 374	6 467	5 907	18,0	16,7	19,3
1923	9 097	4 868	4 229	11 266	5 891	5 375	22,3	21,1	23,6
1922	8 460	4 387	4 073	9 470	4 879	4 591	22,9	21,0	25,0
1921	6 572	4 097	2 475	7 617	4 813	2 799	15,3	10,2	18,5
1920	5 111	3 315	1 796	5 827	3 812	2 015	17,9	13,9	16,1
Keskmine — <i>Moyenne</i> 1925—1929	10 821	5 540	5 281	13 887	7 023	6 864	23,3	22,2	24,4
<i>Sellest — Dont:</i>									
Tallinna — <i>Haapsalu</i>	3 677	1 869	1 808	4 518	2 264	2 254	18,0	16,9	19,0
Rakvere — <i>Paide</i>	1 815	1 037	778	4 278	1 316	2 962	20,3	20,8	19,6
Tartu — <i>Võru</i>	3 484	1 805	1 679	4 720	2 333	2 387	27,0	23,9	30,0
Viljandi — <i>Pärnu</i>	1 845	829	1 016	2 371	1 110	1 261	29,0	30,9	27,3
b) Kohtupalat. — <i>La cour d'appel</i>									
1929	1 237	503	724	2 114	679	1 435	32,1	16,1	39,7
1928	1 456	655	801	2 480	756	1 704	35,7	23,3	48,9
1927	1 420	584	836	2 647	773	1 874	37,9	13,1	48,2
1926	1 676	634	1 042	2 900	893	2 007	42,3	21,2	51,7
1925	1 439	552	887	2 665	799	1 866	45,9	32,4	51,7
1924	1 587	688	899	2 534	895	1 639	48,4	27,6	59,7
Keskmine — <i>Moyenne</i> 1925—1929	1 446	586	860	2 557	780	1 777	39,2	21,4	47,0

Riigikohtute tegevus 1920—29 — *Activité de Cour Suprême de 1920—29.*

23.	Juuretulnud asjad <i>Causes nouvelles</i>					Otsustamisele kuuluvate asjade üldarv (Eelm. aast. üle jäänud + juuretulnud asjad) <i>Causes à traiter (causes restant de l'an préc. + causes nouvelles)</i>					Otsustamata jäänud asjade % üldarvust <i>% des causes restant à traiter au total</i>				
	Üldse	Kriminaal- os.	Tsiviilios. 1)	Administratiiv- os.	Üldkogus	Total	Criminelles	Civiles	Administr.	Réunion gén.	Üldse	Kriminaal- os.	Tsiviilios. 1)	Administratiiv- os.	Üldkogus
1929	3 531	484	1 250	1 214	77	5 104	1 171	1 966	1 880	87	33,7	4,9	45,7	39,6	23,0
1928	3 936	1 156	1 231	1 478	71	4 903	1 255	1 636	1 932	80	31,5	14,9	41,6	34,5	12,5
1927	3 515	1 104	1 058	1 292	61	4 739	1 211	1 435	2 014	79	20,4	8,2	28,2	22,5	11,4
1926	3 493	1 300	907	1 200	80	5 553	1 391	1 413	2 650	93	22,0	7,7	25,7	27,2	19,4
1925	3 191	1 167	727	1 201	76	5 857	1 308	1 520	2 930	99	35,2	6,5	33,8	49,7	31,1
1924	3 971	1 494	1 000	1 392	85	6 417	1 942	1 605	2 767	103	11,5	6,2	49,4	62,5	22,3
1923	3 497	1 306	867	1 286	38	4 927	1 517	1 122	2 137	51	50,7	29,5	53,9	59,3	35,3
1922	2 756	1 176	621	915	44	4 352	2 134	733	1 493	47	31,2	9,9	33,7	59,2	17,7
1921	1 174	—	443	701	30	3 562	1 954	528	1 050	30	44,8	49,0	21,2	49,8	10,0
1920	1 085	—	315	762	8	2 094	1 009	315	782	8	39,3	42,7	16,2	45,8	37,5
Kesk. — <i>Moy.</i> 1925—1929	3 533	1 147	1 036	1 277	73	5 231	1 207	1 594	2 282	88	28,7	8,4	36,0	35,4	16,0

II astme kohtutes on igaaastane otsustamata asjade % I astmest hästi kõrgem: rahukogude II astmes 165% ja kohtupalatis 40% võrra. Ent viimases kahaneb see vahe järjekindlalt, nii kriminaal- kui tsiviilasjade alal. Rahukogude II astmes aga esinevad kõikuvate arvudega.

Riigikohtus otsustamata asjade ülejäägi % esineb vähe kõrgemana, kui on II astme kohtute kaalutud keskmine ülejääk, nimelt 28,7%: 25,2% vastu. Kuna rahukogude II astme ja kohtupalati kassatsioonikaebuste arv suhtub 3,5:1, siis osutunud asjade enam-ülejääki võiks tõenäoliselt panna kassatsiooni-kaebuste arvele rahukogude otsuste peale. Absoluutselt suurima arvu ülejääke annavad administratiivasjad, kuigi suhteliselt neid vähe ületavad tsiviilasjad.

Toodud arvud näitavad kohtute töö lõputulemusi. Nende tulemuste hinnangut võib teostada vaid pidades silmas töötavate kohtunikkude arvu ja asjade suurust või keerulisust. Üksikute kohtuinstantside, koguni kohtute, töö erineb viimases suhtes tunduvalt: näit. rahukohtunikudegi töö erineb väga nende asukohalt. Kuid kohtuasjade iseloomu võrdluseks puuduvad seni alused; sellepärast jääks hinnata kohtunikkude tööd vaid arvuks — ühe kohtuniku peale langetavate asjade arvult.

Siiski, täpsete andmete hankimise raskuse tõttu kohtunikkude koosseisu liikumisest, eriti kõrvalkohustuste täitmisest (näit. rahukohtunikud kohtu-uurijatena), samuti asetäitmisest, oleme sunnitud esialgu vältima ka viimast võrdlusevõtet.

1) I ja II aste koos — *I et II inst.*

LASTEAIAD 1928-29 a. — JARDINS d'ENFANTS de 1928-29.

Sisu: I. Alalised lasteaiad. 1) Üldandmed, lhk. 329. 2) Lasteaedade ülalpidajad ja õppekeel, lhk. 331. 3) Laste arvu hikumine aedades, lhk. 332. 4) Laste sugu ja vanus, lhk. 332. 5) Laste rahvus, lhk. 332. 6) Õppekeel ja laste rahvus, lhk. 333. 7) Laste vanemate tööala, lhk. 333. 8) Kasvatajate koostis, lhk. 334. 9) Lasteaedade majandus, lhk. 335. II. Suvised lasteaiad — mängumurud. 1) Üldandmed, lhk. 335. 2) Mängumurude ülalpidajad ja õppekeel lhk. 337. 3) Mängumurude töökestus, lhk. 338.

Vaatusel võetud lasteaiad jaotuvad kahte eriliiki. Esimesse kuuluvad alalised, sügisest kevadeni ühes koolidega töötavad lasteaiad, kus 3–7 a. van. lapsed saavad oma võimete kohaselt ka juba elementaarseid kooliõpetust. 1. jaanuarist 1928 a. on need lasteaiad ametlikult „Eraõppeasutuste seaduse“ põhjal (R. T. Nr. 97—1927 a.) arvatud eelkoolialiste laste õppeasutiste hulka. Teise liigi moodustavad n. n. mängumurud, ehk suvised lasteaiad. Viimased töötavad ainult suvekuudel, koolitegevuse vaheajal. On kohaks, kus eelkoolialised lapsed asjatundliku, harilikult pedagoogilise ettevalmistusega isiku järelevalve all veedavad oma vaba aega mängides ja tervist

kosutades. Aineõpetust mingisugust neis ei ole. Alaliste aedade, nende koostise ja majanduse kohta anname järgnevalt üksikasjalisema tegevuseülevaate, kuna mängumurude tegevuse iseloomustamiseks piirdume ainult üldandmete toomisega (aedade ülalpidajad ja töökestus, laste ja kasvatajate arv, keskmine kulu 1 lapse peale).

Tegevuseülevaade linnade ja maade järgi on antud ainult viimases aastast, kuna andmed varemaste aastate kohta toodud kokkuvõtetult, ilma territoriaal-jaotusteta.

Kokkuvõtted eelmiste aastate (kuni 1923/24 a.) kohta üksikute linnade ja maade järgi on saadaval Keskbüroos.

I. ALALISED LASTEAIAD. — JARDINS PERMANENTS des ENFANTS.

1. Üldandmed. Lasteaedade arv, asukoht ja asutamisaeg. *Données générales*
Kooli iseloomuga alalisi lasteaiadu oli Eestis 1928/29 õ/a. üldse 51: linnas 47 (92,2%), maal 4 (7,8%). Aedade arv (4) on maal võrreldes eelmise aastaga, muutuseta, linnas on tulnud 2 aeda juurde.

Oli aedu linnas:

	1928/29 a.	1927/28 a.	+/-
Tallinn	16	19	-3
Tartu	11	9	+2
Pärnu	4	3	+1
Narva	8	2	+1
Viljandi	2	2	
Nõmme	2	2	
Valga	2	2	
Haapsalu	2	2	
Võru	1	1	
Paide	1	1	
Petseri	2	1	+1
Türi	1	1	
Kokku	47	45	+2

Üle poole lasteaedade üldarvust asub Tallinnas ja Tartus:

	Aedu:	Lapsi (õ/a. lõpul):
Tallinn, Tartu	27 (52,9%)	1426 (58,4%)
Muud linnad (10) ja maad (4)	24 (47,1%)	1017 (41,6%)
Kokku	51	2443

6 linna (Rakvere, Tapa, Kuressaare, Paldiski, Põltsamaa, Tõrva) ja 7 maad (Järva-, Lääne-, Saare-, Viljandi-, Tartu-, Valga-, Petseri-) on ilma lasteaiadeta. Asutamisaaja järgi on laste-

aedadest, mis teotsesid 1928/29 õ/a., 10 pärit vene ajast (19,6%) ja asutatud Eesti iseseisvuse ajal 41 (80,4%) neist: 1918 a.—1, 1919—4, 1920—3, 1921—2, 1923—4, 1924—5, 1925—1, 1926—7, 1927—7, 1928—5 ja 1929—2.

Rühmad. Lasteaedades jagunevad lapsed vanusaastate järgi rühmadesse. Suurem osa aedu (1928/29 õ/a.—68,0%) töötavad 1—2 vanusrühmaga.

50 aias oli rühme 1928/29 õ/a. üldse 106:

18 aeda (36%)	töötasid 1 rühmaga = 18 r.
16 „ (32,0%)	„ 2 „ = 32 „
9 „ (18,0%)	„ 3 „ = 27 „
6 „ (12,0%)	„ 4 „ = 24 „
1 „ (2,0%)	„ 5 „ = 5 „

Laste arv. Viimase viie aasta laste juurdekasv on umbes 53%. Kasv on tingitud linna aedade laste arvu suurenemisest (+53,7%), kuna maal asuvate lasteaedade koostis peaaegu muutuseta (+7,4%).

Oli lapsi üldse õ/a. lõpul:

	Linnas:	Maal:	Kokku:
1928/29 õ/a.	2255 (92,3%)	188 (7,7%)	2443
1923/24 „	1421 (89%)	175 (11%)	1596

Kasvatajad. Kasvatajaid oli 50 aias 1928/29 õ/a. 87. 1 kasvataja peale tuli lapsi keskmiselt üle riigi 28. Tegelikult lähenevad üleriiklikule keskmisele (28) ainult suuremad linnad, kuna üksikulis administratiiv-üksusis tuleb ette tunduvald erandeid: Nõmmel tuli 1928/29 õ/a. 1 kasv. peale 8 last, Viljandis 18, Paides 42, Võru linna lasteaias koguni 50.

Kulu 1 lapse peale. Keskmiselt kulutati üle riigi 1 lapse peale aastast *kr* 65, ehk 14% enam, kui eelmisel aastal (1927/28 õ/a. *kr* 57).

Märgime, et 1 algkooli õpilane läks maksma 1928/29 õ/a. keskmiselt kr 81, seega umbes 24% rohkem, kui lasteaia kasvandik.

Võrreldes kulutust 1 lapse peale eesti ja vähemusrahvuste aedades 1928/29 õ/a. keskmise kulutuse alusel, saame järgmised arvud:

Õppekeel: Kulu 1 lapse peale: 1928/29 keskm. (kr) (kr 64,80)=100

Vene	39,36	60,7
Saksa	46,23	71,3
Eesti	67,36	103,9
Juudi	93,80	144,8

Vaadeldes 1 lapse peale kulutatud summasid üksikute linnade ja maade järgi, selgub et kulusumma kõikumuse ulatus on võrdlemisi suur. Haapsalu ja Valgas, näiteks, kulutatakse 1 lapse peale umbes 2 korda vähem, kui Tallinnas, Paines koguni 3 korda. Seletatav on see, muuseas, asjaoluga, et seni pole lasteaedade õpetegevusele, vaatamata et aiad nüüd eelkooliealiste laste õppeasutistena tunnustatud ja teotsevad, seatud veel mingisuguseid konkreetseid pedagoogilisi nõudmisi; seetõttu on ühtlane ja ajakohane aiatüüp meil veel kujunemata. Iga aia ülalpidaja korraldab praegu aia õpetegevust ja majapidamist oma äranägemise järgi. Suuremate kuludega seotud pedagoogilised

uuendused jäetakse enamjaolt teostamata. Üksikud omavalitsused ja organisatsioonid kannavad küll nüüd juba suuri kulusid lasteaedade korraldamisel, teostavad pedagoogilisi reforme, toidavad lapsi jne., suurendades sellega tunduvalt kulu 1 lapse peale. Mõnel pool mõjutab kallidust ka laste väike arv aias.

Enamik meie lasteaedadest (92,2%) asub linnas. Reastades linne kalliduse järjekorras ja võttes kulu 1 lapse peale 1928/29 õ/a. keskmise alusel (kr 67,72)=100, saame järgmised võrdluseandmed 1928/29 õ/a. kohta:

Kulu 1 lapse peale: (kr) keskm. kulu=100

Tallinn	84,40	124,6
Narva	76,97	113,7
Nõmme	61,30	90,5
Petseri	59,72	88,2
Viljandi	58,18	85,9
Tartu	51,02	75,3
Pärnu	49,75	73,5
Võru	48,99	72,3
Haapsalu	44,41	65,6
Valga	43,24	63,9
Paide	28,90	42,7
Türi	23,90	35,1

Üldandmed alaliste lasteaedade kohta 1928/29 õ/a.—Données générales sur les jardins permanents d'enfants en 1928/29.

1.	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins		Laste arv—Nombre des enfants				Kasvatajate arv Nombre des instituteurs	Ühe kasvataja peale üü lapsi Nombre des enfants par 1 instituteur	Lasteaedade arv, mille kohta majanduseatend antud 1) Nombre des jardins d'enfants ayant fourni des données sur la situation économique	Laste arv veis (õppetöö lõpul) Nombre des enfants dans ces jardins	Lasteaedade ülal- pidamiseks kulutanud summa (kr) Sommes dépensées pour l'entretien des jardins d'enfants (en kr)	Ühe lapse peale kulutati keskmiselt (kr) Moyenne des dépenses par 1 enfant (en kr)
	Neist andmetega Don't ayant fourni des données	Õppetöö algul Au commencement de l'enseignement	Õppetöö lõpul A la fin de l'enseignement	Õppetöö lõuk- sul läbitõlunud Total des enfants passés	Kasvatajate arv Nombre des instituteurs	Ühe kasvataja peale üü lapsi Nombre des enfants par 1 instituteur						
1928/29												
Linnad—Villes	47	46	2 176	2 255	2 918	81	28	45	2 001	141 595	67,72	
Tallinn	16	16	1 106	1 079	1 495	38	28	16	1 079	91 066	84,40	
Haapsalu	2	2	42	58	63	2	29	2	58	2 576	44,41	
Narva	3	3	72	103	129	4	26	3	103	7 928	76,97	
Nõmme	2	2	32	30	40	4	8	2	30	1 839	61,30	
Paide	1	1	102	83	102	2	42	1	83	2 399	28,90	
Petseri	2	1	45	36	45	1	36	1	36	2 150	59,72	
Pärnu	4	4	241	285	276	9	26	4	235	11 692	49,75	
Tartu	11	11	271	347	416	12	29	10	183	9 337	51,02	
Türi	1	1	48	55	55	2	28	1	55	1 309	23,80	
Valga	2	2	55	74	79	2	37	2	74	3 200	43,24	
Viljandi	2	2	60	55	87	3	18	2	55	3 200	58,18	
Võru	1	1	102	100	125	2	50	1	100	4 890	48,99	
Maad—Arrondiss.	4	4	168	188	196	6	31	3	171	4 977	29,11	
Viru	1	1	45	50	51	1	50	1	50	602	12,04	
Harju	1	1	36	35	36	1	35	1	35	2 075	59,29	
Pärnu	1	1	75	86	88	2	43	1	86	2 300	26,74	
Võru	1	1	12	17	21	2	9	—	—	—	—	
Üldse—Total	51	50	2 344	2 443	3 114	87	28	48	2 262	146 572	64,80	
Sellest—Don't:												
Eesti	33	32	1 772	1 835	2 285	60	31	30	1 654	104 327	63,08	
Eesti-vene	2	2	235	252	410	7	36	2	252	23 940	95,04	
Vene	5	5	130	148	172	6	25	5	148	5 826	39,36	
Saksa	7	7	143	148	183	10	15	7	148	6 842	46,23	
Heebreajüudi	4	4	64	60	64	4	15	4	60	5 628	93,80	
1927/28	49	49	2 200	2 293	2 776	84	27	47	2 160	123 820	57,27	
1926/27	45	45	1 983	1 907	2 456	79	24	43	1 735	113 161	63,40	
1925/26	41	39	1 722	1 782	2 170	70	25	37	1 674	94 522	56,46	
1924/25	41	40	1 704	1 846	2 208	75	25	38	1 767	89 688	50,75	
1923/24	34	32	1 540	1 590	1 894	66	24	29	1 454	57 919	39,83	

1) Ühise majanduse tõttu lastekoduga on jäetud välja Tartu lasteaia seltsi lasteaed ja Võrumaa Tilsa lastekodu lasteaed 1928/29, 1927/28, 1926/27, 1925/26 ja 1924/25 õ/a. ning eelnimetatud ja veel Valga linna lasteaed 1923/24 õ/a.

2. Lasteaedade ülapidajad ja õppekeel.
Entreteneurs des jardins et la langue d'enseignement.

Lasteaedade ülapidajate ja territoriaalüksuste järgi annab ülevaate tab. 2.

Lasteaedade ülapidajate ja territoriaalüksuste järgi annab ülevaate tab. 2.

Ülapidaja:	1928/29 õ/a.	1927/28 õ/a.
Omavalitsus	15 (29,4%)	15 (30,6%)
Selts	21 (41,2%)	17 (34,7%)
Eraisik	15 (29,4%)	17 (34,7%)
Kokku	51	49

 Alalised lasteaiad ülapidaja järgi 1928/29 õ/a.
Nombre des jardins d'enfants suivant les entreteneurs en 1928/29.

2.	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Dont ayant fourni des données	Ülapidajad Entreteneurs			
			Riik—État	Omavalitsus Administrat. locales	Selts—Sociétés	Eraisik Personnes privées
Linnad—Villes	47	46	—	14	17	15
Tallinn	16	16	—	5	6	5
Haapsalu	2	2	—	1	—	1
Narva	3	3	—	—	2	1
Nõmme	2	2	—	—	—	2
Paide	1	1	—	1	—	—
Petseri	2	1	—	—	1	—
Pärnu	4	4	—	2	2	—
Tartu	11	11	—	2	4	5
Türi	1	1	—	—	1	—
Valga	2	2	—	1	1	—
Viljandi	2	2	—	1	—	1
Võru	1	1	—	1	—	—
Maad—Arrondiss.	4	4	—	1	3	—
Viru	1	1	—	—	1	—
Harju	1	1	—	—	1	—
Pärnu	1	1	—	—	1	—
Võru	1	1	—	1	—	—
Üldse—Total	51	50	—	15	20	15
1927/28	49	49	—	15	17	17
1926/27	45	45	1	14	16	14
1925/26	41	39	1	13	12	13
1924/25	41	40	1	12	15	12
1923/24	34	32	1	11	12	8

 Alaliste lasteaedade õppekeel 1928/29 õ/a.
Nombre des jardins d'enfants suivant la langue d'enseignement en 1928/29.

3.	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Dont ayant fourni des données	Õppekeel—Langue d'enseignement				
			Eesti Estonienne	Eesti-vene Esto-russe	Vene Russe	Saksa Allemande	Heebrea-juudi Juvve
Linnad—Villes	47	46	29	1	5	7	4
Tallinn	16	16	11	1	1	1	2
Haapsalu	2	2	1	—	—	1	—
Narva	3	3	1	—	2	—	—
Nõmme	2	2	1	—	—	1	—
Paide	1	1	1	—	—	—	—
Petseri	2	1	—	—	—	—	—
Pärnu	4	4	3	—	1	—	—
Tartu	11	11	6	—	1	3	1
Türi	1	1	1	—	—	—	—
Valga	2	2	1	—	—	—	1
Viljandi	2	2	2	—	—	—	—
Võru	1	1	1	—	—	—	—
Maad—Arrond.	4	4	3	1	—	—	—
Viru	1	1	—	1	—	—	—
Harju	1	1	1	—	—	—	—
Pärnu	1	1	1	—	—	—	—
Võru	1	1	1	—	—	—	—
Üldse—Total	51	50	32	2	5	7	4
1927/28	49	49	27	3	4	14	1
1926/27	45	45	26	1	4	14	—
1925/26	41	39	21	1	4	13	—
1924/25	41	40	23	1	4	12	—
1923/24	34	32	20	1	4	7	—

Lasteaedade arvust ülapidajate ja territoriaalüksuste järgi annab ülevaate tab. 2.

Õppekeeleks oli aedades:

	Eesti-vene	Saksa	Vene	Juudi
1928/29 õ/a.	35 (68,7%)	7 (13,7%)	5 (9,8%)	4 (7,8%)
1927/28 „	30 (61,2%)	14 (28,6%)	4 (8,2%)	1 (2,0%)

Liigitades aedu õppekeele ja ülapidajate järgi, saame järgmised andmed 1928/29 õ/a. kohta:

Õppekeel:	Ülapidaja:	Aedade arv:
Eesti	Omavalitsused	14
	Eesti seltsid	11
	„ soost eraisikud	6
Saksa „	„ „	2
	„ „	—
Eesti-vene	Omavalitsus	1
	Vene selts	1
Vene	Vene seltsid	3
	„ soost eraisikud	2
Saksa	Saksa seltsid	2
	„ soost eraisikud	5
Juudi	Juudi kult.-omavalitsus	1
	„ seltsid	3

Jälgides lasteaedade arvu liikumist viimase kahel aastal torkab silma eriti suur saksa õppekeele aedade arvu kahanemine 1928/29 õ/a. (—7 aeda = 50% üldarvust). Likvideerunud saksa aedades moodustasid, vastandiks teiste rahvuste aedadele, kuni 1928/29 õ/a. alguseni laste enamuse muulased, peamiselt eestlased. 1928/29 õ/a. algul astus jõusse „Eraõppeasutuste seadus“ mille järgi õppekeeleks lasteaias, kui õppeasutises, võib olla ainult, kas lapse emakeel või riigikeel. See seadus sundiski saksa õppekeele aedu, kes ei tahtnud või ei suutnud oma õppekeelt muuta, loobuma kasvandikest — muulasist ja selle tagajärjel sulgema oma asutised laste vähesuse tõttu.

3. Laste arvu liikumine aedades. Lapsi oli üldse 1928/29 õ/a. lõpul 2443, neist:

Eesti õppekeeleaga aedades	1835	} 2087 = 85,1%
Eesti-vene " " "	252	
Vene õppekeeleaga aedades	148	} 356 = 14,6%
Saksa " " "	148	
Juudi " " "	60	

1 aia kohta tuli lapsi:

1928/29 õ/a.	49	= 116,7
1927/28 " "	47	= 111,0
1926/27 " "	42	= 100

Õige suur, võrreldes harilikku kooliga, on laste arvu liikumine aedades õppeaasta jooksul:

Tuli juurde õpetöö jooksul	Astus välja	Arv õpetöö lõpul
----------------------------	-------------	------------------

Võrreldes eelmise aastaga on laste arv tõusnud 1907 pealt 2443 peale, ehk 28,1%.

Ka laste keskmine arv 1 aia kohta näitab tõusu viimastel aastatel:

1928/29 õ/a.	32,8%	28,6%	+4,2%
1927/28 " "	26,2	22,0	+4,2
1926/27 " "	24,8	27,9	-3,1

Laste arvu liikumine alalistes lasteaedades 1928/29 õ/a.
Mouvement de nombre des enfants dans les jardins d'enfants permanents 1928/29 a. sc.

4.	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Dont ayant fourni des données	Laste % - % des enfants												Laste keskm. arv 1 aia kohta aasta lõpul - Moyenne de nombre des enfants par jardin
			Aasta algul Au commencement de l'année scolaire			Juurde tulnud aasta jooksul Entrés au cours de l'an. scolaire			Välja astunud aasta jooksul Sortis au cours de l'an. scolaire			Aasta lõpul à la fin de l'année scolaire			
			P.-G.	T.-F.	K.-T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	
1928/29															
Linnad - Villes	47	46	100	100	100	33,2	35,0	34,1	31,2	29,7	30,5	102,1	105,2	103,6	49
Maad - Arrondiss.	4	4	100	100	100	11,7	23,0	16,7	2,1	8,1	4,8	109,6	114,9	111,9	47
Üldse - Total	51	50	100	100	100	31,6	34,2	32,8	28,9	28,3	28,6	102,7	105,9	104,2	49
1927/28	49	49	100	100	100	24,7	27,7	26,2	22,9	21,0	22,0	101,8	108,7	104,2	47
1926/27	45	45	100	100	100	25,0	24,6	24,6	27,6	28,2	27,9	97,4	96,4	96,9	42
1925/26	41	39	100	100	100	26,0	26,0	26,0	25,3	19,6	22,5	100,8	106,4	103,5	46
1924/25	41	40	100	100	100	32,7	26,3	29,0	24,0	18,3	21,2	108,7	108,0	108,4	46
1923/24	34	32	100	100	100	20,2	26,1	23,0	18,6	20,2	19,4	101,6	105,8	103,6	50

4. Laste sugu ja vanus. Sooliselt on tüdrukud ja poisid aedades peaaegu tasakaalus:

1928/29 õ/a. lõpul	Poisid: 50,5%	Tüdrukud: 49,5%
1927/28 " "	49,2	50,8

Algkooles oli 1928/29 õ/a. poeglapsi 51,5% ja tütarlapsi 48,5%.

Vanus. Suure enamuse moodustab vanusrühm 4 kuni 7 aastani. Ehkki lapsed vanuses

alla 3 ja 8 a. ning üle normaal olukorras lasteaedade koostisse kuuluda ei tohiks, leidub neid siiski olude sunnil meie lasteaedades. 1928/29 õ/a. andis lapsi vanuses alla 3 a. Tallinna linna Kopli lasteaia lastesõim ja Tartu lasteaia seitsti lastekodu. Viimase 2 aasta jooksul oli lasteaedades lapsi vanuses (üldarv ilma teadm. van. lasteta = 100):

1928/29 õ/a.	2,8	4,7	88,0	4,5
1927/28 " "	0,4	4,8	91,0	3,8

Laste vanus (alalised lasteaiaid) 1928/29 õ/a. - Age des enfants (jardins permanents) en 1928/29 a. sc.

5.	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Dont ayant fourni des don- nées	Laste % - % des enfants										Kokku Total %	Vanus teadm. - Age inconnu
			Alla 3 a. Moins de 3 ans	3 a.	4 a.	5 a.	6 a.	7 a.	8 a.	Üle 8 a. Plus de 8 a.				
1928/29														
Linnad - Villes	47	46	3,0	4,8	11,8	22,0	30,6	24,2	3,4	0,2	100	2,6		
Maad - Arrondissements	4	4	-	4,2	14,7	15,2	26,2	29,0	16,7	-	100	2,8		
Üldse - Total	51	50	2,8	4,7	11,9	21,6	30,3	24,2	4,3	0,2	100	2,6		
1927/28	49	49	0,4	4,8	12,1	23,6	31,2	24,1	3,7	0,1	100	2,3		
1926/27	45	45	0,4	3,1	11,0	25,6	32,1	21,0	3,6	2,0	100	4,0		
1925/26	41	39	0,7	3,5	14,4	25,5	29,0	24,1	2,7	0,1	100	4,2		
1924/25	41	40	0,3	4,2	12,3	24,5	32,2	21,6	3,9	1,0	100	5,0		
1923/24	34	32	0,2	2,4	12,0	23,3	30,8	22,8	6,4	2,1	100	8,4		

5. Laste rahvus. Eestlasi on lasteaedades umbes 4/5 laste üldarvust. Ligikaudu samapalju on eesti rahvusest

õpilasi ka linna algkooles:

1928/29 õ/a. linna lasteaedades	Eestlasi 82,1%	Venelasi 9,6%	Sakslasi 4,3%
" " " algkooles	85,1	6,9	5,0

Eestlaste ja muulaste üldarvu vahekorras pole viimasel aastail märgata suuremaid võnkumisi:

1) Siin hulgas Kopli laste päevakodu sõime 91 last vanuses 2 kuud kuni 4 a.
2) Õppeaasta jooksul aias läbikäinud laste üldarv ilma teadmata vanuses lasteta.

	Eestlasi	Muulasi	eestlasil ja juutidel on ülekaalus poisid, vene- lasil—tüdrukud (laste aastase läbikäigu arv=100):				
1928/29 õ/a.	82,2%	17,8%					
1927/28 „	81,5 „	18,5 „					
1926/27 „	82,1 „	17,6 „	Eestl.	Venel.	Saksl.	Juudid	
Rahvuse järgi vaadeldes on sugude vahekorrd			P.	51,3%	46,4%	50,8%	57,5%
1928/29 õ/a. enam-vähem tasakaalus; sakslasil,			T.	48,7 „	53,6 „	49,2 „	42,5 „

Laste rahvus (alalised lasteaiad) 1928/29 õ/a. — Nationalité des enfants (jardins perman.) 1928/29 a. sc.

6.	Lasteaedade üldarv Nombre des Jardins	Neist andme- tega Doit ayant formé des couchées	Laste % -- % des enfants						Kokku ¹⁾ Total	Teadmata Nat. inconn.
			Eestlased Estoniens	Venelased Russes	Sakslased Allemands	Juudid Juifs	Muud Autres			
1928/29										
Linnad—Villes	47	46	82,1	9,6	4,3	2,5	1,5	100	1,5	
Maad—Arrondiss.	4	4	84,1	14,9	1,0	—	—	100	0,5	
Üldse—Total	51	50	82,2	9,9	4,1	2,4	1,4	100	1,3	
1927/28	49	49	81,5	9,5	5,8	—	3,2	100	0,5	
1926/27	45	45	82,4	8,5	7,0	—	2,1	100	2,9	
1925/26	41	39	82,3	8,6	7,0	—	2,1	100	1,3	
1924/25	41	40	80,9	8,6	7,0	—	2,4	100	3,6	
1923/24	34	32	78,0	10,0	8,8	—	3,2	100	2,9	

6. Õppekeel ja laste rahvus.
Langue d'enseignement et nationalité des enfants.
Eesti õppekeelega laste-
aedades püsib eestlaste arv
viimaseil aastail 96—97%
ümber (algkooles 98,9%).
Vähemusrahvuste — sakslaste, venelaste — laste-
aedades oli aga oma rahvusest laste arv kuni
1928/29 õ/a. üllatavalt väike.

Oli oma rahvusest lapsi:

	Eesti aedades	Vene aedades	Saksa aedades
1928/29 õ/a.	95,7%	79,7%	65,4%
1927/28 „	96,7 „	56,5 „	86,8 „

Kuni 1928/29 õ/a., mil uus „Eraõppeasutuste
seadus“ hakkas tegelikult maksma, moodustasid

muulaste — saksa, vene — aedade laste koostises just eestlased suure osatähtsuse: eestlasi oli 1927/28 õ/a. saksa aedades juba umbes pool tervest laste koostisest (45,8%), sakslasi ainult 36,8%) ja vene aedades üle kolmandiku (34,8%).

Uus, eelnimetatud seadus, mis õppekeeleks aedades määras lapse emakeele, sundis hulga eesti rahvusest lapsi lahkuma saksa ja vene õppekeelega aedades, ehkki eestlasi õpib praegu veel palju muulaste aedades.

Oli eesti lapsi (% üldarvust):

	Saksa aedades	Vene aedades
1928/29 õ/a.	21,4%	18,0%
1927/28 „	45,8 „	34,8 „

Õppekeel ja laste rahvus (alalised lasteaiad) 1927/28 ja 1928/29 õ/a.
Langue d'enseignement et la nationalité des enfants (jardins permanents) en 1927/28 et 1928/29 (a. sc.)

7.	Õppekeel Langue d'enseignement	Lasteaedade üldarv Nombre des Jardins	Neist andme- tega Doit ayant formé des couchées	Õppetöö jooksul läbikäinud laste arv 1 aia kohta Nom. des enfants par 1 jardin	Laste % -- % des enfants						Kokku ¹⁾ Total	Rahvus tead- mata Nationalité inconnue
					Eestlased Estoniens	Venelased Russes	Sakslased Allemands	Juudid ²⁾ Juifs	Muud ²⁾ Autres			
Eesti—Estonienne	1927/28	27	27	70	96,7	2,2	0,1	—	1,0	100	0,3	
		1928/29	33	32	71	95,7	2,4	0,3	0,3	1,3	100	1,7
Eesti-vene—Esto-russe	1927/28	3	3	106	62,5	35,3	0,8	—	1,6	100	—	
		1928/29	2	2	205	74,6	24,9	—	—	0,5	100	0,2
Vene-Russe	1927/28	4	4	29	34,8	56,5	0,9	—	7,8	100	—	
		1928/29	5	5	34	18,0	79,7	0,6	—	1,7	100	—
Saksa-Allemande	1927/28	14	14	31	45,8	10,7	36,8	—	6,7	100	2,0	
		1928/29	7	7	26	21,4	6,1	65,4	1,6	5,5	100	0,5
Heebrea-juudi—Juive	1927/28	1	1	28	—	—	—	—	100	100	—	
		1928/29	4	4	16	—	—	—	100	—	100	—
Kokku—Total	1927/28	49	49	57	81,5	9,5	5,8	—	3,2	100	0,5	
		1928/29	51	50	62	82,2	9,9	4,1	2,4	1,4	100	1,3

7. Laste vanemate töösala.
Occupation des parents des enfants.
1928/29 õ/a. moodustasid laste-
aedade koostises töölise (tööstusetöölised, käsitöölised) lapsed üle 60%. Neile järgnes suuru-

selt riigi-omaval. teenijate laste rühm (13,2%), siis tööstuse-kaubanduse ettevõtete pidajate lapsed (6,7%) jne. Võrreldes eelmise aastaga on tõusnud töölislaste osatähtsus umbes 5% võrra tööstuse-kaub. ettevõtete pidajate ja riigi-

¹⁾ Õppeaasta jooksul aia läbikäinud laste üldarv ilma teadmata rahvusest lasteta.

²⁾ 1927/28 õ/a. on juudi rahvus muude hulgas (eraldi arvestamata).

omaval. teenijate laste kahanemise arvel. Lahter „muud tööalad“ on jäänud 9,3% võrra vähemaks seetõttu, et 1928/29 õ/a. on eraldi arvestatud eraettevõtete kontori- ja äriteenijad ja vabakutseliste haritlaste lapsed (9,7%), mis 1927/28 õ/a. olid „muude“ hulgas. Vanemate tööala järgi jaotatult kujunes laste vahekorrad aedades 1928/29 õ/a. järgmiseks:

Töölised (peamiselt tööstusetöölised) . . . 47,5%
 Käsitöölised (väiketööstus) . . . 11,3 „
 Riigi-omaval. teenijad . . . 13,2 „
 Tööstuse- ja kaubanduse ettevõtete pidajad 6,7 „
 Kontori- ja äriteenijad (eraettevõtetel) . . 6,7 „
 Vabakutselised haritlased . . . 8,0 „
 Muud . . . 8,6 „

Laste vanemate tööala (alalised lasteaiad) 1928/29 õ/a.
 Enfants d'après l'occupation de leurs parents (jardins perman.) de 1928/29 a. sc.

8.	Lasteaegade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Dont ayant fourni des données	Laste % — % des enfants									
			Tööstuse ja kauband. ettevõtete pidajate lapsed — Enfants des entrepreneurs industriels et commerçants	Kontori- ja äriteenijate lapsed	Riigi- ja omavalitsuse teenijate lapsed — Enfants des fonctionnaires (employés d'état et des admin. locales)	Käsitöölised lapsed — Enfants des artisans	Töölised lapsed — Enfants des ouvriers	Vabakutseliste haritlaste lapsed — Enfants des pers. exerçant une profession libérale	Muud — Autres	Kokku — Total ¹⁾	Vanem. elukutse teadm. — Occupation des parents inconnue	
1928/29												
Linnad — Villes	47	46	7,2	6,6	14,0	15,1	44,7	3,2	9,2	100	13,3	
Maad — Arrondissements	4	4	—	7,6	—	2,9	89,5	—	—	100	12,2	
Üldse — Total	51	50	6,7	6,7	13,2	14,3	47,5	3,0	8,6	100	13,3	
1927/28	49	49	9,4	...	15,3	15,1	42,3	...	17,9	100	3,0	
1926/27	45	45	9,1	...	13,4	15,7	46,7	5,9	9,2	100	3,9	
1925/26	41	39	10,5	...	12,2	17,7	43,6	11,0	5,0	100	4,1	
1924/25	41	40	11,1	...	11,2	21,5	42,4	9,7	4,1	100	3,8	
1923/24	34	32	10,9	...	8,7	17,0	47,3	6,6	9,5	100	5,1	

8. Kasvatajate koostis.
 Personnel éducateur.

50 lasteaia, mis töötasid 106 iseseisva laste vanusrühmaga, oli 1928/29 õ/a. üldse 87 kasvatajat. 1 lasteaia peale langes keskmiselt 1,7 kasvatajat, 1 kasvataja peale 1,2 lasterühma. Keskmiselt üle riigi tuli 1 kasvataja peale lapsi 28. Eesti õppekeelega aedades on kasvatajad märksa rohkem tööga koormatud, kui vähemusrahvuste aedades. 1 kasv. peale tuli 1928/29 õ/a. lapsi:

Eesti õppekeelega aedades . . . 31
 Vene „ „ . . . 25
 Saksa „ „ . . . 15
 Juudi „ „ . . . 15

Seega tuleb kasvataja peale eesti õppekeelega aedades lapsi keskmiselt umbes 2 korda rohkem, kui saksa ja juudi õppekeelega aedades.

V a n u s. Enamik kasvatajaid kuulub 20—39 a. vanusrühma. Oli kasvatajaid vanuses (%):

alla 20 a. 20—39 a. 40—49 a. 50 ja üle
 1928/29 õ/a. . . 2,3 67,4 19,8 10,5
 1927/28 „ . . 2,4 61,9 26,2 9,5

Elujõulisem 20—39 a. vanusrühm on 1928/29 õ/a., võrreldes eelmise aastaga, suurenenud 5,5% võrra 40—49 a. vanusrühma arvel. Muud vanusrühmad peaaegu muutusetu. Vanuses 50 ja üle oli 1928/29 õ/a. 9 kasvatajat (10,3% üldarvust), neist Tallinnas 5, Tartus 2, Türil 1 ja Pärnus 1 (vaneim kasvataja, 64 a.).

Kasvatajate vanus (alal. lasteaiad) 1928/29 õ/a. (kõik naissoost). — Institutrices d'après leur âge (jardins permanents) en 1928/29.

9.	Lasteaegade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Dont ayant fourni des données	Kasvatajate % — % des institutrices						Kokku Total	Vanus teadm. Age inconnu
			Alla 20 a. Moins de 20 ans	20—24 a.	25—29 a.	30—39 a.	40—49 a.	50 a. ja üle 50 a. et plus		
1928/29										
Linnad — Villes	47	46	2,5	16,3	28,7	21,2	20,0	11,3	100	
Maad — Arrondissements	4	4	—	16,7	33,3	33,3	16,7	—	100	
Üldse — Total	51	50	2,3	16,3	29,0	22,1	19,8	10,5	100	
1927/28	49	49	2,4	16,7	22,6	22,6	26,2	9,5	100	
1926/27	45	45	1,3	23,4	16,9	16,9	35,0	6,5	100	
1925/26	41	39	1,5	19,1	22,1	19,1	32,3	5,9	100	
1924/25	41	40	1,4	21,9	19,2	21,9	28,8	6,8	100	
1923/24	34	32	1,6	18,7	20,3	23,4	29,7	6,3	100	

¹⁾ Õppeaasta jooksul aiaat läbikäinud laste üldarv ilma teadmata-elukutselt.

Kutse ja staaž. Kutseta kasvatajate arv aedades on veel võrdlemisi suur (29,9%). 1928/29 õ/a. oli linna aedades kutseta kasvatajaid 28,4%, linna algkooles samal ajal kutseta õpetajaid 11,7%. Ametisoldud aja järgi jaotuvad

kasvatajad kahel viimasel aastal (%):
 alla 1 aasta 1—2 a. 3—10 a. üle 10 a.
 1928/29 õ/a. 1,2 24,4 46,4 28,0
 1927/28 „ 5,0 11,3 50,0 33,7

Kasvatajate kutse ja ametisoldud aeg (alal. lasteaiad) 1928/29 õ/a.
institutrices d'après la spécialité et la durée de leur travail (jard. perm.) 1928/29 a. sc.

10.	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Don't ayant fourni des données	% üldarvust — % au total															
			Kasvatajad Institutrices				Kasvataja ametisoldud aeg Années consacrées par les institutrices au travail professionnel											
			Kutsega Diplômées	Kutseta Non diplômées	Kokku Total	Teadmata Inconnu	Alla 1 a. Moins d'une année	1—2 a.	3—5 a.	6—8 a.	9—10 a.	Üle 10 a. Plus de 10 a.	Kokku Total	Teadmata Inconnu				
1928/29																		
Linnad—Villes	47	46	71,6	28,4	100	—	1,3	25,0	23,7	17,1	5,3	27,6	100	6,2				
Maad—Arrondissements	4	4	50,0	50,0	100	—	—	16,6	16,7	16,7	16,7	33,3	100	—				
Üldse—Total	51	50	70,1	29,9	100	—	1,2	24,4	23,2	17,1	6,1	28,0	100	5,7				
1927/28	49	49	70,2	29,8	100	—	5,0	11,3	27,5	16,2	6,3	33,7	100	4,8				
1926/27	45	45	74,7	25,3	100	—	8,0	17,3	17,3	14,7	1,3	41,4	100	5,1				
1925/26	41	39	68,6	31,4	100	—	1,5	20,9	20,9	11,9	6,0	38,6	100	4,3				
1924/25	41	30	72,0	28,0	100	—	12,3	13,7	19,2	12,3	2,7	39,8	100	2,7				
1923/24	34	32	60,9	39,1	100	3,0	9,7	12,9	14,5	12,9	3,2	46,6	100	6,0				

9. Lasteaedade majandus.*)
Recettes et dépenses des jardins.

Tulud. Aedadele ülalpidajate poolt antud toetused moodustasid aedade tuludes 1928/29 õ/a. täpselt 3/4 (75%), kõrvaltsaadud summad 1/4 (25%). Vaadeldes ülalpidajaid üksikult, näeme et omavalitsused, kelle aedades lastelt harilikult õppemaksu ei nõuta, kannavad oma aedade ülalpidamise kulud peaaegu täielikult ise, saades viimasel kahel aastal tagasi riigitoetusena ainult umbes 10% tehtud üldkuludest.

Seltside poolt ülalpeetavais aedades moodustasid kõrvalt saadud summad — riigilt ja omavalitsusilt saadud toetused ja õppemaks — juba umbes 1/2 üldsissetulekuist: 1927/28 õ/a. 52,7%, 1928/29 õ/a. 40,7%, selles õppemaksu umbes 45%. Eraisikute poolt ülalpeetavai aiad saavad toetusi võrdlemisi vähe, nende pea sissetulekuallikaks on õppemaks: 1928/29 õ/a. moodustas õppemaks 87,7% üldtuludest, 1927/28 õ/a.—83,4%.

Kulud. 1928/29 õ/a. on 48 lasteaiaga peale kulutatud üldse Kr. 146 572, mis ühe aia kohta teeb ümmarguselt Kr. 3 054 (1926/27 õ/a. Kr. 2 632, kasv. 16%). Üksikute kuluühikute suhteline vahetõrge on üle riigi võttes viimase aasta jooksul muutunud vähe — 2—3% võrra on langenud palgad ja majandusekulud (üür, küte, valgustus), sama võrra tõusnud laste toitmiskulude ja muude kulude osatähtsus:

	1928/29 õ/a.	1927/26 õ/a.
Palgad kasvatajatele ja teenijaile	49,9%	52,3%
Üür, küte, valgustus	22,1 „	24,8 „
Laste toimine	13,4 „	11,0 „
Muud kulud	14,6 „	11,9 „

Ülalpidajate järgi liigitades muutub aga kuluühikute suhteline vahetõrge tunduvalt (1928/29 õ/a.):

	Omavalitsus:	Selts:	Eraisik:
Palgad kasvat. ja teenijaile	48,1%	53,8%	50,1%
Üür, küte, valgustus	19,4 „	25,2 „	36,2 „
Laste toimine	16,1 „	10,1 „	1,4 „
Muud kulud	16,4 „	10,9 „	12,3 „

II. SUVISED LASTEAIAD — MÄNGUMURUD.
JARDINS D'ÉTÉ (PLACES DE JEU) POUR ENFANTS.

1. Üldandmed. Mängumurude arv ja asukoht. Suviseid lasteaedu — mängumurusid oli:

	Linnes	Maal	Kokku
1929 a.	29 (87,7%)	48 (62,3%)	77
1928 a.	27 (46,8 „)	31 (53,4 „)	58
1927 a.	26 (52,0 „)	24 (48,0 „)	50

Maal töötavad aiult eesti ja vene õppekeelega laste mängumurud, neist esimesed alevikes ja alevikes, viimased peamiselt vene piiri ääres asuvates suuremates vene külates.

Kahel viimasel aastal on mängumurusid tulnud juurde 27 (+54%), neist linnas 3 (+11,5%), maal 24 (+100%).

1929 a. suvel puudusid mängumurud veel täielikult 6 linnas ja 4 maas.

Laste arv. Mängumurude laste arv on viimase aasta jooksul kasvanud 23,8% võrra ja just maa mängumurude arvel:

	Maal	Linnes	Kokku lapsi
1929	1732	1580	3312 (123,8%)
1928	1121	1555	2676 (100 „)

Kasvatajate arv. Kasvatajaid oli 77 mängumuru jaoks 1929 a. suvel üldse 118, ehk 1 mängumuru kohta 1,5. 1 kasvataja peale tuli 1929 a. keskmiselt lapsi 28 (täpselt sama arv, mis alalistes lasteaedades).

*) V. tab. 11, lhk. 336.

Alaliste lasteaeade majandus 1928/29 a. (kr) — Situation économique des jardins d'enfants permanents en 1928/29 (en kr).

11.

	Lasteaede arv Nombre des jardins	Tulud—Revettes					Kulud—Dépenses						
		Ülalpidajalt välja antud Sommes dépenées par les entreteneurs	Kõrvak saadud Autres ressources	Sellist: õppemaks Dont: rétribution scolaire	Kokku Total	Palkadeks kasva- tajaile Salaires des instituteurs	Palkadeks teeni- jalle Salaires du service	Üüriks, kütteks, valgustusks Loyers, chauffage, éclairage	Laste toitmiseks Dépenses d'alim- mentation	Muude otstarbeks Autres dépenses	Kokku Total		
1928/29													
Tallinn	16	70 375	20 691	9 546	91 066	33 025	12 525	22 410	11 625	11 481	91 066		
Haapsalu	1	1 728	818	648	2 576	1 411	312	533	—	320	2 576		
Narva	3	4 115	3 819	213	7 928	2 193	748	1 617	2 940	430	7 928		
Nõmme	2	121	1 551	1 297	1 672	777	90	709	—	263	1 839		
Paide	1	2 299	100	—	2 399	1 612	120	367	—	300	2 399		
Petseri	1	420	1 780	50	2 150	910	190	600	350	100	2 150		
Pärnu	4	10 518	1 220	694	11 738	3 735	588	1 211	3 661	2 477	11 692		
Tartu	10	3 309	6 032	4 297	9 341	4 933	741	2 599	56	1 583	9 337		
Türi	1	1 199	110	—	1 309	991	130	159	—	119	1 309		
Valga	2	3 200	100	—	3 300	2 160	—	—	540	500	3 200		
Viljandi	2	2 875	325	325	3 200	1 015	164	774	—	1 247	3 200		
Võru	1	4 806	93	—	4 899	1 670	361	634	463	1 771	4 899		
Linnad—Villes	45	104 965	36 613	17 070	141 578	53 782	15 969	31 613	19 635	20 596	141 595		
Ülalpidaja—Entreteneur:													
Omavalitsus—Admin. locale	14	85 590	10 232	819	95 822	34 030	12 070	18 523	15 373	15 680	95 076		
Selts—Société	16	19 254	16 612	7 602	35 896	15 426	3 208	9 465	4 118	3 685	35 902		
Erasisik—Personne privée	15	121	9 739	8 649	9 860	4 326	691	3 625	144	1 231	10 017		
Virumaa	1	600	15	—	615	480	—	—	—	122	602		
Harjumaa	1	2 075	—	—	2 075	995	100	613	—	367	2 075		
Pärnumaa	1	2 300	—	—	2 300	1 470	318	225	—	284	2 300		
Maad—Arrondissements (Ülalpidaja-selts)	3	4 975	15	—	4 990	2 945	418	841	—	773	4 977		
Üldse 1928/29 1)—Grand total	48	109 940	36 628	17 070	146 568	56 727	16 387	32 454	19 635	21 369	146 572		
Ülalpidaja:													
Omavalitsus	14	85 590	10 232	819	95 822	34 030	12 070	18 523	15 373	15 680	95 076		
Selts	19	24 229	16 657	7 602	40 986	18 371	3 208	10 306	4 118	4 458	40 879		
Erasisik	15	121	9 739	8 649	9 860	4 326	691	3 625	144	1 231	10 017		
1927/28 1)	47	83 022	37 763	20 831	120 785	50 297	14 436	30 668	13 661	14 758	123 820		
1926 1)	43	82 110	30 500	...	112 610	48 680	11 360	28 840	24 280	113 160			
1925 1)	37	67 990	23 210	...	94 200	41 010	10 280	20 880	21 450	94 520			
1924 1)	38	66 080	23 690	...	89 770	37 560	9 050	17 550	25 520	89 680			
1923 1)	29	40 510	16 220	...	56 730	30 420	5 990	11 610	9 900	57 920			
%													
1928/29													
Tallinn	—	77,3	22,7	40,1	100	36,3	13,7	24,6	12,8	12,6	100		
Haapsalu	—	67,1	32,9	76,4	100	54,8	12,1	20,7	—	12,4	100		
Narva	—	51,9	48,1	5,6	100	27,7	9,4	20,4	37,1	5,4	100		
Nõmme	—	7,2	92,8	83,6	100	42,2	4,9	38,6	—	14,3	100		
Paide	—	95,8	4,2	—	100	67,2	5,0	15,3	—	12,5	100		
Petseri	—	19,5	80,5	2,9	100	42,3	8,8	27,9	16,3	4,7	100		
Pärnu	—	89,6	10,4	56,9	100	32,1	5,0	10,4	31,3	21,2	100		
Tartu	—	35,4	64,6	71,2	100	46,6	7,9	27,9	0,6	17,0	100		
Türi	—	61,6	8,4	—	100	68,9	9,9	12,1	—	9,1	100		
Valga	—	97,0	3,0	—	100	67,5	—	—	10,9	15,6	100		
Viljandi	—	89,8	10,2	100,0	100	31,7	5,1	24,2	—	39,0	100		
Võru	—	98,1	1,9	—	100	34,1	7,4	12,9	9,5	36,1	100		
Linnad—Villes	—	74,1	25,9	46,6	100	38,0	11,3	22,3	13,9	14,5	100		
Virumaa	—	97,0	2,4	—	100	79,7	—	—	—	20,3	100		
Harjumaa	—	100,0	—	—	100	48,0	4,8	29,5	—	17,7	100		
Pärnumaa	—	100,0	—	—	100	63,9	13,8	9,0	—	12,4	100		
Maad—Arrondissements	—	99,7	0,3	—	100	59,2	8,4	16,9	—	15,5	100		
Üldse 1928/29—Grand total	—	75,0	25,0	46,6	100	38,7	11,2	22,1	13,4	14,6	100		
Ülalpidaja:													
Omavalitsus	—	89,3	10,7	8,0	100	35,5	12,6	19,4	16,1	16,4	100		
Selts	—	59,3	40,7	45,9	100	44,9	8,9	25,2	10,1	10,9	100		
Erasisik	—	1,2	98,8	88,8	100	43,2	0,9	36,2	1,4	12,3	100		
1927/28	—	68,7	31,3	55,2	100	40,6	11,7	24,8	11,0	11,9	100		
1926	—	72,9	27,1	...	100	43,0	10,0	25,5	21,5	100			
1925	—	72,2	27,8	...	100	44,3	10,9	22,1	22,7	100			
1924	—	73,6	26,4	...	100	41,9	10,1	19,6	28,4	100			
1923	—	71,4	28,6	...	100	52,5	10,3	20,1	17,1	100			

Keskmine 1 kasv. peale langev laste arv on, nagu alalisiski aedades, üksikute admin. üksuste järgi vaadeldes väga kõikumine, kuigi selle kõikumise ulatus (15—45) on märksa väiksem, kui alalistes aedades (8—50).

Kulu 1 lapse peale. Mängumurud töötavad ainult 2—3 suvekuu jooksul, seetõttu maksab 1 lapse ülalpidamine neis keskmiselt mitu korda vähem, kui alalistes aedades.

1) Ühise majanduse tõttu lastekoduga on jäetud välja Tartu lasteala seltsi lasteala ja Võrumaa Tilsi lastekodu lasteala kuld-tulud ning 1923 a. veel Valga linna lasteala kuld-tulud. Peale selle puuduvad veel Peiseri eesti rahvahariduse seltsi lasteala kuld-tulud.

Kulutati 1 lapse peale keskmiselt (kr):

Mängumurud:	Linnes	Maal	Kokku	Alalised aiad:			
1929 a. suvel . . .	8,19	5,84	6,91	1928/29 õ/a. . . .	67,72	29,11	64,80
1928 a. " . . .	10,11	6,05	8,19	1927/28 "	59,40	32,00	57,27

Üldandmed sivistasteade kohta 1929 a. -- *Données générales sur les jardins temporaires (pour l'été) d'enfants en 1929.*

12.	Lasteaegade üldarv Nombre des jardins	Keskmine laste arv töö jooksul (keskmine tööpäeva kohta) Moyenne des enfants par jour	Kasvatajate arv Nombre des institutrices	Ühe kasvataja peale tuli lapsi Nombre des enfants par 1 institutrice	Lasteaegade arv, milliste kohta majanduseteated antud Nombre des jardins d'enfants ayant fourni des données sur la situation économique	Laste arv neis Nombre des enfants dans ces jardins	Ühe lapse peale kulutati keskmiselt (kr) Moyenne des dépenses par 1 enfant
Linnad—Villes . . .	29	1 580	57	28	27	1 459	8,19
Tallinn	6	503	21	24	6	503	8,14
Narva	4	265	8	33	4	265	3,06
Nõmme	2	46	3	15	2	46	34,87
Paide	1	22	1	22	1	22	2,95
Petseri	1	18	1	18	—	—	—
Pärnu	4	229	7	33	4	229	7,74
Põltsamaa	1	40	2	20	1	40	10,03
Tapa	1	50	2	25	1	50	8,24
Tartu	6	312	7	45	5	209	3,82
Tõrva	1	36	2	18	1	36	18,61
Valga	1	29	1	29	1	29	8,86
Võru	1	30	2	15	1	30	35,30
Maad—Arrond.	48	1 732	61	28	48	1 732	5,84
Viru	15	522	16	33	15	522	4,47
Järva	1	15	1	15	1	15	7,37
Harju	4	81	5	18	4	81	10,02
Pärnu	8	253	12	21	8	253	8,31
Tartu	7	284	9	32	7	284	5,65
Võru	2	48	2	24	2	48	7,92
Petseri	11	529	16	33	11	529	5,23
Üldse—Total	77	3 312	118	28	75	3 191	6,91
1928	58	2 678	90	30	53	2 366	8,19
1927	50	2 692	80	34	41	2 313	5,50

2. Mängumurude ülalpidajad ja õppekeel.
Entreteneurs des jardins d'été et la langue d'éducation.

Uute mängumurude asutajaks olid viimasel aastal ainult seltsid, kuna omavalitsuste ja eraisi-

kute poolt ülalpeetavate mängumurude arv pole muutunud:

Ülalpidajad:	1929 a.:	1928 a.:
Seltsid	58 (75,3%)	39 (67,3%)
Omavalitsused	18 (23,4 „)	18 (31,0 „)
Eraisikud	1 (1,3 „)	1 (1,7 „)

Laste mängumurude õppekeeleks oli:

	Eesti	Vene	Eesti-vene	Saksa
1929 a. 47 (61,0%)	27 (35,1%)	2 (2,6%)	1 (1,3%)	1 (1,3%)
1928 a. 36 (62,1 „)	18 (31 „)	3 (5,2 „)	1 (1,7 „)	—

Õppekeele ja ülalpidajate järgi mängumurud liigitades saame järgmised vahekorrad:

Õppekeel:	Ülalpidaja:	Murude arv:
Eesti	{ Eesti seltsid	29}
	{ Omavalitsused	18}
Vene	{ Eesti seltsid	27}
	{ Vene seltsid	27}
Eesti-Vene	{ Eesti selts	1}
	{ Vene „	1}
Saksa	Saksa soost eraisik	1

Suvised lasteaedad ülalpidaja ja õppekeele järgi 1929 a.
Nombre des jardins temporaires d'enfants suivant les entreteneurs et la langue d'enseignement en 1929.

13.	Lasteaegade üldarv Nombre des jardins	Ülalpidajad Entreteneurs				Õppekeel Langue d'enseignement			
		Omavalitsus Administrat. locales	Selts Sociétés	Eraisik Person. privées		Eesti Estoniense	Eesti-vene Esto-russe	Vene Russe	Saksa Allemande
Linnad—Villes . . .	29	15	13	1	26	1	1	1	
Tallinn	6	4	2	—	6	—	—	—	
Narva	4	—	4	—	3	1	—	—	
Nõmme	2	1	—	1	1	—	—	1	
Paide	1	1	—	—	1	—	—	—	
Petseri	1	—	1	—	1	—	—	—	
Pärnu	4	4	—	—	4	—	—	—	
Põltsamaa	1	—	1	—	1	—	—	—	
Tapa	1	—	1	—	1	—	—	—	
Tartu	6	4	2	—	5	—	1	—	
Tõrva	1	—	1	—	1	—	—	—	
Valga	1	1	—	—	1	—	—	—	
Võru	1	—	1	—	1	—	—	—	
Maad—Arrond.	48	3	45	—	21	1	26	—	
Viru	15	—	15	—	5	—	10	—	
Järva	1	—	1	—	1	—	—	—	
Harju	4	—	4	—	4	—	—	—	
Pärnu	8	2	6	—	8	—	—	—	
Tartu	7	—	7	—	1	1	5	—	
Võru	2	—	1	—	2	—	—	—	
Petseri	11	—	11	—	—	—	11	—	
Üldse—Total	77	18	58	1	47	2	27	1	
1928	58	18	39	1	36	5	18	1	
1927	50	19	29	2	37	4	9	—	

3. Mängumurude keskmine töökestus.

Durée moyenne de l'activité des jardins d'école.

Alalistes (talvistes) laste-aedades, samuti kui koolideski, kestab õppetöö umbes 9 kuud aastas. Suvised lasteaiad—mängumurud töötavad keskmiselt umbes samapalju nädalaid. 1929 a. töötas keskmiselt umbes 6 nädala kestes 39 laste mängumuru 1703 lapsega (võetud keskmine lastearv tööpäeva kohta) ja umbes 11 nädala

kestes 38 mängumuru 1609 lapsega; kokkuvõetult kestis 1929 a. suvine töö 77 laste mängumurul 3312 lapsega keskmiselt umbes 8 töönädalat.

Kulutusest 1 lapse peale lühema- (6 näd.) ja pikemaajalises (11 töönädalat) töörühmas annab ülevaate üksikute territoriaalüksuste järgi järgnev tabel.

1929 a. suviste lasteaedade töökestus ja kulu 1 lapse peale.
Durée de l'activité des jardins temporaires d'enfants et leurs dépenses par enfant.

14.	Kuni 8 näd. <i>Jusqu'à 8 semaines</i>			Üle 8 näd. <i>Plus de 8 semaines</i>			Kokku—Total			Ühe lapse peale kulutati keskmiselt (kr)— <i>Moyenne des dépenses par enfant (kr)</i>		
	<i>Lasteaedade arv Nombre des jardins</i>	<i>Keskmine laste arv tööpäeva kohta Moyenne des enfants par jour</i>	<i>Keskmine töönädalate arv—N. moyen des semaines d'activité</i>	<i>Lasteaedade arv Nombre des jardins</i>	<i>Keskmine laste arv tööpäeva kohta Moyenne des enfants par jour</i>	<i>Keskmine töönädalate arv—N. moyen des semaines d'activité</i>	<i>Lasteaedade arv Nombre des jardins</i>	<i>Keskmine laste arv tööpäeva kohta Moyenne des enfants par jour</i>	<i>Keskmine töönädalate arv—N. moyen des semaines d'activité</i>	<i>Aedades töökkestusega kuni 8 näd. (keskm. 6 näd.)—Dans les jardins ayant fonctionné jusqu'à 8 semaines</i>	<i>Aedades töökkestusega üle 8 nädala (keskm. 11 näd.)—Dans les jardins ayant fonctionné plus de 8 semaines</i>	<i>Kokku—Total</i>
Linnad—Villes.	13	708	6	16	872	11	29	1580	9	7,06	9,25	8,19
Tallinn	2	240	8	4	263	10	6	503	9	9,85	6,76 ¹⁾	8,14
Narva	—	—	—	4	265	11	4	265	11	—	3,06	3,06
Nõmme	1	8	6	1	38	13	2	46	10	5,63	41,03	34,87
Paide	1	22	—	—	—	—	1	22	2	2,95	—	2,95
Petseri	—	—	—	1	18	9	1	18	9	—	—	—
Pärnu	4	229	7	—	—	—	4	229	7	7,74	—	7,74
Põltsamaa	—	—	—	1	40	13	1	40	13	—	10,03	10,03
Tapa	—	—	—	1	50	11	1	50	11	—	8,24	8,24
Tartu	5	209	7	1	103	13	6	312	8	3,82	—	3,82
Tõrva	—	—	—	1	36	11	1	36	11	—	18,61	18,61
Valga	—	—	—	1	29	9	1	29	9	—	3,86	3,86
Võru	—	—	—	1	30	9	1	30	9	—	35,30	35,30
Maad—Arrond.	26	995	6	22	737	11	48	1732	8	4,84	7,19	5,84
Viru	8	261	6	7	261	9	15	522	7	4,10	4,84	4,47
Järva	—	—	—	1	15	10	1	15	10	—	7,87	7,87
Harju	1	18	7	3	63	12	4	81	11	5,83	11,22	10,02
Pärnu	2	46	3	6	207	13	8	253	11	5,78	8,87	8,31
Tartu	3	117	6	4	167	12	7	284	9	3,85	6,91	5,65
Võru	1	24	6	1	24	11	2	48	9	6,67	9,17	7,92
Petseri	11	529	6	—	—	—	11	529	6	5,23	—	5,23
Üldse—Total	39	1703	6	38	1609	11	77	3312	8	5,76	8,23	6,91

¹⁾ Linna mängumurude personali palk on kulu väljaarvamisel arvestamata. Personaal koosnes alalistest linnateenijatest, kes suvise töö eest mängumurul eritasu ei saanud.

Lasteaedade kohta Keskbüroo väljaandets ennem ilmunud artiklid ja andmed:
Lasteaiad 1923—27. E. Stat. nr. 81 (8) 1928 a. lbk. 471—478.

VÄLJARÄND 1929 a. — ÉMIGRATION en 1929.

Sisu: 1) Väljarändajate arv ja sihtmaa, lhk. 339. 2) Väljarändajate koostis, lhk. 340. 3) Antud väljaspasidide arv, lhk. 341.

Järgneva ülevaate aluseks on, samaselt eelmisele aastale, Sise- ja Kohtuministeeriumile väljaspasidide saamiseks antud teatlohed. Neil leiduvail mitmesugusel andmel on üldarvust eraldatud väljarändajana peamiselt need, kes on välismaale sõidu eesmärgiks nimetanud uue elukoha soetamise või teenistusse nimemise, ehk selle olemise; neile on lisatud juure väiksem arv selliseid, kes sõidu eesmärgi ei nimeta, või ilmselt varjavad, kuid kelle väljaränd lehel leiduvail andmel osutus väga tõenäoiseks. Kuua pealegi pole teada, kas kõik väljaspasid võtnud isikud tõesti on sõitnud välja, jäävad alltootud arvud ikkagi vaid ligikaudseks.

Andmete kokkuvõtteid on koostatud Rahvusvahelise Tööbüroo üleilmliku kokkuvõtte nünete kohaselt (v. Des mouvements migratoires de 1925/27, Genève, 1929). Seetõttu, eelmisest aastast erinevalt, on kõik andmed töötatud läbi kahes rühmas: väljaränd „merelagustesse maadesse“ ehk, õigemini, väljaspoole Euroopat ja „kontinentaalne“ ehk väljaränd Euroopasse, — loomulikult sel määral, kui see oli teostatav. Nimelt, kõik N. S. V. L. väljarändajad on loetud Euroopasse väljarändajaks, kuigi neist mõned vast on siirdunud, näit., Siberi, mis kuulub juha „merelagustesse maade“ hulka. Kuid samaaegselt ebatäpsusi leidub ka muudes maades, näit., Itaalia väljarännu statistika arvestab väljarändu oma Põhja-Aafrika asumaadesse kontinentaalne väljarännu.

1. Väljarändajate arv ja sihtmaa

Nombre des émigrés et pays de destination

Lähtena väljarännu voolamisele oleme ikka võtnud rahva mehaanilise liiklemise üldtulemustes

kõikide ülepiiri sisse- ja väljasõitnute vahekorral. Vaadeldaval 1929 a. oli see Eesti kodanikkude suhtes, võrreldes eelmise aastatega, järgmine (v. Rahvaliiklemine üle piiri 1929 a. „Eesti Statistika“ nr. 99 (2)).

Eesti kodanikkude üle piiri liiklemine
Citoyens estons ayant passé les confins de la République.

1.	Sissesõitnud <i>Entrés</i>	Väljasõitnud <i>Sortis</i>	Vahe (+ ehk —) <i>Différence</i> (+ ou —)
1929	145 129	145 321	— 192
1928	141 176	140 222	+ 954
1927	110 032	111 885	— 1 853

Kuigi meil siin on tegemist sisse- ja väljasõidu vahekorral, mis on tingitud nii tavalisest huvi- ja äri liiklemisest, kui sisse- resp. väljarännanute tagasirännust, võime siiski sellest mõndagi järeldada ka väljarännu kohta. Nimelt, oletusel, et tavaline huvi- ja äri liiklemine peaks olema aastast aastasse enam-vähem tasakaalus, andes väljasõitjate ülekaalu vast sellise liiklemise kiire kasvu korral, mida aga võrreldes eelmise aastaga 1929 a. kohta öelda ei või, tuleb lugeda 1929 a.

sisse- ja väljasõidu vahekorral halvenemist tingitult sisse- ja väljarännu vahekorral halvenemisest: nähtavasti on kahanenud esimene ja tõusnud viimane.

Sellega on kooskõlas ka otsekoheste väljarännu andmete tulemus tab. 2.

Väljaränd Eestist 1924—1929. — Émigration de 1924—29.

2.	1929				1928	1927	1926	1925	1924
	Kokku <i>Total</i>	Mehed <i>Hom.</i>	Naised <i>Fem.</i>						
Üldse— <i>Total</i>	1439	805	634	1293	2322	2426	2676	1222	
Ameerika— <i>Amérique</i>	379	200	179	313	413	472	1886	682	
Sellest: Ühendriigid— <i>Dont: U. S. A.</i>	113	42	71	132	
Kaanada— <i>Canada</i>	141	97	44	115	
Argentina— <i>Argentine</i>	73	36	37	38	
Brasiilia— <i>Brésil</i>	27	12	15	9	
Muud ja selguseta— <i>Autres et pays inconnus</i>	25	13	12	19	
Austraalia— <i>Australie</i>	86	23	63	96	641	223	62	36	
Aafrika— <i>Afrique</i>	8	4	4	3	6	16	46	33	
Sellest L. Aafrika	5	3	2	3					
Aasia	5	1	4	3					
Euroopa riigesse	961	577	384	878	1262	1715	682	471	
Sellest S. N. V. L.— <i>Dont: U. R. S. S.</i>	90	33	57	401	565	1145	532	116	

1929 a. väljaränd osutub eelmisest aastast küll vähe kõrgemaks, kuid siiski on madalam 1925—1927 a. väljarännu palavikuajast. Kas 1929 a. väike tõus kannab juhuslikku iseloomu, või osutab uut väljarännu tõusu, jääb esialgu lahtiseks, kuigi on kasvanud väljarändajate arv Ameerikasse, eriti Kaanadasse, Argentiinasse ja ka Brasiiliasse, kuhu suundumine vahepeal oli peaaegu katkenud.

Tõusu näitab ka kontinentaalne väljaränd, eriti pidades silmas Venesse suundujate arvu langust. Selles tõusus etendab tähtsat osa töötisjate, peamiselt meremeeste, suurem suundumine, näit. Hollandisse, Belgiasse. Prantsusse suundujate arvu on tõstnud sinna massiliselt rännanud vene pagulased. Kuigi osa töötisjaist pöördub tagasi Eestisse vast peagi, tuleb neid ikkagi, nende väljasõidu eesmärgi kohaselt, arvestada väljarändajaina. Väljarännu statistika nõuete kohaselt töötisjate, eriti sesoonitöölise, eraldamine pikemaks ajaks väljarändajatest pole meil andmete iseloomu tõttu teostatav.

Väljaränd Euroopasse sihtmaade järgi
Emigration en Europe d'après les pays de destination.

3.	1929		1928	
	K.	M.	K.	M.
Austria	2	—	—	—
Belgia	78	19	19	—
Danzig	12	14	14	—
Helveetsia	2	2	2	—
Hispaania	—	—	—	—
Hollandi	147	59	59	—
Inglise	5	8	8	—
Itaalia	18	6	6	—
Jugoslaavia	1	1	1	—
Kreeka	—	—	—	—
Leedu	20	16	16	—
Norra	3	—	—	—
Poola	9	12	12	—
Prantsuse	232	19	19	—
Rootsi	22	24	24	—
Rumeenia	—	1	1	—
Saksa	95	48	48	—
Soome	150	170	170	—
Taani	6	1	1	—
Tšehhoslovakkia	1	1	1	—
Ungari	—	1	1	—
Vene	90	401	401	—
Muud eritlemata riigid	5	4	4	—
Teadmata sihtmaa	63	71	71	—
Kokku	961	878	878	—

2. Väljarändajate koostis
Composition des émigrés

Väljarändajate koosseisu andmeid eespool esitatud motiividel saame vaadelda vaid 1929 a., ilma võrdluseteta eelmiste aastatega. Selle juures aga oleme jäänud püsima passiomanikkude kui perekonnapeade, ja nendega ühessõitjate eritlusel: see võimaldab täpsemat ülevaadet väljarändajate koosseisust.

a) Vanus. Väljarändajaiks on eestkätt elu- ja tööjuline rahvas; raugad jäävad koju. Sectõttu leiame ka Eestist väljarändajate seas üle 60 aastaseid äärmiselt vähe, eriti väljaspoole Euroopat suundujate seas. Seevastu on laste arv hästi kõrge, mis näitab, et paljud väljarändajad on perekonnaga inimesed. Alla 14 a. passiomanikuna esinevad varem väljarännanute lapsed, kes hiljem järgnevad oma vanematele.

Väljarändajate vanus — Age des émigrants.

4.	Passiomanikke Personnes munies de passeports			Ühessõitjaid Person. comprises dans les mêmes passeports			Üldse—Grand total					
	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	%		
										T.	H.	F.
Väljaspoole Euroopat—Hors d'Europe.												
Alla 14 a.	4	3	1	51	27	24	55	30	25	11,6	13,3	10,0
15—19 a.	31	24	7	11	6	5	42	30	12	8,8	13,3	4,8
20—29 a.	171	83	88	3	1	2	174	84	90	36,6	37,1	36,2
30—59 a.	184	78	106	14	2	12	198	80	118	41,7	35,4	47,4
60 ja enam	6	2	4	—	—	—	6	2	4	1,3	0,9	1,6
Teadmata	1	—	1	2	2	—	3	2	1	0,6	0,9	0,4
Kokku	397	190	207	81	38	43	478	228	250	—	—	—
Euroopa riigesse—Pour pays européens.												
Moins de 14 a.	9	5	4	88	42	44	95	47	49	10,0	8,3	12,6
15—19 a.	90	74	16	7	1	6	97	75	22	10,2	13,3	5,8
20—29 a.	385	264	121	5	1	4	390	265	125	41,2	46,8	32,8
30—59 a.	318	167	151	11	1	10	329	168	161	34,8	29,7	42,2
60 et plus	33	11	22	3	—	3	36	11	25	3,8	1,9	6,6
Inconnu	5	5	5	9	6	3	14	11	3	1,5	1,9	0,8
Total	840	526	314	121	51	70	961	577	384	—	—	—

Väljarändajate rahvus (etniline) — Nationalité des émigrants (ethnique).

5.	Passiomanikke Personnes munies de passeports			Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passe- ports			Üldse — Gr. total					
	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	%		
										T.	H.	F.
Väljaspoole Euroopat — Hors d'Europe.												
Eestlasi	334	162	172	61	28	33	395	190	205	82,7	83,3	82,0
Sakslasi	14	4	10	8	3	5	22	7	15	4,6	3,1	6,0
Venelasi	20	2	18	4	1	3	24	3	21	5,0	1,3	3,4
Rootslasi	21	18	3	—	—	—	21	18	3	4,4	7,9	1,2
Lätlasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soomlasi	1	—	1	—	—	—	1	—	1	0,2	—	0,4
Juute	6	4	2	7	5	2	13	9	4	2,7	4,0	1,6
Poolakaid	1	—	1	1	1	—	2	1	1	0,4	0,4	0,4
Muld	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teadmata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	397	190	207	81	38	43	478	228	250	—	—	—
Euroopa riigesse — Pour pays européens.												
Estoniens	598	413	185	68	30	38	666	443	223	69,5	76,0	58,4
Allemands	58	19	39	15	5	10	73	24	49	7,6	4,2	12,8
Russes	80	23	57	33	15	18	113	38	75	11,8	6,6	19,6
Suèdois	80	62	18	2	1	1	82	63	19	8,6	11,0	5,0
Lettons	5	3	2	—	—	—	5	3	2	0,5	0,5	0,5
Finnois	4	2	2	—	—	—	4	2	2	0,4	0,3	0,5
Juifs	2	2	—	1	—	—	3	2	1	0,3	0,3	0,3
Polonais	6	—	6	1	—	1	7	—	7	0,8	—	1,8
Autres	4	1	3	1	—	1	5	1	4	0,5	0,2	1,1
Inconnue	3	1	2	—	—	—	3	1	2	0,3	0,2	0,5
Total	840	526	314	121	51	70	961	577	384	—	—	—

b) **Rahvus.** Rahvuselt väljarändajate seas esimesel kohal seisavad küll eestlased, kuid üldiselt palju vähemal määral (73,0%), kui neid on Vabariigi rahvastikus (87,7%). Seetõttu langeb teiste rahvuste peale nende rahvuslikust osatähtsusest kõrgem %: nii venelastel 9,3% (8,2% vastu) juutidel 1,1% (0,4% vastu) ja rootslastel 7,2% (0,7% vastu). Venelaste arvu on mõjutanud eeskätt Prantsusse väljarännanud pagulased, rootslaste — aga meremehed, kalurid ja põllutöölised, kes iga aasta sõidavad välisriikidesse, eeskätt Rootsi (põllutöölised) ja Soome (kalurid).

d) **Kutseala.** Väljarändajate kutseala suhtes on eriliselt huvitavad erinevused Euroopasse ja sellest väljaspoole rännanutes.

Väljaspoole Euroopat rännanute seas esinevad suurimate arvudega põllu- ja õppinud töölised, neile seltsib suurem arv lihttöölisi; Euroopasse aga on rännanud suurimal arvul meremehi ja õppinud ning lihttöölisi; põllutöölised aga on suhteliselt väike. Vabakutselisi on pea võrdsel määral mõlemas liigis; ametnikke aga väljaspoole Euroopat tunduvalt rohkem, kui Euroopasse rännanute seas. Kuigi suure teadmata tööala tõttu tõelised vahekorrad võivad tooduist vast vähe erineda, jääb üldiselt maksma ikkagi tõde, et väljarändajaist on valdav osa palgateenijad. Arilisel tegevaid ja põllupidajaid kokku on 1929 a. vaid 4,0%.

Väljarändajate kutseala — Profession des émigrants.

6.	Passiomanikke Personnes munies de passeports			Ühessõitjaid Person. comprises dans les mêmes passeports			Üldse—Grand total					
	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	%		
										T.	H.	F.
Väljaspoole Euroopat — Hors d'Europe.												
Põllupidajaid	23	16	7	3	—	3	26	16	10	7,7	8,2	7,0
Põllutöölisi	82	79	3	4	—	4	86	79	7	25,5	40,7	4,9
Tööst- ja kaub. ettev.	8	4	4	3	1	2	11	5	6	3,3	2,6	4,2
Õppinud tööl.	69	37	32	21	11	10	90	48	42	26,7	24,8	29,3
Lihttöölisi	27	13	14	8	3	5	35	16	19	10,4	8,2	13,3
Äriteenijaid	10	3	7	1	1	—	11	4	7	3,3	2,1	4,9
Majateenijaid	22	—	22	2	1	1	24	1	23	7,1	0,5	10,1
Meremehi	5	5	—	—	—	—	5	5	—	1,5	2,6	—
Ametnikke	23	7	16	2	—	2	25	7	18	7,4	3,6	12,6
Vabakutsel.	11	6	5	3	3	—	14	9	5	4,1	4,6	3,5
Õpilasi	9	4	5	1	—	1	10	4	6	3,0	2,1	4,2
Teadmata	108	16	92	33	18	15	141	34	107	29,5	14,9	42,8
Kokku	397	190	207	81	38	43	478	228	250	—	—	—
Euroopa riigesse — Pour pays européens.												
Agriculteurs	14	12	2	3	1	2	17	13	4	2,6	2,6	2,5
Ouvriers agricoles	20	16	10	4	2	2	30	18	12	4,6	3,7	7,5
Entrepreneurs des entreprises commercial. et industriel.	3	3	—	—	—	—	3	3	—	0,5	0,6	—
Ouvriers qualifiés	107	85	22	17	7	10	124	92	32	19,0	18,7	20,0
Journaliers	73	38	35	14	6	8	87	44	43	13,4	9,0	26,9
Employés de commerce	11	5	5	—	—	—	11	6	5	1,7	1,2	3,1
Service domestique	24	—	24	1	1	—	25	1	24	3,8	0,2	15,0
Marins	273	273	—	—	—	—	273	273	—	41,9	55,6	—
Employés	26	11	15	9	4	5	35	15	20	5,4	3,1	12,5
Professions libérales	23	13	10	0	2	4	29	15	14	4,5	3,1	8,8
Élèves	16	11	5	1	—	1	17	11	6	2,6	2,2	3,7
Inconnue	244	58	186	66	28	36	310	86	224	32,3	14,9	53,3
Total	840	526	314	121	51	70	961	577	384	—	—	—

3. **Antud välispas-Kohtu- ja Siseministeriumi side arv**

Passeports pour l'étranger délivrés andmeil antud välispasside arv 1929 a. on eelmisest tunduvalt väiksem Eesti-Soome vahelises liiklemises reisikaartide tarvitusele võtmise tõttu. Selliseid anti välja 1929 a. 1. VII—31. XII Eesti kodanikele 1240. Arvates need juure antud välispassidele — 4206, passipikendustele — 809 ja ühispassidele — 80, saame kokku 6335, seega eelmisest aastast (5816) suurema arvu. Kuigi seda võib lugeda tingitaks reisikaartide liiklemist tõstvast mõjust, langeb osa osutunud kasvust ka vähe suurenenud väljarännu arvele.

Väljaantud välispasside arv.
Nombre de passeports pour l'étranger délivrés.

7.	1929	1928	1927	1926
Hollandisse—Pays-Bas	206	109	135	213
Inglise—Angleterre	139	107	114	98
Itaaliasse—Italie	81	64	84	72
Leedusse—Lithuanie	118	117	108	89
Prantsusse—France	495	273	302	326
Rootsi—Suède	161	176	167	111
Saksa—Allemagne	1406	1360	1316	1024
Soome } välispasse—passeports	836	1409	1049	754
Finlande } reisikaarte—C. de voy.	1240			
Venesse—U.R.S.S.	287	855	962	1202
P.-Ameerikasse—Amérique du Nord	268	279	256	240
L.-Ameerikasse—Amérique du Sud	89	59	65	116
Austraaliasse—Australie	73	78	537	179
Teisisse riigesse—Autres pays	936	930	873	759
Kokku—Total	6335	5816	6008	5183

AUTOBUSELIINID 1922 — 29 a. LIGNES d'AUTOBUS de 1922 — 29.

Raudteedevõrgu kõrval on meil viimase kaheksa aasta jooksul jõudnud areneda sellest üle 2 korra tihedam autobuseliinide võrk. Kui raudteeliinide (eksploteeritavad teed) kogupikkus 1928/29 a. võrdus 1241 km, oli autobuseliinide kogupikkus 1929 a. 2774 km; läbisõidetud rongkilomeetrite arv 1928/29 a. oli 3 224 859 km ja autobustega läbisõidetud kilomeetrite arv — 1 300 000. Nii on autobus meie sisemises liiklemises tõusnud juba tähtsaks kohale ja on tunduvalt täienduseks raudteele, kuna peab regulaarset ühendust peamiselt seal, kus raudteetühendust pole.

Esimesed autobuseliinid avati 1922 a., mil aga oli liikvel ainult mõni üksik sõiduk. Järgneval, 1923 a. asutati suure õhinaga juure terve hulk omnibuse liine. See aasta on nii ettevõtjate arvu, liinide kogupikkuse, kui sõidukite arvu poolest rekordseks; ettevõtjate arv oli tähendatud aastal 55, sõidukite arv — 124 ja liine oli kogupikkuses 3420 km. Sel ajal oli sõiduki omandamine järeelmaksu peale kergesti võimaldatud ja laenusamine krediit-asutistest hõlbus; peale selle puudusid igasugused andmed liinide tasuvuse ja sõidukite kõlbulikkuse üle meie teedele, mis aitasid tekitada mõnikord põhjendamata optimismi. Nagu öeldud, oli 1923 a. arvude poolest rekordseks, varsti algas kokkutõmbumine, mis kestis järjekindlalt kuni 1926 aastani, kus 46 liinil (1923 a. — 93 liini) jäid teotsema 36 ettevõtjat; sõidukite arv 1926 a. oli tõmbunud kokku 77-ni ja liinide kogupikkus vähenenud 1781 kilomeetrini, s. o. peaaegu täpselt 50% võrra, võrreldes 1923 a. Sellest peale võib arvude juures näha mõõdukamat iga-aastast kasvamist kuni viimase aastani. 1929 a. teot-

ses kokku 65 liini, kogupikkuses 2774 km, milliseil oli liikvel 100 sõidukit.

Arvatavasti on autobuseliiklemine elanud katsetuse ajajärgu juba üle; meil on kaheksa aasta kestel — 1922—29 a. — sel alal teotse- nud üle 130 mitnesuguse ettevõtja; 1929 a. oli neid ainult 39, millest näha, et väga paljudele ettevõtte ei õnnestunud. 1923 ja 1924 a. ettevõtjaist oli 1929 a. nimekirjades ainult veel 12. 1923 a. oli 124 sõiduki hulgas 109 Fordi, 1924 a. — 88, 1925 a. — 53 ja 1929 a. — 14, millest järeldub, et meie halvad teedeolud seadsid sõidukite võimsusele ja vastupidavusele suured nõuded. Toome siinkohal andmeid sõidukite koostise kohta firmade järgi 1929 a.: Ford — 14, Chevrolet — 15, Renault — 7, Graham-Brothers — 6, Benz — 6, Berliet — 6, Dodge-Brothers 5, International — 4, muud firmad ja teadmata 37.

Muutused liinide võrgus 1923—29 a. seisid peamiselt korduvate liinide ärajätmises ja samadel liinidel lähte- ning sihtpunktide edasi või tagasi nihutamises; päris ära tuli jätta üllatavalt vähe liine; nagu selgub nende aastate liinidekaardi vaatlusest, (jäid ära Voltveti-Pärnu ja Tapa-Ambla liin, Väandra ümbruse liinid ja veel paar muud); on tulnud juure ka uusi liine. Liinide vajalisust hinnati juba kohe võrdlemisi tabavalt ja suuri vigu ses mõttes ei olnud palju; üle hinnati peamiselt sõidukite vajalist arvu üksikutel liinidel. Endastki mõista, et rahval selle uue liiklemiseviisiga harjumiseks kulus aastaid ja algaastail liiklemine oli võrdlemisi loid. Põhjusiks, peale muu, olid ka asjaolud, et sõiduplaan polnud kujunenud igakord veel küllalt kindlakujuliseks, et odavatüübilised sõidukid olid ebamugavad, et tulid ette sagedad rikked juhi vilumatuse ja halbade teedeolude tagajärjel jne.

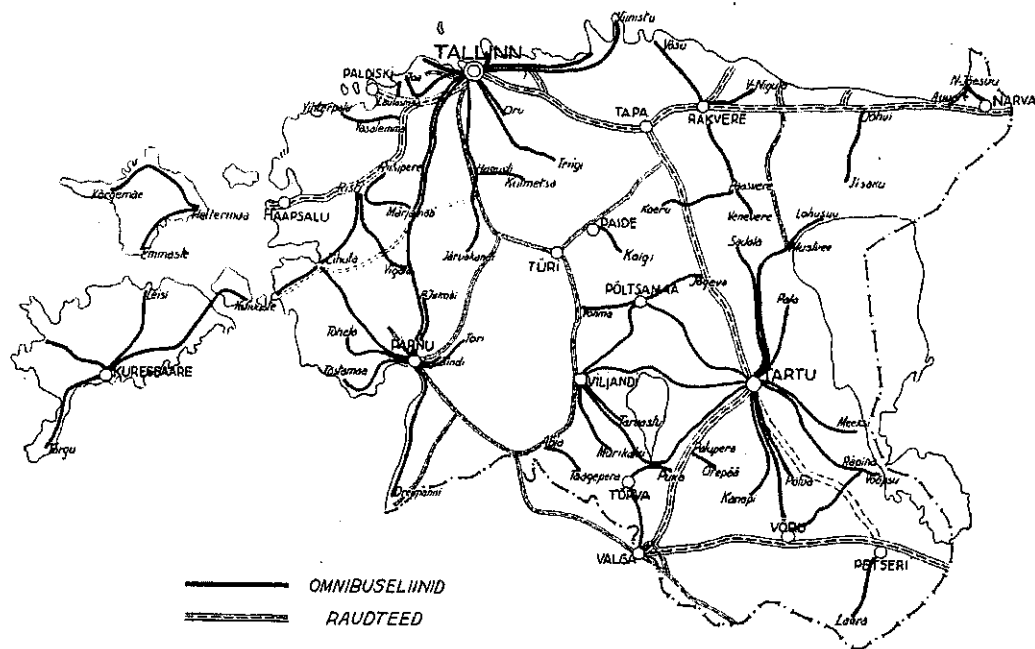
Autobuseliinide võrgu kohta 1929 a. on iseloomustav, et liinid on koondunud kahte suuresse, teineteisest eraldatud rühma. (v. kartogramm). Esimese liiniderühma moodustavad Tallinna ja Pärnu liinid ning liinid

Autobuseliinid 1923—29 a.
Lignes d'autobus de 1923—29 (trafic à distance).

	1929	1928	1927	1926	1925	1924	1923
Ettevõtjate arv—Nombre des entrepreneurs	39	39	33	30	39	53	55
Sõidukite arv—Nombre des voitures	100	84	68	77	76	103	124
Liinide arv—Nombre des lignes	65	60	47	46	55	70	93
Liinide kogupikkus (km)—Longueur totale des lignes (km)	2808	2637	2037	1781	2095	2676	3420

Läänemaal ja saartel; teise — Tartu, Viljandi, Valga ja Võru ümbruskonna liinid. Väljaspool neid kahte suurt rühma leidub veel ainult 7 liini Põhja- ja Kesk-Eestis ja 1 tähtsam liin Petserimaal. Liinide rühmitu-

sest on näha, et Lõuna-Eesti (siia hulka ei ole arvatud Petserimaa) moodustab läbikäimise mõttes tugeva orgaanilise terviku ning oma naaberraiionidega Läänes ja Põhjas ei ole kuigi elavas läbikäimises.

Autobuseliinid 1929 a. — Lignes d'autobus en 1929.

Esimeses, Tallinna-Pärnu liinide rühmas oli 1929 a. kokku 32 liini, mille kogupikkus võrdus 1412 km, siia kuulub eeskätt Tallinna-Pärnu vaheline liin (142 km); muid lähemaid liine, mis väljusid Tallinnast, oli 10, kogupikkusega 473 km; Pärnust väljusid 7 liini, kogupikkusega 281 km ja muid mandriliine ses rühmas, millised viisid raudteejaamadadesse, ehk ühendasid vähemaid punkte omavahel, oli arvult 7, kogupikkusega 247 km. Peale selle oli 6 liini saartel, kogupikkusega 269 km. Neid liine mööda veeti 1929 a. jooksul ühtekokku ümmarguselt 170 000 reisijat ning sõideti läbi 750 000 km. Kõige rohkem veeti reisijaid Pärnu—Sindi (19 115), Tallinna—Triigi (19 251), Tallinna—Rannamõisa (18 474), Tallinna—Loksa—Viinistu (13 965), Tallinna—Viimsi (14 825), Tallinna—Märjamaa (11 301), Riisipere—Märjamaa (10 870) ja Risti—Lihula liinil (9 353). Tallinna—Pärnu liinil veeti kokku 2 225 reisijat. Tallinnast väljus 5 liini rannaäärsetesse punktidesse ja 5 liini sise-maa suunas.

Teises, Lõuna-Eesti liinide rühmas teotses kokku 21 liini, mille kogupikkus oli 1 106 km, selle hulgas oli 11 Tartust väljuvat liini, kogupikkusega 730 km; Viljandisse viisid 5 liini, kogupikkusega 298 km (arvatud ühes Tartusse minevad liinid), Põltsamaale 4 (174 km).

Võrru 2 (114 km) ja Valka 1 liin (30 km). Üldse veeti reisijaid ses rühmas kokku 160 000, kusjuures läbisõidetud kilomeetrite arv oli 450 000. Väljaspool neid kahte liinide rühma, nagu juba öeldud, teotses ainult 8 suuremat liini, nimelt 4 liini Rakvere ümbruses, Petseri—Laura liin ja muud.

1929 a. veeti kõigil liinidel kokku ümmarguselt 350 000 reisijat, kusjuures läbisõidetud oli ümmarguselt 1 300 000 km. 1928 a. võrdus veetud reisijate arv ümmarguselt 200 000 ning sõideti läbi ligikaudu 900 000 km. 1927 a. arvud oli 1928 a. omast ainult mõne % vähemad, kuid lugedes aastate järgi tagasi, näitavad arvud õige kiiret vähenemist, kuigi kõigi liinide kohta andmeid ei ole ja seepärast ka üldarvused tuua ei saa. Omnibuseliinide ja raudteede tegevuse võrdlust selgitavad üldjoontes järgnevad arvud:

Raudteed 1928/29 a.:

Teede pikkus (eksploteeritava)	1 241 km
Rongkilomeetrite arv (reisijate rongid)	3 224 859
Veetud reisijate arv	6 475 000

Omnibuseliinid 1929 a.:

Liinide pikkus	2 808 km
Läbisõidetud kilomeetrite arv	1 300 000
Reisijaid veetud	350 000

Nii moodustab autobusiiniide võrk tähtsa täienduse raudteedele; liinide pikkus 1929 a. ületas raudteede oma enam kui kahekordselt; läbisõidetud kilomeetrite arv moodustas 40%

vastavast (rongikilomeetrid) arvust raudteede juures ja veetud reisijate arv ulatus 5,3%-ni raudteedel veetud reisijate arvust 1928/29 a.

Autobusiiniid 1929 a. — Lignes d'autobus en 1929.

Liini nimetus	Pikkus km.				Liini nimetus	Longueur (km)			
	Pikkus km.	Autobuste arv	Läbisõidetud km arv	Veetud reisijate arv		Longueur (km)	Nombre des voitures	Km parcourus	Voyageurs transportés
Tallinna—Viimsi	12	2	29 214	14 825	Tartu—Kanepi	43	1	16 000	15 296
" —Märjamaa	71	2	47 080	11 301	" —Võru	74	1	30 336	8 500
" —Keila-Joa	30	1	25 382	4 339	" —Põlva	52	1	6 864	9 300
" —Oru (Tubala)	35	1	2 871	551	" —Võõpsu	72	2	37 070	7 409
" —Rannamõisa	18	2	57 122	18 474	" —Meeksi	34	2	19 776	2 607
" —Järvakandi	42	1	23 920	3 510	" —Pala	63	2	25 212	5 342
" —Pärnu	142	1	35 000	2 215	" —Mustvee—Lohusuu	81	3	34 000	5 907
" —Kose—Habaja—Triigi	57	5	62 965	19 251	" —Sadala	55	2	21 050	1 653
" —Loksa—Viinistu	86	1	91 544	13 465	" —Põltsamaa	68	1	7 420	752
" —Valgejõe	67	1	2 990	770	" —Olu—Viljandi	80	1	33 534	10 800
" —Tsitre	55	1	33 060	7 495	" —Pikasilla—Viljandi	108	1	42 120	12 300
Hagudi—Kuiumetsa	20	2	23 000	6 910	Viljandi—Paistu—Murikatsi	40	2	...	3 800
Riisipere—Märjamaa	34	3	18 500	11 178	" —Holstre—Tärvastu	27	1	10 500	2 432
Vasatemma—Vinterpalu	33	1	11 220	2 219	" —Põltsamaa	43	2	8 500	675
Klooga—Laulasmaa	10	2	Põltsamaa—Piilistvere—Võhma	32	1	4 600	540
Rapla jaam—Rapla alev	3	2	" —Aidu—Jõgeva	31	1	29 400	2 800
Pärnu—Tõstamaa	54	1	28 270	4 881	Tõrva—Valga	30	2	13 560	9 135
" —Tõhela	38	1	7 560	657	" —Puka	31	2	17 337	12 500
" —P. Jakobi	28	1	12 540	2 435	Abja—Taagepera	32	1	19 579	5 256
" —Lihula	53	2	...	2 158	Otepää—Paluperä	12	2	15 700	9 067
" —Tori	44	2	...	1 083	Võru linn—Võru raudtee jaam	3	1	13 700	22 372
" —Sindi	14	2	29 078	19 115	Võru—Räpina	40	1	7 500	1 151
" —Kahli—Treimanni	50	3	Petseri linn—Petseri raudteejaam	5,5	1	11 520	10 900
Risti—Lihula	72	3	89 950	9 353	Petseri—Laura	38	1	2 480	185
" —Vigala	45	2	Paide—Koigi	30	1	7 117	1 668
Lihula—Virtsu	24	1	1 520	227	Rakvere—Võsu	39	2
Kuressaare—Torgu	45	1	8 300	895	" —V. Nigula	28	2
" —Kihelkonna	34	1	" —Venevere	45	1	21 100	5 410
" —Leisi	43	1	3 380	759	Koeru—Rakke—Paasvere	40	1	12 865	2 173
" —Kulvaste	84	2	79 185	2 300	Jõhvi—Isaku	43	2
Heltermaa—Ermaste	35	1	19 275	8 978	Narva—N. Jõesuu	25	1	4 048	897
" —Kõrgessaare	28	1	17 760	2 985	N. Jõesuu—Auvere	18	2	7 586	3 075

KINDLUSTUSESELTSID 1928 a. SOCIÉTÉS D'ASSURANCE en 1928.

Sisü: 1) Kindlustuseseltside arv, lhk. 345. 2) Äriseis, lhk. 345. 3) Kulud ja tulud, lhk. 346. 4) Tulekindlustus, lhk. 348. 5) Veo- kindlustus, lhk. 350. 6) Elukindlustus, lhk. 350. 7) Muud kindlustusealad, lhk. 351.

1. Kindlustuseseltside arv. 1928 a. teotsesid üld-
se 21 kindlustuseseltsi,
neist 10 aktsiaseltsi
(viimaste hulka loeti
2 välismaa seltsi osakonda) ja 11 vastast.
kindlustuseseltsi (arvesse pole võetud valdade
vastast kindlustuseseltsid). Aktsiaseltside arv
jäi endiseks, kuna vastast kindlustuseseltside
arv suurenes 1 võrra; nimelt tuli juure
kinnisvara omanikkude kinnitusselts „Maja“
Tallinnas, milline alustas tegevust 1928 a.
jaanuaris ja töötas ainult tulekindlustuse alal.
1928 a. laiendasid tegevuseala 4 seltsi („Talu“
alustas elu-, õnnetuse- ja rahekahjude kind-
lustamist, Tallinna kinnitusselts — murdvar-
guste ja klaasikindlustamist, Eesti ühistege-
line kindlustus-keskselts—rahekahjude kind-
lustamist ja „Eesti“ — rahekahjude kindlus-
tamist, ja piirasid seda 4 seltsi („Polaris“
lõpetas rahekahjude-, Põhja kinnitusselts ja
„Turis“—koduloomade ning „Eesti Union“—
koduloomade ja rahekahjude kindlustamise).
Seltside arv üksikute kindlustusealade järgi
kujunes järgmiseks:

	1928	1927	1926	1925	1924
Tulekindlustuse alal	20 ¹⁾	19	17	16	16
Veokindlustuse	8	8	8	8	8
Elukindlustuse	9	8	7	4	4
Õnnetusekindlustuse	6	5	5	4	3
Murdvarguste kindlustuse	7	6	6	5	2
Klaasikindlustuse	6	5	5	4	4
Koduloomade kindlustuse	5	8	6	7	5
Rahekindlustuse	5	4	1	1	1

Tegevusearuannet 1928 a. kohta ei esitanud
Rakvere linna vastast. kinnitusselts, kelle
andmed jäid seetõttu arvesse võtmata.

2. Äriseis. Bilansi summade kasv kestis
edasi 1928 a., moodustades akt-
siaseltsel 15,6% ja vastast. kind-
lustuseseltsel 37,8%, võrreldes 1927 a.

Arvete seis aasta lõpul (1000 kr).

	1928	1927	1926	1925	1924
Aktsiaseltsid	4 046	3 503	2 661	2 318	2 136
Vastast. kindlustuseseltsid	1 200	914	766	615	487
Kokku	5 306	4 417	3 427	2 933	2 623
			%		
Aktsiaseltsid	189,4	184,0	124,6	108,5	100
Vastast. kindlustuseseltsid	258,7	187,7	157,3	126,3	100
Kokku	202,3	168,4	130,6	111,8	100

Aktsiaseltsel üksikuist äriseisusummadest
alanesid absoluutselt — kassa ja pan-
gad, nõudmised teiste kindlustuseseltside
vastu ja kohustused agentide ja kredito-
rite vastu; teised summad, vastast. kind-
lustuseseltsel aga kõik summad, suurenesid;
kuna selle liikumise kiirus polnud ühtlane,
siis muutusid üksikute aktiva ja passiva su-
made suhtarvud olvalt tunduvalt. Suuremate
muudatustena oleks mainida aktsiaseltsel —
kassa ja hoiusummade (—5,8%), nõudmiste
kindlustuseseltside vastu (—3,1%) ja kohus-
tuste agentide, kreditorite vastu (—4,5%)
vähenemine, ning väärtpaperite ja hüpotee-
kide (+2,0%), kinnisvara (+2,0%) ja preemia-
ja kahjudetagavara (+3,8%) suurenemine.
Vastast. kindlustuseseltsel suuruselt silma-
paistvamad muudatused leidsid aset akti-
vas — kinnisvara (—9,8%) ja kindlustuseselt-
side (+5,0%), passivas — omakapitali (—2,2%)
ja agentide, kreditorite (+3,0%) alal.

Üldiselt põhjustas äriseisude kasvu akt-
siaseltside rühmas peamiselt omakapitali
(omakapitali ja preemia tagavara) ja vastast.
kindlustuseseltside rühmas võõrakapitali
(kindlustuseseltsid, agendid, kreditorid) tõus.
Mahutusekapital (kassa, pangad, väärtpabe-
rid, hüpoteegid, kinnisvara) kerkis aktsia-
seltsel 19,0% ja vastast. kindlustuseseltsel
20,0% võrra. Esimesil sündis kasv peamiselt
väärtpaperite ja kinnisvara, viimaseil — pan-
kade (hoiussummade) ja kinnisvara arvel.

¹⁾ ühes Rakvere linna vastastliku kinnitusseltsiga.

Arvete sels (ilma amortisatsioon kapitalita).

	1000 kr.				%			
	Aktsiaseitsid		Vast. kindl. seitsid		Aktsiaseitsid		Vast. kindl. seitsid	
	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927
Aktiiva								
Kassa, pangad	1374	1387	286	202	34,5	40,3	26,2	26,5
Väärtpab., hüpöt.	737	490	18	8	18,5	14,2	1,7	1,1
Kinnisvara	227	95	363	328	5,7	2,8	33,2	43,0
Kindlustuseseltsid	537	571	116	36	13,5	16,6	10,6	4,7
Vekslid	115	95	58	42	2,9	2,8	5,3	5,5
Maksm. pr., agendid, deebit.	859	079	159	98	21,6	19,7	14,6	12,8
Muud	131	122	92	49	3,3	3,6	8,4	6,4
Kokku	3980	3439	1092	763	100	100	100	100
Passiiva								
Omakapital	886	806	78	72	22,3	23,4	7,2	9,4
Preem. ja kahj. tagav.	1058	1329	400	333	42,4	38,5	42,1	43,7
Kindlustuseseltsid	862	699	241	182	21,6	20,3	22,3	23,9
Agendid, krediid. jne.	211	334	275	165	5,3	9,8	25,2	21,6
Muud	338	271	35	11	8,4	7,9	3,2	1,4
Kokku	3980	3439	1092	763	100	100	100	100

Aktsiaseitsel mahutusekapitali koosseisu muutuse järelduusel vähenes selle likviidsus, kuid kassa ja hoiusummade osasuurus siiski ületas raskelt realiseeritavate kinnisvara ja väärtpaperite osi, kuna vastast. kindlustuseseltsel viimased moodustasid 65,7% (1927 a. 70,7%) mahutatud kapitalist, ehk 34,0% (1927 a. 44,1%) ärisest.

Kindlustuseseltside kapitalide mahutus (1000 kr.).

	1000 kr.		%	
	1928	1927	1928	1927
Aktsiaseitsid.				
Kassa	23	17	1,0	0,9
Pangad	1351	1370	56,4	68,0
Väärtpaberid	625	280	26,1	13,9
Hüpoteegid	112	210	4,6	10,4
Kinnisvara	285	137	11,9	6,8
Kokku	2396	2014	100	100
Vast. kindl. seitsid.				
Kassa	5	7	0,6	1,0
Pangad	281	195	33,7	28,3
Väärtpaberid	18	8	2,2	1,2
Kinnisvara	529	479	63,5	69,5
Kokku	833	689	100	100

3. Kulud ja tulud.
Recettes et dépenses.

Kulud-tulud kerkisid aktsiaseitsel 8,3% ja vastast. kindlustuseseltsel 21,1% võrra. Aktsiaseitsel suurenesid absoluutselt kõik tululiigid, kusjuures suurenemise kiiruse poolest need üksteisest palju ei erinenud ja seetõttu nende osasuurus muutus 1928 a. võrdlemisi vähe eelmise aastaga võrreldes. Silmapaistvam oli osasuuruse muutus saadud preemiaid (1928 a. 48,0%, 1927 a. 51,7%) ja eelmise aasta preemia tagavara ettekandel (1928 18,2%, 1927 a. 15,2%). Üksikud kulud suurenesid samuti, peale kahe (kindlustusekahjud ja komisjon edasikindlustuseseltsel) mis vähenesid. Osasuuruselt muutus suuremal määral peale eelmainitud kahe kululiigi (kindlustusekahjud 1928 a. 24,8%, 1927 a. 28,8%

ja komisjon edasikindlustuseseltsel 1928 a. 1,7%, 1927 a. 3,4%) veel preemia tagavara (1928 a. 22,0%, 1927 a. 19,2%).

Vastastikku kindlustuseseltsel tuludest alanesid edasikindlustuseseltside osa kahjudest ja muud tulud, ning kuludest tekkinud kindlustusekahjud, kuna kõik teised tulu- ja kululiigid absoluutselt kerkisid. Liikumine suurenemise kui ka vähenemise suunas oli enamasti järsum kui aktsiaseitsel, mis ilmneb 1928 ja 1927 a. vastavate protsentarvude kõrvutamisel; nii tõusid saadud preemiad 48,0%-ist 1927 a. — 56,0%-ni 1928 a., makstud edasikindlustusepreemiad vastavalt 26,0%-ist — 31,0%-ni, preemia tagavara 15,0%-ist — 20,0%-ni ning alanesid edasikindlustuseseltside kahjude osa 22,0%-ist — 12,0%-ni ja üldkindlustusekahjud 34,0%-ist — 21,0%-ni.

1928 äriaasta lõpetasid ülejäägiga 9 aktiija ja 8 vastast. kindlustuseseltsi, tulude-kulude tasakaaluga 2 vastast. kindlustuseseltsi ja puudujäägiga (10,2 tuh. kr) 1 aktiiaselts. Saavutatud ülejääk moodustas aktiiaseltsel kokku 146,8 tuh. kr ehk 22,0% vastavate seitside aktiikapitalist ja vastast. kindlustuseseltsel kokku 10,8 tuh. kr, ehk 21,2% kasu saanud seitside tagavara- ja osakapitalist.

	1000 kr.			%		
	1928	1927	1926	1928	1927	1926
Kõigil kindlustusealadel kokku:						
Saadud kindlustusemaksud	4357	4330	3310	100	100	100
Bruttokahjud	2138	2371	2140	44,0	54,7	56,2
Edasikindlustusekulud	611	217	120	12,6	5,0	3,1
Preemia tagavara suurenemine	448	288	280	9,2	6,7	7,4
Agentide komisjonid	626	511	460	12,9	11,8	12,1
Arikulud	1074	960	740	22,1	22,2	19,4
Ülejääk	40	17	70	0,8	0,4	1,8

Saadud kindlustusemaksude ja tekkinud kindlustusekahjude vahetõrd 1928 a. kujunes eelmisest aastast soodsamaks (esimesed tõusid ja viimased alanesid), kuid sellele vaata-

mata osutus tegevusetulemus halvemaks 1928 a., kui arvestada ainult kindlustuseoperatsioonide tulusid ja kulusid, nimelt tõuseb puudujääk 17 tuh. *kr* 1927 a. 40 tuh. *kr* 1928 a. Selle nähte põhjustas edasikindlustusekulude, preemia tagavara ja agentide komisjoni summade tõus. Edasikindlustusekulu, mis koosneb edasikindlustuseseltsile juuremaksitud summast (s. o. edasikindlustusepreemia summa, arvatud maha saadud komisjon ja edasikindlustuseseltside kahjude osa), suurenes edasikindlustusepreemia tõusu ja preemiast mahaarvatava edasikindlustuseseltside kahjude osa languse järelduel. Mainida oleks, et edasikindlustusepreemia kerkis mõlemail seltside rühmal, eriti aga vastast. kindlustuseseltsel, kuna kahjude osa alanes

ainult viimaseil seltsel, ning seega edasikindlustusekulude tõus oli neil intensiivsem.

Preemia tagavara suurenemissummast langes aktsiaseltsile 304 tuh. *kr* ja vastast. kindlustuseseltsile 144 tuh. *kr*, millised summad moodustavad 1928 a. bruttopreemia juurekasvu summast — esimesil 400% ja viimaseil 44%, ehk nettopreemia suurenemissummast vastast. kindlustuseseltsel 106% (aktsiaseltsel nettopreemiate summa vähenes koguni); seega preemia tagavara suurendati aktsiaseltside poolt osalt kaugelt üle seaduslikult nõutud minimaal normi; võttes seda asjaolu arvesse, tuleb pidada eelmainitud puudujääki ka puht kindlustuseoperatsioonide alal näiliseks.

Edasikindlustuseseltsid:

	Said preemiaid			Maksid kindl. kahjusid			Maksid komisjone			Said kasu		
	1928	1927	1926	1928	1927	1926	1928	1927	1926	1928	1927	1926
	1000 <i>kr</i> .											
Üldse	2 653	2 224	1 886	1 397	1 495	1 334	645	512	433	611	217	119
Aktsiaseltsid	2 032	1 795	1 516	1 141	1 132	1 010	481	411	344	410	252	162
Vast. kindlustuseseltsid	621	429	370	256	363	324	164	101	89	201	-35	-43
	%											
Üldse	100	100	100	52,7	67,2	70,7	24,3	23,0	23,0	23,0	9,8	6,3
Aktsiaseltsid	100	100	100	56,2	63,1	66,6	23,6	22,9	22,7	20,2	14,0	10,7
Vast. kindlustuseseltsid	100	100	100	41,2	34,0	37,0	26,4	23,5	24,0	32,4	- 8,1	- 11,6

Edasikindlustuseseltside tegevusetulemus oli eelmisel kahel aastal hea tehinguis aktsiaseltsiga, kuna teotsemine vastast. kindlustuseseltsiga andis kahju. 1928 a. olukord muutus suhtes järsult edasikindlustuseseltside kasuks, nimelt aktsiaseltside edasikindlustuste alal kerkis ülejääk 14,0%-ist 1927 a. — 20,2%-ni 1928 a. ja vastast. kindlustuseseltside ala andis 1927 a. 8,1%-lise kahju asemel, 32,4% kasu (edasikindlustusepreemia summast).

Üksikute kindlustusealade järgi tegevusetulemuste väljaarvamisel (tab. 3) loeti tuludeks — nettopreemia, poliisimaksude ja preemiata tagavara vähenemise summad ning kuludeks — netto kahjude, preemia tagavara suurenemise ja netto ärikulude summad (netto ärikuludeks arvati palgad, kantseleitarbed, küte, toetused, makstud komisjon jne. arvatud maha saadud komisjon; arvesse ei võetud üldse makstud ja saadud protsendid, riigimaksud, kulud ja tulud kinnisvaradelt ja kustutused).

Tulekindlustusealal nettopreemia ja poliisimaksu summa alanes üldse (1,0% võrra) ja aktsiaseltsel (14,0% võrra) ning tõusis vastast. kindlustuseseltsel (31,3% võrra), võrreldes eelmise aastaga. Nettokahjud ja ärikulud summa alanesid (ärikulud ainult aktsiaseltsel), osasuuruselt esimesed vähenesid samuti, viimased aga tõusid veidi (ainult aktsiaseltsel; nettokahjud 1928 a. 30,5%, 1927a. 40,0% ja

nettoärikulud 1928 a. 49,7%, 1927 a. 49,5% nettopreemia summast). Preemiata tagavara suurenes järsult aktsia kui ka vastast. kindlustuseseltsel, seda põhjustas esimesil soov kasutada soodsat preemia ja kahjude vahetada tagavara soetamiseks, viimaseil peale selle veel preemiasumma suurenemine. Kasu saadi tulekindlustusest 109,2 tuh. *kr* (1927 a. 128,0 tuh. *kr*) ehk 6,7% (1927 a. 7,7%) nettopreemia summast. Ülejäägiga lõpetasid aruandeaasta 6 aktsia- (1927 a. — 7) ja 8 (1927 a. — 6) vastast. kindlustuseseltsi, puudujäägiga vastavalt 3 (1927 a. 2) ja 1 (1927 a. 1) selts ning tulude-kulude tasakaaluga 1 vastast. kindlustuseselts. Puudujäägi peapõhjuseks olid enamasti kõrged kindlustusekahjud.

Veokindlustuse alal töötanud 8 seltsist lõpetasid 1928 äriaasta kasuga 2 seltsi (1927 a. 4) ja kahjuga 6 seltsi (1927 a. 4) Halba tulemust põhjustasid 3 juhul kõrged kindlustusekahjud, 2 juhul kõrged ärikulud ja 1 juhul olid kahjud kui ka ärikulud erakordselt kõrged. Võrreldes eelmise aastaga kerkisid (üldsummas) kahjud (1928 a. 65,5%, 1927 a. 45,5%) ja ärikulud (1928 a. 63,7% ja 1927 a. 49,1%) ning alanes saadud nettopreemia (12,3% võrra) ja preemia tagavara summa.

Elukindlustust toimivast 9 seltsist said 2 kasu ja 7 kahju ning üldtulemuseks oli samuti puudujääk (1928 a. 24,0 tuh. *kr*, 1927 a.

23,2 tuh. kr). See seni järjekindlalt kordunud näht ei olenenud mitte kõrgeist kindlustusekahjudest ega muudest ebasoodsaist asjaoludest, vaid mainitud kindlustuseharu iga-aastasest intensiivsest kasvust, sest teatavasti on ärikulud kõrged elukindlustuse alg-aastal; samuti olid kõrged preemiatagavara eraldatud summad (1928 a. ületas elukindlustusepreemia tagavara teiste kindlustusealade vastavaid summasid aktsiaseltsel), kuid ühtlasi andsid need summad suurt tulu intresside näol, milliseid tulemuste arvutamisel ei arvestatud. 1928 a. suurenesid absoluutselt saadud preemiad, kõik kululiigid ja kahju, kuna suhteliselt kulud ja kahju vähenesid.

Viimaseil aastail on kujunenud harilikuks nähteks puudujääk õnnetusekindlustuse alal; 1928 a. moodustas see 5,8 tuh. kr. ehk 20,8% saadud nettopreemiaist (1927 a. 4,8 tuh. kr. ehk 25,5%). Sel alal töötanud 6 seltsist 3 said kasu ja 3 kahju, mille põhjuseks olid kahel juhul erakordselt kõrged kahjud ja ühel juhul suur preemiatagavara juurekasv. Võrreldes eelmise aastaga kasvatis tulud ja kulud absoluutselt, kuna suhteliselt alanesisid viimased (kokku).

Murdvarguste kindlustuse alal saadud nettopreemiad, kahjud ja ärikulud muutusid vähe 1928 a., võrreldes eelmisega, kuid preemiatagavara suurenemise tõttu 1,7 tuh. kr võrra osutus tegevusetulemuseks 1000 kr suurune puudujääk (1927 a. 100 kr ülejääk). Üksikuist seltsist töötasid kolm üle- ja kolm puudujäägiga.

Tulu klaasikindlustusest, võrreldes eelmise aastaga, peaaegu ei muutunud (1928 a. 6,3 tuh. kr, 1927 a. 6,4 tuh. kr) kahjud ja ärikulud aga suurenesid ning kui ülejääk siiski suurenes (1928 a. 2,1 tuh. kr ehk 33,5% nettopreemiast, 1927 a. vastavalt 1,0 tuh. kr ehk 25,0%), siis sündis see preemiatagavara vähenemise arvel (1928 a. — 0,7 tuh. kr). Sel alal töötanud 5 seltsist sai ainult üks kahju, peamiselt kõrgete kindlustusekahjude järeldusel.

Suhteliselt suurimad kindlustusekahjud ja halveimad tegevusetulemused osutusid 1928 a. koduloomade kindlustuse alal. Kahjud tõusid 98,0%-ni (1927 a. 91,7%) ja puudujääk 24,0%-ni (1927 a. 29,4%) nettopreemia summast; kaheksast tootsenud seltsist said 6 kahju ja 2 kasu. Viimased 2 seltsi uusi kindlustusi 1928 a. vastu ei võtnud ja nende tegevus piirdus kahjude likvideerimisega, millised kaeti eelmise aasta tagavara summadest.

Üksikuist kindlustuseharudest väikseima tulu andis 1928 a. rahekahjude kindlustus (1928 a. 4,7 tuh. kr, 1927 a. 11,4 tuh. kr), 1928 a. asetleidnud järsu kahjude tõusu järeldusel

(1928 a. 42,6%, 1927 a. 8,5% preemiasummast) ülejääk 29,8% alanes 8,5%-ni preemiasummast. Üksikuist seltsist said 3 kasu ja 2 olid tulud ja kulud tasakaalus.

4. Tulekindlustus.

Assurances contre l'incendie.

Tulekindlustuse summa kasvas, peale 1927 a. tagasiminekut, (üldse ja aktsiaseltsel) 1928 a. jälle. Ületades aasta lõpuks 1927 a. summa 30,2% (aktsiaseltsel 14,0%, vast. kindlustuseseltsel 60,2%) ja 1926 a. summa 25,7% võrra (aktsiaseltsel 0,6% ja vastast. kindlustuseseltsel 93,1%).

Tulekindlustus — (Assurances contre incendie).

	1000 kr		%
	1928	1927	1928
Tulekindlustuste üldsumma aasta lõpul: 1927 — 100			
Üldse	709 993	591 148	130,3
Sellest: aktsiaseltsid	448 703	390 575	114,9
vast. kindlustuseselts.	321 290	200 573	160,2
Kindlustuste summa suurenes (vähenes):			
Üldse	178 845	— 21 240	
Sellest: aktsiaseltsid	58 128	— 55 446	
vast. kindlustuseselts.	120 717	34 206	
Otsekoheste kindlustuste summa:			
Üldse	607 840	519 497	116,9
Sellest: aktsiaseltsid	390 991	361 477	108,2
vast. kindlustuseselts.	216 849	158 020	137,2
Otsekoheste kindlustuste summa suurenes:			
Üldse	98 343	69 063	
Sellest: aktsiaseltsid	29 514	45 173	
vast. kindlustuseselts.	58 829	23 890	

Juurekasvu summa, millest $\frac{1}{3}$ langes aktsia- ja $\frac{2}{3}$ vastast. kindlustuseseltsale, jagunes mõlemal seltsil rühmal ligikaudu ühesuurustes osades otsekoheste ja edasikindlustuste vahel ning seega oli suhteliselt viimaste kasv suurem (eriti vastast. kindlustuseseltsel), nimelt edasikindlustused tõusid aktsiaseltsel 29,4 milj. kr 1927 a. — 57,7 milj. kr 1928 a. ehk 98,3% võrra ja vastast. kindlustuseseltsel vastavalt 42,5 milj. kr — 104,4 milj. kr ehk 145,0% võrra, kuna otsekoheste kindlustuste summa (ehk kodumaal asuvate kindlustatud varade ligikaudne väärtuse summa) kerkis aktsiaseltsel 361,5 milj. kr 1927 a. — 391,0 milj. kr 1928 a. ehk 8,2% võrra ja vastast. kindlustuseseltsel vastavalt 158,0 milj. kr — 216,8 milj. kr ehk 37,2% võrra. Üksikuist aktsiaseltsel 6 kindlustusesumma suurenes (neist ühel ainult edasikindlustuse alal) ja 3 vähenes; üle 80% edasikindlustuste kasvust ja üle $\frac{1}{2}$ nende summast 1928 a. langes ühele seltsile.

Omariisiko % oli:

	1928	1927
Üldse	36,0	31,6
Sellest: aktsiaseltsid	27,5	24,6
vast. kindlustuseseltsid	47,9	45,0

Oma riisikole jäetud kindlustuste summa suurenes aktsiaseltsel 96 milj. *kr* 1927 a., 123 milj. *kr* 1928 a. (+28,1%) ja vastast. kindlustuseseltsel vastavalt 90 milj. *kr* 154 milj. *kr* (+71,1%). Aktsiaseltsel etendas suurenemises peasa ülalmainitud selts, mille juuretunud edasikindlustused (välismaalt 27 milj. *kr*) jäeti tervena oma riisikole. Vastast. kindlustuseseltsel sündis omariisiko summa tõus samuti suuremal määral edasikindlustuste arvel. Omariisiko % (üldsummast) tõusis mõlemal rühmal 2,0% võrra ja vastast. kindlustuseseltside 20% ülekaal püsis ses suhtes ka 1928 a. Omariisiko moodustas üksikuil aktsiaseltsel 2,5–45,6% ja vastast. kindlustuseseltsel 0–68,0% kindlustuse üldsummast.

Andmed tulekindlustuste üldarvu kohta on jäänud tähendamata üksikute aktsiaseltside poolt ning seetõttu polnud võimalik teha kindlaks rühma vastavat arvu; vastast. kindlustuseseltsel esineb see arv ja äratub tähelepanu oma suurusega; mainitud arv kerkis 70 010-st 1927 a. 196 362-ni 1928 a. ehk 180,5% võrra, ning ületas vastava otsekoheste kindlustuste arvu 1927 a. 91,3% ja 1928 a. 310,5% võrra. Selline üld- ja otsekoheste kindlustuste arvude vahetõrge esineb neljal suuremal seltsil (vähemal seltsel mõlemad arvud kas olid võrdsed ehk läksid vähe lahku) ja on nähtavasti tingitud nende poolt vastu võetud kindlustuste omavahelisest jagamisest. Sellise talituseviisi juures võib üks ja sama kindlustus esineda ühel seltsil otsekoheste kindlustusena ja kolmel seltsil edasikindlustusena.

Kindlustuste arv:

	1928		1927		% 1928
	1928	1927	1928	1927	
Otsekoheste kindlustuste arv: 1927=100					
Üldse	121 272	103 389	117,9		
Sellest: aktsiaseltsid	73 433	66 793	109,9		
vast. kindlustuseselts.	47 839	36 596	130,7		
Keskmine ühe kindlustuse summa (<i>kr</i>)					
Üldse	5 012	5 025	99,7		
Sellest: aktsiaseltsid	5 324	5 412	98,4		
vast. kindlustuseselts.	4 533	4 318	105,0		

Otsekoheste kindlustuste arv suurenes aktsiaseltsel 66 793-st 1927 a. — 73 433-ni 1928 a., ehk 9,0% võrra ja vastast. kindlustuseseltsel vastavalt 36 596-st — 47 839-ni, ehk 30,7% võrra ning seega oli arvu kasv esimesil suurem ja viimaseil väiksem vastava kindlustusesumma kasvust ja sellele vastavalt kujunes keskmine kindlustusesumma aktsiaseltsel 1,6% võrra väiksemaks (1928 a. 5 324 *kr*, 1927 a. 5 412 *kr*) ja vastast. kindlustuseseltsel 5,0% võrra suuremaks (1928 a. 4 533 *kr*, 1927 a. 4 318 *kr*) eelmise aasta summast. Mõlema seltside rühma keskmiste kindlustusesummade üksteisele lähenemine kestab juba mitmendat aastat, kusjuures kuni 1928 a. liikumine suundus mõlemal vähenemise poole, kuid intensiivsemalt aktsiaseltsel; nii ületas aktsiaseltside keskmine summa vastast. kindlustuseseltside vastava summa 1925 a. 1 990 *kr* ja 1928 a. 791 *kr* võrra. Kindlustusesumma languse oletatavaks põhjuseks on väikesummaliste kindlustuste juuretulek, kuna vastast. kindlustuseseltsel keskmine summa tõus 1928 a., arvatavasti, on juluslikku laadi (üksiku suurema kindlustuse juuretulek).

Tulekindlustuste preemiate ja kahjude summa:

	Brutto				Netto			
	1 000 <i>kr</i>		%		1 000 <i>kr</i>		%	
	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927
Preemiat ja polfismaksud								
Üldse	3 602	3 319	108,5	100	1 623	1 647	98,5	100
Sellest: aktsiaseltsid	2 448	2 489	98,4	100	1 046	1 216	86,0	100
vast. kindlustuseselts.	1 154	830	139,0	100	577	431	133,9	100
Kahjud								
			(% preemiasummast)				(% preemiasummast)	
Üldse	1 420	1 742	39,4	52,5	512	687	31,5	41,7
Sellest: aktsiaseltsid	1 035	1 217	42,3	43,9	366	513	35,0	42,2
vast. kindlustuseselts.	385	525	33,4	63,2	146	174	25,3	40,4

Tulekindlustusepreemia üldsumma aktsiaseltsel alanes 1,6% ja vastast. kindlustuseseltsel tõusis 39,0% võrra, kuna otsekoheste kindlustuste preemia suurenes esimesil 6,0% ja viimaseil 22,4% võrra, seega edasikindlustuste preemiad aktsiaseltsel alanesid tunduvalt (–29,3%), võrreldes 1927 aastaga ja vastast. kindlustuseseltsel kerkisid otsekoheste kindlustusepreemiaist suuremal määral. Aktsia-

seltsel edasikindlustuste — ja preemiasumma liikumises avalduv vastolu (mõlemad liikusid vastupidises suunas) on seletatav seega, et edasikindlustuste summa vähenes arvavasti 1927 a. lõpul ja seetõttu mõjutas mainitud aasta preemiasummat vähe; samuti edasikindlustuste kasv 1928 a. ei tarvitsenud leida aset aasta algul.

Otsekoheste kindlustusepreemiade tõus mõlemal seitside rühmal oli väiksem vastavast kindlustusesumma tõusust ja tuleb järeldada, et suhteliselt alanesid preemiad ka 1928 a., s. o. preemia määrade langus jätkus 1928 a., eriti tunduvalt vastast. kindlustuseseltsel; sellekohaste arvutuste järgi alanes keskmine preemiasumma tulekindlustusesumma 1000 kr kohta aktsiaseltsel 5,33 kr 1927 a. — 5,24 kr 1928 a. ja vastast. kindlustuseseltsel vastavalt 4,16 kr — 3,74 kr.

Keskmine preemia- ja kahjusumma kindlustusesumma 1000 kr kohta (31 XII).

	Preemiad		Kahjud	
	1928	1927	1928	1927
Otsekohehed kindlustused				
Üldse	4,71	4,97	1,70	2,49
Sellest: aktsiaseltsid	5,24	5,33	1,99	2,42
vast.kindlustuseseltsel	3,74	4,16	1,18	2,08

Tulekindlustusekahjud alanesid aktsiaseltsel 1217 tuh. kr 1927 a. — 1035 kr 1928 a. ehk 15,0% võrra ja vastast. kindlustuseseltsel vastavalt 525 tuh. kr — 385 tuh. kr ehk 26,7% võrra; veel tunduvam oli kahjude langus suhteliselt, moodustades näit. otsekoheste kindlustuste alal aktsiaseltsel 17,8% ja vastast. kindlustuseseltsel 125,4%, võrreldes eelmise aastaga. Aktsiaseltsel oli kahju alanemine nettoarvudes suhteliselt suurem kui bruttoarvudes, kuna vastast. kindlustuseseltsel oli ülekaalus viimane arv ja, järelikult, kahjude langusest said aktsiaseltsid suhteliselt suuremat kasu kui edasikindlustuseseltsid, vastast. kindlustuseseltsel aga vastupidiselt, suuremat kasu said edasikindlustuseseltsid.

Otsekoheste tulekindlustuste kahjude arv ja keskmine kahjusumma

	Otsekoheste tulekindl. kahjude arv		Keskmine ühe kahjusumma kr	
	1928	1927	1928	1927
Üldse	850	825	1 216	1 569
Sellest: aktsiaseltsid	547	570	1 424	1 533
vast.kindlustuseseltsel	303	255	843	1 051

Otsekoheste kindlustuste kahjude arv aktsiaseltsel alanes 570-st 1927 a. — 547-ni 1928 a. ehk 4% võrra ja vastast. kindlustuseseltsel kerkis 255-st — 303-ni ehk 18,8% võrra. Suhteliselt vähenes kahjude arv mõlemal rühmal, nimelt tuli 1000 otsekoheste kindlustuse kohta kahjujuhtumeid: aktsiaseltsel 1928 a. 7,4, 1927 a. 8,5 ja 1926 a. 11,6 ja vastast kindlustuseseltsel vastavalt 6,9, 7,0 ja 8,7. Neist arvudest selgub, et kahjude arv on vähenenud järjekindlalt (suhteliselt) alates 1926 a. ja et see liikumine oli kiirem aktsiaseltsel,

mille järeldusel nende arvu ülekaal vähenes 2,9-st 1926 a. — 1,1-ni 1928 a.

5. Veokindlustus.
Assurances sur les transports.

1928 a. vastuvõetud veokindlustuste üldsumma suurenes 6,3% ja otsekoheste kindlustuste summa 9,3% võrra ning vastuvõetud edasikindlustuste summa vähenes 3,4% võrra; suurenemine leidis aset kauba- ja väärtsaadete alal, kuna kasko (peamiselt autokasko) kindlustused alanesid (üldse—19,6%, otsekohehed — 37,3%, edasikindlustused + 120,6%).

Vastuvõetud veokindlustused (1000 kr).

	Üldse		Otskoh. kindl.	
	1928	1927	1928	1927
Üldse	90 189	84 857	70 456	64 431
Sellest: kasko	13 571	16 886	9 294	14 949
kaubad	68 075	62 719	52 621	44 327
väärtsaadetised	8 543	5 252	8 543	5 155

Veokindlustuste kahjud.

	Üldse 1000 kr	Sellest otskoh. kindl. kahjud.		Keskmine ühe kahjusumma (kr)
		Arv	Summa 1 000 kr	
1928				
Üldse	519,6	672	396,0	590
Sellest: kasko	258,7	503	250,2	497
kaubad	230,8	168	146,3	871
väärtsaadetised	0,1	1	0,1	100
1927				
Üldse	406,4	708	397,3	547
Sellest: kasko	306,7	524	289,4	562
kaubad	159,9	182	97,8	537
väärtsaadetised	0,1	2	0,1	50

Saadud preemiad alanesid veidi (—0,7%), kahjud aga kerkisid tunduvalt (+11,4%) kaupade kindlustuse alal.

6. Elukindlustus.
Assurances sur la vie.

Elukindlustuste arv suurenes — surma puhuks 9 140-st 1927 a. — 9 993-ni 1928 a. (+9,3%) ja määruseaegse elamispuhuku vastavalt 274-st—1 020-ni (+272,3%). Samal ajal tõusis summa esimesel liigil 11 388 tuh. kr—14 544 tuh. kr (+27,7%) ja teisel liigil 350 tuh. kr—1 168 tuh. kr (+233,7%). Tõus oleks olnud tunduvalt suurem, kui üks selts oma välismaa edasikindlustuste portfelli poleks peaaegu täielikult likvideerinud (—2 621 edasikindlustust, summas 2 639 tuh. kr). Õigemini peeldub elukindlustuse arenemiskäik vastavaist otsekoheste kindlustuste arvudest; need tõendavad, et seltsid pühendavad erilist tähelepanu mainitud kindlustuseharule (elukindlustust toimivate seltside arv suureneb iga aastaga) ja et selle kasv sünnib hoogsalt.

Elukindlustuste arv ja summa aasta lõpul oli:

	Arv	Summa 1 000 kr	Keskmine ühe kindl- summa kr
		1928	
Surma puhuks	9 993	14 544	1 455
Sellest otsek. kindl.	9 427	14 082	1 494
Määruseaegse elam. puhuks	1 020	1 168	1 145
Sellest otsek. kindl.	1 020	1 168	1 145
		1927	
Surma puhuks	9 140	11 388	1 246
Sellest otsek. kindl.	6 025	8 369	1 389
Määruseaegse elam. puhuks	274	350	1 277
Sellest otsek. kindl.	274	350	1 277

Otsekoheste kindlustuste arv suurenes (surma puhuks) 6 025-st — 1927 a. — 9 427-ni 1928 a. (+56,5%) ja summa kasvas vastavalt 8 369 tuh. *kr*—14 082 tuh. *kr* (+68,3%). Preemiade summa suurenes üldse 547,0 tuh. *kr* 1927 a. — 723,2 tuh. *kr* 1928 a. (+32,1%) ja otsekoheste kindlustuste pealt 412,0 tuh. *kr* — 690,2 tuh. *kr* (+67,5%). Kahjud absoluutselt näitavad samuti väikest tõusu, kuid suhteliselt langesid, nimelt moodustasid otsekoheste kindlustuste kahjud kindlustuse-summa 1 000 *kr* pealt 1928 a. 4,83 *kr* ja 1927 a. 6,37 *kr*. Kahjude ja preemiade vahetõrge muutus soodsamaks ehkki preemiad alanesid suhteliselt (otsekoheste kindlustuste 1 000 *kr* peale tuli preemiat 1928 a. 45,28 *kr*, 1927 a. 47,25 *kr*).

7. Muud kindlustused. *Autres assurances.* Õnnetusekindlustuste arv 1928 a. suurenes (töölise kindlustuse alal + 23,7%, üksikute isikute kindlustuse alal + 24,5%). Ühtlasi kerkisid ka saadud preemiade (+38,5%) ja tekkinud kahjude summad (+45,7%). Üldkahjud ületasid vastavaid preemiaid 21,0% võrra (1927 a. 15,0% võrra).

Murdvarguste kindlustuse alal suurenes kindlustuste üldarv (+26,1%) ja summa (+33,2%), saadud preemiade summa (+14,8%) ning tekkinud kahjude arv (+76,5%) ja summa (+27,4%). Preemiade ja kahjude vahetõrge muutus 1928 a. ebasoodsamaks, nimelt moodustas kahjude summa (brutto) 57,5% preemiasummast (1927 a. 51,8%).

Klaasikindlustuste arv ja summa vähenes 1928 a., esimene 6,5% ja teine 7,8% võrra; vähenemine riivas peamiselt kaudset äri (otsekoheste kindlustuste arv vähenes 4,8% ja summa suurenes 2,0% võrra). Preemiasumma samuti vähenes veidi (—4,4%), kuna kahjude järsk tõus (+42,8%) halvendas mõlema summa 1927 a. soodsat vahetõrget.

Tagasi läks 1928 a. ka koduloomade kindlustus kindlustuste arvu (—16,0%) ja summa (—12,0%), preemia (—14,1%) ja osalt kahjusumma (üldse —1,0%) poolest (otsekoheste kindlustuste kahjusumma suurenes 8,0% võrra). Selle nähte peamiseks põhjuseks oli kolme seltsi tõmbumine tagasi mainitud alast, arvatavasti selle ebatasuvuse tõttu.

Järsult alanes 1928 a. rahekindlustuste arv (—56,8%) ja summa (—73,8%) ja preemiade summa (—72,0%), kuna tunduvalt kerkis kahjude arv (+66,7%) ja summa (+11,1%), mille tagajärjel kujunes ebasoodsaks preemiade ja kahjude vahetõrge; kahjud moodustasid preemiasummast 1928 a. 46,5%, 1927 a. 11,5%.

Eelpool nägime, et edasikindlustuseseltside teenistus meie seltside edasikindlustuste pealt kerkis 1928 a. Teatavasti annavad meie seltsid tõviosa omist edasikindlustusist välismaa seltsile, (Edasikindlustusepreemiast läks välismaale aktsiaseltsel 1928 a. 91,1%, 1927 a. 89,2% ja vastast. kindlustuseseltsel vastavalt 49,2% ja 72,3%, seetõttu langes peamiselt nende kasuks ka eelmainitud suurenenud kasu. Nimelt maksid meie seltsid välismaa seltsile preemiana 2 157 tuh. *kr* (1927 a. 1 920 *kr*), said tagasi komisjonina 479 tuh. *kr* (1927 a. 448 tuh. *kr*) ja kahjude tasuna 1 187 tuh. *kr* (1927 a. 1 237 tuh. *kr*) seega jäi välismaa seltside kasuks ülejääki 491 tuh. *kr* (1927 a. 235 tuh. *kr*). Ühtlasi said meie kindlustuseseltsid välismaalt vastuvõetud edasikindlustuste pealt preemiat 382 tuh. *kr* (1927 a. 654 tuh. *kr*) ja maksid tagasi välismaale komisjonina 71 tuh. *kr* (1927 a. 176 tuh. *kr*) ja kahjutasuna 318 tuh. *kr* (1927 a. 334 tuh. *kr*) ning järelikult oli tulemuseks 7 tuh. *kr* suurune puudujääk (1927 a. ülejääk 144 tuh. *kr*). Üldse tuli 1928 a. meie seltsel maksta juure välismaa seltsile 498 tuh. *kr* (1927 a. 91 tuh. *kr*).

Tab. 1. KINDLUSTUSESELTSIDE ARHISES 31. XII. — BILANS DES SOCIÉTÉS D'ASSURANCE au 31. XII.

a) Ülkute seltside arhiseid summas — Bilans des sociétés.

	1000 kr — En 1000 kr									
	1928	1927	1926	1925	1924	1928	1927	1926	1925	1924
Eestima kinnitus-aktiselts "Eksa"	1 288,0	1 084,7	817,1	785,5	736,8	24,5	24,6	23,8	26,9	28,1
Eesti kinnitus-aktiselts "Polaris"	928,5	824,4	694,3	507,1	500,3	17,5	20,9	20,3	19,3	19,0
Kinnitus-aktiselts "Eesti Lõvi"	701,4	626,6	397,4	327,4	295,7	13,2	11,9	11,6	11,2	11,3
Eesti onnivastuse kinnitus-aktiselts "Oma"	382,0	288,2	250,5	208,4	273,0	7,2	6,5	7,6	10,2	10,4
Põhja kinnituselts	271,9	286,6	172,7	140,9	123,6	5,1	5,2	5,0	5,0	4,7
Kinnitus-aktiselts "Turijs"	180,8	180,8	110,6	111,2	78,8	3,5	4,1	3,2	3,8	3,0
Kinnitus-aktiselts "Eesti Union"	184,6	119,8	94,8	37,5	88,8	2,9	2,7	2,8	3,4	3,0
Kinnitus-aktiselts "Hansa"	154,6	111,3	67,8	40,8	38,6	1,4	2,5	2,0	1,2	1,5
Kinnitus-aktiselts "Hansa"	77,7	111,3	24,0	0,5	0,4	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Põhja-Saksa kinnituselts	25,2	19,8	24,0	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Aktiselsidid kokku—Sociétés par actions	22,5	20,4	23,5	2 317,6	2 135,6	0,4	0,5	0,7	0,7	0,7
Kindlustusselts "Eesti"	4 045,8	3 502,6	2 661,0	2 317,6	2 135,6	76,2	79,3	77,7	79,0	81,4
Esimene Eesti kinnituselts "Eksa"	340,0	278,3	235,1	259,9	201,2	6,4	6,3	6,9	8,8	7,7
Eesti Riisitegelase kindlustus-keskseis	405,0	400,5	402,2	262,1	233,8	11,6	10,4	11,8	8,9	9,7
Ühiskeelne kinnituselts "Taru"	185,4	172,2	93,6	76,6	25,0	3,5	2,7	2,9	2,7	1,0
Eesti koguduste kinnituselts	58,9	32,8	23,1	13,6	4,4	1,1	1,0	0,7	0,5	0,1
Kinnitus-oman. kinnituselts "Maja"	13,9	11,4	—	—	—	0,6	0,3	—	—	—
Narva vastastikune tulekinnituselts	6,3	—	3,6	2,0	—	0,3	—	—	—	—
Tallinna kinnituselts	3,0	1,2	—	—	—	0,1	0,6	—	0,1	0,1
Eesti apteekrite vastastikune kinnituselts	2,8	1,3	—	—	—	0,3	—	—	—	—
Eesti apteekrite kinnituselts "Tugi"	1,1	1,1	—	—	—	0,0	0,0	—	—	—
Vastastikune kindlustusseltsid kokku—Sociétés d'assurance mutuelle.	1 260,3	914,5	766,1	614,6	487,5	23,8	20,7	22,3	21,0	15,6
Üldse—Grand total	5 306,1	4 417,1	3 427,1	2 932,3	2 623,1	100	100	100	100	100

b) Ekskaskaline arhiseid — Bilans total détaillé.

	1928 a.			1927 a.			Suuremad seltsid 1928 a.—Sociétés plus importantes (en 1928)									
	Aktiselsidid Sociétés par actions	Vast. kindlustus- seltsid Sociétés d'assur. mutuelle	Kokku Total	Aktiselsidid Sociétés par actions	Vast. kindlustus- seltsid Sociétés d'assur. mutuelle	Kokku Total	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid	Kindlustus Kinnitus Aktiselsidid
Kassa—Caisse	29,8	5,3	28,1	0,4	0,5	23,9	0,7	4,0	3,7	11,4	11,4	1,1	0,7	0,9	1,2	0,9
Pangad—Banques	1 350,8	290,8	1 641,6	22,3	0,5	1 564,7	243,7	539,0	165,4	56,8	122,8	35,0	100,2	46,8	78,4	46,8
Väärtpaberid—Devises	625,3	17,6	642,9	4,6	6,5	287,5	287,5	154,4	30,7	30,7	—	0,3	1,1	10,5	0,9	10,5
Võlad—Effets	114,8	58,0	172,8	3,3	3,2	136,6	3,2	52,7	—	—	—	—	29,3	9,2	—	9,2
Rüpoppeid—Hypothèques	2,8	—	112,3	2,1	4,8	112,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kinnisvara—Immunités	285,5	529,1	814,6	42,6	15,4	617,0	206,3	10,8	79,2	79,2	75,9	108,1	119,9	489,2	—	489,2
Kindlustusseltsid—Sociétés d'assurance	536,7	116,3	653,0	9,2	12,3	607,0	157,2	10,8	128,6	16,9	27,9	10,3	5,9	28,3	—	28,3
Agentid ja osakonnad—Agents et sections	228,4	64,5	293,9	5,1	4,7	289,9	99,3	29,9	30,4	38,0	14,2	10,3	27,2	13,7	—	13,7
Debitorid—Débiteurs	285,1	5,8	306,6	5,7	5,8	306,6	5,8	8,2	12,5	11,7	3,1	16,2	27,2	41,4	—	41,4
Maksamata preemiad—Primes impayées	394,7	22,5	417,2	1,8	7,0	326,4	7,4	31,8	73,0	73,0	23,7	3,7	11,2	1,0	—	1,0
Vallasvara—Effets mobiliers	89,8	50,8	149,6	4,7	2,8	485,0	3,1	48,3	18,3	18,3	12,5	3,7	17,2	22,0	—	22,0
Muud aktivad—Autres actifs	48,6	34,9	83,5	2,8	1,6	57,4	4,0	—	23,6	23,6	8,3	4,0	0,1	29,0	—	29,0
Aktia (osa) kapital—Capital	684,7	16,9	711,4	13,4	—	638,5	14,8	150,0	20,0	20,0	30,0	60,0	24,2	—	—	24,2
Tagavarakapital—Reserves	195,7	4,8	245,1	4,1	4,9	218,5	4,9	50,0	19,3	19,3	13,1	2,8	2,8	—	—	2,8
Erikapitalid—Capitaux spéciaux	7,9	0,2	7,9	0,2	6,2	6,2	—	—	0,3	0,3	1,5	—	—	—	—	—
Amortiseerimiskapital—Capital d'amortissement	65,7	1,6	293,8	4,4	4,9	215,7	4,9	—	—	—	5,7	—	—	—	—	—
Preemiad tagavara—Réserve des primes	1 357,0	33,5	1 739,0	30,3	30,8	1 361,3	30,8	405,0	296,9	91,7	49,2	11,1	19,4	146,1	—	146,1
Käibude tagavara—Réserve des pertes	156,4	4,9	250,4	4,4	4,7	212,9	4,8	36,0	29,6	19,6	6,1	29,6	139,4	132,3	—	132,3
Kindlustusseltsid—Sociétés d'assurance	861,6	21,3	1 106,1	10,4	20,8	880,7	19,9	140,9	282,8	103,7	107,1	12,6	17,1	69,7	—	69,7
Agentid ja osakonnad—Agents et sections	23,7	1,2	24,9	0,5	0,5	23,7	0,5	2,5	0,4	0,4	—	0,8	0,8	0,1	—	0,1
Kreeditorid—Créditeurs	186,5	4,8	459,9	8,7	8,7	467,9	16,8	70,5	14,4	14,4	—	0,7	25,0	218,9	—	218,9
Tempelmaks—Timbres	17,0	0,4	23,7	0,4	0,4	24,7	0,6	5,7	—	—	1,2	0,7	3,1	1,2	—	1,2
Maksamata osakasu—Dividendes à payer	1,2	0,0	1,2	0,0	0,0	1,2	0,0	—	—	—	0,3	0,3	—	—	—	—
Preemia ülekandmine—Primes transmises	185,5	3,4	158,6	3,0	3,0	87,7	2,0	—	—	—	46,3	—	11,0	11,6	—	11,6
Muud passivad—Autres passifs	1 340,6	4,9	1 867,7	3,5	3,8	1 380,9	3,0	0,8	28,5	28,5	8,4	0,0	8,4	8,4	—	8,4
Puhaskasu—Bénéfice net	1 406,3	10,8	1 574,4	3,0	4,5	1 506,6	3,4	38,0	14,5	14,5	11,4	0,4	11,4	2,1	—	2,1
Bilans—Balances	4 045,3	1 260,3	5 306,1	100	100	4 417,1	100	1 298,1	5 306,1	701,4	271,9	184,0	340,9	615,0	—	615,0

	Aktiaseltsid — Sociétés par actions				Vastast. kindlustuseltsid — Sociétés d'assurance mutuel.				Kokku — Total							
	Sellest — Dont		1927 a.		Total		Sellest — Dont		1927.		Total					
	tulekindl.	veokindl.	elukindl.	õnneüst.	Kokku	assur. cont. die	sur le transport	sur la vie	contre les accidents	Total pour 1927.	tulekindl.	veokindl.	elukindl.	õnneüst.	Kokku	
KULUD.																
1928 a. tekkinud kahjud (brutto)																
a) makstud	1 712,9	1 035,5	517,9	65,6	1 810,8	424,7	384,8	1,8	5,0	560,4	2 137,6	1 420,2	519,7	70,7	85,1	2 371,2
b) maksmata	1 853,8	825,1	438,4	49,2	1 565,9	286,5	254,5	1,6	0,0	349,9	1 640,3	1 079,5	441,0	49,3	31,3	1 905,8
Komisjon agentidele	859,1	210,4	78,5	16,4	254,9	138,2	130,3	0,2	2,0	210,5	497,3	340,7	78,7	24,4	58,8	465,4
Komisjon edasikindlustuse seitsidele	519,4	389,2	42,0	431,0	429,3	106,9	89,5	0,6	13,0	61,3	626,3	429,0	42,6	6,0	510,6	
Edasikindlustuse preemiad	114,4	78,8	35,0	10,1	217,2	90,5	88,4	0,1	0,1	42,9	204,4	163,2	25,0	10,1	2,1	260,1
Preemiata tagavara (netto)	2 032,7	1 404,7	380,8	107,2	1 704,9	621,0	578,0	6,1	23,6	429,4	2 053,2	1 473,7	386,9	220,8	44,1	2 224,3
Kauniste asustate kahjude tagavara pundujääk (netto)	1 557,3	675,5	104,4	767,9	3,2	398,2	345,9	1,0	40,2	255,2	1 025,4	1 025,4	102,4	608,1	3,9	1 477,7
Kauniste asustate kahjude tagavara pundujääk (netto)	60	—	6,0	—	3,5	5,0	4,3	—	—	0,4	11,0	—	6,0	—	—	3,9
Kaund kuld	787,6	—	—	—	720,8	300,9	—	—	—	245,7	1 085,5	—	—	—	—	906,5
Sellest: a) pangad	440,2	—	—	—	388,8	170,5	—	—	—	121,6	610,7	—	—	—	—	511,4
Sellest: b) makstud %	9,5	—	—	—	6,2	5,1	—	—	—	0,9	14,0	—	—	—	—	6,2
Mahakirjutused	26,9	—	—	—	25,7	16,9	—	—	—	11,3	43,8	—	—	—	—	37,0
Puhaekasu	148,8	—	—	—	146,7	10,8	—	—	—	5,6	157,6	—	—	—	—	152,3
Kokku	6 903,5	3 532,7	1 073,1	1 171,8	1 975,8	1 491,2	9,5	81,8	1,6	1 632,2	8 879,3	5 023,8	1 082,6	253,7	141,2	8 003,6
TULUD.																
Brutto preemiad	3 372,8	2 092,6	530,1	667,5	3 207,3	1 115,9	1 012,5	8,5	55,7	788,7	4 488,3	3 105,1	538,5	723,2	69,5	4 086,0
Saadud komisjonid	480,6	356,9	43,5	66,2	411,4	163,9	153,9	1,4	5,3	101,0	644,5	510,8	44,8	71,4	11,7	512,4
Edasikindl. seitside osa kahjudest	1 141,6	668,8	401,1	18,4	1 329,6	255,8	238,8	1,2	3,8	382,7	1 397,3	817,5	402,3	22,1	50,3	1 495,3
Preemiata tagavara	1 253,0	585,0	103,2	544,6	988,4	255,2	228,5	0,4	16,2	221,3	1 608,2	913,6	113,6	560,8	2,4	1 807,3
Edasikindlustuse seitsidele	33,9	16,6	4,0	—	19,1	5,3	—	—	—	—	39,5	21,9	4,0	—	—	20,5
Edasikindlustuse seitsidele	420,9	355,3	30,8	30,5	384,7	132,2	141,8	0,8	4,1	119,5	573,2	497,2	31,6	34,9	2,4	604,2
Polisimaks ja porto	190,5	—	—	—	186,9	27,3	—	—	—	36,6	217,9	—	—	—	—	185,6
Kaund tuld	172,7	—	—	—	150,5	14,7	—	—	—	10,4	16,2	—	—	—	—	106,9
Sellest: % kapitali peal	10,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,2	—	—	—	—	—
Kokku	6 903,5	4 075,3	1 227,2	1 327,2	6 371,4	1 975,8	1 780,8	12,3	85,4	2,2	8 879,3	5 856,1	1 134,8	1 412,4	149,3	8 003,6
DEPENSES.																
Donnages de 1928	24,8	15,0	7,5	0,9	28,4	21,5	19,5	0,1	0,3	34,3	24,1	16,0	5,9	0,8	1,0	29,6
a) payés	19,6	12,0	6,4	0,7	24,4	14,5	12,9	0,1	0,0	21,4	18,5	12,2	5,0	0,6	0,4	23,8
b) impayés	5,2	3,0	1,1	0,2	4,0	7,0	6,6	0,0	0,3	12,9	5,6	3,8	0,9	0,2	0,6	5,8
Commissions pour les agents	7,5	4,9	0,6	1,9	6,7	5,1	4,5	0,0	0,7	5,0	7,1	4,8	0,5	1,6	0,1	6,4
Com. sur réassurance	1,7	1,1	0,4	0,2	3,4	4,6	4,5	—	—	2,6	2,9	1,9	0,3	0,0	0,0	3,2
Primes sur réassurance	29,4	20,3	5,9	2,9	29,2	31,4	29,3	0,3	1,2	25,3	29,9	23,3	4,4	2,5	0,5	27,8
Réserves des primes	22,9	9,8	11,1	—	13,2	20,2	17,5	0,1	2,0	15,6	22,0	11,5	1,1	9,1	0,9	18,5
Deficit dans la réserve de pertes des exerc. précéd.	0,1	—	0,1	—	0,1	0,3	0,2	—	—	0,0	0,1	0,1	0,1	—	—	0,0
Autres dépenses	11,4	—	—	—	11,3	15,2	—	—	—	15,2	12,2	—	—	—	—	12,1
Amortissements	0,4	—	—	—	0,4	0,8	—	—	—	0,7	0,5	—	—	—	—	0,9
Bénéfice net	2,1	—	—	—	2,3	0,6	—	—	—	0,3	1,8	—	—	—	—	1,9
Total	100	51,1	15,6	17,0	100	100	75,5	0,5	4,2	0,1	100	100	12,3	14,1	1,6	100
RECETTES.																
Primes brutes	48,9	30,3	7,7	9,7	51,7	56,5	51,2	0,4	2,8	48,3	50,5	35,0	6,1	8,1	0,9	51,1
Commissions	7,0	5,2	0,6	0,8	6,4	8,8	7,8	0,1	0,3	6,2	7,3	5,8	0,5	0,8	0,1	6,4
Reparat. des dommages en cas de réassurance	16,5	9,7	5,8	0,3	17,8	12,9	12,1	0,1	0,2	22,2	15,7	10,1	1,3	0,3	0,6	18,7
Réserves des primes	18,2	8,5	1,6	7,9	18,3	12,9	10,5	0,0	0,8	13,6	17,0	9,2	4,0	6,3	0,0	14,8
Excédent dans la réserve d. pertes d. exercices précéd.	0,5	0,2	0,1	—	0,3	0,3	0,3	—	—	0,3	0,4	0,2	0,0	—	—	0,3
Polices et port	6,1	5,1	0,4	0,4	6,0	7,7	7,2	0,0	0,2	7,3	6,4	5,6	0,4	0,4	0,0	6,3
Autres recettes	2,7	—	—	—	2,6	1,4	—	—	—	2,2	2,5	—	—	—	—	2,4
Donat % sur capitaux	2,5	—	—	—	2,4	0,7	—	—	—	1,0	0,1	—	—	—	—	2,1
Perte	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1	—	—	—	—	—
Total	100	59,0	16,2	19,2	100	100	90,1	0,6	4,3	0,1	100	65,9	12,8	15,9	1,7	100

Tab. 3. KINDLUSTUSESELTSIDE TEGEVUSE TULEMUSED 1928 a. — FONCTIONNEMENT des SOCIÉTÉS D'ASSURANCE en 1928.

	Saadud nettopreemiad, poliisi- ja portomaksud <i>Prém. nettes encaiss. et port</i>		Sellest poliisi ja portomaksud <i>Dont polices et port</i>		Nettokahjud ¹⁾ <i>Pertes nettes</i>		Netto ärikulud <i>Frais généraux</i>		Preemia tagavara suuremine ehk vähenemine (—) <i>Augmentation ou diminution de la réserve des primes</i>		Kasu ehk kahju (—) <i>Bénéfice ou perte</i>		Kasu ehk kahju (—) 1927 a. <i>Bénéfice ou perte en 1927</i>		
	1000 kr	1000 kr	% ¹⁾	1000 kr	% ¹⁾	1000 kr	% ¹⁾	1000 kr	% ¹⁾	1000 kr	% ¹⁾	1000 kr	% ¹⁾	1000 kr	% ¹⁾
a) Tulekindlustus — Assurances contre l'incendie.															
Eka	343,5	67,9	19,8	149,3	43,5	155,6	45,3	40,0	11,6	—	1,4	0,4	15,9	3,2	
Polaris	219,0	104,6	47,7	36,9	16,9	116,7	53,3	40,4	18,4	—	25,0	11,4	48,5	23,6	
Eesti Loid	158,2	63,8	40,3	48,8	30,8	89,8	56,8	1,2	0,8	—	18,4	11,6	26,5	18,6	
Oma	113,0	44,5	39,4	29,0	25,7	72,9	64,5	—	3,7	3,3	14,8	13,1	2,3	1,8	
Põhja kindlustuselts	65,1	27,0	41,5	11,7	18,0	25,3	38,9	4,1	6,3	—	24,0	36,8	14,8	19,1	
Turis	88,0	13,8	15,7	66,3	75,4	22,3	25,3	2,4	2,7	—	3,0	3,4	—	4,3	
Eesti Union	38,7	15,8	40,3	8,0	20,7	24,2	62,5	8,5	22,0	—	2,0	5,2	—	1,7	
Hansa	18,7	16,6	88,8	0,0	0,0	10,7	57,2	1,6	8,6	—	6,4	34,2	2,5	12,9	
Põhja Saksa kindlustuselts	1,2	0,5	41,7	0,1	8,3	0,9	75,0	—	—	—	0,2	16,7	0,4	26,7	
Aktiseltside kokku	1045,4	354,3	33,9	350,1	33,5	518,4	49,6	94,5	9,0	—	82,4	7,9	108,1	8,9	
Eesti	198,3	63,8	32,2	34,4	17,3	96,4	48,6	60,0	30,3	—	7,5	3,8	0,3	0,2	
Eeks	139,4	33,8	24,2	40,5	29,1	70,4	50,5	13,8	9,9	—	14,7	10,5	15,2	10,8	
Eesti ühistegel. kindl. keskselts	109,1	8,6	7,9	41,6	38,1	51,6	47,3	17,2	15,8	—	1,9	1,2	1,6	1,7	
Talu	75,3	15,2	20,2	24,8	32,9	33,3	44,2	16,4	21,8	—	0,8	1,1	1,2	2,1	
Besti koguduste kindl. selts	34,5	12,5	36,2	3,5	10,1	28,0	81,2	1,7	4,9	—	1,3	3,8	—	2,2	
Maja	13,9	5,7	42,9	0,1	0,7	4,6	34,6	8,0	60,2	—	0,6	4,5	—	—	
Narva vast tulekindlustuselts	3,7	—	—	0,1	2,7	2,2	59,5	—	—	—	1,4	37,8	—	—	
Tallinna kindlustuselts	1,8	1,8	100	—	—	1,1	61,1	—	—	—	0,7	38,9	0,9	64,3	
Besti aptekreite v. k. selts	0,8	0,5	62,5	—	—	—	75,0	0,3	37,5	—	1,1	137,5	0,9	180,0	
Tugi	0,2	0,0	0,0	—	—	0,2	100	—	—	—	—	—	—	—	
Vastast. kindlust. s. kokku	576,4	141,9	24,6	145,0	25,2	287,2	49,8	117,4	20,4	—	26,6	4,6	19,9	4,6	
Üldse	1621,8	496,2	30,6	495,1	30,5	805,6	49,7	211,9	13,1	—	109,2	6,7	128,0	7,7	
b) Veokindlustus — Assurances sur les transports.															
Eka	49,9	9,4	18,8	31,7	63,5	23,9	47,3	7,2	14,4	—	12,9	25,9	—	11,7	
Polaris	59,2	5,4	9,1	33,4	56,4	48,7	82,3	—	33,8	—	2,9	4,8	—	30,8	
Besti Loid	4,6	0,7	15,2	0,1	2,2	1,8	39,1	—	—	—	2,7	58,7	4,5	125,0	
Põhja kindlustuselts	17,0	8,4	49,4	14,8	87,1	17,7	104,1	—	4,7	—	14,7	28,5	—	10,0	
Turis	20,0	1,0	5,0	14,9	74,5	6,9	31,5	0,2	1,0	—	1,4	7,0	—	3,6	
Eesti Union	13,0	1,3	10,0	5,4	41,5	8,8	67,7	—	15,4	—	3,2	24,6	—	1,8	
Aktieb. „Hansa“	18,2	4,4	27,2	18,6	114,8	8,9	54,9	—	2,4	—	10,0	67,3	0,6	3,8	
Besti ühistegel. kindl. keskselts	3,2	0,8	25,0	0,6	18,7	0,6	19,8	—	18,8	—	1,4	43,7	0,8	26,6	
Kokku	183,1	31,4	17,1	119,5	65,3	116,7	63,7	—	6,1	—	41,9	22,9	—	44,8	
c) Elukindlustus — Assurances sur la vie.															
Eka	225,9	14,4	6,4	30,9	13,7	93,4	41,3	102,2	45,2	—	0,6	0,2	—	6,7	
Besti Loid	179,9	10,6	5,9	21,6	12,0	93,7	52,1	66,4	36,9	—	1,8	1,0	—	16,1	
Oma	58,1	4,5	7,7	2,7	4,6	33,5	57,7	35,0	60,2	—	13,1	22,5	—	1,5	
Põhja kindlustuselts	1,4	1,4	100	—	—	3,4	242,8	—	—	—	2,0	142,8	—	6,5	
Besti Union	38,3	3,5	9,5	—	—	20,9	54,6	11,7	30,5	—	5,7	14,9	—	0,6	
Besti	25,3	2,5	12,4	—	—	18,9	66,8	19,0	67,1	—	9,6	33,9	—	4,9	
Eeks	5,0	0,5	10,0	1,2	24,0	2,3	68,0	4,1	82,0	—	3,2	64,0	—	0,6	
Talu	0,2	0,1	50,0	—	—	0,3	150,0	—	0,0	—	0,1	50,0	—	—	
Besti koguduste kindlustuselts	3,1	0,4	12,9	0,0	0,0	2,6	83,9	0,4	12,9	—	0,1	3,2	—	0,5	
Kokku	540,2	37,9	7,0	56,4	10,4	269,6	49,9	238,8	44,2	—	24,6	4,5	—	23,2	
d) Õnnetuskindlustus — Assurances contre les accidents.															
Eka	16,7	1,2	7,2	14,5	86,8	5,2	31,1	0,4	2,4	—	3,4	20,3	—	3,8	
Besti Loid	7,6	0,4	5,3	7,6	100	3,9	51,3	0,5	6,6	—	4,4	57,9	—	1,2	
Põhja kindlustuselts	2,8	0,8	28,6	0,1	3,6	0,7	25,0	0,2	7,1	—	1,8	64,3	—	0,9	
Besti Union	0,0	—	—	—	—	0,0	0,0	0,0	0,0	—	0,0	0,0	—	0,9	
Besti ühistegel. kindl. keskselts	0,8	0,0	0,0	—	—	0,3	37,5	0,2	25,0	—	0,3	37,5	—	0,2	
Talu	0,2	0,1	50,0	—	—	0,1	50,0	—	0,2	—	0,1	50,0	—	—	
Kokku	28,1	2,5	8,9	22,2	79,0	10,2	36,3	1,5	5,3	—	5,8	20,6	—	4,8	
e) Murtvarguste kindlustus — Assurances contre le vol avec effraction.															
Polaris	1,3	0,6	46,2	0,2	15,4	0,4	30,8	0,8	61,3	—	0,1	7,7	—	0,5	
Põhja kindlustuselts	1,0	0,4	40,0	0,2	20,0	—	—	0,1	10,0	—	0,7	70,0	—	0,7	
Besti Union	1,1	0,4	36,4	0,3	27,3	0,5	45,5	0,2	18,2	—	0,1	9,0	—	0,3	
Besti	1,3	0,4	30,8	0,2	15,4	0,4	30,8	0,6	46,1	—	0,1	7,7	—	0,2	
Eeks	1,8	0,5	27,8	1,9	105,5	0,7	38,9	0,3	16,7	—	1,1	61,1	—	1,2	
Besti ühistegel. kindl. keskselts	2,4	0,4	16,7	2,9	120,8	0,5	20,8	—	12,5	—	0,7	29,1	—	0,1	
Kokku	8,9	2,7	30,3	5,7	64,0	2,5	28,1	1,7	19,1	—	1,0	11,2	—	1,2	
f) Klaasi kindlustus — Assurances contre la casse des glaces et vitres.															
Polaris	1,4	0,2	14,3	1,0	71,4	0,3	21,4	—	4,4	—	0,5	35,8	—	0,6	
Turis	1,0	0,1	10,0	0,2	20,0	0,4	40,0	—	—	—	0,4	40,0	—	0,6	
Besti Union	1,4	0,1	7,1	0,6	42,9	0,6	42,9	—	7,1	—	0,1	7,1	—	0,5	
Besti	1,8	0,1	5,5	0,2	11,1	0,7	38,9	—	22,2	—	1,3	72,2	—	0,2	
Eeks	0,7	0,1	14,3	0,6	85,7	0,3	42,8	—	0,0	—	0,2	28,5	—	0,1	
Kokku	6,3	0,6	9,5	2,6	41,3	2,3	36,5	—	11,1	—	2,1	33,3	—	1,6	
g) Koduloomade kindlustus — Assurances des animaux domestiques.															
Põhja kindlustuselts	—	—	—	3,4	—	—	—	—	3,3	—	—	0,1	—	1,8	
Turis	—	—	—	—	0,6	—	—	—	0,2	—	—	0,8	—	2,1	
Besti Union	—	—	—	—	—	—	—	—	0,0	—	—	0,0	—	0,1	
Besti	4,0	0,8	20,0	3,8	95,0	1,8	45,0	—	0,8	7,6	—	1,3	—	1,2	
Eeks	3,7	0,5	13,5	3,5	94,0	2,2	59,4	—	5,4	—	2,2	58,4	—	0,5	
Besti ühistegel. kindl. keskselts	7,0	0,3	4,3	5,7	81,4	2,0	28,0	—	4,3	—	1,0	14,3	—	3,4	
Talu	2,5	1,1	44,0	1,3	52,0	1,6	64,0	—	4,0	—	0,8	12,0	—	0,3	
Besti koguduste kindlustuselts	0,3	0,1	33,3	0,2	66,7	0,3	100	—	—	—	0,2	66,7	—	0,1	
Kokku	17,5	2,8	16,0	17,3	98,9	7,9	45,1	—	3,4	—	4,3	24,6	—	6,0	
h) Rahekahjude kindlustus — Assurances contre la grêle.															
Oma	0,1	0,1	100	0,0	0,0	0,1	100	—	—	—	—	—	—	0,4	
Besti	0,8	0,1	12,5	0,5	62,5	0,3	37,5	—	—	—	—	—	—	—	
Besti ühistegel. kindl. keskselts	0,1	—	—	—	—	0,0	—	—	—	—	0,1	100	—	—	
Talu	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	—	—	—	0,0	0,0	—	—	
Besti koguduste kindlustuselts	3,7	0,7	18,9	1,5	40,5	1,9	51,4	—	—	—	0,3	8,1	—	0,9	
Kokku	4,7	0,9	18,7	2,0	42,6	2,3	48,9	—	—	—	0,4	8,5	—	3,4	

1) Saadud nettopreemiade poliisi ja portomaksude summast.

2) Eelmiste aastate kahjude tagavara-puudujääk juurearvatud, — ülejätk mahaarvatud.

	Kindlustuste arv ja summa 31. XII. 1928 a.				Saadud preemiaad ja kahjud 1928 a.—Primes et pertes 1928.				Oma riisikote jäetud kindlustused — Assurances restant au risque (des sociétés)						
	Kindlustuste arv ja summa		Oma riisikote jäetud kindlustuste summa		Kokku—Total		Oisekohesed kindlustused — Assurances directes		Perles		Premiaad		Kahjud		
	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	
Eka	101 754	10 846	70 747	69,5	46 411	45,6	279,2	291,9	59,7	166,6	59,7	275,6	55,9	163,0	58,4
Polaris	108 814	22 425	97 082	90,1	620,6	119	185,4	546,9	98,1	127,5	68,7	114,4	78,4	36,9	19,9
Esist Loid	13 850	57 177	57 554	98,9	287,2	117	222,8	276,3	96,9	222,7	99,9	91,4	82,9	5,6	23,2
Oma	17 921	51 264	17 822	94,8	183,2	89	77,4	182,1	90,4	77,4	100	68,5	87,4	89	47,5
Põhja kiinnitsuselts	2 650	49 762	2 650	100	1 697	3,4	126,3	1 720	92,9	123,1	97,5	38,1	19,8	11,7	9,3
Turis	33 212	2 575	6 898	29,7	131,7	99,6	99,6	62,7	47,6	36,4	35,5	74,3	56,4	66,3	85,6
Keesti Union	37 251	2 758	28 675	77,0	100,5	72	72,2	72,2	71,8	17,9	47,6	2,0	2,5	8,0	21,3
Hansa	544	17 896	19 188	93,1	81,0	4	6,9	78,9	97,4	6,9	100	2,0	2,5	4	0,0
Põhja-Saksa kinnit. s.	150	1 065	1 065	100	2,6	3	0,2	2,6	100	3	100	0,7	26,9	4	0,0
Aktisasetseid kokku 1927 a.	448 703	73 433	390 991	87,1	2092,7	...	1 035,4	169,7	81,0	547	78,7	691,1	93,0	366,6	85,4
"	390 575	66 793	361 477	92,5	2162,0	...	1 217,3	189,9	73,9	570	87,6	868,7	91,1	513,0	92,1
Beest	98 772	17 753	84 058	85,1	328,6	185	145,3	273,0	88,7	151	140,9	134,5	40,9	34,1	23,5
Eeks	50 936	70 823	58 703	76,4	208,6	207	86,6	163,8	79,5	92	56,5	105,6	50,6	45,3	52,3
Esti Ühisteg. kindl. keskselts	48 294	91 764	25 587	27,9	279,1	7	93,8	48,5	15,6	7	9,7	100,6	86,0	37,3	89,8
Talu	44 522	21 417	16 184	75,6	88,3	152	39,7	77,1	87,3	32	29,9	60,1	68,1	25,3	63,7
Esti koguduste kindl. s.	5 876	15 266	15 266	100	50,6	12	17,4	50,6	100	12	17,4	22,0	36,9	3,5	20,1
Maja	1 193	10 917	10 790	98,2	28,4	3	0,2	27,7	97,5	3	0,3	7,7	27,1	0,1	56,0
Narva vast. tüekim. selts.	1 896	2 427	2 427	100	7,9	5	0,3	7,9	100	5	0,3	3,3	50,7	1	83,3
Talimaa kinnitsuselts	417	3 326	3 326	100	9,4	5	1,4	9,4	100	5	1,4	0,3	10,7	—	—
Esti apteekrite v. k. s.	75	524	524	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tugi	77	54	54	100	0,3	—	—	0,3	100	—	—	0,2	66,7	—	—
Vast. kindl. seltsid kokku	496 362	87 839	216 849	67,5	1 012,6	799	384,7	668,7	86,0	303	255,3	434,8	42,9	145,7	87,9
Kokku 1927 a.	200 573	36 596	158 020	78,8	719,0	597	524,9	546,1	75,9	255	421,1	319,3	44,4	174,0	93,1
Üldse—Gr. total	769 993	121 272	607 840	78,9	3 005,3	...	1 420,2	2 363,4	76,1	850	1 034,0	1 125,9	36,3	512,3	36,1
"	591 148	103 859	519 467	87,9	2 881,0	...	1 742,2	2 145,0	74,4	825	1 294,7	1 208,0	41,9	687,0	59,4
Veekindlustus (aasia jooksul vastu võetud)	12 790	2 459	10 749	94,0	71,1	296	71,1	86,1	75,1	296	71,1	40,5	35,3	25,6	36,0
"	457	1 89	2 309	54,5	256	60,3	60,3	107,9	67,7	59	60,3	10,7	100	24,9	40,6
Sellest kaeko	1 677	7 457	7 240	98,4	114,6	39	0,1	107,9	67,7	1	0,1	1,1	10,3	1,1	10,3
kaubad	4 596	1 100	1 100	100	596	1	0,1	0,1	100	1	0,1	1,1	10,3	1,1	10,3
väärismetallid	40 600	28 276	28 276	65,8	358	149,1	149,1	107,9	67,7	71	75,3	53,8	33,8	33,4	22,4
Polaris	1 375	4 337	4 337	100	130	3,5	3,5	130	100	13	52,5	95,6	10,6	5,9	10,6
Doni casino	35 981	22 153	22 153	61,6	158,4	345	94,2	107,9	67,7	59	22,8	21,2	29,3	27,6	29,3
" marchandises	3 294	3 234	3 234	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" valeurs	246	549	549	100	496	90,3	2,1	2,1	100	3	2,1	100	—	2,1	100
Beesti Loid	217	463	463	100	69,0	—	2,1	5,1	100	3	2,1	100	—	2,1	100
"	29	66	66	100	68	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Põhja kiinnitsuselts	1 230	10 089	971	85,5	2 047	20,3	153,7	91,6	78,8	215	183,0	87,2	9,6	14,8	9,6
"	516	6 250	4 727	68,9	301	140,0	140,0	107,9	67,7	202	120,3	85,0	9,1	12,7	9,1
"	431	2 579	2 579	100	116,2	13	13,7	91,6	78,8	13	13,7	100	—	2,1	15,3
"	283	1 250	1 250	100	563	45,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Turis	3 399	807	1 390	40,9	1 890	55,6	24,3	10,4	81,0	18	4,0	16,5	—	14,9	61,3
"	722	31	136	18,3	404	56,0	11,5	11,5	21,7	10	2,5	21,7	—	3,4	23,6
"	2 677	776	1 254	74,8	1 486	55,5	12,8	—	—	8	1,5	11,7	—	11,5	89,8

Tab. 4. Kindlustuste arv ja summa ning preemiad ja kahjud (järg)—*Nombre et montant des assurances, primes sur les opérations d'assurance (suite).*

	Kindlustuste arv ja summa 31. XII. 1928 a. <i>Nombre et montant des assurances 31. XII. 1928.</i>										Saadud preemiad ja kahjud 1928 a.— <i>Primes et pertes 1928.</i>													
	Kindlustuste arv ja summa <i>Nombre et montant des assurances</i>					Otskõhese kindlustuste arv ja summa <i>Assurances directes</i>					Oma riskikole jätetud kindlustuste arv ja summa <i>Assurances restant au risque des sociétés</i>					Kokku— <i>Total</i>								
	Arv		1000 kr		% ¹⁾		Arv		1000 kr		% ²⁾		Arv		1000 kr		% ³⁾		Arv		1000 kr		% ⁴⁾	
	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr	Arv	1000 kr
Eesti Union	654	3 417	222	1 391	98,4	664	580	17,3	235	14,4	13,8	55,0	19	7,0	48,6	285	11,6	46,2	285	54	37,5	5,4	37,5	
1	468	346	80	184	44,5	458	188	54,3	284	14,4	18	1	1	0,0	100	284	1	—	284	1	—	1	—	
2	118	904	114	870	96,2	118	218	24,1	1	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	78	2 167	78	2 167	100	78	134	8,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	1 705	17 942	1 709	17 898	99,8	1 705	3 588	20,8	50	103,1	76,4	99,6	5	103,1	100	50	11,8	15,4	45	20,6	20,6	1,5	19,2	
Aktieb. Hansa	1	19	560	19	560	100	112	20,0	5	7,6	—	—	5	7,6	100	5	—	—	5	1,5	19,2	—	—	
2	1 547	16 656	1 565	16 612	100	1 547	8 331	20,0	45	95,5	—	—	45	95,5	100	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	89	726	89	726	100	89	145	20,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	868	1 399	869	1 399	100	868	377	26,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Eesti Ühisteg. kindl. kesk. s.	1	10	71	10	71	100	30	42,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	858	1 328	858	1 328	100	858	347	26,1	8,5	1,8	8,5	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Üldse	90 189	90 189	90 189	90 189	78,1	90 189	25 082	27,8	58,5	519,6	399,8	74,2	672	398,4	76,7	708	151,6	28,2	708	117,4	22,6	53,3	18,5	
1	13 571	68 075	13 571	68 075	77,3	13 571	3 427	25,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	68 075	8 543	68 075	8 543	100	68 075	19 980	23,3	1	0,1	—	—	1	0,1	100	168	—	—	168	64,1	27,8	—	—	
3	8 543	64 431	8 543	64 431	75,9	8 543	27 169	32,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	16 886	14 949	16 886	14 949	88,5	16 886	1 275	7,5	52,3	466,4	408,0	74,8	708	387,3	83,0	524	—	—	524	29,5	9,6	65,3	40,9	
Üldse 1927 a.	52 719	44 327	52 719	44 327	70,7	52 719	21 690	32,0	2	0,1	—	—	2	97,8	61,3	182	—	—	182	178,3	92,9	—	—	
1	5 252	5 155	5 252	5 155	98,1	5 252	1 204	22,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ekas: Surma puhuks	4 259	5 183	4 079	5 104	98,5	4 259	4 957	84,1	54	28,8	227,3	93,4	53	28,2	99,6	54	211,5	86,9	54	22,8	80,6	—	—	
Määrusseg. elam. puh.	2	27	27	23	100	27	23	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Resti Liidid: En ans de/début	8 142	4 668	2 817	4 870	38,7	3 142	2 977	69,8	18	29,7	215,3	94,6	17	28,1	94,6	18	169,4	74,5	18	20,8	70,0	—	—	
2	356	562	350	562	100	350	562	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
En ans de/veterme	1 154	1 364	1 154	1 364	100	1 142	973	71,3	11	3,0	74,5	100	11	3,0	100	11	10,2	13,7	11	2,7	90,0	—	—	
1	21	19	21	19	100	21	19	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	355	1 417	355	1 417	100	355	278	48,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Põhja kindlustusselts	1	577	221	509	88,2	266	478	100	1	3,3	71,7	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	294	478	294	478	100	294	478	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Eesti Union	1	481	964	481	964	100	444	46,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	64	91	64	91	100	64	81	89,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Eeks	1	239	179	239	100	179	109	45,6	8,8	5,0	8,8	100	1	5,0	100	1	4,4	50,0	1	1,3	26,0	—	—	
2	24	24	24	24	100	24	8	33,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Talu	1	113	136	81	71,7	136	81	71,7	1	0,0	4,1	100	1	0,0	—	1	0,1	16,7	1	0,0	—	—	—	
2	136	113	136	113	100	136	113	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Eesti koguhaste kindl. selts	1	9 933	14 544	9 427	14 082	96,8	9 227	63,4	86	68,8	680,2	95,4	84	68,1	97,6	85	459,0	63,5	85	47,6	68,2	—	—	
2	1 050	1 168	1 020	1 168	100	1 020	1 158	99,1	8	0,8	—	—	8	0,8	100	8	—	—	8	0,8	100	—	—	
Üldse	11 838	6 025	8 369	73,5	8 369	73,5	8 338	73,2	120	64,6	412,0	75,2	89	53,3	82,5	119	420,0	76,7	119	45,8	70,9	—	—	
1	350	274	350	274	100	350	345	98,6	3	0,1	—	—	3	0,1	100	3	—	—	3	0,1	100	—	—	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Etukindlustus — *Assurances sur la vie.*

Tab. 5. EESTI KINDLUSTUSEELTSIDEID VÄLISMAA KINDLUSTUSEELTSIDELE MAKSTUD JA NEILT SAADUD SUMMAD 1928 a. (1 000 kr)
 OPERATIONS ENTRE LES SOCIÉTÉS D'ASSURANCE ESTONIENNES ET ÉTRANGÈRES en 1928 (1 000 kr).

	Välismaa kindlustusseltsidele makstud Versements pour les sociétés étrangères					Välismaa kindlustusseltsidelt saadud Sommes reçues de sociétés étrangères					Välismaa seltsidele rohkem makstud (—) ehk vähem rohkem saadud (+)	
	Kahjud vastavõetud edaskindlus- tustest Pertes sur réassurance	Edaskind- lustuse- preemiad Primes sur réassurance	Makstud komisjonid Commiss. pour réassurance	Kokku Total	Edaskindl. seltside kahjade osa Paiements pour réas- surance	Edaskindl. preemiad Primes sur réassurance	Saadud komisjonid Commiss. sions reçues	Kokku Total	1927 a.			
									1928 a.	1927 a.		
Eka: Kokku	111,1	291,9	45,7	448,7	150,8	184,5	89,6	418,9	—	28,9	—	23,6
Sellest: tulekindlustus	107,7	198,3	38,7	399,7	88,2	168,5	57,7	314,4	—	25,3	—	23,9
veokindlustus	3,3	40,7	—	44,0	24,2	—	7,3	31,5	—	12,5	—	0,6
Polaris: Kokku	118,6	574,0	43,6	705,6	262,0	70,2	114,8	447,0	—	258,6	—	101,3
Sellest: tulekindlustus	50,1	471,3	1,5	522,9	146,1	20,3	108,5	290,9	—	242,0	—	133,0
veokindlustus	67,9	102,7	12,1	182,7	115,7	43,9	5,6	165,2	—	17,5	—	32,5
Eesti Ligid: Kokku	1,6	246,6	1,4	249,6	185,2	12,2	69,4	266,8	—	17,2	—	40,7
Sellest: tulekindlustus	—	184,9	—	184,6	171,2	—	49,3	220,7	—	36,1	—	48,5
veokindlustus	—	0,4	—	0,4	—	—	0,0	0,0	—	0,4	—	1,0
Oma: Kokku	—	136,0	—	136,0	50,1	—	40,6	90,7	—	45,3	—	41,7
Sellest: tulekindlustus	—	114,7	—	114,7	49,5	—	31,4	80,9	—	33,8	—	39,3
Põhja ktn. selts: Kokku	3,2	312,4	5,8	321,4	229,0	13,7	69,1	311,8	—	9,6	—	2,7
Sellest: tulekindlustus	3,2	154,7	5,8	163,7	114,6	13,7	36,7	164,4	—	0,7	—	20,4
veokindlustus	—	76,4	—	76,4	106,9	—	14,9	121,8	—	45,4	—	44,1
Turis: Kokku	77,2	67,5	—	144,7	40,6	56,5	18,6	145,7	—	1,0	—	28,2
Sellest: tulekindlustus	62,9	56,9	—	119,8	33,2	68,7	17,8	117,8	—	2,0	—	15,2
veokindlustus	14,2	10,6	—	24,8	7,4	—	2,7	27,9	—	3,1	—	15,4
Eesti Union: Kokku	—	82,1	0,9	83,0	26,1	2,7	21,8	50,6	—	32,4	—	21,8
Sellest: tulekindlustus	—	61,5	—	61,5	25,9	—	15,1	41,0	—	20,5	—	18,0
veokindlustus	—	4,6	—	4,6	0,0	—	0,2	0,2	—	4,4	—	0,3
Hansa: Tulekindlustus	—	74,6	—	74,6	6,8	—	20,4	27,2	—	47,4	—	41,4
A. B. Hansa: Veokindlustus	—	61,9	—	61,9	82,4	—	—	82,4	—	17,5	—	29,3
Põhja Saksa k. s.: Tulekindlustus	—	1,9	—	1,9	—	—	—	—	—	1,9	—	2,0
Kindlustusselts: Eesti Kokku	—	158,4	—	158,4	92,7	—	3,9	96,6	—	62,8	—	5,1
Sellest: tulekindlustus	—	136,8	—	136,8	91,7	—	—	91,7	—	48,1	—	2,2
Eeks: Kokku	—	48,4	—	48,4	32,7	—	12,4	45,1	—	3,3	—	9,1
Sellest: tulekindlustus	—	42,4	—	42,4	26,6	—	10,4	37,0	—	5,4	—	6,3
Eesti Ühisteg. k. kesks.: Kokku	6,6	83,3	3,5	93,4	27,9	11,7	20,9	60,5	—	32,9	—	8,7
Sellest: tulekindlustus	6,6	78,0	3,5	88,1	26,7	11,7	19,5	57,9	—	30,2	—	7,7
veokindlustus	—	5,3	—	5,3	1,2	—	1,4	2,6	—	2,7	—	1,0
Eesti Kogrud. kindl. selts	—	14,4	—	14,4	0,5	—	3,6	4,1	—	10,3	—	—
Sellest: tulekindlustus	—	14,4	—	14,4	0,5	—	3,6	4,1	—	10,3	—	—
Üldse kokku—Grand total	317,7	2 157,4	70,9	2 546,0	1 186,8	3 81,5	479,1	2 047,4	—	497,7	—	90,8
Sellest: tulekindlustus	230,5	1 535,1	49,5	1 869,1	781,0	2 88,9	368,1	1 486,0	—	450,1	—	145,3
veokindlustus	86,4	305,6	12,1	403,1	337,8	61,7	32,1	431,6	—	28,5	—	61,0
Üldse 1927 a.	334,8	1 920,2	176,4	2 481,0	1 237,4	654,1	448,7	2 340,2	—	90,8	—	90,8
Sellest: tulekindlustus	256,1	1 450,3	90,9	1 797,3	857,6	442,6	351,7	1 652,0	—	145,3	—	145,3
veokindlustus	62,0	301,9	13,4	378,3	324,6	74,8	39,9	439,3	—	61,0	—	61,0

TÖÖLISPALKADE RAHVUSVAHELINE VÕRDLUS. COMPARAISON INTERNATIONALE des SALAIRES.

Viimased sellekohased Rahvusvahelise Tööbüroo poolt kokkuseatud andmed käivad 1930 a. jaanuari kohta. Kuigi kõnesolevates võrdlusandmetes on rida puudusi, mille tõttu võrdlus pole täiesti täpne; nagu Rhv. Tööbüroo ise seletab, on andmed siiski küllalt rahuldavad orienteerumiseks ses küsimuses.

Tabelis esitatud andmete järgi võib riigid antud vaatluse ulatuses jagada mitmesse rühma. Tööliste reaalpalkade — palgaostujõu järgi esikohal on endiselt ookeanitagused maad. Neis on reaalpalgad 1½—2 korda kõrgemad, kui Inglises, mille palgad on võetud võrdluse aluseks (100); nii, P.-A. Ühendriikides 97%, Kanadas 65% ja Austraalias 48% võrra. Sest ajast (1924 a.) kui Rhv. Tööbüroo hakkas võrdlema palku rahvusvaheliselt, on need maad oma tööliste reaalpalkade suhtes püsinud järjest esikohal. Reaalteenistuse tasapinna suhtes järgnevad neile Rootsi ja Taani, kus teenistuse ostujõud ületas Inglise tööliste ostujõu 12—13% võrra. Tuleb aga võtta arvesse, et Inglise kohta võrdluse aluseks on tööliste palganormid, Rootsi ja Taani kohta aga tegelik teenistus. Võttes ühtlase andmestiku, emb-kumb, kas teenistuse või palgaandmed, on kahtlane, kas saaksime Rootsi ja Taani kohta Inglise tööliste ostujõu vastu ülekaalu üldse.

Rootsi ja Taanile ning Inglisele Iiriga, kus tööliste palga ostujõud on peaaegu võrdne, järgnevad madalate palkadega Euroopa mandri riigid. Kuid neiski on reaalpalgad

õige mitmekesised. Eesti tööliste reaalteenistuse ületas Poola oma 20, Tšehhoslovakkia 29, (palganormide kohaselt) Prantsuse 13, Saksa 32 ja Hollandi koguni 42 punkti võrra. Eesti tööliste reaalteenistusest andmestikus esitatud ulatuses madalam on vaid Portugali tööliste oma.

Rahvusvaheline tööliste reaalteenistuse võrdlus jaanuaris 1930 a.
(Alus: Inglise=100). Rahvusvahelise Tööbüroo andmed.
Comparaison des salaires réels dans divers pays en janvier de 1930
(Base: Grande-Bretagne=100). Calculs du Bureau International du Travail.

Linnade arv, mille kohta andmed käivad Nombre des villes	Üldindeksid rahvusvahelise "toidukorvi" maksumusel Nombres-indexes d'après un panier de provisions en denrées alimentaires	Üldindeksid arvestades toitlust-, kütte, valgustase- ja seebikulu Nombres-indexes relatifs en tenant compte des dépenses alimentaires, du chauffage et du savon
a) Palganormid—Taux de salaires.		
P.-A. Ühendriigid—États-Unis	10	197
Kanada—Canada	6	168
Austraalia—Australie	2	152
Inglise—Grande-Bretagne	7	100
Iiri—Irlande (État libre d')	3	100
Hollandi—Pays-Bas	4	89
Saksa—Allemagne	6	77
Prantsuse—France	4	59
Austria—Autriche	3	53
Hispaania—Espagne	4	49
Itaalia—Italie	7	51
b) Tegelik teenistus—Gain effectifs.		
Rootsi—Suède	3	115
Taanil—Danemark	3	112
Tšehhoslovakkia—Tchécosl.	3	77
Poola—Pologne	4	68
Eesti—Estonie	2	45
Portugali—Portugal ¹⁾	1	35

¹⁾ Juuli 1929—Juuliet de 1929.

Commerce extérieur en avril 1930.

Kokku Total	%	Aprill Avril 1929	1/1-30/IV 1930	Belgia Belgique ¹⁾	Hollandi Pays-Bas	Inglise Angleterre	Läti Lettonie	N.S.V.L. U.R.S.S.	Rootsi Suède	Saksa Allemagne	Soome Finlande	Taani Danemark	Muud riigid Autres pays	Kokku Total	%	Aprill Avril 1930	1/1-30/IV 1930
11	12	13	14	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

A. Väljavedu tonnides - Exportation en tonnes.

15 395,9	32,4	27 290,5	70 625,0	0,1	---	379,1	5,4	---	434,2	554,9	1 848,0	---	288,2	3 506,9	19,9	1 812,8	465
11 517,6	24,3	20 208,4	52 773,7	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	8,4	---	1,5	9 079,8
392,3	0,8	970,4	1 233,4	---	---	---	---	---	80,6	---	1 621,7	---	227,5	1 938,8	11,0	432,4	155,1
52,9	0,1	70,9	365,8	---	---	367,4	0,0	---	9,2	491,0	---	---	8,2	398,0	5,1	1 007,2	2 944,5
616,5	1,3	319,3	1 383,9	---	---	0,0	---	---	24,7	63,9	---	---	46,6	152,9	0,9	195,7	432,8
2 676,1	5,6	3 765,0	13 991,0	0,1	---	11,2	5,4	---	0,4	0,0	---	---	2,9	28,4	0,2	15,6	243,0
140,6	0,3	1 956,5	677,8	---	---	---	---	---	310,4	---	---	---	---	480,4	2,7	70,4	648,0
24 512,4	51,7	16 795,5	59 957,1	565,9	8,3	5 652,9	117,2	---	32,4	498,0	219,1	1,0	1 626,9	8 721,6	49,4	13 452,6	35 677,8
110,8	0,2	95,2	502,7	---	8,3	---	3,4	---	2,9	37,0	---	---	89,2	134,7	0,8	81,3	205,5
248,2	0,5	1 097,3	1 786,7	---	---	---	10,1	---	5,9	16,5	---	---	0,0	32,6	0,2	0,9	197,6
11 224,1	23,7	639,9	14 237,2	96,7	---	3 485,8	---	---	340,2	3,3	---	---	---	3 926,0	22,2	5 894,6	12 853,1
105,6	0,2	20,3	538,1	489,2	---	1 579,1	---	---	15,1	---	---	---	---	3 274,2	18,5	5 370,2	14 736,4
422,0	0,9	1 386,7	3 083,4	---	---	587,6	9,6	---	20,1	13,9	131,9	---	---	44,4	4,8	1 827,5	3 662,7
174,9	0,4	293,5	362,0	---	---	---	---	---	9,4	---	---	---	---	109,2	0,7	472,9	1 199,9
8 517,7	18,0	6 765,6	21 490,3	---	---	---	79,0	---	70,1	49,2	---	1,0	---	198,3	1,1	301,4	2 243,1
3 709,1	7,8	6 405,0	17 979,7	---	---	---	15,0	---	15,9	18,2	---	---	---	170,3	1,3	58,8	480,9
1 509,1	3,2	1 424,1	9 319,1	---	---	---	15,0	---	13,7	16,5	---	---	---	175,0	1,2	42,8	447,1(a)
2 198,9	4,6	5 064,6	8 644,0	---	18,1	1 440,9	1 176,3	1 061,3	124,6	296,8	6,9	---	---	894,7	5 408,0	30,7	8 351,1
7 546,6	15,9	5 395,7	18 100,0	---	162,6	1 440,9	1 176,3	1 061,3	124,6	296,8	6,9	228,8	---	5 408,0	30,7	8 351,1	21 545,1
5,5	0,0	14,6	26,9	---	0,0	0,5	0,0	---	0,0	0,1	---	---	---	0,0	9,7	0,0	76,8
67,3	0,1	95,3	360,7	---	8,1	1 001,1	---	---	0,4	151,9	0,1	---	---	20,8	1 256,1	7,1	4 127,4
272,4	0,6	200,1	1 049,9	10,0	112,3	338,7	0,2	1 061,2	64,4	27,6	0,2	---	---	721,6	2 386,2	13,2	2 556,5
116,5	0,3	144,5	446,4	---	0,8	21,9	15,5	---	44,9	88,9	4,2	---	---	56,3	440,0	2,5	509,8
4 686,4	9,9	1 705,6	8 339,7	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
202,5	0,4	571,5	552,5	---	---	---	26,6	---	0,9	---	---	---	---	27,6	0,2	2,3	56,7
195,0	0,4	207,5	841,6	---	---	---	4,6	---	3,4	4,1	0,0	---	---	2,0	14,2	0,1	27,8
611,7	1,3	643,5	1 591,0	---	---	---	0,0	---	0,1	0,4	0,9	---	---	0,0	1,3	---	45,5
35,6	0,1	49,0	164,4	0,0	0,0	1,4	0,1	---	0,0	0,2	1,4	0,0	---	0,2	3,4	---	6,1
16,9	0,0	25,5	66,1	---	---	0,6	0,0	---	0,0	0,2	0,1	---	---	0,3	1,2	---	2,3
207,0	0,4	146,9	392,6	---	---	---	0,2	---	0,0	0,0	0,0	0,0	---	17,8	18,0	0,1	4,2
296,9	0,6	547,1	964,3	---	---	21,9	1 113,8	---	10,4	0,1	---	---	---	---	---	---	---
827,3	1,8	975,4	3 581,6	---	---	45,1	15,3	0,1	---	20,3	---	---	---	72,1	146,3	6,5	609,2
5,6	0,0	9,2	22,3	---	---	0,7	---	---	---	0,1	---	---	---	0,6	1,3	---	0,7
0,0	0,0	0,1	0,2	---	---	---	---	---	---	0,0	---	---	---	0,0	---	---	0,0
47 454,9	100	49 421,8	149 005,9	584,1	170,9	7 472,8	1 298,9	1 061,3	591,2	1 349,7	2 074,0	229,8	2 803,8	17 636,5	100	23 616,5	60 303,0
38 176,4	100	---	---	3,3	1,0	42,4	7,4	6,0	3,3	7,7	11,7	1,3	15,9	---	---	---	---
---	---	---	---	195,3	187,4	5 518,4	906,0	1 159,0	329,2	1 190,9	589,6	310,9	3 538,0	13 814,7	---	---	---
---	---	---	---	1 808,3	2 086,4	29 669,6	3 042,9	3 774,2	1 508,9	5 880,6	4 276,2	1 127,0	13 138,9	---	---	---	---

B. Väljavedu kroonides - Exportation en kr.

1 000 kr																		1 000 kr			
11	12	13	14	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14				
2 109,8	25,1	5 052,8	9 772,6	116	---	748 503	2 081	---	71 257	992 256	112 043	---	52 625	1 978,9	31,3	2 884,9	709,5				
1 817,3	15,7	3 571,1	6 360,8	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1,2	---	0,3	23,2				
128,0	1,5	360,0	464,5	---	---	---	---	---	4 928	---	59 289	---	23 433	87,7	1,4	56,5	300,1				
49,6	0,6	74,6	373,5	---	---	730 015	26	---	8 777	968 817	20 794	---	4 424	1 727,9	27,3	2 656,8	6 699,0				
158,6	1,9	81,2	413,3	---	---	---	5	---	13 600	28 436	13 572	---	19 115	74,0	1,2	130,5	222,4				
435,9	5,2	837,3	2 062,3	116	---	18 483	2 055	---	1 272	3	2 607	---	5 653	30,2	0,5	31,0	192,5				
22,5	0,2	278,6	97,7	---	---	---	---	---	42 780	---	14 542	---	---	57,3	0,9	9,8	80,3				
1 911,8	22,8	3 686,6	9 901,2	94 074	16 785	849 185	27 870	---	16 010	148 322	131 898	2 557	498 311	1 725,0	27,3	3 149,4	7 012,3				
161,5	1,9	234,7	729,4	---	16 785	---	16 824	---	4 150	100 179	---	---	175 858	813,8	5,0	117,1	547,9				
238,2	2,8	538,2	1 148,3	---	---	---	3 700	---	1 620	6 030	---	---	112	11,4	0,2	0,2	51,3				
224,5	2,7	31,5	291,5	5 920	---	92 088	---	---	22 840	170	---	---	---	121,0	1,9	282,7	619,0				
26,1	0,3	3,7	82,4	88 154	---	287 581	---	---	2 760	---	---	---	---	599,4	9,5	945,7	2 517,5				
566,1	6,8	1 705,4	4 773,2	---	---	468 994	3 324	---	7 200	10 114	122 405	---	20 824	632,9	10,0	1 740,5	3 060,6				
26,3	0,3	43,0	83,4	---	---	---	---	---	4 660	---	---	---	---	4 130	---	34,5	84,5				
182,2	1,9	185,4	427,2	---	---	---	2 812	---	---	5 000	1 500	---	---	0,3	0,1	10,6	36,5				
506,9	6,1	1 009,7	2 365,3	---	---	577	1 210	---	---	5 919	1 733	---	---	16 877	25,8	0,4	18,1				
290,9	3,6	358,1	1 534,8	---	---	---	1 210	---	---	2 600	1 650	---	---	10 500	18,0	0,3	4,5				
201,0	2,4	635,6	799,1	---	---	---	---	---	---	---	83	---	---	0,1	---	0,1	0,1(b)				
4 383,3	32,1	5 628,8	14 773,0	5 506	36 871	437 073	144 786	274 048	213 831	457 088	29 792	529 470	463 403	2 591,8	41,0	3 584,0	12 754,6				
81,1	1,0	189,3	451,6	---	42	15 585	444	---	253	1 851	235	---	1 160	13,6	0,3	15,2	226,7				
38,1	0,4	67,6	177,6	3 500	11 535	226 157	---	---	250	50 768	200	5 900	10 340	308,6	4,9	1 001,3	1 710,0				
182,5	2,2	176,7	710,3	1 919	22 070	79 831	356	274 022	13 993	10 850	253	---	---	150 025	563,3	9,2	676,8				
968,6	11,5	1 723,9	3 961,1	---	4 444	70 032	63 977	---	167 265	380 515	12 304	523 473	211 869	1 431,9	22,7	1 541,6	7 531,1				
741,9	8,8	389,2	1 388,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1,2	5,4				
163,3	1,9	350,0	488,8	---	---	15 852	---	---	3 600	---	100	---	---	19,6	0,3	6,9	46,8				
320,7	3,8	356,8	1 198,3	---	---	9 070	---	---	4 380	6 039	10	---	---	310	1,9	27,0	324,6				
327,3	3,9	458,5	1 325,3	---	---	5	---	---	500	1 555	620	---	---	20	2,7	31,5	32,1				
132,2	1,6	233,0	755,5	87	780	2 109	484	300	120	4 391	15 714	47	1 370	25,1	0,4	53,8	116,2				
125,3	1,5	173,0	567,8	---	---	4 418															

Tab. 2. VALISKAUBANDUS MUUDE RIHKEDEGA APRILLIS 1930 a.—COMMERCE EXTERIEUR avec les AUTRES PAYS en AVRIL 1930.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Nomenclature internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
77. Abessiinia— <i>Abysinie</i>	0,1	242	—	—	154. Jamaika— <i>Jamaïque</i>	0,8	1 211	—	—
168. Argentina— <i>Argentine</i>	32,0	44 194	100,9	21 269	157. Jemen— <i>Yemen</i>	0,2	348	—	—
182. Austraalia— <i>Australie</i>	130,2	39 305	0,5	4 770	107. Kanaari saared— <i>Iles Canaries</i>	—	—	17,2	5 700
6. Austria— <i>Autriche</i>	4,9	22 555	0,0	765	136. Kanada— <i>Canada</i>	566,0	101 941	—	—
7. Belgia-Luksemburgi majand. üht. Belgio-Luxembourg, <i>Union écon.</i>	851,7	135 444	*)	*)	15. Kreeka— <i>Grèce</i>	19,2	16 207	0,0	15
83. Belgia Kongo— <i>Congo belge</i>	1,5	150	—	—	141. Kuuba— <i>Cuba</i>	40,8	52 698	5,4	1 220
170. Brasiilia— <i>Bésil</i>	25,7	33 199	0,1	1 992	22. Leedu— <i>Lithuanie</i>	2,5	3 365	371,6	105 682
8. Bulgaaria— <i>Bulgarie</i>	7,6	14 440	5,1	1 074	93. Lõuna-Aafrika ühend. riigid— <i>Union Sud-Africaine</i>	0,1	169	6,0	1 450
60. Briti-Borneo— <i>Bornéo britannique</i>	0,1	55	—	—	34. Lõunastaavia— <i>Yougoslavia</i>	0,0	20	0,4	4 914
82. Briti-Egiptuse Sudaan— <i>Soudan, anglo-égyptien</i>	2,0	2 755	—	—	78. Libeeria— <i>Libéria</i>	0,1	183	—	—
178. Briti-Guaajaana— <i>Guyane britan.</i>	—	—	4,4	950	147. Nicaragua— <i>Nicaragua</i>	0,1	175	9,9	2 000
98-104. Briti-Ida-Aafrika— <i>Afrique d'Est britannique</i>	6,4	5 251	—	—	23. Norra— <i>Norvège</i>	7,7	11 852	27,3	74 993
90. Briti-Kamerun— <i>Cameroun britan.</i>	0,5	512	—	—	51. Palestiina— <i>Palestine</i>	2,1	1 080	—	—
85-88. Briti-Lääne-Aafrika— <i>Afrique d'Ouest britannique</i>	26,4	17 224	—	—	175. Peruu— <i>Pérou</i>	12,5	27 250	57,3	20 239
66. Briti-Malaja— <i>Malaisie britan.</i>	1,7	5 980	13,7	4 863	20. Poola-Danzig— <i>Pologne-Dantzig</i>	—	—	183,4	61 431
76. Egiptus— <i>Égypte</i>	2,4	209	37,9	7 250	27. Portugal— <i>Portugal</i>	0,5	419	—	—
173. Ecuador— <i>Équateur</i>	0,1	118	10,6	4 020	14. Prantsuse— <i>France</i>	*)	*)	1 812,6	260 541
143. Guatemala— <i>Guatemala</i>	—	—	5,6	1 100	109. Prantsuse Alžeeria— <i>Algérie franç.</i>	0,9	618	—	—
144. Haiti— <i>Haiti</i>	2,0	2 085	—	—	50. Prantsuse Maroko— <i>Maroc franç.</i>	0,7	375	—	—
36. Helveetsia— <i>Suisse</i>	32,1	70 761	0,1	1 247	113. Prantsuse-Sudaan— <i>Sudan, français</i>	0,0	70	—	—
40. Hiina— <i>Chine</i>	1,0	1 171	80,4	19 805	149. Salvador— <i>Salvador</i>	—	—	4,1	950
11. Hispaania— <i>Espagne</i>	16,0	5 375	—	—	53. Siam— <i>Siam</i>	0,5	142	—	—
25. Hollandi— <i>Pays-Bas</i>	97,8	79 255	*)	*)	13. Soome— <i>Finlande</i>	335,8	142 516	*)	*)
181. Hollandi-Guaajaana— <i>Guyane néerlandaise</i>	0,2	188	—	—	9. Taani— <i>Danemark</i>	231,8	281 097	*)	*)
72. Hollandi-India— <i>Indes néerlandaises</i>	7,5	12 027	—	—	62. Tšellon— <i>Ceylon</i>	108,6	54 317	—	—
65. India— <i>Inde</i>	198,4	39 039	123,1	26 868	56. Türgi— <i>Turquie</i>	39,4	24 235	0,5	5 112
19. Itaalia— <i>Italie</i>	153,3	50 957	—	—	37. Tšehhoslovakkia— <i>Tchécoslovaquie</i>	—	—	0,0	30
45. Jaapan— <i>Japon</i>	1,2	2 145	—	—	171. Tšiili— <i>Chili</i>	205,1	45 818	17,3	3 974
					16. Ungari— <i>Hongrie</i>	2,1	3 634	0,0	350
					176. Urugvai— <i>Uruguay</i>	—	—	12,3	3 370
					185. Uus-Meremaa— <i>Nouv-Zélande</i>	2,4	7 067	—	—
					177. Venezuela— <i>Venezuela</i>	*)	*)	3,5	1 310
					134. Ühendriigid— <i>États Unis</i>	*)	*)	387,0	243 679

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus aprillis 1930 a.
Commerce extérieur des principaux articles en avril 1930.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr.	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr.—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de For pur (100 marks antérieurs)	ton	kr.
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION							
II. Toidu ja maitseained, joogid		15 395,9	2 109 805	232	Ölikoogid	—	—
2. Tera- ja jahvatatud vill		11 517,6	1 317 330	233	Soojatangud	125,2	19 402
11 Rukis		7 968,8	640 909	236	Muu loomatoit ern.	—	—
Sel.: Poola-Danzig		5 898,0	513 200				
Saksa		1 467,9	127 709				
12 Nisu		2 132,5	370 195	III. Toores ja poolvalmisained	24 512,4	1 911 816	
Sel.: N. S. V. L.		378,8	149 396	8. Loomariigistained, peale rasvade	110,8	161 553	
Kanada		498,5	84 745	237—241 Loomanahad kuivalt soolatud	—	—	
Ühendriigid		320,3	54 455	Sel.: India	94,2	126 794	
13 Oder		651,4	73 944	Sel.: Kuuba	40,6	52 698	
14 Kaer		760,7	78 355	Argentina	29,1	42 794	
16 Mais		—	—	Brasiilia	24,5	31 302	
21 Nisujahu		468,1	117 955	243—257 Karusnahad	0,9	27 082	
Sel.: Inglise		289,0	67 779	9. Seemned, taimed ja nende osad	248,2	238 207	
Ühendriigid		77,3	19 434	274, 275 Linaseemned	0,1	55	
26 Manna		29,8	8 478	278 Päevaliliseemned	1,5	430	
Sel.: Rootsi		22,4	6 285	291 Kopra	100,8	44 000	
Hollandi		7,4	2 193	285 Ristikehnaseemned	39,5	47 915	
27 Herkulo ehk kaeratangud		8,8	1 941	305, 306 Tubak lehtedes, kasvudes	66,1	99 227	
30 Riis		99,0	25 997	Sel.: Ühendriigid	22,0	22 306	
Sel.: India		96,5	24 700	Taani	17,0	25 953	
				Bulgaaria	7,6	14 440	
3. Aia- ja juurvill		392,3	126 039	307 Humalad	1,6	1 885	
35 Herned		117,0	23 791	11. Paberitooresained	105,6	26 096	
59 Apelsinid ja mandariinid		78,1	17 185	346 Paberimass kuiv	—	—	
60 Sidrunid		80,2	13 789	347 Paberimass märg	—	—	
62 Banaanid		—	—	349 Tselluloos kuiv	105,0	26 096	
69—75 Puuvilli ja marjad kuivatatud		84,9	50 919	349 Tselluloos märg	—	—	
5. Kala, kalasaadused ja vähid		616,5	158 540	12. Tekstiiltooresained	422,0	566 071	
112 Heeringad		607,1	157 186	352 Puuvilli toores	263,6	422 220	
6. Muud toidu- ja maitseained ning joogid		2 676,1	435 891	Sel.: Ühendriigid	251,1	394 970	
167 Kohv toores, ubades		8,9	13 584	357 Kanep	21,5	15 849	
Kakao ubades ja pulbris		15,6	13 611	Sel.: N. S. V. L.	11,0	7 980	
176 Tee igasugune		3,8	14 743	359 Dzhuut	90,0	41 100	
178, 179 Suhkur peenike ja rafinaad		2 086,5	346 614	363 Vill värvimata	21,4	58 354	
Sel.: Poola-Danzig		1 626,5	265 120	Sel.: Saksa	8,9	17 900	
N. S. V. L.		287,3	46 840	Taani	3,5	9 100	
205, 206 Sool		537,0	11 949	Belgia	2,2	8 194	
207 Kunstvõi		5,4	4 687	13. Ärtsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	174,9	26 320	
219, 217, Viinad ja veinid		3,6	7 556	376 Malm toores	165,5	15 534	
221—224		—	—	397, 398 Vabrik. ja ehit. tarvitav sav	8 517,7	162 138	
7. Loomasööd		140,6	22 453		226,7	5 301	
231 Kliid igasugused (loomatoit)		—	—				
Sel.: Saksa		—	—				

) v. tab. 1.

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus aprillis 1930 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en avril 1930 (suite).

Järjek. nr. üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton		Järjek. nr. üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	ton	
		2	3			5	6
SISSEVEDU—IMPORTATION.							
447	Kivisüsi	7 828,4	139 787	792	Vasktraat isoleer-ta 0,5-12,5 mm	2,1	3 035
	Sel.: Inglise	6 946,2	123 642	794, 795	Inglitina	0,3	703
	Poola-Danzig	700,0	12 754				
15.	Keemiatööstuse tooresained	3 709,1	506 913	21.	Põllumajandusmasinad ja -riistad (silm ka piimatalit. sisseseaded)	202,4	163 271
a)	õlid, rasvad, vaigud, kummi toorelt	1 509,1	299 885	809	Traktorid	17,8	38 760
462	Loomarasy tehniliseks tarbeks	7,2	3 989	810, 811	Viljapeksugarituurid jõumasi- naga ja ilma	—	—
473	Palmiteraõli	25,4	16 804	817, 818	Niidumasinad	0,4	206
474	Kookosõli	1,6	1 246	820	Adrad	19,7	9 620
	Sel.: Inglise	1,0	693	825	Viktid	0,5	1 558
	Saksa	0,4	430	830—833	Separaatorid ja m. piimandus- masinad	6,0	24 525
481	Kakaovõli	1,4	2 875	835	Põllutöömasinate osad	15,3	6 128
483	Nafta toores	61,7	4 923				
	Sel.: N.S.V.L.	41,7	3 383	22.	Jõu- ja töömasinad	195,0	320 706
	Saksa	20,0	1 540	836	Aurumasinad ja lokomobiilid	1,9	5 131
484	Masut	77,8	6 546	837	Plahvatusjõumasinad	7,3	16 512
485	Petrooleum	447,6	46 882	841	Veskite sisseseaded	—	—
	Sel.: Ühendriigid	193,9	20 552	849	Kudumismasinad	4,0	7 008
	N.S.V.L.	118,7	12 000	850	Õmblus- ja pilutusmasinad ja nende osad	5,7	22 865
	Poola-Danzig	100,0	10 600	842—848,	lgasugused töömasinad ja abi- nõud rauast, malmist, terasest	139,9	189 302
487	Bensin	553,4	99 408	851—864	Masinat ja aparate osad	33,5	75 843
	Sel.: N.S.V.L.	338,3	59 367	865			
	Inglise	108,1	17 725	23.	Metallkaup	611,7	327 264
	Ühendriigid	95,6	19 800	872	Rauast ja terasest tootud, pressit. ja valatud kaup ern.	145,3	45 761
493	Parafiin	1,6	621	876	Raud- ja terastorud ja nende ühendusjaod	62,3	23 591
495	Määrdeõli ern.	186,8	58 505	881, 885	Raudraatnaelad ja -needid	6,7	3 629
	Sel.: N.S.V.L.	122,0	32 659	875, 877—	Muu treitud, poleeritud, lihvitud raud- ja teraskaup igasugune	235,7	84 311
	Ühendriigid	30,2	12 362	887, 889	Raudplekk-kaup ern. lihtne	20,2	23 480
498	Kiviseõter	67,2	6 837	892	Okastraad	62,7	16 029
518	Kampol	12,0	4 018	895	Raud- ja terastraatkaup ern.	10,2	9 210
	Sel.: Ühendriigid	7,1	2 306	901—903	Noakaup igasugune	2,2	12,646
	Saksa	4,9	1 710	906—908, 911	Ern. käistööriistad	11,4	20 327
b)	Väetisained	2 196,9	200 959	912	Vaskkaup igasugune	5,4	26 490
535	Ühiliisalpeeter	315,1	54 418	920	Alumiiniumkaup ern.	2,6	10 504
537	Vähevahap ammoniaak	10,0	1 973	24.	Elektrimasinad—aparaadid ja tarbeasjad	35,6	132 170
541	Superfosfaat	825,8	45 120	924, 925	El-dünamod, -mootorid, trans- formaatorid	0,7	14 600
542	Toomassilak jahvatatud	16,5	800	932	El-lambid metalliiniidiga	0,5	14 136
543, 547	Kaalisilak	983,3	88 577	934	El-kaablid metallpantseriga	7,9	7 936
c)	Muud keemiatööstuse tooresained	3,1	6 069	935	El-juhed isoleeritud	5,0	10 544
549	Vähel toores, tikkides	—	—	943	Raadioaparaadid, -osad ja -tarb.	1,3	17 651
IV. Valmissaadused.							
16.	Nahad töötletud ja nahkkaup	5,5	81 062	25.	Instrumentid, aparaadid (peale elektriapar.) ja laskeriistad	16,9	125 813
568—568	Suured parknahad	2,0	19 784	958	Arsti riistad, -aparaadid ja -tarbed	0,4	6 461
569—576	Töötletud peenesord. nahad	2,1	47 375	958—966	Kellad	0,4	5 800
580	Masinarinmad	0,4	4 405	973—980	Muusikariistad	11,4	74 611
17.	Puutööstussaadused	67,3	38 147	981—984	Laskeriistad	0,3	3 052
600—604	Aami- ja puusepatöö	41,8	12 096	26.	Transportahinud	207,0	639 236
609—612	Tisleri- ja treialitöö	4,0	13 669	986—992	Veesiduriistad	2,0 rgt. 2 tk.	220
18.	Paberitööstussaadused	272,4	182 551	999	Sõidutautod	34 tk.	134 112
624	Puupapp värvimata	75,0	12 752	1002	Veoaotode raamid ühes moo- tori ja ratastega	64 tk.	187 466
	Sel.: Soome	58,5	10 202	1008	Jalgrattad	3 096 tk.	246 226
	Läti	15,6	2 126	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	296,9	152 189
638	Faberossipaber	0,6	1 413	1025	Käiad, tahud loomulikud	0,0	19
636, 637	Kirjutus- ja trükipaber	20,2	17 003	1025	Käiad, tahud loomulikud	—	—
648	Tapetid ja bordüürid	58,7	40 963	1088	Tulekindlad kivid ja tahvid (šamottkivid)	44,3	4 052
19.	Tekstiilitööstussaadused	116,5	963 562	1051—1053	Fajanskaup	37,1	24 906
667—670	Puuvillaniit ja -lõng	4,5	42 426	1054, 1055	Portselankaup	36,1	29 148
671—676	Puuvillariite	40,0	203 149	1056—1073	Tahvelklaas ja klaaskaup	53,4	66 489
	Sel.: Saksa	32,7	133 107	28.	Keemiatööstussaadused	827,3	466 351
	Inglise	4,8	47 704	Albumin	19,9	15 518	
686, 750	Sukad, sokid	1,9	46 452	1105—1109	Pehmest kummist asjad ühend. kiudainetega	14,7	50 156
687, 708, 751	Muud kujutud tööd ern.	0,5	10 823	1110	Veoaotode massiiv-kummisiinid	0,2	469
699—701	Villane lõng	10,3	72 855	1113, 1114	Kummist jalanõud	15,2	85 925
702, 703	Villane riie kangais	19,3	319 781	1146	Värvilvahu alumiinium	130,0	12 700
	Sel.: Prantsuse	6,3	93 142	1165	Pesuõõda	65,9	7 115
	Inglise	4,4	85 930	1168	Kaustiksoda puhastamata	6,5	1 605
	Saksa	4,5	68 344	1231	Sõehape (vedel)	5,7	3 192
713, 715	Siid- ja kunstsiidniit ja -lõng	6,5	61 234	1303—1311	Lõhna- ja kosmeetikaained	0,8	14 073
716—719	Siidrite	0,6	47 339	1321—1325,	Parkimisekstraktid	30,0	13 919
721, 731	Kööed ja nõbrid	12,0	14 595	1336—1344	Mineraalvärvid	328,4	41 015
747, 748	Kalavõrgud	0,3	4 735	1348	Alisariinvärvid ern.	4,8	30 271
749	Peakatted igasugused	1,0	36 745	1355	Saapamääre	2,9	5 871
762—767	Peakatted igasugused	4 686,4	741 910	1356	Trükmust	1,2	5 456
20.	Metallid	484,3	51 329	1360	Pronkspulber	0,2	689
773, 774	Latt-, sordi- ja vormraud igasug.	170,0	19 225	1368	Linoletum	4,0	4 472
781—783	Sel.: Saksa	140,2	15 920	29.	Muud eraldi nimetatud kaubad	5,6	44 105
	Belgia	14,0	1 920	1394—1396	Kirjutusmaterjal ern.	1,3	8 967
	Prantsuse	112,9	14 200				
775—780	Lehtraud ja raudplekk	719,3	192 233				
	Sel.: Inglise	934,7	99 171				
	Rootsi	207,7	62 953				
	Sel.: Prantsuse	3 447,3	459 187				
784, 785	Raud- ja terastraat 1—5 mm	3 305,2	441 537				
789—790	Vask	42,7	6 775				
	Sel.: Rootsi	4,7	7 715				
	Saksa	2,4	3 656				
		2,3	4 059				

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus aprillis 1930 a. (järg).
Commerçe extérieur des principaux articles en avril 1930 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton		Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	ton	
		2	3			5	6
VÄLJAVEDU—EXPORTATION							
I. Elusloomad.							
1	Hobused (arv)	149	25 680	13.	Artsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	119,6	11 347
2	Veised (väljaarvatud vasikad)	108	21 470	380	Vanaraud	109,2	4 130
5	Sead, põrsad (arv)	26	2 780	385, 386	Sel.: Poola-Danzig	109,2	4 130
		20	1 430		Vanavask	6,3	2 895
					Sel.: Rootsi	6,3	2 895
II. Toidu- ja maitseained, joogid							
3.	Ala- ja juurviljad	3 506,9	1 978 881	14.	Mineraalid peale ärtside	198,3	9 312
38	Kartul toores	1 938,8	87 050	408, 407	Kips	49,2	1 500
57	Ounad	1 938,1	87 041	408	Lubi kustusamata	—	—
4.	Karjasandused	898,0	1 727 853	15.	Keemiatööstuse tooresained	228,7	25 816
76	Peekon	55,3	85 614	a)	Õlid, rasvad valitud, kummi toorelt	220,1	15 960
	Sel.: Inglise	55,3	85 614	497	Põlevikiviõli	189,7	11 620
77	Sealiha värsked ja soolatud	6,4	8 934	IV. Valmissaadused.			
78	Sealiha suitset. (singid, küljed)	15,8	11 841	16.	Nahad töötletud ja nahkaup	9,7	19 550
79	Loomaliha	15,8	11 841	566, 567	Suured parknahad	9,3	13 433
81	Sel.: Soome	15,8	11 841	17.	Puutööstussaadused	1 256,1	308 650
	Lambaliha	7,6	7 878	593	Vineer	1 014,1	210 450
	Sel.: Rootsi	7,3	7 087		Sel.: Inglise	879,3	182 609
95	Kohupiim	742,9	1 545 229		Saksa	73,5	15 459
96	Või	435,3	905 328	594	Vineerist tootlipõhjad	129,0	61 650
	Sel.: Saksa	307,5	639 689		Sel.: Saksa	69,9	33 200
99	Munad	902 880 tk	63 201		Inglise	31,0	14 000
	Sel.: Saksa	835 560 „	58 489	598	Tikutraat	42,7	8 482
5.	Kata, kalasaadused ja vähid	152,9	74 628	603	Üksed	37,1	19 005
100—105	Värsked kalad	149,7	71 281	607	Niidirullid	31,2	16 435
116—120	Kalakonservid	2,9	2 438		Sel.: Inglise	5,2	2 101
				609, 610	Belgia	22,4	7 175
6.	Muud toidu- ja maitseained ning joogid	28,4	30 249	18.	Paberitööstussaadused	2 336,2	583 313
127	Kartulijahu	7,5	2 431	634	Pakkimis- ja kirjutuspaber	202,1	71 036
187	Sokolaad	14,7	25 160	635	Rotatsioonipaber	984,1	205 645
210	Teraleib, pain normal	5,5	2 100	636, 637	Kirjutus- ja trükipaber	880,3	246 379
III. Toores- ja poolvalmisained							
8.	Loomariigained, peale rasvade	134,7	313 796	19.	Tekstiiltööstussaadused	440,0	1 431 899
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	—	—	664, 665	Puuvillavatt	—	—
	Sel.: Inglise	—	—	667—670	Puuvillaniit ja -lõng	181,3	527 681
237—241	Loomanahad märjalt soolatud	119,0	242 113		Sel.: Saksa	57,7	267 865
	Sel.: Ühendriigid	75,4	170 262		Taani	38,4	136 400
	Saksa	35,4	55 068		Leedu	30,6	104 297
243—257	Karusnahad	2,2	58 939	671—676	Puuvillariie	128,1	529 880
260	Jõhvõid	1,0	4 200		Sel.: Rootsi	42,5	178 488
270	Sooled	2,9	4 150		Taani	38,4	160 921
9.	Seemned, talmed ja nende osad	32,6	11 362	696	Pakkimis- ja kotiriie	117,7	178 702
274, 275	Linaseemned	26,7	9 700	702, 703	Sel.: Taani	110,5	167 856
					Villane riie	1,3	15 846
10.	Metsamaterjal	3 025,0	121 013	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	1 146,3	50 099
310—319, 325	Palgid, prussid, pakud, latid	26 032 kj	21 150	1016	Tsement	1 113,8	40 222
321	Litprid	—	—		Sel.: Läti	1 113,8	40 222
322	Propsid	72 000 „	27 000	1084	Tellis- ja vaapamata	—	—
320, 326—329	Kuuse- ja männilauad ja -plangud	281,50 st.	49 068	28.	Keemiatööstussaadused	152,7	95 664
	Sel.: Inglise	234,36 „	41 458	1102	Kaseiin	45,3	89 250
338	Krohvimispeered	—	—	1318	Tuletikud	104,4	51 750
11.	Paberitooresained	3 274,2	599 445				
349	Tselluloos	3 274,2	599 445				
	Sel.: Inglise	1 579,1	287 581				
	Prantsuse	1 210,8	221 010				
12.	Tekstiiltöoresained	807,5	632 921				
354	Lina	676,5	583 418				
	Sel.: Inglise	525,1	445 188				
	Soome	181,8	122 235				
355	Takud	57,1	26 062				

Tab. 4. Tolliamete läbikalk aprillis 1930 a. — Activité des bureaux douaniers en avril 1930.

	Tallinn	Valga	Pärnu	Narva	Loksa	Haap- salu	Kures- saare	Kunda	Paldiski	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ton { Sissevedu—Importation	33 873	2 036	126	11 618	—	—	—	7	—	47 455
{ Väljavedu—Exportation	13 170	582	1 289	90	—	370	91	1 675	390	17 637
Üldläbikalk—Total de l'importation et de l'exportation	46 843	2 618	1 395	11 708	—	370	91	1 682	390	65 092
1 000 kr { Sissevedu—Importation	7 819	289	30	259	—	—	—	9	—	8 406
{ Väljavedu—Exportation	5 768	300	120	22	—	25	5	61	21	6 822
Üldläbikalk—Total de l'importation et de l'exportation	13 587	589	150	281	—	25	5	70	21	14 728

Tab. 6. Riigiraudteed märtsis 1930 a. — Chemins de fer en mars 1930.

1. Tähtsamad andmed piirkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

	Lüütoovate rong. km. arv (1000)	Trains-km des tr. lucratifs (1000)	Reisija- km. (1000) Voyageurs- km (1000)		Iste kohalade kasutuse määr % des pla- ces occupées	Tühjade vankrite % Tühjade vankrite % des wagons à mar- chandises non char- gés au nombre total des wagons à mar- chandises	Laaditud kauba- vag. keskmine telje koorem*) Poids moyen par essieu d'un wagon chargé		Kaubarongi keskmine bruttokaal (ton.üldveos) Poids moy. brut d'un train à marchand. (traf.tot.ton)	Kiirkauba- rongi keskm. bruttokaal (ton.üldveos) Poids moy. brut d'un train rapi- de pour marchand. (traf.tot.ton)	Kaubarongi keskmine netokaal (ton.tulutoo- vas veos) Poids moy. net de train pour march. (traf. luc- rat- ton)	Kaubarongi keskm. teigede arv - Nombre moy. d'essais pour un train de march.
			Üld- arv Total	III kl. III cl.			(Üld- Traf. total	Maksul- veost Trafic payé				
a) Lääroopalsed teed — Voie large												
Auru- ja mootorronges	234	13 597	12 506	39,3	31,37	6,33	5,52	526	444	271	63,81	
Sel.: Paldiski—Keila auru-moot.	5	118	118	21,5	35,71	4,33	4,11	—	—	—	—	
Haapsalu—Keila	18	710	692	28,1	30,71	3,50	3,35	—	211	—	36,50	
Keila—Tallinn	11	1 039	1 029	69,5	28,41	4,60	4,53	—	373	—	42,50	
Tallinn—Tapa	47	2 895	2 550	38,3	38,3	7,09	6,61	677	594	396	81,27	
Tapa—Narva	44	2 739	2 614	47,5	34,66	6,41	5,90	478	458	287	60,92	
Sel.: Tapa—Kohtla	30	—	—	—	37,99	6,74	5,38	491	533	244	67,45	
Tapa—Tartu auru-moot.	40	2 875	2 547	38,0	16,17	5,84	4,83	504	402	234	59,46	
Tartu—Valga	42	2 175	2 033	95,7	22,09	5,71	4,69	359	359	169	81,16	
Valga—Irboska	27	1 047	1 013	33,4	34,95	6,13	5,41	396	—	183	50,00	
Elektrironges: Tallinn—Püüsküla	28	2 761	2 761	43,2	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku — Total	262	16 356	15 357	39,9	31,37	6,33	5,52	526	444	271	63,81	
Veebruaris—Février 1930 a.	232	14 214	13 250	38,1	32,34	6,32	5,50	565	472	299	65,60	
Märtsis—Mars 1929 a.	276	16 343	15 877	38,1	33,66	5,79	4,93	486	451	229	67,89	
1/IV.—31. III. 1929/30 a.	3 073	230 140	215 959	42,0	20,69	5,64	4,78	542	398	252	64,02	
1/I.—31. III. 1930 a.	737	46 310	43 409	38,4	31,23	6,09	5,27	532	420	272	63,30	
b) Kitsaropalsed teed — Voie étroite												
Sellest: Tallinn—Türi	36	1 511	1 282	40,2	24,23	3,82	3,50	353	—	165	131,18	
Türi—Mõisaküla	25	726	651	32,4	30,90	3,74	3,16	140	—	57	56,28	
Mõisaküla—Pärnu	13	410	382	31,7	40,52	4,06	3,58	180	—	69	80,71	
Lilva—Vääna	3	60	60	27,3	47,06	6,00	4,44	—	—	—	—	
Lelle—Papiniidu	12	491	418	44,0	25,34	3,82	2,80	198	—	72	81,40	
Türi—Tamsalu	16	455	420	40,7	36,03	3,50	2,30	155	—	43	66,00	
Riisela—Orajõe	3	82	82	48,8	45,00	4,46	3,60	152	—	60	57,50	
Mõisaküla—Valga	5	166	148	30,1	38,16	2,74	2,74	—	—	—	—	
Valga—Mõniste	5	140	140	35,7	48,78	4,06	4,48	—	—	—	—	
Sonda—Mustvee	10	230	213	50,2	45,47	2,70	2,66	114	—	35	63,20	
Kokku — Total	128	4 277	3 801	37,7	31,11	3,68	3,18	221	—	91	89,54	
Veebruaris—Février 1930 a.	113	3 868	3 464	36,7	29,09	3,74	3,12	180	—	73	72,37	
Märtsis—Mars 1929 a.	162	4 620	3 971	38,4	34,59	4,72	4,13	163	—	83	58,41	
1/IV.—31. III. 1929/30 a.	1 689	62 631	56 091	44,1	30,54	3,60	3,08	178	—	69	70,63	
1/I.—31. III. 1930 a.	361	12 454	11 118	36,9	28,80	3,60	3,06	193	—	76	78,17	

	Lääroopalsed teed—Voie large				Kitsaropalsed teed Voie étroite			
	märtsis		1/IV-31/III 1929/30	1/I—31/III 1930	märtsis		1/IV-31/III 1929/30	1/I—31/III 1929/30
	1930	1929			1930	1929		
2. Kaubavedu (1000) — Transport des marchandises (1000).								
Kõigi saadetiste kaal—poids: Ton	175	182	1 838	441	84	92	849	194
Tn-km	20 399	22 197	200 717	49 957	5 568	8 404	61 561	12 294
Sellest maksulised saadetised—Dont les marchan- dises payables: Ton	155	155	1 506	386	72	82	730	164
Tn-km	17 768	18 948	170 199	43 225	4 822	7 342	52 565	10 442
Sellest: erakaubad—Dont marchandises privées: Ton	139	135	1 428	347	71	78	707	160
Tn-km	15 353	15 363	147 804	37 165	4 789	6 930	51 078	10 247
3. Pagasivedu — Transport des bagages								
Kaal — poids (tuh. tn.)	0,4	0,5	7	1,2	0,2	0,3	3,7	0,6
tn-km (tuh.)	45	48	694	131	18	26	289	47
4. Reisijate vedu (1000) — Transport des voyageurs (1000).								
Reisijate üldarv — Nombre total de voyageurs	394	391	5 547	1 108	117	118	1 511	320
Sellest f Vahisühendus—Communic. avec l'étranger	4	1	66	13	1	1	13	3
Dont f Kohalik liikumine — Mouvement local	390	390	5 481	1 095	116	117	1 498	323
Sellest: I klassis	0,1	0,1	1,3	0,3	—	—	—	—
" II "	7	7	97	20	6	7	74	17
" III "	387	384	5 449	1 088	111	111	1 437	309
Reisija-km üldarv—Voyageurs-km.	16 357	16 344	230 140	48 310	4 277	4 620	62 631	12 454
Sellest f Elektrirongid—Trains électriques	2 761	2 416	38 311	7 383	—	—	—	—
Dont f Mootorvagunid — Wagons à moteur	—	—	—	—	—	—	—	—
Reisijate ühe tee-km peale—Voyageurs par km esp. Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen	24	24	341	68	7	8	110	22
41,52	41,8	41,49	41,80	36,55	39,1	41,45	38,20	38,20
Magamiskaartide üldarv—Cart. pour wag.-lits vend. Jaamaesise-piletite üldarv—Tickets d'entrée vendus	3	4	46	9	1	1	11	2
10	10	155	30	0,2	1	1	5,5	0,8
5. Veerekoosseltsu kasutamise (1000) — Exploitation du matériel roulant (1000).								
Rong-km üldarv — Trains-km.	267	276	3 143	750	129	168	1 759	367
Sellest reisironges — Dont trains de voyageurs	182	199	2 216	529	90	100	1 191	285
Telg-km üldarv — Essieux-km.	8 679	9 232	101 733	23 520	6 836	7 965	83 348	16 777
Sellest f Vaguntelg-km — Voitures à voyageurs	3 193	3 287	41 555	9 478	2 190	2 116	25 890	6 372
Dont f Vaukritelg-km — Wagons à marchand.	5 486	5 945	60 178	14 042	4 646	5 849	57 658	10 405
Kesk. tig. arv rong.—Moyen. des essieux par train	32,51	33,47	32,37	31,36	52,99	41,34	47,38	45,71
Sellest f Auruelsironges — Trains de voyageurs	23,34	26,35	24,96	22,65	41,47	40,24	38,30	37,27
Dont f Elektrironges — Trains électriques	9,10	8,52	8,86	8,91	—	—	—	—
Dont f Kaubaronges — Trains de marchand.	63,81	67,89	64,02	63,30	89,54	59,41	70,63	78,17
Kesk. kaubar. brutto-kaal f)	477	451	421	433	204	141	159	177

*) Keskmine telje koorem kitsaropalsel teel on arvestatud paari telje peale. f) Poids moyen d'un train de march.

Tab. 10. Pankade äriseis 1 aprillil ja 1 märts. 1930 a.
Situation financière des banques au 1 avril et 1 mars 1930.

	19 erapanka 19 banq. privées		21 ühispanka 21 banq. cooper.		19 erapanka 19 banq. privées		21 ühispanka 21 banq. cooper.	
	1/IV	1/III	1/IV	1/III	1/IV	1/III	1/IV	1/III
	1000 kr.				%			
Aktiva—Actif								
1. Kassa—Caisse	2 212	1 517	304	266	1,8	1,3	0,9	0,7
2. Jooksvad arved teisis rahaasutis Comptes courants	1 096	994	1 548	1 700	0,9	0,8	4,3	4,8
a) Sellest Eesti pangas—Dont à la Banque d'Estonie	817	740	0,7	0,6
3. Pt. 1 ja 2 kokku—Total p. 1 et 2	3 308	2 511	1 852	1 966	2,7	2,1	5,2	5,5
4. Panga päralt olevad väärtused—Ef- fets en portefeuille	1 763	1 641	204	205	1,5	1,4	0,6	0,6
a) Väärtpaperid—Effets	1 513	1 359	179	181	1,3	1,2	0,5	0,5
1) Sellest börsil koteeritavad—Dont effets cotés à la Bourse	209	217	0,2	0,2
b, d) Välismaa rahad, kallismetallid, čekkid ja maksukäs. välisvaluutas— Métaux précieux et effets en valeurs étrangères	250	252	25	24	0,2	0,2	0,1	0,1
5. Laenuv—Prêts	80 095	79 449	25 785	25 550	66,8	67,4	72,2	72,0
a) Disk. vekslid—Escomptes	35 112	34 828	13 398	13 323	29,3	29,6	37,6	37,5
1) Sellest sisemaa vekslid—Dont du pays	23 476	23 844	19,6	20,2
b) Tähtajal. laenuv—Prêts termín.	1 816	1 659	6 455	6 448	1,5	1,4	18,1	18,2
d) Kto-krt. laenuv—Autres prêts	43 167	42 932	5 882	5 779	36,0	36,4	16,5	16,3
6. Garantide deebitor—Prêts de gar.	18 897	18 622	1 152	1 331	15,8	15,9	3,2	3,8
7. Korrespondendid—Correspondants	4 081	4 125	810	755	3,4	3,5	2,9	2,1
a) Sisemaa—en Estonie	1 882	1 728	670	603	1,6	1,5	1,9	1,7
{ Loro	1 067	993	108	111	0,9	0,8	0,3	0,3
{ Nostro	128	49	1	1	0,1	0,0	0,0	0,0
b) Välismaa—à l'étranger	1 004	1 358	31	40	0,8	1,2	0,1	0,1
{ Loro	470	321	336	325	0,4	0,3	1,0	0,9
{ Nostro	2 277	2 555	23	25	1,9	2,2	0,1	0,1
9. Osakondade arved—Succursales	5 484	5 484	1 145	1 145	4,6	4,6	3,2	3,2
10. Kinnisvara—Immeubles	472	471	177	176	0,4	0,4	0,5	0,5
11. Välisvara—Mobiliers	1 312	852	335	220	1,1	0,7	0,9	0,6
12. Jooksvad kulud, makstud % ja komisj.—Frais courants, intérêts et comités payés	760	912	269	248	0,6	0,8	0,8	0,7
13. Muud aktivad—Actifs divers	923	942	3 567	3 539	0,8	0,8	10,0	10,0
a) Liikmete vastutus ¹⁾	—	—	3 364	3 356	—	—	9,4	9,4
Kokku—Total	119 842	117 888	35 605	35 480	100	100	100	100
Passiva—Passif								
1. Panga kapitalid—Capital et ré- serves	9 018	8 974	2 307	2 207	7,5	7,6	6,5	6,4
a) Sisemakstud aktsiakapital— Capital versé	7 234	7 234	1 773	1 761	6,0	6,1	5,0	5,0
b) Tagavarakapital—Réserves	1 538	1 519	401	374	1,3	1,3	1,1	1,0
d) Muu erikapital—Réserves spé- ciales	246	221	133	132	0,2	0,2	0,4	0,4
2. Hoiusummad—Dépôts	44 625	44 209	20 684	20 646	37,2	37,5	58,1	58,2
a) Tähtajal. hoiusummad—Dépôts termínables	11 988	12 143	9 434	9 616	10,0	10,3	26,5	27,1
b) Jooksvad arved—Comptes courants	30 078	29 947	10 995	10 752	25,1	25,4	30,9	30,3
d) Kontokorrentarvete krediidisaldod Autres dépôts	2 561	2 119	255	278	2,1	1,8	0,7	0,8
3. Rediskont—Résecompte	17 111	16 464	1 797	1 803	14,3	14,0	5,0	5,1
a) Sellest maksukohaga sisemaa— Dont payables à l'intérieur du pays	5 205	5 325	4,3	4,5
4. Võlaarved teisis. asut.—Créditeurs	7 831	7 441	3 059	3 225	6,5	6,3	8,6	9,1
a) Sellest sisemaa krediiditasutis— Dont établissements du pays	5 886	5 318	4,9	4,5
5. Pt. 3 ja 4 kokku—Total p. 3, 4	24 942	23 905	4 856	5 028	20,8	20,3	13,6	14,2
6. Korrespondendid—Correspondants	12 017	12 638	954	851	10,0	10,8	2,6	2,4
a) Sisemaa—en Estonie	1 074	1 159	362	296	0,9	1,0	1,0	0,8
{ Loro	2 162	2 018	550	490	1,8	1,7	1,5	1,4
{ Nostro	1 078	1 063	2	2	0,9	0,9	0,0	0,0
b) Välismaa—à l'étranger	7 705	8 443	40	63	6,4	7,2	0,1	0,2
7. S. Maksukäsed ja aktseptid—Accep- tations	1 101	547	18	12	0,9	0,5	0,1	0,0
9. Väljamaksmata % restant à payer	539	543	201	225	0,5	0,4	0,6	0,6
10. Väljamaksmata osakasu—Dividen- des restant à payer	76	44	149	113	0,1	0,0	0,4	0,3
11. Garantide kreditorid—Créditeurs de garanties	18 897	18 622	1 153	1 331	15,8	15,8	3,2	3,8
12. Osakondade arved—Succursales	2 381	2 595	23	25	2,0	2,2	0,1	0,1
13, 14. Saadud prots. ja muud tulud— Intérêts et commissions reçus	1 948	1 278	946	612	1,6	1,1	2,7	1,7
16. Jagamata puhaskasu—Bénéfice net.	686	1 073	179	324	0,6	0,9	0,5	0,9
17. Üleminevad summad—Transitoires	959	742	242	232	0,8	0,8	0,7	0,7
18. Muud passivad—Passifs divers	2 629	2 668	3 893	3 814	2,2	2,3	10,9	10,7
a) Amortisatsioonkapital ²⁾	1 217	1 217	223	225	1,0	1,0	0,6	0,6
b) Liikmete lisakohustus ³⁾	—	—	3 364	3 356	—	—	9,4	9,4
Kokku—Total	119 842	117 888	35 605	35 480	100	100	100	100

Tab. 11. Üksikute pankade
äriseisu summad 1 aprillil
ja 1 märtsil 1930 a.
Montant des bilans des banques
au 1 avril et 1 mars 1930.

	1. IV.	1. III.
	1000 kr.	1000 kr.
Erapangad—Banques privées		
Krediidipank a/s.	31 806	32 170
G. Scheel ja Ko.	32 272	31 229
Eesti kommertspank	16 326	16 745
Tartu pank	7 416	6 817
Tallinna linnapank	5 176	4 818
Diskonto pank	4 885	4 479
Tallinna aktsiapank	4 042	3 968
Eesti laenupank a/s.	2 558	2 543
Sakala pank	2 418	2 442
Kaubapank a/s.	2 197	2 174
Pärnu pank	2 119	2 135
Pärnu krediidipank	1 990	1 851
Tartu tööstuspank	1 442	1 431
Valga pank	1 274	1 251
Tartu linnapank	1 254	1 212
Viru pank	1 054	1 047
Rosen ja Ko	789	730
Tartumaa pank	595	606
Võru pank	229	240
Kokku—Total	119 842	117 888
Tähtsamad ühispangad—Principales banques coopératives		
Eesti rahvapank	4 677	4 847
Eesti laenu- ja hoiuühisus Tartus	4 806	4 804
Tallinna majaomanikkude pank	3 907	3 799
Kolmas Tartu laenu- ja hoiu- ühisus	3 273	3 288
Tartu majaomanikkude pank	2 932	2 949
Viljandi ühispank	2 207	2 203
Tallinna laenu- ja hoiukassa	1 598	1 560
Rakvere ühispank	1 293	1 279
Pärnu Eesti laenu- ja hoiuühisus	1 416	1 418
Võru ühispank	1 245	1 181
Tallinna juudi ühispank	1 142	1 106
Põllupidajate ühispank	1 010	988
Põlismaa ühispank	958	944
Jõgeva ühispank	879	865
Paide ühispank	852	847
Narva ühispank	761	755
Põhja-Eesti ühispank	576	580
Saarde laenu- hoiuühisus	604	604
Saarte ühispank	572	541
Võhma ühispank	505	503
Petseri laenu- ja hoiuühisus	392	399
Kokku—Total	35 605	35 480

Arvestatud pankade üksikasjaline äriseis v. E.E.St. nr. 102(5), lhk. 297—298, (äriseis 1 jaan. 1930).

Données sur la situation séparément pour chaque banque v. Rec. nr. 102(5), page 297—298 (au 1 janvier 1930).

¹⁾ Responsabilité des membres. ²⁾ Capital d'amortissement. ³⁾ Responsabilité supplémentaire des membres.

	1930	1929
Korralised tulud—Recettes ordinaires:	7 898	8 599
I. OTSEKOHESED MAKSDUD — CONTRIBUTIONS DIRECTES:		
1. Tulumaks—Impôt sur le revenu	531	480
2. Äri- ja tööstusmaksud — Impôts sur bénéfices industriels et commerciaux	132	97
3. Maa- ja hoonetumaksud — Contributions foncières	243	230
4. Maks kapitali % pealt — Impôt sur les intérêts	23	17
5. Kinnistumaks — Mutations, immeubles et droits immobiliers	51	25
6. Pärandsumaks — Impôt sur les successions	56	76
	26	35
II. LÕIVUD JA TASUMAKSUD — TIMBRES ET ENREGISTREMENTS.	434	459
7. Tempelmaks ja lõivud — Timbres	404	424
8. Patentid ja proovid — Contributions des patentes, droits de vérification	10	12
9. Mitmesugused tasumaksud — Enregistrements	20	23
III. KAUSDED MAKSDUD—IMPÔTS INDIRECTES:	2 059	2 163
10. Tollid — Douanes	1 866	1 755
11. Aktsiisid — Droits et taxes (accises)	393	408
IV. RIIGIMONOPOLID—MONOPOLES DE L'ÉTAT.	1 135	1 082
12. Pliiritusemonopol — Monopole d'alcool	1 135	1 082
V. RIIGI ETTEVÕTTED JA VARANDUSED — ENTREPRISES ET PROPRIÉTÉS DE L'ÉTAT:	3 718	4 402
13. Riigi kapitalid—Fonds de l'État	95	119
14. Maad, hooned, metsad ja veed — Domaines, forêts et eaux de l'État	1 833	1 497
15. Raudteed — Chemins de fer	1 316	1 412
16. Sadamad ja laod — Ports et dépôts	105	109
17. Post, telegraaf, telefon — Postes, télégraphes, téléphones	385	367
18. Mitmesugused riigi ettevõtted—Entreprises diverses de l'État	—	861
19. Mitmesugused riigi varandused—Propriétés diverses de l'État	14	14
VI. SEGATULUD—RECETTES DIVERSES:	66	54
20. Segatulud—Recettes diverses	66	54
Kokku—Total	7 943	8 640
Eelmisil kuuldel p. 20 ail saadud tuludest tagasi makstud—Reversement au compte des recettes désigné sous p. 20.	—	—
Tagasi makstud eelmiste aastate maksu—Reversements des années précédentes	45	41
Erakorralised tulud—Recettes extraordinaires	—	—
Operatsioonid fondide ja laenude tagasimaks—Encasement des fonds de roulement	43	32
Rannasõiduliinide eksploatatsioon—Exploitation de la ligne de cabotage	3	2
Laenu raudteede ehitamiseks	2 437	—
Tuletiku ühekordne maks	—	1 000
Üldse sissetulekuid—Total des recettes	10 381	9 633

Tab. 14. VABARIIGI PIIRIST ÜLESÕITNUD MAIS 1930 a.

NOMBRE DE PERSONNES PASSÉES LES CONFINS DE LA RÉPUBLIQUE EN MAI 1930.

	Sissesõitnud Entrées	Väljasõitnud Sorties
Välispassidega Passeports pour l'étranger		
Rootsi — Suède	759	995
Ameerika ühend. r. — États-Unis	49	38
Austria — Autriche	19	24
Belgia — Belgique	8	8
Helveetsia — Suisse	21	14
Hollandi — Pays-Bas	27	27
Inglise — Angleterre	68	60
Itaalia — Italie	22	15
Leedu — Lithuanie	89	66
Läti — Lettonie	289	313
N. S. V. L. (Vene) — U. R. S. S.	118	127
Poola — Pologne	70	81
Prantsuse — France	39	46
Rootsi — Suède	86	71
Saksa — Allemagne	369	378
Soome — Finlande	356	313
Taani — Danemark	76	76
Tšehhoslovakkia — Tchecoslovaquie	27	49
Ungari — Hongrie	17	17
Muud riigid—Autres états	29	28
Riikkondsuseta—N'ayant auc. sujét.	60	85
Reisikaartidega—Cartes de voyage		
Rootsi	227	298
Soome	972	792
Sisepassidega—Passeports ordin.		
Rootsi — Estoniens	12 524	12 665
Läti — Lettons	6 521	6 395

Välispassidega
Passeports pour l'étranger

Pliiritpunktide järgi — D'après les cordons de la frontière.

Tallinn	1 150	1 300
Valga	1 058	1 173
Narva	158	159
Mõisaküla	39	29
Haapsalu	73	62
Kuressaare	—	1
Irboška	—	2
Piirivalvepunktid — D'après les cordons de la garde-frontière	89	103
Kokku — Total	2 576	2 820
Reisikaartidega—Cartes de voyage		
Tallinn	1 196	1 090
Teised punktid	3	—
Kokku — Total	1 199	1 090
Sisepassidega—Passeports ordinair.		
Tallinn	10	8
Valga	1 236	1 243
Mõisaküla	301	274
Pärnu	—	5
Kuressaare	184	183
Koikküla	104	106
Mõniste	60	56
Piirivalvepunktid	17 150	17 185
Kokku — Total	19 045	19 060
Üldse — Gr. total	21 621	21 889
1/I—31/V 1930 a.	92 432	93 143
Aprill 1930 a.	21 862	22 134
Mai 1929 a.	24 385	24 416

Indeksi koostamisviis.

Indeksid on arvatud kullas, alusajaga aasta 1913 ja 1922. Kuna keskmised on tuletatud geomeetriliselt, võib baasi muuta otsekohe vastavate aegade indekside alusel, arvatust algusest peale tegemata.

Elumaksumusindeks on koostatud Tallinnas 1925 a. oktoobris büdžetilise uuringuga kindlaks tehtud töölisleibkonna keskmise tarvitamise kohaselt. Toitluskuluindeks arvutatakse üksikute ainete peale mineva tegeliku kogukulu alusel, kuna muude rühmade indekseid väljarvamisel arvutatakse iga hinna kohta tema suhteline muutumine alusajaga võrreldes; need suhtelised arvud on rühmade indekseiks ja need omakorda üldindeksiks arvutatud, tarvitades sellejuures büdžetilisel uuringul selgunud võrdkaale. Toitluskulu arvestamisel esinevad üldse 51 iseseisva hinnaga ainet, mille tootlusväärtus võrdub 3820 kaloriele. Korteritüüri iseloomustamiseks on kasutatud üüriiseaduse norme korterite kohta põrandapinnaga mitte üle 12 [] sülla. Üksikute kalibrühmade võrdkaalud on järgmised: toitlus—58,5%, korter—7,5% küte ja valgustus—5,8%, riieus—15,7%, puhastus—2,7%, reisid, liikumine, post—0,7% haridus (ajalehed)—2,7%, lõbusus—2,8% ja muud kulud 3,6%.

Suurmüügilindeks kujutab võrdkaalustamata geomeetrilisi keskmisi. Üldindeksi arvutamiseks on tarvitatud 2 hinda.

Põllumajandussaaduste võrdkaalustatud indekseid 12 aine (6 sisseveo ja 6 väljaveo) hindade võrdkaalustatud keskmise. Võrdkaaludeks on võetud nende ainete osatähtsus väliskaubanduses viimase 4 a. kestel. Võrdkaalude jne. kohta v. pikemalt E. St. 65 (4) lk. 220.

Üksikasjaliselt indeksite koostamisviisi kohta v. „E. St.“ Nr. 77 (4), lk. 261.

Tab. 16. Liikvel olev raha (kun 1-ks) ¹⁾
Billets en circulation (au 1-er du mois).

	(10000 Ekr. ²⁾)			
	Vahetusraha Monnaie et billets subsidiaires		Liikvel olev raha — Circulation fiduciaire et monnaie de subsistance	
	Kokku — Total ³⁾	Sellest: 1-2 krooni ¹⁾ Dont: 1-2 couronnes	Besti pangakassades Dans la caisse de la banque d'Est.	Liikvel olev raha ja vahetusraha — Circulation fiduciaire et monnaie de subsistance
Keskmine kuus 1921	3798	377	287	2740
Moy. mens. 1922	3468	388	240	3437
1923	3159	374	276	3583
1924	3159	374	235	3544
1925	3309	384	245	3560
1926	3434	394	249	3684
1927	3579	397	250	4175
1928	3634	405	257	3951
1929	3516	397	251	3853
1929 Juuni	3159	374	276	3583
Juuli	3159	374	235	3544
August	3309	384	245	3560
Sept.	3434	394	249	3684
Okt.	3579	397	250	4175
Nov.	3634	405	257	3951
Detsember	3516	397	251	3853
1930 Jaanuar	3404	395	248	3799
Veebruar	3226	371	231	3597
Märts	3392	385	246	3717
Aprill	3317	440	303	3757
Mai	3293	454	315	3687

Tab. 18. Pankadevaheline arvekode — Mouvs. de la chambre de compensation.

	Keskmine kuus Moyenne mensuelle	Summa	
		Arv Nombre de chèques	Montant 1000 kr. ³⁾
1925	4 447	8 563	
1926	5 032	8 932	
1927	5 941	9 603	
1928	6 584	15 872	
1929	6 488	1 669	
1929 a. Mai	6 430	17 032	
Juuni	6 221	15 888	
Juuli	7 064	20 843	
August	6 679	17 887	
Septemb.	6 350	16 750	
Oktoob.	7 090	18 756	
Novemb.	7 001	17 297	
Detsemb.	6 238	10 146	
1930 a. Jaanuar	6 519	17 622	
Veebruar	5 575	15 918	
Märts	6 342	18 971	
Aprill	6 204	17 805	

Tab. 19. Protesitud vekslid — Effets protestés.

	Keskmine kuus Moyenne mensuelle	Summa	
		Arv Nombre de chèques	Montant 1000 kr. ³⁾
1925	2 457	949	
1926	3 400	855	
1927	3 930	862	
1928	3 763	861	
1929	6 982	158	
Juuni	7 470	1 719	
Juuli	7 229	1 630	
August	6 726	2 038	
Septemb.	6 286	1 379	
Oktoober	7 012	1 347	
Novemb.	7 330	1 495	
Detsemb.	3 084	1 417	
1930 a. Jaanuar	9 131	1 739	
Veebruar	7 376	1 623	
Märts	8 515	2 130	
Aprill	8 008	1 925	

	Aktisatsioonid ja osatühisused ¹⁾ — Nombre des sociétés par actions et anonymes							
	Asulatud Sociétés fondées		Kapitali suuren- dament — Aug- mentation de capitaux		Likvideeritud Liquidations		Kapitali vähen- damine — Dim- inution de fonds	
	Arv Nombre	Summa Montant	Arv Nombre	Summa Montant	Arv Nombre	Summa Montant	Arv Nombre	Summa Montant
Keskmine kuus 1922
1923
1924
1925
Moyenne mensuelle	2,3	152	0,7	179	0,7	55	0,1	3
1927	2,3	141	—	40	—	41	—	—
1928	2,3	464	1,7	50	0,8	86	0,3	155
1929 a. Novemb.	1	50	—	155	—	—	—	—
Detsember	2	60	1	100	—	—	1	350
1930 a. Jaanuar	1	50	—	—	—	—	—	—
Veebruar	3	230	—	—	—	—	—	—
Märts	3	300	—	—	—	—	1	100
Aprill	2	100	—	—	—	—	—	—
Mai	—	—	—	—	—	—	1	40

Tab. 21. Tööstustoodang — Production de quelques industries.

	Virret (tuh. ltr.) Moat (milli- ers de litres)	Pärmi (kg) Lecture (kg)	Pabe- rosse (tuh. tk.) Cigarettes (mille)	Tuba- kai (kg) tabac (kg)	Tuletikke (tuh. toost.) Allumet- tes (milli- ers de boites)	Hülssse (tuh. tk.) Hubes (mille)	Liköö- re (litr.) Liqui- eurs (litr.)	Veini (litr.) Vin (litr.)	Põlevkivi (tuh. kg.) Schiste combustib. (milliers de kg.) ⁵⁾
Keskmine kuus 1921	246	5 092	9 484	17 281	3 215	27 521	10 881	2 152	7 960
1922	725	10 260	26 708	31 052	5 213	44 752	13 190	6 479	11 577
1923	1 096	13 437	55 495	37 020	6 141	38 788	13 519	6 216	17 051
1924	1 202	14 593	55 659	35 032	10 244	38 267	10 959	8 376	19 603
1925	1 229	13 617	81 141	24 993	17 253	38 578	12 982	22 935	19 888
Moyenne mensuelle	894	13 950	69 119	24 233	13 959	38 356	15 573	11 752	27 844
1927	890	14 818	85 460	20 884	14 664	35 666	16 282	10 630	20 881
1928	957	16 690	91 129	19 622	10 920	32 388	21 545	15 651	28 629
1929	902	16 798	92 496	21 630	11 022	30 257	19 661	15 086	27 971
1929 Okt.	796	17 255	90 695	18 689	13 575	36 343	22 679	5 513	28 630
Novemb.	686	16 748	92 598	18 619	14 166	33 375	22 094	8 862	27 676
Detsember	785	24 139	83 206	15 815	7 034	28 710	19 975	24 959	20 322
1930 Jaanuar	966	15 058	97 182	24 124	4 795	33 691	18 532	20 173	27 298
Veebruar	681	16 184	80 299	17 682	8 043	31 931	19 581	16 725	24 406

Tab. 22. Loomataudid — Epizooties.
(Häigete loomade arv — Nombre des animaux malades)

	Põrnataud Anthrax	Tudataud Maladies	Marutaud Lyssa	Kärnataud Scabies	Sigade puina- laud Erysipelas suts	Lahine tiiskus Tuberculosis	Veiste punah. Pry-pünamosis bovum	Veiste pah.pent. Coriza gangr. bovum	Hobuste verepl. Morbus maeni	Nõg. Adenitis equi- orum	Hobuste musta- kusehaigus Haemaglobi- naemia par.
Keskmine kuus 1921	9,3	3,7	6,8	114,5	12,8	—	31,2	8,8	0,4	1,4	212
1922	10,6	4,0	5,8	76,8	21,3	—	39,3	12,8	0,7	5,9	10,8
1923	9,1	0,7	8,2	24,6	32,6	—	39,1	12,4	2,4	2,4	15,0
1924	6,7	1,3	4,1	24,9	42,8	66,0	49,9	8,0	1,7	10,6	21,2
1925	6,6	0,3	15,0	17,6	35,7	20,8	61,2	12,7	2,4	21,7	63,7
1926	5,4	0,6	12,0	20,4	48,4	32,3	55,5	14,5	—	174,8	31,4
1927	10,8	0,7	10,5	12,9	92,1	36,3	69,3	12,9	2,8	25,6	39,3
1928	10,7	0,2	15,0	5	70,3	47,2	78,5	18,6	2,5	13,1	17,2
1929	15,4	0,1	15,0	8,4	81,8	46,8	84,9	11,4	0,6	0,2	18,2
1929 Okt.	4	—	14	2	104	37	18	12	—	—	9
Nov.	8	—	18	3	49	62	3	9	—	—	31
Det.	2	—	2	5	30	20	1	11	—	—	20
1930 Jaan.	5	—	4	13	28	41	—	17	—	—	50
Veebr.	—	—	1	3	23	30	—	10	—	—	49
Märts	6	—	9	3	42	39	1	12	—	—	52

Tab. 23. Tapamajade tegevus — Fonctionnement des abattoirs.

	Veised Gros détail		Vasikad Veaux		Lambad Moutons		Seed Pores	
	a ¹⁾	b ²⁾	a	b	a	b	a	b
	Keskmine kuus 1921	2 900	2 689	2 480	2 808	1 574	3 216	879
1922	4 370	2 781	2 599	3 442	1 824	2 694	1 902	5 356
1923	4 531	1 713	3 301	3 171	2 360	2 886	1 239	4 647
1924	3 949	1 488	3 365	3 452	2 179	2 144	1 331	5 035
1925	3 513	1 250	3 417	3 462	3 009	2 302	2 888	4 700
Moyenne mensuelle	3 188	1 187	3 609	3 942	3 758	2 222	4 975	4 045
1927	4 165	1 352	3 938	3 910	3 757	2 115	5 852	5 455
1928	5 697	1 511	3 847	4 612	3 649	2 434	4 658	5 693
1929	4 321	1 566	3 456	5 020	2 516	1 863	3 165	4 930
1929 Nov.	5 261	1 368	1 069	1 454	4 174	3 929	2 679	6 317
Det.	4 559	1 573	1 664	2 613,5	2 104	2 654	2 783	7 392
1930 Jaan.	4 252	1 632	2 610	4 362	946	1 187,5	1 561	5 805,5
Veebr.	3 634	1 350	3 371	5 713	538	844	1 520	4 793
Märts	3 296	1 449	5 901	10 691	589	618	1 380	5 126
Aprill	2 950	1 582	8 048	13 234	817	541	2 036	5 640

¹⁾ 1 jaan. 1923 a. lõpetati riigkassatähtede ja vahetusähtede emissioon. Liikvele lastud viiesaja ja tuhandemargilised riigikassa-
tähed anti üle (vastutus kohustus) Eesti pangale ja arvatult ühesuguseks pangas oma tähtedega. Sajamargilised riigikassatähed, kahekümne
viiemargilised vahetusähed ja metallvahetusraha jäid liikvele riigikassa arvel vahetusrahana. 1 jaan. 1928 a. on Eesti rahaliku-
suse Kroon = 100 senti = 100 end. marka. (R. T. Nr. 48, 18. V. 1927). ²⁾ Ilma Eesti pangas olnud vahetusrahata. ³⁾ Kr. — Couronne d'Estonie, égale
100/248 gramme de l'or pur (100 maris antérieurs). ⁴⁾ Tapamajas tapetud — Animaux abattus aux abattoirs. ⁵⁾ Tapetult järelevalvatu-
toodud veise veerandi — réserves d'inspection. ⁶⁾ Riiklikud kaevandused — Carrieres d'Etat. ⁷⁾ Andmed on seatud kokku Kaub. -tööstus-
ja Rahaministeeriumi poolt väljastatud aktsiaseltside ja osalühisuste registreerimise ja osakapitali summa muutmise lubade ning ministeeriumides
saadud ettevõtete likvideerimise teadaannete põhjal; arvestamata on kulbilansside seaduse põhjal ettevõtetud nominaal-kapitalide muutmised.

Tab. 13. VALUUTA JA VÄÄRTPAPERITE HINNAD TALLINNA BÖRSIL MAIS 1930 a.
COURS du CHANGE à TALLINN en MAI 1930.

		Kõrgeim mai 1930		Madalaim mai 1930		Keskmine							
						mai 1930 a.		aprill 1930 a.		1/I-31/V 1930 a.		mai 1929 a.	
		o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.
1. New-York,	100 \$ (dollar)	375,40	376,40	375,00	376,00	375,12	376,12	374,46	375,46	374,43	375,43	374,56	375,56
2. London,	100 £ (Inglis n.)	1823	1823	1823	1823	1823	1823	1821,22	1826,22	1821,09	1826,08	1817,02	1822,02
3. Berlin,	100 Saksa riigi marka	89,55	90,15	89,50	90,10	89,53	90,13	89,38	89,98	89,38	89,98	89,00	89,80
4. Helsingi,	100 Soome marka	9,44	9,49	9,44	9,49	9,44	9,49	9,42	9,47	9,41	9,46	9,40	9,45
5. Paris,	100 Prantsuse franki	14,70	14,95	14,70	14,95	14,70	14,95	14,67	14,92	14,68	14,93	14,65	14,90
6. Bruxelles,	100 Belgia belga	52,40	52,90	52,30	52,80	52,35	52,85	52,27	52,77	52,21	52,71	52,01	52,51
7. Zürich,	100 Helveetsia franki	72,70	73,90	72,55	73,15	72,61	73,21	72,56	73,16	72,43	73,03	72,13	72,73
8. Milano,	100 Itaalia liiri	19,85	20,05	19,65	20,05	19,65	20,05	19,63	20,03	19,61	20,01	19,60	20,00
9. Stockholm,	100 Rootsi krooni	100,80	101,40	100,55	101,15	100,66	101,26	100,65	101,25	100,58	101,18	100,09	100,69
10. Kjöbenhavn,	100 Taani krooni	100,40	101,00	100,35	100,95	100,36	100,96	100,26	100,86	100,21	100,81	99,81	100,41
11. Oslo,	100 Norra krooni	100,40	101,00	100,35	100,95	100,36	100,96	100,25	100,85	100,16	100,78	99,74	100,44
12. Praha,	100 Tšehhoslovak kr.	11,15	11,35	11,10	11,30	11,10	11,30	11,10	11,30	11,09	11,29	11,10	11,30
13. Amsterdam,	100 Hollandi kuldeni	151,00	151,80	150,80	151,60	150,83	151,63	150,53	151,33	150,43	151,23	150,58	151,38
14. Riga,	100 Läti latti	72,25	72,75	72,25	72,75	72,25	72,75	72,16	72,66	72,13	72,63	72,05	72,55
15. Moskva,	100 Tšerv. rubla	195,25	196,75	193,00	194,50	194,40	195,90	193,47	194,97	193,10	194,60	192,29	193,79
16. Wien,	100 Austria šillingit	52,85	53,45	52,75	53,35	52,85	53,45	52,79	53,39	52,73	53,33	52,60	53,20
17. Budapest,	100 Ungari pengöd	65,65	66,35	65,80	66,30	65,61	66,31	65,36	66,26	65,65	66,25	65,25	66,95
18. Warzava,	100 Poola stotti	41,80	43,00	41,75	42,95	41,79	42,99	41,70	42,90	41,70	42,90	41,63	42,83
19. Kaunas,	100 Leedu litti	37,05	37,65	37,00	37,60	37,00	37,60	36,96	37,56	36,94	37,54	36,95	37,55
20. Danzig,	100 Danzigi kuldeni	72,90	73,50	72,90	73,50	72,90	73,50	72,86	73,46	72,84	73,44	72,89	73,29
22. 8% E. hipot. panga Pantl. (nom.v.lkr.)		—	0,80	—	0,80	—	0,80	—	0,80	—	0,80	—	0,85
23. 1927 a. 7% välislaen (nom.väärt.\$500)		—	1656	—	1654	—	1655,60	—	1629,17	—	1587,01	1649,13	1710,12

Tab. 15. Linnade rahvastik mais 1930 a.
Mouvement de la population dans les villes en mai 1930.

	Registreeritud elanikkude arv 1/V 1930 a. Nombre de la population au 1/V 1930			Sisse registreeritud Eregistrés						Välja registreeritud Rayés des listes						Registreeritud elanikkude arv 1/VI 1930 a. Nombre de la population au 1/VI 1930				
	Kokku	M.	N.	Sündinud Nais-sances		Sisse-sõitnud Arrivés		Teise korter- sissekolijaid Changement du logement		Surnud Décés		Välja-sõitnud Départs		Tead-mata kuhu Inconnu		Korterist väljakolijaid Changement du logement		Kokku	M.	N.
				M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.			
Tallinn	130 026	56 871	73 155	40	47	2 107	1 984	16 15	20 44	58	60	2008	1976	580	656	1289	1630	129 021	56 733	72 288
Haapsalu	4 361	1 832	2 529	1	1	103	117	32	36	4	3	74	75	—	—	32	36	4 427	1 858	2 569
Kuressaare	4 142	1 831	2 311	2	2	190	100	59	77	4	1	134	100	—	—	59	77	4 197	1 885	2 312
Narva	26 901	11 499	15 402	7	9	196	172	23 4	403	12	19	360	374	72	87	214	358	26 426	11 278	15 148
Nõmme	13 267	5 852	7 415	11	8	339	443	136	153	9	8	181	231	52	51	98	124	13 603	5 938	7 665
Paide	3 340	1 494	1 846	1	3	89	62	34	40	2	—	89	60	—	—	34	40	3 344	1 493	1 851
Paldiski	1 089	532	557	—	—	23	28	0	9	—	2	15	7	—	—	6	9	1 111	540	571
Petseri	4 274	2 088	2 186	3	2	56	32	39	40	3	—	76	57	—	—	35	42	4 230	2 069	2 161
Pärnu	20 959	9 590	11 372	0	8	345	406	43 1	537	8	16	267	295	21	37	431	537	21 079	9 641	11 438
Põltsamaa	3 125	1 407	1 718	—	—	57	42	16	20	—	—	37	72	—	—	16	20	3 115	1 427	1 688
Rakvere	12 683	5 904	7 379	8	6	122	115	12 1	156	3	6	117	142	—	—	127	148	12 671	5 811	7 360
Tapa	4 002	1 931	2 071	5	3	56	38	34	37	2	3	40	64	13	7	41	40	4 065	1 950	2 085
Tartu	68 630	29 336	39 294	9	12	662	546	679	953	29	26	928	868	203	353	689	866	67 444	28 747	38 897
Tõrva	2 350	983	1 367	1	—	50	31	41	49	—	—	78	99	6	4	36	50	2 249	955	1 294
Türi	3 267	1 504	1 763	1	2	50	43	42	37	1	3	46	41	—	—	42	37	3 272	1 508	1 764
Valga	13 041	5 819	7 222	4	6	123	129	145	131	8	4	256	364	0	4	143	178	12 866	5 678	6 988
Viljandi	12 318	5 693	6 625	1	1	134	144	167	219	4	5	138	229	—	—	167	219	12 222	5 686	6 536
Võru	5 825	2 807	3 021	2	1	46	45	47	52	5	1	32	46	7	12	54	46	5 818	2 804	3 014
Kokku -- Total	333 602	146 389	187 233	102	111	4 748	3 852	3 911	5 043	152	157	4 871	5 095	1 050	1 211	3 516	4 457	330 860	145 541	185 319
				213		8 600		8 954		309		9 966		2 261		7 973				
Kesk. 1/I-31/V 1930	333 889	146 207	187 682	108	107	3 842	3 295	3 548	4 582	169	174	3454	3279	781	819	3114	3985	333 471	146 132	187 289
Aprill 1930 a.	334 458	146 506	187 952	92	99	3 859	3 022	3 199	4 229	186	177	3597	3294	679	838	2835	3760	333 602	146 999	187 233
Mai 1929 a.	329 229	144 368	184 893	98	82	4 391	3 835	3 564	4 568	170	161	4931	5288	888	1007	3108	4024	326 190	143 292	182 896

Tab. 24. Suurmitühinnad mais 1930 a.

Prix de gros en mai 1930.

Hinnad kroonides — Prix en kr.		Mai.		Aprill.		Mai.		Aprill.	
kr = couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marles antérieurs)		1	2	3	4	3	4	3	4
Toiduained ja loomatoit — Denrées alimentaires et fourrage									
1. Rukis, Eesti—Seigle du pays		10,62	11,25						
2. " Saksa— d'Allemagne		9,62	10,84						
3. " Ameerika—d'Amérique		—	—						
4. Nisu, Eesti—Froment du pays		—	—						
5. " Vene—de Russie		—	—						
6. Oder, toidu—Orge		12	13,87						
7. " Ölle—Orge pour bière		13	14,57						
8. Kaer, toidu Eesti—Avoine du pays		11,30	11,43						
9. " Vene de Russie		—	—						
10. " külvil, —Avoine (pour semence)		12,62	13						
11. Rukkijahu—Farine de seigle		11,23	12,05						
12. Rukkijahu—blutée		15,95	18,90						
13. Nisu, Ameerika, sõre—Farine de from. amér. I s.		44,92	45						
14. Nisu, Ameer., pelme, kõrg. s. II		44,62	45						
15. Kartulid, eksport—Pommes de terre (d'export.) II		2,25	3,58						
16. " piirituse— " pour alcool		1,89	2,92						
17. Kartulihelbed—Flocons de pommes de terre		—	—						
18. Kartulitärklis, Supérieur—Fécule de pom. de terre		32	32,75						
19. Ermed, " Vene—Pois verts		18	30,50						
20. " Hollandi—Pois verts d'Hollande		—	—						
21. Odratangud—Grain d'orge		—	—						
22. Või, meierei, eksport—Beurre de ferme (d'export.)	1)	2,11	2,08						
23. " siseturu— " "	1)	—	—						
24. Margariin, väljamaa—Margarine	1)	1,19	1,19						
25. Juust „Sveitsi“, Eesti—Fromage „suisse“, du pays	1)	1,60	1,78						
26. Kaseiin—Caséine	1)	73	73						
27. Munad, eksp. I s.—Oeufs (d'exp.) I s.	2)	23,95	23,68						
28. " II s.—Oeufs d'exportation II s.	2)	—	—						
29. Suhkur, peen., Dantzig—Sucre en poud., de Dantzig		—	—						
30. " Saksa— " d'Allem.		—	—						
31. " Ameerika— " d'Amér.		—	—						
32. " Č. Slov.— " de T.-Slovag.		29,50	30,50						
33. " Vene— " Russe		—	—						
34. " Poola— " Pologne		28,75	29,34						
35. " Inglis— " Angleterre		—	—						
36. Siirup, kartuli, 420—Sirop de pom. de terre 420		40	40						
37. Glükoos—Glucose		38	38						
38. Tee, lahtine, Pekoe broken, Java—Thé	1)	4,42	4,50						
39. " Orange Pekoe, " "	1)	5,30	5,43						
40. " " Tselon, " "	1)	4,36	4,40						
41. " Moming Hiina— " "	1)	2,40	2,40						
42. Kõhvi, Rio, Santos—Café de Rio, Santos	1)	3,93	3,85						
43. Kesk-Ameerika sordid—Café d'Amér. Centr.	1)	1,33	1,36						
44. Kakao, Inglise—Cacao d'Angleterre	1)	1,49	1,53						
45. " Ameerika—Cacao d'Amérique	1)	1,49	1,53						
46. " Hollandi— d'Hollande	1)	36,50	36,75						
47. Riis, Burma II — Riz de Burma II		3,40	3,40						
48. Sool, lahtine, Venne—Sel d'Allemagne		3,40	3,40						
49. " " Vene (R. Narva ja Isb.)—de Russie		3,40	3,40						
50. " Hispaania—Sel d'Espagne		—	—						
51. Heeringad, Yarmouth, Maties —Harengs d. Yarm.	2)	—	—						
52. " Matfals— " "	2)	—	—						
53. " Šoti, Maties—Harengs d'Écosse	2)	42	44						
54. " Matfals— " "	2)	45,50	45,87						
55. " Norra— " de Norvège	2)	20	23						
56. " Islandi— " d'Islande	2)	0,97	1,10						
57. Sealiha I s.—Viande de porc I sorte	3)	0,80	0,82						
58. Pekk —Lard I sorte	3)	14,50	14,75						
59. Loomalaha I s.—Viande de boeuf I sorte	3)	12	13,57						
60. Ölikoogid, linaseemne—Tourteaux de graines d. lin		16	18						
61. " päevalille — " de tournesol.		15,50	15,50						
62. " puuvilla — " de coton		14,82	14,82						
63. " soojatangud — " de soya		12,50	12,58						
64. " palmi — " de palme		8	8,10						
65. Sega jõutoit I sort—Fourrage concentré mixte		—	—						
66. " II — " "		—	—						
67. Nisukliid—Sons de froment		—	—						
68. Rukkikliid—Sons de seigle		—	—						
Linaseeme, lina, riie, paber ja nahk—Graines de lin, lin, tissus, papier et cuirs									
69. Linaseeme, õli—Graines de lin,		—	—						
70. " külvil —Graines d. lin p. semence		—	—						
71. Lina, Livi, R—Lin de Livonie, R	4)	854	862						
72. " Petersi, R— " de Petersi, R	4)	976	1010						
73. " Võru, R— " de Võru, R	4)	946	949						
74. " Tartu, R— " de Tartu, R	4)	854	862						
75. Takud, Codilla I—Étoupes de Codilla I		—	—						
76. " II— " "		—	—						
77. Puuvillane riie, Bjas.—Cotonnade	5)	0,65	0,65						
78. " Mítkaal,— " "	5)	0,49	0,49						
79. Paber, rotatsiooni—Papier roulé	6)	23,20	23,20						
80. Tallanahk, Eesti nahast—Cuir à semelles du pays	1)	3,15	3,15						
81. " Ameer. nahast I s.—Cuir d'Amér. I s.	1)	3,75	3,75						
82. " " II s.— " II s.	1)	2,65	2,65						
Ehtusmaterjalid—Matériel de construction									
83. Tsement, Portland, Port-Kunda—Ciment d. P. C. land	7)	8,90	8,90						
84. " Aseri— " "	7)	—	—						
85. Kriit, toores—Craie brute		—	—						
86. " pestud —lanée		7,10	7,10						
87. Asfalt—Asphalte		7,25	7,25						
88. Lubi—Chaux		2,85	2,85						
89. Kips tükid (fr. Irboska)—Plâtre en morceaux	1)	15,25	15,25						
90. " jahvatud — moulu	1)	24,40	24,40						
91. " krohvimise — " pour ouvrages en stuc	1)	39,65	39,65						
92. Telliskivid I s.—Briques I sorte	1)	51,50	51,50						
Metallid—Métaux									
93. Raud, sordi —Fer en espèces		14,50	14,67						
94. " latt —lingots		—	—						
95. " viits —Ferraille		24	24						
96. " plekk—Tôle de fer		24,25	24,25						
97. " tsingitud—Tôle de fer zinguée		35,30	35,30						
98. " talad (T)—Sommiers en fer		13,75	13,83						
99. Teras, vedru—Acier à ressort		29	29						
100. " tüüristate—Outilage en acier		79,33	79,33						
101. " talla—Aimant		—	18,25						
102. Malm—Fonte de fer		—	—						
103. Inglisina—Étain		440	475						
104. Seatina—Plomb		56	59						
105. Vaskplekk, punane—Tôle de cuivre, rouge		225	235						
106. " valge — " blanche		200	210						
107. Tsinkplekk— " de zinc		93	93						
Kütetained, õid ja nende saadused—Combustibles, huiles et leurs produits									
108. Põletispuud—Bois		—	—						
109. Kivisüsi auru, Yorkshire—Houille de Yorkshire	1)	28,25	29						
110. " Newcastle—Houille de Newcastle	1)	26,75	27,87						
111. " sepa—Houille de forge	1)	29,50	30						
112. Koks, valu—Coke de fonte	1)	44,50	44,50						
113. " gaasi—Coke de gaz	1)	37,50	37,50						
114. Põlevkivi, I s. A.—Schiste combustible I sorte A.	1)	6,10	6,10						
115. " II s.— " II	1)	4,90	4,90						
116. " III s.— " III	1)	2,75	2,75						
117. Põlevkiviõli—Huille de schiste combustible		—	—						
118. Nafta, Vene—Naphte de Russie		12,50	12,50						
119. " Ameerika—Naphte d'Amérique		12,50	12,50						
120. Petrooleum, Vene—Pétrole de Russie		19,14	20,58						
121. " Ameerika—Pétrole d'Amérique		19,14	20,58						
122. Bensiin, Vene—Benzine de Russie		41,40	41,40						
123. " Ameerika—Benzine d'Amérique		41,40	41,40						
124. Masinaõli, Vene ja Poola—Huile à graiss. de Russie et de Pologne		27,50	27,50						
125. " Ameerika — " d'Amérique		30,25	30,25						
Väetisained — Engrais									
126. Superfosfaat, 18—20%—Superphosphate 18—20%		8,40	6,40						
127. Toomasjahu, 16—17%—Scorie Thomas 16—17%		6,30	6,30						
128. Kaalisool, 30%—Sel de potasse 30%		—	—						
129. " 40%— " 40%		10,45	10,45						
130. Kainiid, 12%—Cainite 12%		4,50	4,50						
131. Eesti fosforiit, 25—27%—Phosphor. du pays 25—27%		5	5						
132. Salpeeter, Norra—Salpêtre de Norvège		—	—						
133. " Čiili — " de Chili		20,80	20,80						
Värvid ja muu keemilakau — Matières tinctoriales et autres produits chimiques									
134. Nigrosiin, veesulav, väljam.—Nigro-ine fondante	1)	5,50	5,50						
135. Tsinkvalge, väljamaa—Blanc de zinc, étranger	1)	0,80	0,84						
136. Tihavaalge, " —plomb	1)	0,89	0,92						
137. Ooker, " —Ocre étrangère	1)	0,21	0,22						
138. Pesusooda—Soude		9,62	9,75						
139. Seebikivi, Inglise—Pierre de savon d'Angleterre		28,12	28,50						
140. Tuletikud—Allumettes	2)	130	130						

Hinnad on antud ühe kvintaali (100 kg) kohta peale märgitute — Les prix sont indiqués par 100 kg exc. les cas marqués ci-après:

1) kg, 2) kasti 360 tk. — boîte à 360 oeufs, 3) tünn — baril, 4) meetertonn (1000 kg), 5) meeter — mètre, 6) tünn — baril (170 kg), 7) tuhat — mille, 8) 5000 toosi — 5000 boites.

Tab. 26. Turuhinnad mais 1930 a. — Prix de détail en mai 1930.

	Mõõduüksus	Tallinn			Paldiski	Rakvere	Narva	Paide	Haapsalu	Taru	Viljandi	Pärnu	Võru	Valga	Petseri	Kunessare
		Mai 1930	April 1930	Mai 1929												
Hinnad sentides — Prix en cents. *)																
Liha, lihasaadused ja rasv Viandes et graisses	kg.	123	130	140	165	95	111	125	120	95	103	121	120	119	...	134
1. Sealiba, koeduliba—Viande de porc II s.		123	130	140	165	95	111	125	120	95	103	121	120	119	...	134
2. praeliba — " " " I		134	139	150	118	111	125	131	129	120	124	134	151	133	...	145
3. Seapekk—Lard		140	140	170	125	125	152	188	146	125	150	148	170	150	148	150
4. Loomaliha, supiliha—Viande de boeuf II s.		78	79	93	70	63	73	65	80	65	...	76	78	81	71	70
5. praeliha — " " " I		120	118	131	88	95	89	85	95	75	...	108	89	97	91	85
6. Vasikaliba, esim. veerand—Viande de veau II s.		46	45	52	—	45	58	40	...	49	40	52	51	45	39	26
7. Vasikaliba, tagum. veerand—Viande de veau I s.		69	58	65	55	68	48	61	45	65	75	55	47	36
8. Lambaliha, esim. veerand—Viande de mout. II s.		115	114	110	105	108	98	84	80	95	...	85
9. Lambaliha, tagum. veerand—Viande de mout. I s.		121	123	123	115	117	104	98	90	105	...	100	92	...
10. Searasv, sulatam.—Graisse de porc.		150	150	176	185	140	153	148	154	138	146	159	...	150	145	160
11. Searasv, sulatatud—Saindoux		181	185	203	170	160	164	182	171	169	...	185	183	166
12. Loomarasv, sulatamata—Graisse d. boeuf, n. fond.		100	110	110	100	83	100	90	100	75	75	85	85
13. Loomarasv, sulatatud—Graisse de boeuf, fondue		125	100	115	125	125	90	...
14. Teevorst—Saucisson		140	140	138	...	113	123	125	125	135	...	125	135	125
15. Sink—Jambon		190	200	188	...	173	165	...	195	175	180	200	165	165	160	185
16. Rõimed, värsked—Petits harengs bailliques, frais		13	28	36	15	28	21	18	13	...	13	14	...	13	...	21
17. Kilud värsked—Esprot frais		14	23	24	20	20	15
18. Haugid — Brochets frais		58	60	59	50	68	48	60	41	34	39	43	...	57	35	26
19. Ahvenad — Perches fraîches		47	60	61	49	45	50	...	34	31	29	31	...	40	30	28
20. Sarjed — Gardons frais		25	6	...	26	...	20	22	11
21. Rõimed, soolatud—Petits harengs bailliq., salés		35	36	38	25	30	30	28	28	28	...	12	...	25	...	25
22. Kilud soolatud—Esprot salés		35	35	38	30	30	30	38	40	15	35	...	20
23. Heeringad soolatud—Harengs salés		58	58	58	60	55	60	47	56	50	50	50	50	50
24. Kilud toosides—Esprot en boites	toosid	50	50	50	45	44	50	41	41	40	43	40	40	40	45	42
25. Rukis—Seigle	10 kg.	110	118	273	122	112	120	...	125	120	127	...	125	122	160	
26. Nisu—Froment		330	262	250	250	...	250	...	181	200	
27. Oder—Orge		138	140	200	145	122	160	150	127	130	158	145	140	128	...	140
28. Kaer—Avoine		123	119	206	130	110	129	120	105	123	140	140	120	120	...	118
29. Rukkijahu—Farine de seigle		178	127	278	130	129	125	140	138	133	136	139	140	151	131	160
30. Nisujahu, liht—Farine de froment		328	330	408	...	360	329	321	283	335	360	...	360
31. sõela — blutée		210	370	320	380	360
32. Odrajahu, inimtooduks — Farine d'orge (pour aïm. de l'homme)		300	...	380	245	230	279	270	...	250	275	250	225	185	...	200
33. Odrajahu, loomatoid.—Farine d'orge (p. fourr.)		155	122	...	140	131	...	125	...	120	...	130	
34. Odratangud—Gruau d'orge	kg.	35	35	40	30	20	30	25	28	25	26	24	...	30
35. Krubid—Orge perlé		40	45	45	43	28	30	28	32	32	25	30	33	35
36. Rukki Leib — Pain de seigle		15	15	23	14	14	15	15	15	13	14	15	13	15	15	18
37. Peenleib — demi-blanc de seigle		30	30	35	30	40	26	34	38	28	28	31	25	33	37	33
38. Seplik—Pain de froment		35	35	38	37	33	30	37	38	32	38	38	38	
39. Sai—Pain blanc		50	50	50	48	48	55	50	50	50	51	50	50	49	48	
40. Piim, rõõsk—Lait frais	ü.	15	15	15	12	11	11	10	12	11	10	11	11	12	15	12
41. Koor, — Crème fraîche		115	115	116	104	73	125	...	88	93	...	68
42. hapu — aigre	kg.	150	150	163	175	140	125	119	125	...	87	93	...	75
43. Kõhupiim—Caillebotte		46	45	48	40	30	40	...	40	39	
44. Või, melerel, rõõsakoor—Beurre de ferme, frais		223	234	274	216	236	220	228	218	210	208	182	226	171	193	
45. kõõgi—Beurre de cuisine		190	215	226	165	165	201	193	154	194	184	185	153	200	...	158
46. Kanamunad—Oeufs de poule	pnar ³⁾	12	13	13	10	10	12	10	10	11	10	12	10	11	9	10
47. Kartulid—Pommes de terre	10 kg.	39	45	100	30	32	35	20	43	45	43	35	40	25	60	
48. Porgandid—Carottes	kg.	20	20	50	15	18	13	14	...	11	...	25	12	
49. Peedid—Belleraves		25	25	60	16	10	16	10	18	30	7	
50. Kaalikad—Navets		10	10	25	15	9	10	5	10	11	...	7	7	
51. Hersed, kollased, kuivatatud—Pois secs		35	40	45	43	32	30	
52. Oad, kutvatatud—Fèves sèches		50	50	45	60	30	30	...	50	30	
53. Kapsad, hapud—Choucroute		15	15	45	13	13	7	18	
54. värsked—Choux frais		...	25	19	30	
55. Silulad—Oignons		65	65	75	70	78	75	75	65	65	65	55	...	65	50	
56. Riis—Riz		56	56	50	...	65	43	44	53	48	44	50	45	53	42	45
57. Manna—Manne		60	60	60	58	50	57	60	56	52	54	55	55	55	57	
58. Makaronid—Macaronis		75	75	70	83	80	80	85	80	85	80	90	
59. Kartulijahu—Fécule de pommes de terre		38	38	50	48	37	50	45	45	40	37	45	40	45	42	
60. Suhkur, peenike—Sucre en poudre		31	31	37	32	32	34	34	31	33	33	31	32	33	37	
61. Mesi—Miel		238	238	220	250	217	175	200	195	...	190	175	
62. Kõõgisool—Sel de cuisine		5	5	5	5	4,5	4,5	...	7	5	5	4	5	5	5	
63. Viljakohv—Café de grains		100	100	100	...	75	75	...	75	75	75	...	75	85	...	
64. Sigurid, praad-ta—Chicoorée non torréfiée		44	44	44	...	41	45	40	55	45	
65. Pesuseep, sinine—Savon		55	55	60	...	53	53	60	60	
66. Petroluum—Pétrole		23	23	20	23	27	21	24	26	25	23	23	22	21	22	
67. Tikud—Allumettes		30	30	30	29	29	28	30	30	30	30	28	31	28	30	
68. Ristikhein—Trèfle	10 kg.	61	69	82	52	56	58	55	62	...	51	51	
69. Timutihein—Fiole		75	89	105	58	50	50	57	...	50	
70. Nurmeheln—Autres herbages		56	52	84	44	43	40	50	...	55	48	41	
71. Lühaheln—Foin des prés		34	32	...	36	33	...	30	...	36	...	
72. Sooheln—Foin des marais		20	32	25	...	33	...	
73. Rukkiõied — Paille de seigle	60 ¹⁾	51 ²⁾	65 ³⁾	...	26	82	30	...	42	...	21	35	
74. Kaerapõhk — d'avoine		
75. Odra — d'orge		
76. Segaviljapõhk—Paille des cultures mixtes		
Kütte- puid Bois d. chauf.	210 ¹⁾ 210 ²⁾ 0,7 m ³⁾	29,3	30,4	31,5	25	24,5	15,5 ⁴⁾	17 ⁵⁾	27,5	21	...	30,2	21	14 ⁶⁾
77. Kasepuud—Bois de bouleau		22,5	22,5	24,8	18,5	19	13 ⁵⁾	14,5 ⁵⁾	...	18	...	24,8	14	13,1 ⁶⁾
78. Männipuud — de pin		22,5	22,5	24,8	18,5	19	13,5 ⁵⁾	14,5 ⁵⁾	...	18	...	23,4	14	12,8 ⁶⁾
79. Kuisepuud — de sapin	

Märkus: Kursiviga — kaupluste viikemüügihinnad — Chiffres en italique désignent les prix en magasins et boutiques.

1) — bottle, 2) — paire, 3) — paquet, 4) — rukki õied; 5) — 0,45 m. 6) 2x2x0,54 m.
*) Kr. = cour

Tab. 30. Tööstuseitevõtted ja töölohu 1-ks maiks 1930 a.
Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1 mai 1930.

	Etteviolote arv—Nombre d'entreprises				Töötajate üldarv — Nombre général des travailleurs				Neist töölisi—Dont ouvriers				Töölised ja teenistajad—Ouvriers et employés		Kokku—Total	
	Arv	1 aprillil	1 mail	1930—Au 1 mai	Arv	1 aprillil	1 mail	1930—Au 1 mai	Arv	1 aprillil	1 mail	1930—Au 1 mai	Arv	1 aprillil		1 mail
I. Murrud ja keevandused	15	15	15	2 432	791	92	3 131	689	128,7	2 202	773	89	2 886	684	131,1	65
II. Mineraalide ümbertöötamine	16	16	16	1 884	79	160	1 303	81	94,1	1 234	138	158	1 176	79	93,7	35
III. Metallitööstus	42	42	42	4 032	186	155	4 013	19	99,5	3 475	132	137	3 470	5	99,9	128
IV. Keemiatööstus	12	12	12	625	73	53	645	20	103,2	507	72	47	532	25	101,9	9
V. Naftatööstus	11	11	11	451	4	30	425	26	94,2	388	4	27	365	23	94,1	1
VI. Tekstiilitööstus	26	24	24	9 771	370	499	9 642	129	98,7	9 009	360	475	8 534	115	98,7	256
VII. Puitööstus	61	63	63	3 986	997	459	4 404	478	112,0	3 531	872	497	3 996	405	113,2	27
VIII. Paberitööstus	13	13	13	2 313	175	60	2 428	115	105,0	1 985	174	59	2 100	115	105,8	26
IX. Polügraafiatööstus	40	40	40	1 940	94	38	1 946	14	98,9	1 054	53	33	1 041	13	98,8	30
X. Toidu-, maitseaine- ja jookide tööstus	48	48	48	2 480	76	78	2 477	3	99,9	1 948	67	72	1 943	5	99,7	57
XI. Kehakaitte- ja pudukaupade tööstus	9	9	9	1 211	56	30	1 237	28	102,1	1 000	54	27	1 117	27	102,5	25
XII. Ehitistööstus	11	11	11	730	204	80	684	159	80,3	674	199	358	516	159	76,4	29
XIII. Elektrijaamad ning gaasi- ja veevarustus	7	7	7	699	33	8	724	25	103,6	480	42	7	505	23	105,2	7
XIV. Puhastustööstus	8	8	8	147	2	3	145	1	99,3	142	2	3	141	1	99,3	—
Kokku suurtööstus—Total	288	4	6	31 581	2 959	2 025	32 515	934	103,0	27 739	2 860	1 919	28 680	941	103,4	694
Seiselt ettevõtted 50 ja üle töötajaga — les entreprises prises, ayant plus de 50 travailleurs	121	2	3	26 334	2 259	1 445	27 148	814	103,1	23 222	2 186	1 360	24 048	826	103,6	515
Dont: ettevõtted 20—49 töötajaga—les entreprises, ayant 20—49 travailleurs	167	2	3	5 247	700	580	5 367	120	102,3	4 517	674	530	4 632	115	102,5	179
1930 a. aprillil arvud—Chiffres de avril 1930:	280	—	—	30 685	1 767	871	31 581	896	102,9	28 870	1 633	814	27 739	869	103,2	761
Kokku suurtööstus—Total	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I. Industries extractives	18	1	1	147	42	18	171	24	116,3	120	41	11	159	30	123,3	4
II. Industrie minière	64	64	64	710	20	64	672	38	94,6	670	23	64	681	39	94,2	82
III. " chimique	17	18	18	208	15	13	216	2	101,6	152	14	12	153	2	101,7	1
IV. " des caux et peaux	18	18	18	172	6	6	173	1	100,6	152	5	5	153	1	100,7	26
V. " textile	44	44	44	420	91	35	409	26	93,9	396	9	35	360	20	98,3	5
VI. " du bois	76	76	76	865	118	120	833	2	99,8	816	114	114	816	30	100,0	30
VII. " du papier	10	10	10	126	7	8	125	1	99,2	107	25	24	109	2	101,9	1
VIII. " poligraphique	40	40	40	444	25	26	443	1	99,3	417	25	24	418	2	100,2	66
IX. " de l'impression et des boissons etc.	150	1	26	1102	44	197	1 030	153	87,2	869	39	153	859	114	88,2	18
X. Confection de vêtements et fab. de mercerie	40	40	40	456	44	38	459	11	102,4	423	41	33	431	8	101,4	18
XI. Conservations	3	3	3	27	3	1	29	2	107,4	23	3	1	25	2	105,7	3
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	6	6	6	48	—	—	48	—	100,0	36	—	—	36	—	100,0	—
XIV. Industrie de nettoyage	7	7	7	86	5	—	92	4	104,5	78	—	—	82	4	105,1	—
Kokku kesk-tööstus—Total	493	9	31	4 934	344	521	4 757	177	96,4	4 357	458	422	4 228	129	97,0	256
Kokku kesk-tööstus—Grand total	781	13	37	30 515	3 303	2 546	37 272	757	102,1	32 096	3 189	2 371	32 908	812	102,5	975
Uutse suur- ja kesk-tööstus—Grand total	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1930 a. aprillil arvud—Chiffres de avril 1930:	512	12	31	4 802	561	429	4 834	132	102,7	4 189	527	359	4 357	168	104,0	207
Kokku kesk-tööstus—Total (entreprises moyennes)	792	20	31	35 487	2 328	1 900	36 515	1 028	102,6	31 059	1 173	859	32 096	1 037	103,3	1 028
Uutse suur- ja kesk-tööstus—Grand total (entreprises grandes et moyennes)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 31. TÖÖONNETUSED TÖÖSTUSETTEVÕTTEIS APRILLIS 1930 a.
Accidents du travail dans les entreprises industrielles en avril 1930.

Pour la nomenclature franç. s'adresser à la page précédente	Suurtööstus (20 ja üle tööt. ettevõtted) Grand. entrep. (plus de 20 travailleurs)	Sellest—Dont		Kesktööstus (5—19 töötaja ettevõtted) Entreprises moyennes (de 5—19 travailleurs)	Kokku Total	Märtsis Mars 1930
		Üle 50 töötaja ettevõtted Entr. ayant plus de 50 travailleurs	20—49 töötaja ettevõtted Entr. ayant 20—49 travailleurs			
I. Murrud ja kaevandused	64	60	4	—	64	60
II. Mineraalide ümbertöötamine	13	12	1	—	13	28
III. Metallitööstus	59	55	4	5	64	62
IV. Keemiatööstus	4	2	2	—	4	5
V. Nahatööstus	3	3	—	—	3	8
VI. Tekstiilitööstus	112	111	1	1	113	141
VII. Puitööstus	40	40	20	0	60	50
VIII. Paberitööstus	23	23	—	—	23	26
IX. Poligraafiatööstus	2	—	2	—	2	2
X. Toidu-, maitseain. ja jookide tööst.	17	15	2	3	20	27
XI. Kellakatte- ja pudukaupade tööstus	2	2	—	—	2	6
XII. Ehitustööstus	5	3	2	—	5	8
XIII. Elektriijaam. ning gaasi- ja veovar.	—	—	—	—	—	1
XIV. Puhastustööstus	—	—	—	—	—	1
Kokku—Total	364	326	38	18	382	443
Kokku 1/—30/IV 1930 a. — Total	1509	1381	128	53	1562	—

Tab. 32. TÖÖSTUSTÖÖLISTE ARVU LHKUMISE INDEKSID (1-ks kuupäevaks).
Nombres-indices du mouvement du nombre de main-d'œuvre dans les entreprises industrielles (au 1-er du mois).

	A. Liikuvale baasil (eelmine kuu = 100 järgmise kuu jaoks) A. Base mouvante (chaque mois précédent = 100 par rapport au mois suivant)								B. Indeksid baasil: 1. I. 1927 = 100 B. Base: 1. I. 1927 = 100			
	Töötajad ¹⁾ —Travailleurs en général ¹⁾				Tööliised—Ouvriers				Töötajad ¹⁾	Tööliised		
	Suur- ja kesk- tööstus	Suurtööstus	50 ja üle töötajaga	20—49 tööt.	Kesktööstus (5—19 tööt.)	Entreprises grandes et mo- yennes	Grandes entreprises	50 et plus de travail- leurs			20—49 travail- leurs	Entreprises moyennes (5—19 ouv- r.)
1029 April	101,0	101,1	100,6	103,8	100,0	101,1	101,3	99,3	104,3	99,9	115,3	117,3
Mai	99,7	99,7	99,5	101,0	99,1	99,6	99,6	109,5	100,9	99,5	114,9	116,8
Juuni	106,8	107,9	108,5	105,0	100,4	107,7	108,8	101,5	105,4	101,0	122,8	125,8
Juuli	101,2	101,6	101,4	102,5	99,2	101,4	101,7	95,0	103,1	99,1	124,3	127,6
August	95,4	95,1	95,5	93,0	97,2	94,9	94,6	94,6	92,2	97,1	119,2	121,7
September	96,2	95,5	95,1	97,4	101,7	95,5	94,0	98,0	97,0	101,3	114,7	116,5
Oktoober	97,9	97,5	98,1	94,0	100,8	97,1	97,3	98,6	93,2	100,5	112,3	113,8
November	98,7	98,9	98,9	98,4	97,7	96,0	96,9	99,9	98,2	97,8	110,8	112,3
Detsember	99,6	99,3	99,8	96,4	101,5	99,6	99,3	95,9	95,9	101,2	110,3	111,8
1030 Jaanuar	96,7	96,3	96,4	85,3	99,4	90,1	95,7	99,8	94,4	98,8	106,7	107,4
Februar	100,3	100,1	99,7	102,6	101,2	100,2	100,2	101,0	103,1	100,3	106,9	107,7
Märts	102,1	102,2	100,9	109,7	101,5	102,3	102,4	102,6	110,7	101,4	109,2	110,2
Aprill	102,9	102,9	102,4	105,7	102,7	102,3	103,2	101,3	106,4	104,0	112,3	113,9
Mai	102,1	103,0	103,1	102,3	96,4	102,5	103,4	103,6	102,5	97,0	114,7	116,7

Tab. 33. NAKKUSAIGUSED APRILLIS 1930 a. — Maladies contagieuses en avril 1930.

	Typhus ab- dominalis	Paratyphus	Typhus ex- anthematic	Febris recurrens	Malaria	Variola	Morbilli	Scarlatina	Diphtheria	Dysenteria	Lepra	Encephalit. lethargica	Meningitis cerebri epid.	Trachoma	Tubercu- losis	Kokku Total
Linnad—Villes	6	5	—	—	—	—	275	46	45	—	1	—	—	5	52	435
Tallinn	—	—	—	—	—	—	9	17	25	—	—	—	—	—	33	90
Haapsalu	—	1	—	—	—	—	—	6	5	—	—	—	—	—	—	11
Kuressaare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narva	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	6	5
Nõmme	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	0
Paide	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Petseri	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Pärnu	—	—	—	—	—	—	1	13	5	—	—	—	—	1	5	25
Põltsamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rakvere	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	4
Tapa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2
Tartu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tõrva	—	2	—	—	—	—	123	3	6	—	—	—	—	—	2	136
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Türi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valga	1	1	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	7
Viljandi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Võru	—	—	—	—	—	—	138	1	—	—	—	—	—	—	—	139
Võru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Maad—Arrond.	6	—	—	—	—	—	447	35	22	—	1	—	1	11	100	623
Viru	1	—	—	—	—	—	53	5	7	—	—	—	—	3	9	78
Järva	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	1	11	17
Harju	—	—	—	—	—	—	49	1	5	—	—	—	—	—	10	65
Lääne	—	—	—	—	—	—	36	7	—	—	—	—	—	—	7	53
Saare	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	7
Pärnu	—	—	—	—	—	—	14	1	1	—	—	—	—	—	16	32
Viljandi	1	—	—	—	—	—	50	1	—	—	1	—	—	—	7	60
Tartu	2	—	—	—	—	—	157	8	2	—	—	—	—	1	20	190
Valga	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	1	5
Võru	—	—	—	—	—	—	61	1	1	—	—	—	1	2	12	78
Petseri	—	—	—	—	—	—	24	5	4	—	—	—	—	3	2	38
Kokku—Total	12	5	—	—	—	—	722	81	67	—	2	—	1	16	152	1058

1) Tööliised, tehniline personal, ametnikud ja teenijad. — Ouvriers, personnel technique, employés et service.

PRINCIPAUX ARTICLES PARUS DANS LE RECUEIL MENSUEL.

MÉTHODOLOGIE.

Recensement agricole de 1929	Nr. 88(3), page 133—141
Convention concernant l'unification des méthodes des statistiques économiques influentes internationales sur l'organisation des statistiques nationales	" 87(2), " 69—80
Developpement des statistiq. en Estonie	" 76(3), " 161—170
Relation de la population aux travaux statistiques en Estonie	" 75(2), " 65—72
La IV conférence estono-lettonne des statisticiens	" 75(2), " 73—81
Principes de la statistique du commerce extérieur	" 84(9), " 481—485
	" 27(6), " 1—24

DONNÉES INTERNATIONALES.

Production et commerce du monde dans le seigle et froment	Nr. 100(3), page 169—175
Commerce extérieur des pays Baltes de 1924—29	" 90(2), " 57—69
Émi- et immigr. mondiale de 1920—1924	" 57(12), " 5—10
Quelques comparaisons entre les États Baltes de 1920—26	" 72(11), " 629—633
Nombres-indices des gains dans les pays étrangers de 1914—1925	" 55(10), " 1—4

POPULATION.

Nombre des estoniens en Russie (U.R.S.S.)	Nr. 101(4), page 193
Developpement physique des enfants estons en 1926—27	" 84(11), " 621—629
Taille, poids et dimensions de la tête des nouveau-nés estoniens 1926—27	" 82(9), " 525—531
Naissances, décès, mariages et divorces en 1928	" 94(9), " 486—491
-Do- en 1927	" 85(12), " 690—713
Divorces de 1923—28	" 90(5), " 279—285
Causes de décès en 1927	" 87(2), " 101—112
-Do- en 1925	" 64(3), " 102—104 et 126—133
Accroissement de la population en Estonie de 1921—25	" 55(10), " 5—8
Population des villes et bourgs en 1929	" 101(4), " 204
-Do- en 1928	" 89(4), " 211—215
Mouvement de la population traversant la frontière en 1929	" 99(2), " 70—74
-Do- en 1928	" 89(4), " 207—210
Mouvement mécanique de la population en 1925—26	" 68(7), " 384—389
Émigration en 1928	" 90(5), " 277—279
Émigration en 1927	" 77(4), " 233—235
Émigration d'Estonie en 1924—25	" 57(12), " 1—5
Statute des jeunes gens terminant leur service militaire en 1924	" 69(8), " 431—445

INSTRUCTION PUBLIQUE.

Écoles pour différentes nationalités en 1927/28	Nr. 92(7)-93(8) page 407-419
Temps employé pour la préparat. des leçons et autres occupat.	" 83(10), " 565—577
Écoles normales d'instituteurs (séminaires) de 1923—27	" 78(5), " 298—302
Établissements scolaires pendant les années scolaires de 1922—27	" 76(3), " 200—210
Écoles de navigation de 1923—27	" 74(1), " 30—34
Écoles primaires et secondaires pendant l'année scolaire de 1928/29	" 99(2), " 75—80
-Do- 1927/28	" 83(3), " 142—162
-Do- 1926/27	" 79(6), " 341—361
Jardins d'enfants de 1923—27	" 81(8), " 471—478
L'université de Tartu de 1926—28	" 89(4), " 232—240
Personnel enseignant, étudiants de l'université de Tartu et sommes dépensées par l'université 1922—26	" 60(5), " 281—288
L'école technique supérieure à Tallinn de 1926—28	" 89(4), " 240—242
Le marché du livre et la presse périodique en Estonie de 1924—26	" 68(7), " 393—401
Bibliothèques populaires en 1926 et 1927/28	" 91(6), " 358—367

TRAVAIL ET SALAIRES.

Durée du travail dans l'industrie en II semestre de 1928	Nr. 92(7)-93(8) page 406
Gains dans l'industrie en 1929	" 102(6), " 263
Conditions du travail 1922—27	" 75(2), " 138—140
Production et main d'œuvre dans les grandes entreprises industrielles en 1928	" 100(3), " 129—143
Main d'œuvre des entreprises moyennes et grandes au I. VII. 1927	" 71(10), " 608—610
Nombre des ouvriers dans l'industrie	
Chômage et activité des bourses du travail en 1929	" 101(4), " 198
-Do- en 1927—28	" 89(4), " 216—219
Chômage en Estonie 1922—24	" 39(6), " 75—80
Inspection du travail en 1928	" 92(7)-93(8), " 399—405

Convention collective au I. VII. 1927	Nr. 71(10), page 589—590
Grèves dans l'industrie en 1929	" 98(1), " 37—39
-Do- en 1927	" 78(5), " 294—295
Travaux publics en hiver de 1928/29	" 94(9), " 503—508
Travaux publics en hiver de 1923/27	" 83(10), " 600—604
Travaux publics 1924—26	" 69(3), " 455—463
Nombre de caisses de secours et de leurs membres en 1921—27	" 80(7), " 418—421
Accidents du travail en 1927	" 94(9), " 509—512
-Do- 1924—25	" 70(9), " 487—494
Gains des ouvriers industr. en 1928	" 90(5), " 290—304
-Do- en 1926—27	" 80(7), " 402—417
Salaires des ouvriers agricoles en 1927	" 71(10), " 576—577
Gains des ouvriers industr. en Estonie 1914—26	" 59(14), " 3—12
Budgets des familles ouvrières en 1925	" 48(3), " 1—103

HYGIÈNE PUBLIQUE.

Hygiène des enfants	Nr. 87(2), page 81—83
État sanitaire de l'armée de 1925—27	" 82(9), " 513—524
État sanitaire de la popul. de 1919—27	" 75(2), " 141—142
Causes de décès en 1927	" 87(2), " 101—112
-Do- en 1926	" 77(4), " 236—247
Mortalité des enfants 1926	" 81(8), " 460—470
-Do- 1925	" 65(4), " 209—219
Maladies contagieuses en 1925 et 1926	" 67(6), " 351—353
Lèpre de 1919—28	" 84(11), " 630—632
Cancer 1919—25	" 73(12), " 684—690

CRIMINALITÉ ET SINISTRES.

Incendies en 1929	Nr. 101(4), page 208
-Do- en 1928	" 89(4), " 201—206
Composition des condamnés dans les affaires criminelles 1924—26	" 74(1), " 19—28
Suicides en Estonie 1927	" 81(8), " 488—490
Crimes, délits et infractions aux lois 1924—26	" 71(10), " 555—573
Délits et infractions aux lois et règlements en 1927 et 1928	" 96(11), " 640—654
Affaires criminelles en Estonie 1919—1924	" 53(8), " 1—7
Incendies en 1924—26	" 70(9), " 512—517

INDUSTRIE.

Industrie moyenne en 1928	Nr. 101(4), page 218
Valeur de la production de l'industrie extractive en 1927	" 91(6), " 336—338
Production et main d'œuvre dans les grandes entreprises en 1927	" 87(2), " 84—100
Consommation des combustibles dans les industries en 1925	" 67(6), " 347—349
Machines motrices et emploi de la force mécanique dans les industries en 1925	" 69(8), " 446—453
Exportation des produits industriels aux marchés étrangers 1923—26	" 70(9), " 498—503

COMMERCE EXTÉRIEUR.

Commerce extérieur des produits forestiers de 1920—28	Nr. 88(3), page 165—175
Commerce extérieur de 1919—27	" 75(2), " 101—109
Commerce extérieur en premier semestre de l'année 1927	" 69(8), " 453—454
Commerce extérieur et droits de douane d'après les §§ du tarif douanier en 1928	" 95(10), " 578—589
Exportation des produits industriels aux marchés étrangers 1923—26	" 70(9), " 498—502
Exportation des produits industriels en 1927 et 1928	" 95(10), " 554—557
Commerce extérieur des produits agricoles et industriels de 1924—28	" 94(9), " 495—497

PRIX.

Coût de la vie en villes 1922—29	Nr. 90(5), page 285—289
Prix forains du détail en 1928	" 89(4), " 229—231
-Do- en 1927	" 78(5), " 295—297
Nombres-indices des prix de gros et au détail de la vie de 1913—28	" 77(4), " 261—269
Mouv. des prix de gros 1922—1926 et les nomb. ind. des prix de gros pour l'Est	" 63(2), " 51—66
Coût comparé des diverses denrées alimentaires d'après leur valeur nutritive 1922—27	" 68(7), " 389—392
Nombres-indices pondérés des prix des produits agricoles	" 65(4), " 219—220
Coût de la vie	" 36(3), " 1—98 a

TRANSPORTS ET COMMUNICATIONS.

Traite des marchandises par chemins de fer en 1928/29	Nr. 98(1), page 1—22
Trafic des marchandises princp. par les chemins de fer à voie large en 1926	" 76(3), " 176—186
Chemins de fer en 1928/29	" 97(12), " 685—714
-Do- en 1927/28	" 85(12), " 714—742
Navigation et transports maritimes des marchandises et des voyageurs en 1928	" 92(7)-93(8), " 429—445
-Do- en 1927	" 80(7), " 421—437

Marine marchande au 1. I. 1929	Nr. 94(9), page 516—521
Mouvement aux voies navigables intérieures en 1928	94(9), " 513—515
Navigation et marine marchande en Estonie 1925	56(11), " 1—18
Poste, télégraph., téléph. et radio en 1928/29	96(11), " 613—639
-Do- en 1927/28	84(11), " 650—672
-Do- en 1926 et pendant les 3 premiers mois de 1927	72(11), " 637—656
Véhicules à moteur au 1. I. 1929	91(6), " 339—340
Nombre des véhicules à moteur en Estonie 1922—26	68(7), " 402—403
Les routes nationales et locales et chemins vicinaux	69(8), " 467

ASSURANCES.

Sociétés d'assurance en 1927	Nr. 91(6), page 341—353
-Do- en 1926	74(1), " 35—48
-Do- en 1924—25	64(3), " 134—148
Assurance-maladie en 1927 et 1928	95(10), " 567—574
-Do- en 1926	89(10), " 578—586

CRÉDIT ET CAPITAL.

Crédits accordés aux exploit. nouvellem. fondées de 1921—28	Nr. 94(9), page 524—525
Banque nationale de crédit à long terme 1928	89(4), " 243
Situation financière des sociétés anonymes en 1927 et 1928	88(3), " 176—183
Recettes et dépenses des banques privées	100(3), " 149—156
Recettes et dépenses des banques en 1927	86(1), " 28—35
Activité de la Banq. agraire en 1926—27	71(10), " 586—587

FINANCES.

Circulation fiduciaire de 1919—29	Nr. 95(10), page 586—587
Budget net de l'État et la charge générale des impôts	86(1), " 42—50
Recettes et dépenses de l'État de 1919—27	79(6), " 362—366

Recettes et dépenses des administrations d'arrondissements 1923—26 (15 mois)	Nr. 95(10), page 545—553
Recettes et dépenses des villes et bourgs en 1928/29	100(3), " 157—168
Balance des paiements en 1928	92(7)-93(8), " 420—426
Balance des paiements de l'Estonie 1924—26	66(5), " 239—256
Impôts sur les bénéfices nets en 1928	96(11), " 655—661
Impôt sur le revenu en 1929	102(5), " 269

COOPÉRATION.

Sociétés de consommation en 1926	Nr. 73(12), page 725—727
--	--------------------------

AGRICOLE.

Rentabilité de l'élevage de poules en 1929	Nr. 101(4), page 214
Emploi des engrais artificiels en 1928/29	99(2), " 100—103
Exploitation des forêts d'État en 1928/29	98(1), " 23—29

VARIA.

Vente des immeubles aux enchères de 1927—29	Nr. 102(5), page 286
Stations balnéaires, estivales et de villégiature de 1920—29	102(5), " 281
Statistique sportive de 1920—30	101(4), " 221
Conditions du logement à Tallinn et Tartu	Nr. 92(7)-93(8), " 385—398
Inventions de 1922—28	94(0), " 492—494
Production en consommation de boissons alcooliques de 1920—27	78(5), " 291—293
Traitements du personnel des institutions d'État en 1927—28	84(11), " 633—649
Personnel des institutions de l'État et le problème de sa alimentation	76(3), " 211—218
Unions et sociétés de 1926—28	91(6), " 354—358

RÉFORME AGRAIRE.

Mise en ordre de terres d'État et privées en 1927 et 1928	Nr. 94(9), page 522—524
Réalisation de la réforme agr. 1919—26	76(3), " 171—175

LISTE DES ÉDITIONS DU BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE.

Type A. DÉMOGRAPHIE.

Volume I. Annuaire de la statistique d'instruction publique	Pages 283+186, 1924.	Kr. 6.—
Dite (Édition abrégée)	300, 1924.	" 3.50
" II. Naissances, décès, mariag. et mouvem. de la populat. 1921—1923	52+54, 1925.	" 3.—
" III. Statistique de l'hygiène publique	132+50, 1925.	" 5.—
" IV. Population et l'hygiène publique	306, 1930.	" 8.—

STATISTIQUE ÉCONOMIQUE.

Volume I. Commerce extérieur en 1923	Pages 20+72, 1924.	Kr. 2.—
" II. Ports, marine marchande et navigation	102, 1925.	" 2.50
" III. Chemins de fer, poste, télégraphe et téléphone en Estonie	64, 1925.	" 2.—
" IV. Commerce extérieur en 1924	22+92, 1925.	" 3.—
" V. Industrie en Estonie	80, 1926.	" 2.50
" VI. Chemins de fer de l'État en 1924	38, 1926.	" 2.—
" VII. Commerce extérieur en 1925	109, 1926.	" 3.25
" VIII. Commerce extérieur en 1926	IV+106, 1927.	" 3.25
" IX. Situation financière des sociétés anonymes et des sociétés coopérat. au 1. I. 1926	32+34, 1927.	" 2.—
" X. Commerce extérieur en 1927	106, 1928.	" 3.25
" XI. Commerce extérieur en 1928	120, 1929.	" 3.50

STATISTIQUE AGRICOLE.

Volume I. Annuaire de la statistique agricole I	Pages 290, 1923.	Kr. 5.—
" II. Annuaire de la statistique agricole II (1923)	132, 1924.	" 2.25
" III. Élevage du bétail en Estonie en 1924	17+105, 1925.	" 1.50
" IV. Annuaire de la statistique agricole (1925)	3+201, 1926.	" 3.—
" V. Annuaire de la statistique agricole (1926)	VII+254, 1927.	" 3.—
" VI. Annuaire de la statistique agricole (1927)	VIII+207, 1928.	" 2.75
" VII. Annuaire de la statistique agricole (1928)	VIII+218, 1929.	" 2.75
Type B. 1. Résultats préliminaires du recensement de 1922	Pages 78, 1923.	Kr. 2.—
" 2. Les enfants infirmes en Estonie	164, 1923.	" 3.75
" 3. Élections au Parlement en mai 1923	78, 1923.	" 3.—
" 4. Commerce extérieur de l'Estonie en 1921—1922	60+38, 1923.	" 2.50
" 5. Résultats du recensement de 1922		
Volume I. Répartit. démograph. de la popul. et conditions de logement	Pages 88, 1925.	Kr. 2.—
" II. Répartit. démograph. de la popul. (tableaux) conditions	8+183, 1924.	" 4.—
" III. Répartition de la population par occupations	88+84, 1925.	" 3.—
" IV. Arrond. Vtru	24+52, 1924.	" 2.—
" V. " Järva	52+60, 1923.	" 3.—
" VI. " Harju et la ville de Tallinn	40+59, 1924.	" 3.—
" VII. " a) Lääne	20+56, 1924.	" 2.—
" " b) Saare	20+56, 1924.	" 2.—
" VIII. " Pärnu	40+84, 1924.	" 3.60
" IX. " Viljandi	30+84, 1924.	" 3.50
" X. " Tartu et Valga	40+92, 1924.	" 3.—
" XI. " Vöru et Petsert	30+46, 1927.	" 3.—
" 6. Dépouillement des données du recensement de 1922 et le contenu des tableaux de résultats définitifs	48, 1923.	" 1.—
" 7. Les exploitations agricoles nouvellement fondées de 1919—23	46+60, 1924.	" 3.50
" 8. Résultats du recensement agricole de 1925	Sous-presse.	
" 9. Album statistique, vol. I. Territoire et populat. (38 din. et cartogram. en coul.) 1925	4+210, 1926.	" 3.75
" Album statistique, vol. II. Économie (24 din. et cartogram. en coul.) 1926		" 6.—
" Album statistique, vol. III. Agriculture	112, 1928.	" 7.50
" 10. Élection au III. Parlement	48, 1927.	" 1.75
" 11. Élevage du bétail et marchés des produits animaux en Estonie et à l'étranger	72, 1928.	" —
" 12. Élection au IV. Parlement	52, 1929.	" 1.75

Type G. Recueil mensuel.

1922 Nr. 1—11 Prix total	Kr. 10.—	1925 Nr. 34—45 Prix total	Kr. 15.—	1928 Nr. 74—86 Prix total	Kr. 15.—
1923 " 12—21 "	" 16.—	1926 " 46—61 "	" 16.—	1929 " 86—97 "	" 15.—
1924 " 22—33 "	" 15.—	1927 " 62—73 "	" 15.—	1930 " 98 p. 56 Kr. 1.50 "	" 1.50